

PS 02/24 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant op 3 november 2023

Inhoudsopgave	
Index gesproken personen	3
Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant	5
Opening van de vergadering / vaststellen agenda	8
Insprekers	9
Benoeming en beëdiging burgerlid van Provinciale Staten mevrouw P.G. van Wijk (GroenLinks)	9
Bespreekstukken	9
32/23 Begroting 2024	9
Stemming	155
Sluiting	173

Index gesproken personen

Berkvens, M.P.M.J. van, 96
Boelema, S.M., 93, 94, 95, 96, 149, 150, 151, 152, 156
Boon, M.C.H., 114, 115, 143, 144, 150, 152, 160, 162, 173
Broek, D.C.H. van den, 94
Brouwers, J.F.X.M., 57, 72, 85, 87, 138, 147, 155, 159
Buiks, R.P.A.F., 15, 18, 19, 35, 36, 37, 38, 70, 71
Damen, C.A.M., 18, 22, 23
Deckers, E.H., 28, 29, 116, 168
Dirken, A.M.W., 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 153, 154, 155
Dommelen, J.C.F.M. van, 47, 48, 97, 100, 135
Frenken, J.P., 9, 10, 11, 12, 15, 23, 24, 101
Gremmen, R.J., 16, 18, 19, 20, 21, 75, 115, 167, 168
Griffier, 8, 9, 92
Grujthuijsen, M.P.J.M. van, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 142, 143
Hamerslag, N.I., 114, 128, 162, 168, 173
Hattem, A.W.J.A. van, 10, 11, 28, 32, 46, 70, 85, 86, 89, 90, 92, 95, 102, 105, 107, 109, 110, 117, 133, 136, 137, 141, 148, 152, 157, 159, 164, 165, 167
Havermans, M.C.J., 109, 110, 111, 114, 115
Heer, C., 94
Heijmans, N.G.L., 21, 30, 31, 36, 37, 38, 69, 71, 76, 77, 103, 105, 106, 116, 136, 154
Horst, J.B. van der, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 146, 147, 148, 149, 156
Kammen, P. van der, 151, 154
Koevoets, H.J.P.E., 45, 46, 102, 133, 135, 160
Lauwen, W.P.J.C., 29, 82
Linden, J.J. van der, 22, 23, 24, 27, 28, 87, 116, 128
Ludwig, T.W., 78, 104, 106, 142
Meylink, T.N.A., 140, 141
Miltenburg, M. van, 34, 127, 170
Minkels, J.D., 49, 56, 90, 91, 141, 162
Nuijten, K., 11, 19, 27, 28, 41, 45, 69, 70, 74, 82, 88, 90, 103, 104, 132, 149, 164, 168
Nuland, J.S. van, 54, 80, 81, 83
Oudenhoven, M.P.M., 96, 97, 98, 99, 100, 152, 153
Pluijm, R.A.P.A. van der, 95, 140
Putman, N.H.M., 47, 48, 49, 50, 76, 135, 136, 137, 145, 153
Raak, O.E.A. van, 45, 84, 113, 114, 132, 146, 160, 162
Rijvers, A.J.M., 20, 72, 73, 84, 85, 86, 88, 89, 91, 146, 147
Roijackers, H.I., 73, 74, 75, 76, 77, 78, 143, 144, 145
Schipper, A., 21, 62, 73, 74, 140, 141, 142, 155, 156, 168
Smeulders, S.J.H.A., 79, 80, 81, 82, 83, 84, 108, 145, 146
Tolsma, S.A.H., 170
Ven, A.J.M. van de, 110, 128, 129, 146, 155
Voorzitter, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 41, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 52, 54, 55, 56, 62, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 113, 114, 115, 116, 117, 127, 128, 131, 132, 133, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174

Vossen, I.E.F.M., 52, 54, 55, 94, 95, 98, 137, 142, 143, 154, 169
Wijk, P.G. van, 9

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

mr. I.R. Adema, commissaris van de Koning/voorzitter PS

mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Berkvens, M.P.M.J. (Marcel)	BBB	Mariahout
Bijl, F.S.D. (Fiona)	PvdA	Reusel
Boon, M.C.H. (Maikel)	PVV	Bergen Op Zoom
Broek, D.C.H. (Daan) van den	GroenLinks	Eersel
Brouwers, J.F.X.M. (Jan Frans)	50PLUS	Son En Breugel
Buiks, R.P.A.F (Ronnie)	CDA	Effen-Leur
Damen, C.A.M. (Lia)	BBB	Fijnaart
Deckers, E.H. (Ward)	PvdA	Vught
Dommelen, J.C.F.M. (Johan) van	BBB	Reusel
Frenken, J.P. (John)	BBB	Son En Breugel
Gremmen, R.J. (Roel)	VVD	Oss
Jansen, J.F. (Joachim)	VVD	Moerdijk
Hamerslag, N.I (Nikky)	Partij voor de Dieren	's-Hertogenbosch
Hattem, A.W.J.A. (Alexander) van	PVV	Vinkel
Havermans, M.C.J. (Marco)	BBB	Lage Zwaluwe
Hazendonk, L.S. (Laura) van	GroenLinks	Eindhoven
Heer, C. (Cees) de	CDA	Eindhoven
Heijmans, N.G.L. (Nico)	SP	's-Hertogenbosch
Hordijk, K.J.M. (Kevin)	PvdA	Tilburg
Hulten, S.M. (Saskia) van	PvdA	Eindhoven
Kammen, P. (Patricia) van der	PVV	Riel
Koevoets, H.J.P.E. (Hubert)	Lokaal Brabant	Effen-Leur
Koopman, F.W.M. (Irma)	SP	Geldrop
Kuiper, A.M.H. (Angela)	BBB	Roosendaal
Langenberg, K.M.M. (Kasper) van de	D66	Boxtel
Langman, T. (Tjerk)	PVV	Eindhoven
Lauwen, W.P.J.C. (Wilfred)	BBB	Rucphen
Leeger, E.M. (Ezra)	CDA	Nistelrode
Lepolder, P.W.A. (Petra)	VVD	Dongen
Linden, J.J. (Jade) van der	GroenLinks	Oss
Ludwig, T.W. (Tom)	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Meuwissen, C.C.R.M (Carola)	VVD	Maarheeze
Meylink, T.N.A. (Tom)	VVD	Eindhoven
Miltenburg, M. (Matthijs) van	D66	's-Hertogenbosch
Minkels, J.D (Jozef)	Forum Voor Democratie	Schijndel
Nostrum, J.H.F.A.M. (Jeroen) van	BBB	Oirschot
Nuijten, K. (Kevin)	JA21	Oosteind
Nuland, J.S. (Jelle) van	VVD	Oisterwijk
Philippart, M.J.A. (Michiel)	GroenLinks	Eindhoven
Pluijm, R.A.P.A. (Rik) van der	VVD	Rijswijk
Putman, N.H.M. (Ellen)	Partij voor de Dieren	Rijsbergen

Raak, O.E.A. (Oscar) van	SP	Tilburg
Rijvers, A.J.M. (Aloïjs)	BBB	Ulicoten
Roelofs, M.A. (Maartje)	VVD	Cuijk
Rutjens, W.H.A. (Willem)	JA21	's-Hertogenbosch
Schellekens, E.F.M. (Dianne)	D66	Vught
Schipper, A. (Anne)	ChristenUnie-SGP	Best
Sheikkariem, S.S.R. (Shah)	Lokaal Brabant	Babyloniënbroek
Spapens, M. (Maurice)	SP	Breda
Stoot, F. (Floris)	D66	Zevenbergschenhoek
Tolsma, S.A.H. (Sanne)	BBB	Wernhout
Ven, A.J.M. (Tanja) van de	CDA	Beek En Donk
Vossen, I.E.F.M. (Inge)	Volt	Rosmalen
Wildenberg, C.H.A. (Corinne) van den	BBB	's-Hertogenbosch
Zwart, P.S. (Suzanne)	VVD	Molenschot

**Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant
Vrijdag 3 november 2023**

Agenda

- I. **Opening van de vergadering / vaststellen agenda**
- II. **Insprekers**
- III. **Benoeming en beëdiging burgerlid van Provinciale Staten mevrouw P.G. van Wijk (GroenLinks)**
- IV. **Bespreekstukken**
32/23 Begroting 2024
- V. **Stemming**
Ontwerpbesluit I Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024
Ontwerpbesluit II Statenvoorstel 32/23 Heffingsverordening opcenten motorrijtuigenbelasting Noord-Brabant 2024
Ontwerpbesluit III Statenvoorstel 32/23 Tweede wijziging Legesverordening Noord-Brabant 2022
- VI. **Sluiting**

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant Vrijdag 3 november 2023

mr. I.R. Adema, commissaris van de Koning, voorzitter.
mr. K.A.E. ten Cate, griffier.

Volgens de presentielijst zijn 53 leden aanwezig, te weten:
Berkvens, Bijl, Boon, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Afwezig: *Philippart, Rutjens.*

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 9.30 uur.

De **voorzitter**: Dames en heren, het is half tien. Ik open de vergadering. Ik verzoek u allen te gaan staan voor een moment van stilte.

Er wordt een moment stilte in acht genomen.

De **voorzitter**: Ik verzoek de griffier mededeling te doen van binnengekomen berichten van verhindering.

De **griffier**: Ik heb bericht van verhindering van de heren Rutjens en Philippart. De heer Meylink doet zijn uiterste best, maar zal later komen. En dat geldt ook voor mevrouw Bijl en mevrouw Van der Kammen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik heet natuurlijk iedereen van harte welkom, in het bijzonder de bezoekers op de publieke tribune en degenen die ons online volgen. Vandaag is de PvdA uit Geldrop-Mierlo onze gast en er zijn enkele individuele gasten. Zij worden ontvangen door Statenleden Kevin Hordijk en Fiona Bijl. Ik stel de agenda aan de orde. Ik neem aan dat eenieder zich daarin kan vinden? Dan is de agenda bij deze vastgesteld. Dan herhaal ik voor de goede orde nog even de afspraken uit het presidium, dat er terughoudend wordt geïnterrumped. Voor dit onderwerp geldt daarbij dat alle Statenleden kunnen interrumperen, met de restrictie van maximaal zes interrupties, met een korte vervolgvraag per fractie in de eerste termijn van uw Staten. Dus zes interrupties met een vervolgvraag per fractie. Alle moties en amendementen die tijdens de vergadering worden ingediend, worden door de griffie op iBabs geplaatst onder de Statendag 3 november 2023, onder agendapunt 8, ingediende moties en amendementen. Er worden in deze vergadering behoorlijk wat moties en amendementen ingediend, als we een beetje afgaan op wat er binnenkomt en wat er ook de afgelopen jaren is gebeurd. Om het proces ordentelijk te laten verlopen, is het echt belangrijk dat u de moties en amendementen expliciet onder vermelding van titel van de motie indient. Niet dat u denkt, ik heb het opgestuurd

en daarmee is het ingediend. U moet dat echt even melden op het moment dat u uw termijn heeft en de motie indient. En ik ga er vanuit dat eenieder de presentielijst heeft getekend. En mocht dat nog niet zo zijn, dan verzoek ik u om snel langs de bodes te lopen om dat daadwerkelijk te doen. Ik zeg het niet voor niks, dat blijkt wel weer. Dan wacht ik toch even tot u getekend heeft, omdat wij naar de toelating van een burgerlid gaan. Daar moeten we met elkaar toch wel even de aandacht voor hebben. Ik ga er vanuit dat eenieder ondertussen de presentielijst heeft getekend, dan ga ik over tot het agendapunt Toelating en beëdiging burgerlid Provinciale Staten mevrouw P.G. van Wijk, GroenLinks.

Insprekers

Geen sprekers

Benoeming en beëdiging burgerlid van Provinciale Staten mevrouw P.G. van Wijk (GroenLinks)

De **voorzitter**: Ik stel de toelating van mevrouw Van Wijk als burgerlid aan de orde. Indachtig artikel 6 van het reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2020 is door de griffier getoetst of het kandidaat burgerlid op grond van de voorwaarden als neergelegd in het reglement van orde toelating kan krijgen als burgerlid. Alvorens de functie tot burgerlid te kunnen uitoefenen, legt het burgerlid, conform het reglement van orde, een eed of de verklaring en belofte af. De griffier heeft mij verklaard dat mevrouw Van Wijk van GroenLinks aan de voorwaarden voldoet. Ik neem aan dat uw Staten derhalve tot toelating besluiten. Ik zie geen bezwaren. Ik vraag de bodes om mevrouw Van Wijk naar voren te brengen en intussen kan ik vermelden, ik ken mevrouw Van Wijk ook al jaren. Mevrouw Van Wijk is eerder Statenlid geweest, in 1993 was dat. Dat was nog voordat de heer Heijmans zijn intrede in de Statenzaal deed. Dan verzoek ik u nu allen te gaan staan.

De **griffier**: Ik verklaar dat ik, om tot burgerlid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als burgerlid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

Mevrouw **Van Wijk**: Dat verklaar en beloof ik.

De **voorzitter**: Van harte gefeliciteerd.

Applaus

Bespreekstukken

32/23 Begroting 2024

De **voorzitter**: En dan zijn we nu gekomen aan de bespreking van Statenvoorstel 32/23 ofwel de begroting 2024. En ik kan me voorstellen dat we met elkaar ons best doen, om ook daadwerkelijk de bespreking vandaag afronden, inclusief de stemmingen. Dat is mijn streven. Als u met mij dat streven wilt waarmaken, dan nodig ik u daartoe uit. En hou daar ook rekening mee in het vervolg van deze dag, zou ik zeggen. En ik ga daar op een gegeven moment ook op sturen als het eventjes kan. Om niet te veel tijd kwijt te zijn aan dit soort teksten, geef ik nu gauw het woord aan

de fractie van BBB. Ik heb daar een tweetal sprekers staan, ik zie de heer Frenken opstaan. Dus die geef ik als eerste het woord.

De heer **Frenken** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Een kleine bijdrage van de BBB om wat voortgang te boeken. Dat betekent dat ik de enige spreker zal zijn. De heer Tolsma is slecht bij stem. Misschien sparen we daar wat minuten mee uit. Voorzitter, voor ons ligt een beleidsarme begroting. Deze begroting is doorzetting van bestaand beleid en technisch gezien moet de inwoner van Brabant daarmee het doen tot aan de Voorjaarsnota. Kortom, Brabant zit niet alleen op slot, maar komt nu ook nog in een bestuurlijk vacuüm. Maar niet als het aan BBB ligt, want de inwoner van Brabant kan gewoon niet langer wachten. Er zijn echt serieus problemen op te lossen, van de dag van morgen en eigenlijk al vandaag. De enorme woningnood maakt dat onze jongeren er niet toe komen een eigen bestaan op te bouwen. En is het niet door de stikstofgekte, dan wel door de Brabantse wegen, dat de samenleving vastloopt? Ben je dan eindelijk op plaats van bestemming hangt er een dreigende kou in de lucht, omdat we onze energie nog steeds niet goed geregeld hebben. En steeds vaker hoor je de inwoner erover mopperen dat de overheid onbereikbaar is en zich achter een digitaal netwerk heeft teruggetrokken. Onbekend maakt onbemind. Voorzitter, de inwoner heeft verwachtingen van de overheid en door niet te leveren, verdwijnt het vertrouwen in die overheid tot ver beneden NAP. De BBB heeft inmiddels genoeg dossiers en beleidsdocumenten voorbij zien komen, die kaderscheppend zijn en vergezichten bieden. En in 2030 lijkt dan alles opgelost. Dat is veel te laat. We moeten niet vooruitschuiven. We moeten nu in actie komen. We hebben het vandaag over de begroting en dan gaat het over geld. Maar het geld is slechts nodig om de juiste dingen voor de Brabanders te doen. En dan is wat BBB betreft de cirkel weer rond. Want de inwoner weet zelf heel goed wat de juiste dingen zijn. Dat zijn woningen, mobiliteit, energie en helaas voor velen ook gewoon voedsel op tafel. Zoals gezegd gaat BBB niet wachten, maar wil vandaag de eerste aanzet geven. En als het niet kan zoals het moet, dan moet het maar zoals het kan. Voorzitter, het nieuwe bestuursakkoord bevat ook een goed punt. Dat willen we graag naar voren halen. En dat is bouwen van flexwoningen. De begroting staat bol van de miljoenen voor de aankoop van gronden voor natuurontwikkeling, maar dat gaat nog vele jaren duren. Hoe mooi zou het zijn als geschikte gronden tijdelijk voorzien worden van flexwoningen? Voorzitter, laten we samen optrekken en naar goed gebruik aan de keukentafel in gesprek gaan. Dan zul je zien dat er voor ieder dorp of stad tijdelijk de ruimte is om snel woningen te realiseren. Hierbij denken we vooral aan de rafelranden, waar vaak mais geteeld wordt. En dan die gronden via erfpacht vrijgeven, zodat een boer zijn begroting sluitend heeft. Dat is perspectief bieden, door in de nabijheid ook een stuk natuur te ontwikkelen en de provincie de infra aan te laten leggen. Woningcoöperaties zitten te springen om mee te werken en gemeenten hebben hun jongeren een woning te bieden. En laten we ons niet tegenhouden door stikstof. Want wellicht kan diezelfde boer ook daarin meedenken. En wat ons betreft als die methodiek slaagt, kan die opgenomen worden in de Brabantse ontwikkelaanpak stikstof. Een goed concreet voorbeeld, voorzitter, is Maliskamp Buiten in Den Bosch waar een boer bereid is zijn stikstofvergunning grotendeels in te leveren en in samenspraak met de provincie 20 hectare natuur te ontwikkelen in ruil voor de mogelijkheid om er enkele woningen te bouwen. Wij komen hiertoe met de motie en ik moet hem noemen, Bouwen geeft vertrouwen. Dan voorzitter, sinds jaar en dag produceert de boer voedsel voor de burger.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrumped. Ik denk, ik kijk eventjes wanneer dat wenselijk is. Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank voorzitter. De heer Nuijten was eerder, maar hij geeft mij de gelegenheid. Mijn klomp breekt eigenlijk wel een klein beetje, want ik hoor de heer Frenken van BBB nu pleiten om boerenland, maisgronden noemt hij het, maar in ieder geval boerenland voor voedselproductie op te offeren voor woningbouw, die voornamelijk wordt veroorzaakt door de massa-immigratie, of genoodzaakt wordt door de massa-immigratie. Kan de heer Frenken aangeven waarom ons boerenland opgeofferd moet worden voor woningbouw, in plaats van de massa-immigratie stoppen?

De **voorzitter**: U vraag is duidelijk. De heer Frenken.

De heer **Frenken** (BBB): Voorzitter, ik hoor hier een betoog dat de woningnood vooral veroorzaakt wordt door de massa-immigratie. Inspreker heeft recht op zijn eigen mening, maar niet op zijn eigen feiten, want dat is natuurlijk gewoon grote kolder. Het stikt van onze jongeren die thuis zitten te wachten om uit huis te kunnen gaan en een eigen toekomst op te kunnen bouwen met een dak boven hun hoofd. Het stikt van mensen in de zorgverlening die daar niet weg kunnen, het stagneert in de zorg, mensen die intern opgenomen zijn en die kunnen gewoon niet doorstromen naar een eigen woning om hun toekomst op te bouwen. Het stagneert aan alle kanten. En dat heeft bijna niks te maken met die enorme massa-immigratie, voorzitter.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, ik denk dat de heer Frenken beter die politiek correcte oogkleppen kan afdoen en eens kijkt naar de feiten. Het feit is wel degelijk dat bevolkingsgroei met name groeit door de massa-immigratie en daardoor de druk op de woningbouw. En als je dan zegt, daar kijken we voor weg, dan is dat een probleem. Dat is de oorzaak, die moet je aanpakken. En nu zoekt de heer Frenken, in navolging van alle gevestigde partijen, de oplossing in boerenland opofferen voor woningbouw. En is de heer Frenken het niet met me eens dat boerenland voornamelijk gebruikt moet kunnen blijven worden om onze voedselproductie in stand te houden, wat hoogst noodzakelijk is en dat onze boeren daarmee een toekomst hebben?

De **voorzitter**: De heer Frenken.

De heer **Frenken** (BBB): Voorzitter, twee antwoorden. Ik ben het fundamenteel oneens dat woningnood wordt veroorzaakt door de vele immigranten, want als we die wegdenken, dan hebben we daar geen woningen voor terug en blijft er dus nog steeds een woningnood. Dat is punt één. En twee is, wij zullen moeten zoeken met elkaar naar mogelijkheden, waar we die woningen wel bouwen, dan moet je ook prioriteiten stellen en dan moeten we allemaal water bij de wijn doen. BBB is van de samenwerking en dan gaan we kijken waar het wel kan, in plaats van wat de PVV zegt, waar het niet kan en waarom het niet kan. Als we zo blijven denken, voorzitter, dan komen we nergens en kunnen we beter stoppen.

De **voorzitter**: De heer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Voorzitter, migratie geeft wel zeker druk op de woningnood. Afgelopen twee jaar zijn er 7000 statushouders in Brabant gehuisvest en 60.000 Brabantse woningen zijn uitgegaan naar arbeidsmigranten. Dus dat is zeker een onderdeel van de woningnood. Maar mijn vraag gaat over een ander onderwerp. Enkele weken geleden las ik wat schriftelijke vragen van uw fractie over het invoeren van een autoloze zondag. De BBB vroeg, is het college het met de fractie van BBB eens dat autoloze zondagen bijdragen dat de Brabander meer gaat nadenken over alternatieve vervoersmogelijkheden? Wij schrokken nogal van deze vragen en klopt het dat de fractie van BBB inderdaad voorstander is van een autoloze zondag?

De **voorzitter**: De heer Frenken.

De heer **Frenken** (BBB): Voorzitter, die vraag is een hele tijd geleden gesteld, vanuit een hele andere gedachte en vanuit inderdaad de gedachte om de Brabander na te laten denken over creatieve mogelijkheden, hoe we anders met elkaar om kunnen gaan, anders dan het accent op een autoloze zondag.

De **voorzitter**: De heer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Voorzitter, de BBB vraagt zelf, is het college bereid om gemeentes of particulieren te helpen om autoloze zondagen te organiseren, of is het college het met de fractie van BBB eens dat een autoloze zondag goed is voor de samenhang? Wat ik hier gewoon hoor, is dat BBB voorstander is van een autoloze zondag. En wat zegt u dan tegen mensen die op de zondag naar een opa en oma moeten met de auto, of hun familie willen bezoeken, of naar een voetbalwedstrijd willen?

De heer **Frenken** (BBB): Voorzitter, volgens mij heb ik in de eerste beantwoording de vraag al beantwoord. De intentie van het verhaal was om de inwoner mee te laten denken op een creatieve manier, ter voorkoming dat het verkeer allemaal vast gaat zitten en op die manier de mensen uit te dagen. Dus het accent lag niet per se op een autoloze zondag, maar veel meer om te kijken hoe we daar met z'n allen uit zouden kunnen komen.

De **voorzitter**: Gaat u verder, meneer Frenken.

De heer **Frenken** (BBB): Sinds jaar en dag produceert de boer voedsel voor de burger en dat vinden we de normaalste zaak. Echter pas als het een schaars goed wordt, dan komt de waardering. We moeten zorgen dat we die voedselzekerheid behouden en niet blind direct overstappen op biologisch, maar daar de ruim de tijd voor nemen. Voorzitter, geen oude schoenen weggooien als je geen nieuwe hebt. En als we dan toch per se willen dat boeren biologisch gaan, terwijl supermarkten het niet willen verkopen, zorg dan dat het voedsel goed terechtkomt en wel bij hen die dat het hardst nodig hebben. Dat draagt ook voor hen bij aan drie jaren extra gezond. Hiertoe komen wij met een motie en die heet Bio is niet altijd logisch. Als er iets duidelijk is geworden, de afgelopen zes maanden dat BBB in de Provinciale Staten zit, dan is het toch wel dat voedselvoorziening door onze agrariërs niet op waarde wordt geschat en dat zou eigenlijk wel moeten. Goed voedsel met passie dichtbij geproduceerd, het lijkt er steeds meer op dat een deel van onze collega's dit niet zo belangrijk vinden. We kunnen het anders niet verklaren dat er zo goed als geen medewerking verleend wordt aan innovaties die op de plank liggen. Innovaties voor vermindering van de depositie van stikstof, innovaties om het welzijn van het vee te verbeteren en innovaties om de arbeidsomstandigheden te verbeteren, et cetera, et cetera. We hebben intussen een innovatiecoach, we hebben een gedeputeerde die agrariërs bezoekt en toch worden er geen vergunningen afgegeven. Snapt u het nog? Wij snappen het niet. We vragen dan ook aan de gedeputeerde om verduidelijking. Waarom krijgen innovatieve bedrijven geen vergunning om die innovaties door te voeren? Dan zijn we aangekomen bij het vertrouwen van de inwoner. BBB zegt, doe wat je zegt en zeg wat je doet. Communicatie dus. BBB vindt dat de overheid meer naast de burger moet gaan staan in woord en daad. Wij als BBB merken op dat de inwoner van Brabant nauwelijks informatie ziet of krijgt vanuit dit huis als het gaat over de dagelijkse dingen. De resultaten van dit politieke orgaan zijn niet zichtbaar in Brabant. De Brabander vraagt zich dan ook af, wat gebeurt daar eigenlijk in die toren, als ze het zich al afvragen. En dat is niet goed. De socials van dit huis staan nagenoeg alleen maar gevuld met foto's uit Brabant of natuuraangelegenheden. Jongeren, dus onze toekomst, communiceren via socials en het liefst interactief. Dat maakt hen betrokken. BBB zal hiertoe een motie indienen en die heet Communicatie is key. Voorzitter, we willen allemaal de klimaatdoelen halen, maar het totale energienetwerk, warmte, gas, elektra wringt in diverse opzichten aan alle kanten. Om de problemen ten gevolge van het onvermogen van ons elektriciteitsnetwerk te beperken, is inzet op groen gas en warmtenetten enorm helpend. Als BBB zien we op deze gebieden te weinig echte regie en actie. In deze begroting en ook in het Bestuursakkoord zien we niet de actie die nodig is rond het Amernet. Het Amernet heeft door het verleden, om maar te noemen achterhaalde techniek, subsidiebeleid en liberalisering, dat ons nu nog steeds achtervolgt, geen enkel concreet perspectief. Het is een probleem dat al ruim twee jaar wereldkundig is, maar bestuurlijk is er nog geen zicht op een oplossing op lange en korte termijn en is er zelfs geen routekaart voor het Amernet. Mijn vraag aan het college is, per wanneer weet de afhankelijke inwoner en vele bedrijven waar hij of zij aan toe is? Dan voorzitter, een stukje mobiliteit. Brabant is koploper met het hoogste aantal dodelijke verkeersslachtoffers. Brabant is koploper met de

toename van het aantal files. Kiezen we voor natuur boven mobiliteit en verkeersveiligheid van onze burgers? Voorzitter, kunnen deelnemen aan de samenleving is brede welvaart. De Brabantse infrastructuur op orde houden is een kerntaak van de provincie. In de begroting wordt zelfs geen garantie gegeven op achterstallig onderhoud. Dat is niet acceptabel. BBB stelt voor om financiële middelen uit andere voorzieningen, zoals natuur te halen en snel aan de slag te gaan met infrastructurele projecten. Later dichtten we dan dat gat dan wel weer. TNO wijst op het feit dat de huidige ondergrens voor stikstof een willekeurige is en geen wetenschappelijk onderbouwde rekengrens. Toename van verkeerscongestie leidt tot meer stikstof en CO₂ uitstoot. Wij steunen dan ook de motie die JA21 later hierover zal indienen. Bereikbaarheid is een maatschappelijk vitaal belang en dan worden buslijnen zomaar geschrapt. Op deze manier werken we niet aan een vitaal platteland. Ook hier financiële middelen graag uit andere voorzieningen halen. En wij zien het graag bij de Voorjaarsnota tegemoet, dat dat gelukt is. Wij vinden verkeersveiligheid, filevermindering en een goed OV belangrijk voor onze inwoners. En dan tot slot voorzitter, als laatste een vraag vanuit hoge nood en ter afsluiting. Waarom draaien hier alle wc-deuren linksom op slot? Dank u wel, voorzitter.

Motie M93-2023: Bouwen geeft vertrouwen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 03-11-2023,

Constaterende dat;

- Er veel stagnatie zit in het daadwerkelijk realiseren van woningbouw.
- Er een enorm woningtekort is voor vele doelgroepen.
- Er behoefte is aan een dak boven het hoofd om een zelfstandig leven te kunnen opbouwen.
- Dat brede welvaart begint met vertrouwen in de toekomst.
- Dat inwoners rekenen op de daadkracht van de overheid hen hierbij te ondersteunen.
- Dat er voldoende wetgeving is om snel en flexibel woningbouw te realiseren.
- Dat hiervoor gronden nodig zijn aan de randen van dorpen en steden die vaak in bezit van agrariërs is.
- Dat, door het in erfpacht vrijgeven van deze gronden de agrariër er toch aan kan verdienen.
- Dat er agrariërs zijn die bereid zijn tijdelijk vee in te leveren om stikstof ruimte te creëren
- Dat er tevens natuur ontwikkeld kan worden

Overwegende dat;

- We alleen door samen te werken en integraal problemen aan te pakken tot echte oplossingen kunnen komen.
- We besloten hebben als een overheid hierin op te trekken
- De provincie haar regie rol kan pakken
- Dat we snel vele woningzoekenden kunnen helpen

Verzoekt Gedeputeerde Staten om;

- Een "flexible" taskforce in te richten die zich actief en met raad en daad naast de agrariër gaat staan vanuit het principe "yes we can".
- Direct aan PS rapporteert wat zij nodig hebben om tot uitvoering over te gaan.

En gaan over tot de orde van de dag;

Namens BBB-fractie, John Frenken en Jeroen van Nostrum

Motie M94-2023: Bio is niet altijd logisch.

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 03-11-2023,

Constaterende dat;

- De coalitie graag wil dat in 2030 het aandeel biologisch 15 procent bedraagt.
- De huidige markt niet van dien aard is dat 15 procent biologisch haalbaar is, momenteel daalt het areaal biologisch elk jaar.
- Er momenteel geen verdienmodel is voor biologische bedrijven.
- De provincies vooral werkt met aannames/ prognoses.
- De Provincie niet aan inkomenspolitiek mag doen.

Overwegende dat:

- Een verdienmodel met biologische bedrijfsvoering voorlopig geen haalbare kaart is.
- Er nog heel veel onduidelijk is wat er met de eventueel beschikbare landbouwgronden gaat gebeuren.
- De provincie nog helemaal niet weet of de bereidheid voor omschakeling naar biologisch er is.
- De consument de meerprijs die biologisch moet opbrengen niet kan of wil betalen.
- De provincie nu geen financiële ondersteuning geeft aan agrariërs, maar dit in de toekomst wel nodig zal moeten zijn om de biologische sector te ondersteunen.
- Er nog grote stappen gezet moeten worden door de agrariërs en de overheden om tot groei van het biologische areaal te komen.

Verzoekt het college:

- Gedegen onderzoek te doen naar de behoefte naar omschakeling van conventioneel naar biologisch en daar ook de agrariërs zelf bij te betrekken.
- Dit onderzoek eerst te presenteren aan de Provinciale Staten alvorens men daar beleid voor gaat ontwikkelen.

En gaat over tot de orde van de dag,

BBB Noord-Brabant, Johan van Dommelen.

Motie M95-2023 Communicatie is the key

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 3 november 2023

Constaterende dat;

- Er een kloof is tussen politiek en burger.
- Er in dit huis vele besluiten worden genomen.
- De meeste burgers niet weten wat er in dit huis gebeurt- of besloten wordt.
- Dat als burgers niet goed geïnformeerd wordt over de genomen besluiten, ze mogelijk geen begrip hebben voor en over het genomen besluit.
- Dat door een gebrekkige communicatie naar buiten, het publieke debat vaak scheefloopt.
- Dit huis transparant moet zijn in wat er gebeurt.
- De provincie alleen tijdens de verkiezingen alles uit de kast haalt om de burger te bereiken.
- De burger vaak mee wil denken en participeren.

Overwegende dat;

- De kloof tussen de burger en het politiek orgaan (provincie) gedicht moet worden.
- Het niet alleen aan de politieke partijen is om de kiezer van informatie te voorzien, maar ook het college en de ambtelijke organisatie hiervoor aan de lat staan.
- Een goed geïnformeerde burger, makkelijker begrip kan hebben voor en over genomen besluiten, ook als die ingrijpend zijn.
- Als dit huis beter bekend raakt onder de burgers, het opkomstpercentage voor de verkiezingen wellicht zal stijgen.

- Ook moeilijke besluiten dienen uitgelegd te worden aan de burger.
- Dit huis moet zeggen wat ze doen, en doen wat ze zeggen.
- De huidige sociale-mediakanalen, nagenoeg alleen gevuld zijn met natuurplaatjes.
- De burgers willen ook buiten de verkiezingen om geïnformeerd worden vanuit de provincie.
- Dat als burgers actief informatie krijgen vanuit dit huis, zij ook sneller geneigd zijn mee te denken en te participeren.

Verzoekt Gedeputeerde Staten om;

- Een communicatieplan/ werkwijze op te stellen, over hoe de burger beter geïnformeerd kan worden over wat er in het provinciehuis wordt besloten.
- Nog actiever met de afdeling communicatie te gaan samenwerken, om zo vanuit verschillende disciplines en via verschillende kanalen informatie bij de burger te krijgen.
- Te onderzoeken welke vormen en mogelijkheden er zijn voor het organiseren en houden van lokale bijeenkomsten (De provincie gaat lokaal!) waarbij politiek en burgers met elkaar in gesprek komen.
- In de aanloop een startnotitie voor te leggen aan PS.

En gaat over tot de orde van de dag,

BBB, Marco Havermans
50PLUS, Jan-Frans Brouwers

De **voorzitter**: De heer Buiks heeft het woord.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik had nog een vraag aan u, meneer Frenken. U heeft drie moties aangekondigd in uw betoog daarnet. Daarnaast heeft u nog wat andere dingen geroepen. Ik zocht een beetje naar de financiële onderbouwing van alle dingen die u vraagt. En dan met name de dingen die gewoon geld kosten. In de motie Communicatie is the key, vraagt u acties te ondernemen. Eigenlijk in alle drie de moties vraagt u dat. U zei net in een zinsnede, de voorzieningen moeten daar maar voor aangesproken worden. Kunt u iets concreter aangeven welke dekkingsvoorstellen u doet voor uw voorstellen?

De heer **Frenken** (BBB): Voorzitter, voor de eerste drie moties is nauwelijks dekking nodig, want dat is gewoon bestaand beleid. Het gaat er niet om het beleid te wijzigen, het gaat erom het beleid anders uit te voeren. En daar gaat het om, voeg de daad bij het woord. Alles staat op papier. We hebben voldoende kaders vastgesteld met elkaar. Dat kan. Daar hebben we naar gekeken en wat het andere betreft, met het OV. We zien graag in de Voorjaarsnota of dit college ons signaal heeft opgepakt.

De **voorzitter**: Gaat uw gang.

De heer **Buiks** (CDA): Dus u heeft niet echt een dekkingsvoorstel daarvoor.

De heer **Frenken** (BBB): Precies, het zit gewoon in de begroting.

De heer **Buiks** (CDA): Dat lijkt me dan sterk, maar goed. En de andere drie moties, daarvan zegt u, het is eigenlijk bestaand beleid en het kan gewoon uitgevoerd worden binnen de financiële kaders. Het is eigenlijk een soort van anders werken, dat u voorstelt.

De heer **Frenken** (BBB): Het is vooral, ga aan de slag. Inderdaad met anders werken, het geld daar te doen en op de manier te doen, dat het ook nodig is, gaat het zeker lukken.

De **voorzitter**: Dank u wel. En dat was het einde van uw betoog. Ik ga naar de heer Gremmen van de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Dank voorzitter. De mondiale dynamiek is aan het veranderen, we zien internationale dynamiek met meer conflict. Of het nu gaat om fysieke conflicten, strijd om technologie of klimaatverandering, die een steeds grotere impact heeft. Deze dynamiek zorgt voor een nieuwe balans. Of eigenlijk een voortdurende disbalans. En in deze stormachtige tijd is het zaak dat we als provincie ons hoofd koel houden, hard blijven werken en onze creativiteit gebruiken om de oplossingen te vinden voor de problemen van nu en van de toekomst. En die toekomst die komt vaak sneller dan verwacht. Dus het gaat erom dat we nu en de komende jaren de juiste keuzes blijven maken. En voorzitter, voor de VVD is veiligheid de basisvoorwaarde voor een vrij en fijn leven. En gelukkig leven wij in een veilig land, maar toch moeten we elke dag hard werken om ons land veilig te houden. In onze Brabantse steden en dorpen en ook in ons buitengebied ondermijnen drugscriminelen onze vrije en veilige manier van samenleven. Het is goed dat we daar op alle fronten, zowel landelijk, provinciaal als lokaal, een vuist tegen maken. En in dat kader is de VVD-fractie benieuwd naar de resultaten die de provincie boekt in de aanpak van criminaliteit in ons buitengebied. De groene boa's van de SSiB vormen de frontlinie tegen stroperij, drugsdumpingen en andere illegale activiteiten. Kan het college ingaan op de effecten die daar geboekt worden? Hoe voortvarend is het college aan de slag met het verbeteren van de uitrusting van de groene boa's? Als veiligheid de basisvoorwaarde is, dan is defensie de basisverzekering. Dit vraagt flexibiliteit en creativiteit van ons op ruimtelijk gebied en op economisch gebied. Want in Brabant hebben we veel vliegvelden, kazernes. Defensie is gewoon een hele grote werkgever. En hoe gaat het college ervoor zorgen dat we in Brabant ervoor blijven zorgen dat er zowel economisch als fysiek ruimte blijft voor Defensie? De toekomst is duurzaam. Wat de VVD betreft kunnen we de ontwikkelingen met betrekking tot de gesmolten zoutreactoren en andere vormen van kernenergie niet snel genoeg gaan. Want 2050 is een mooie stip aan de horizon, maar als we eerder volledig duurzaam zijn, is dat alleen maar mooi meegenomen. Het is mooi om te zien dat de gedeputeerde van Economie op het gebied van kernenergie concrete stappen zet. En ook waterstof is essentieel voor een duurzame toekomst. Hoe kunnen we waterstof produceren in onze ondernemende en innovatieve provincie, vraag ik aan de gedeputeerde. Een voorbeeld van een concrete stap is decentrale energiehubbs. Die kunnen een voorlopige oplossing zijn voor onze netcongestie. Dat is voor Brabant enorm relevant, omdat onze economische motor moet blijven draaien en we nog een hoeveelheid woningen willen bouwen. Hoe gaat de gedeputeerde dit proces versnellen, zodat Brabant een proeftuin wordt voor de decentrale energiehubbs? Voorzitter, wat de VVD betreft zetten we alles op alles om Brabant van het slot te krijgen. Oplossingen voor die uitdagingen vragen om creativiteit. Wij gaan GS uitdagen om creatief na te denken en we zullen zelf ook met twee moties komen om creativiteit aan te jagen. Allereerst, creativiteit op het gebied van wonen. Aan alle kanten willen we dat er meer woningen gebouwd worden. De VVD is blij dat het nieuwe college ook actief aan de slag gaat om belemmeringen en onnodige regeldruk weg te werken. Stikstof is inmiddels niet de enige belemmering, er zijn er veel meer. Inmiddels zijn we ook goed op weg met bouwprojecten in de binnensteden, in kleine bouwprojecten in onze dorpen, maar we zijn er nog lang niet. Daarom dient de VVD, samen met BBB, een motie in om aan de ene kant onze inwoners te betrekken en uit te dagen met goede en creatieve ideeën te komen om de woningbouw te versnellen. En aan de andere kant ook onderzoek te doen naar een locatie voor grootschalige woningbouw. Niet een straatje erbij, maar een Brabantse kern erbij. Creativiteit gaat ook over de infrastructuur.

De **voorzitter**: Wat was de titel van de motie?

De heer **Gremmen** (VVD): De titel van de motie is, Een Brabantse kern erbij. Creativiteit hebben we ook nodig waar het gaat om onze infrastructuur, want de druk op ons wegennet moet verzacht worden en daarbij moeten we kijken naar wat wel kan. Afgelopen week was ik in Gemert bij het familiebedrijf Huisman, een van de schrijvers van een indringend opiniestuk over de N279. Tegelijkertijd hoor ik dan bestuurlijk en ambtelijk, dat er gezegd wordt dat op zijn vroegst

pas in 2030 de schop de grond in gaat. En dat vindt de VVD onbegrijpelijk. Deze regio, de ondernemers, de inwoners, de schoolgaande kinderen, noem maar op, iedereen zit te wachten op die impuls van deze weg. Het is een project dat tegelijkertijd ook al tientallen jaren loopt. Wat gaat de gedeputeerde doen om er snel met de gemeente uit te komen, zodat er ook echt concrete resultaten geboekt gaan worden? En dat geldt ook voor de Brabantroute. De provincie lobbyt zich een ongeluk, maar hoe gaat het college die gevaarlijke stoffen nu zoveel mogelijk uit onze Brabantse kernen krijgen? Graag reactie. En dan creativiteit waar gaat om natuur en stikstof. Natuurlijk had de VVD liever gehad dat we in Brussel het gesprek zouden kunnen voeren over de doelstellingen van onze Natura 2000 gebieden. Echter, dit is geprobeerd en dat blijkt niet mogelijk. En dan moeten we niet bij de pakken neer gaan zitten en blijven roepen dat het toch echt niet zo kan, maar moeten we de schouders eronder zetten. De provincie doet al enorm veel op het gebied van natuurherstel en stikstofreductie, maar nu wachten we vaak af tot onze flora en fauna zelf herstelt. En wat de VVD betreft mogen we daar actiever en pragmatischer mee omgaan. De natuur een handje helpen, zodat Brabant zo snel mogelijk weer open kan. Kortom laten we zelf bijdragen met alle experts en kennis die we hebben in Brabant, aan het laten groeien van populaties in onze Natura 2000 gebieden. En daarom dienen wij, met BBB een motie in, die heet, Versneld herstel van flora en fauna. Voorzitter, de VVD kijkt tot slot enorm uit naar de verdere uitwerking van het bestuursakkoord in de Perspectiefnota. We hopen vandaag een aanzet te hebben gegeven en het college te hebben uitgedaagd, om creatief te zijn en na te denken over nieuwe oplossingen voor de problemen van de toekomst. Want de toekomst, die is al begonnen.

Motie M96-2023: Een nieuwe Brabantse kern?

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 03-11-2023, behandelend Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

Constaterende dat:

- Brabant tot en met 2030 130.600 extra woningen wil bouwen;
- Hiervoor een gevarieerd aanbod moet zijn wat past bij de woonwensen van de Brabanders;
- De woningnood ons dwingt te kijken naar locaties buiten het bebouwde gebied;

Overwegende dat:

- We creatief moeten zijn en alles uit de kast moeten halen om aan de toekomstige woningvraag te voldoen;
- Deze grote opgave niet alleen behaald kan worden met 'elk dorp een straatje erbij' of grootschalige woningbouw in (B7) steden;
- Er de laatste jaren goede voorbeelden zijn van grootschalige woningbouw, ook buiten de B7;
- Grootschalige woningbouw één van de opties is om als provincie meer regie te pakken in de realisatie van voldoende woningen;
- Grootschalige woningbouw binnen de ruimtelijke kaders van het provinciale beleid moet passen en kwaliteit moet toevoegen aan de omgeving;
- Creatieve ideeën van onze inwoners bij kunnen dragen aan een oplossing;
- Minister de Jonge in zijn Kamerbrief over aanpak grootschalige NOVEX-woningbouwlocaties nadrukkelijk kijkt naar nieuwe locaties voor grootschalige woningbouw, maar wij het liefst zelf aan het stuur willen zitten in plaats van Den Haag te laten beslissen over onze woningbouw;

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- Een prijsvraag uit te roepen met als doel van onderop te komen tot nieuwe ideeën over de woningbouw in Brabant;
- Onderzoek te doen naar de haalbaarheid van grootschalige woningbouw op een nieuwe locatie in Brabant;

- De resultaten van dit onderzoek met Provinciale Staten te delen en hier het gesprek over te voeren;

En gaan over tot de orde van de dag.

VVD Brabant: Roel Gremmen

BBB Brabant: John Frenken

Motie M97-2023: Versneld herstel flora en fauna in Natura 2000 gebieden

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 03-11-2023, behandelend Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

Overwegende dat:

- We alles op alles moeten zetten om Brabant zo snel mogelijk van het stikstofsloot te halen;
- Hierbij stikstof reducerende en hydrologische maatregelen van belang zijn;
- Het wat de VVD betreft dan nog niet snel genoeg gaat;
- We daarom buiten gebaande paden mogen denken en alle kennis die in en buiten Brabant beschikbaar is moeten gebruiken om met creatieve oplossingen te komen;
- Dierentuinen in Nederland bijvoorbeeld al jaren succesvol zijn in het fokken van beschermde dieren, met als doel deze dieren uit te zetten in hun natuurlijke leefgebied en/of het voortbestaan van een diersoort te borgen;
- We op eenzelfde wijze mogelijk ook het herstel van populaties beschermde flora en fauna in Natura 2000-gebieden een zetje kunnen geven;

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- Te onderzoeken of 1) het kweken en planten van beschermde flora en 2) het fokken en uitzetten van beschermde fauna tot de mogelijkheden behoort om het herstel van flora en fauna in Natura 2000-gebieden te versnellen;
- Hierbij de expertise van dierentuinen, plantveredelaars, universiteiten en andere experts te betrekken;
- Provinciale Staten over de resultaten van dit onderzoek te informeren.
- De resultaten van dit onderzoek mee te nemen in de stikstof- en natuurplannen van de provincie.

En gaan over tot de orde van de dag.

VVD Brabant: Roel Gremmen

BBB Brabant: John Frenken

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Damen. Met geluid graag, u heeft het geluid niet aanstaan.

Mevrouw **Damen** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik hoor u zeggen, veiligheid is enorm belangrijk, op verschillende facetten benoemt u dit. Maar ik mis verkeersveiligheid. Wij zijn koploper in het aantal verkeersdoden. Ik ga ervanuit dat VVD daarover nagedacht heeft.

De heer **Gremmen** (VVD): Zeker, voorzitter. En de ambities die het college heeft die in het bestuursakkoord staan, wat wij natuurlijk onderschreven hebben met betrekking tot verkeersveiligheid, onderstrepen wij en ondersteunen wij ook van harte.

Mevrouw **Damen** (BBB): Oké, dank u wel.

De **voorzitter**: De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Voorzitter, ik zou graag wat nadere toelichting wensen van de VVD op hun plan voor een nieuwe stad, als Tilburg of zo, in Brabant te gaan onderzoeken. U wilt de haalbaarheid daarvan onderzoeken. Een hele grote stad zie ik voor me, die er nu nog niet is. En dat gaat dan ten koste van onze kleine kernen, want die kleine kernen willen ook uitbreiden en u zegt, doe dat maar niet, want ik wil een grote stad ergens. Of zie ik dat verkeerd? Laat ik de vraag zo maar stellen.

De heer **Gremmen** (VVD): Voorzitter, ik ben blij met deze interruptie want dan heb ik misschien toch niet goed uitgelegd waarom we dit willen. Aan de ene kant zien we dat we nu in de binnensteden flink aan het bouwen zijn, dat we in de dorpen het straatje erbij willen, wat het CDA toch wel bekend voor zal komen, omdat minister De Jonge dat vaak zegt. Dat doen we al. Maar wij zien dat we met die twee oplossingen de 130.000 woningen, die we in Brabant tot 2030 bij willen bouwen, niet gaan redden. En dan zeggen wij, zet er een oplossing naast. Dus we blijven doen wat we al deden, we blijven binnenstedelijk de hoogte ingaan, we blijven het straatje erbij bouwen in de kernen, maar we willen ook kijken of we grootschalige woningbouw kunnen doen op een plek in Brabant. En dat hoeft helemaal geen stad te worden zoals Tilburg. Ik denk dat we het daarmee veel te groot maken, want dan hebben we in een keer meer dan de 100.000 woningen, dus dat zou inderdaad ten koste gaan van de anderen. Maar laten we pragmatisch kijken of we ergens een plek kunnen vinden, waar we bijvoorbeeld 5000 woningen bouwen of 3000. Dat moet uit het onderzoek blijken. Wat is haalbaar? Ook qua aantal woningen. Maar u moet niet dermate groot denken als een nieuwe stad als Tilburg. Maar gewoon een kern erbij en een kern is ook een dorp.

De **voorzitter**: Gaat uw gang.

De heer **Buiks** (CDA): U zegt eigenlijk, een kern erbij. Wie dat gaat doen, dat laat u in het midden. Want daar is nog geen gemeente, er zijn geen ambtenaren die dat gaan doen. Dat moet de provincie gaan uitvoeren. Maar u kunt toch ook ervoor kiezen om twee straatjes, of drie straatjes erbij te doen, bij die kleine kernen? Waarom kiest u niet daarvoor?

De heer **Gremmen** (VVD): Wij zien dat het op heel veel plekken nog niet mogelijk is om grotere woningbouwprojecten snel van de grond te krijgen. Omdat je daar vaak zit met bestaande bebouwing en uitbreiding richting natuurgebieden. Dus het straatje erbij is vaak wel mogelijk, kleinschalig, een aantal huizen. Alleen als het iets groter wordt, wordt het vaak lastiger. Wij zeggen, doe het op een plek dan heel goed. Dan creëren we daar meteen een aantal extra woningen en dan doen we daarnaast nog het straatje erbij en het binnenstedelijk bouwen. En dan komen we als het goed is tot die 130.000 woningen.

De **voorzitter**: Meneer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank, voorzitter. Begrijp ik het nou goed dat de VVD planten en dieren wil gaan kweken om deze vervolgens uit te zetten in de natuur? In natuur waarvan de provincie zelf heeft bepaald van zo moet de natuur eruit komen te zien? Is dat niet bureaucratie ten top?

De heer **Gremmen** (VVD): Voorzitter, wij zeggen, help die natuur ook een handje. We doen heel veel op het gebied van stikstofreductie, terecht. We doen heel veel aan natuurherstel, terecht. Alleen als dan de natuur hersteld is, of als we de maatregelen hebben genomen die moeten leiden tot natuurherstel, dan gaan we wachten totdat daar vanzelf alle dieren en planten weer gaan groeien en terug gaan komen. En wij zeggen, als we dat kunnen versnellen, dan zorgen we daarmee voor versneld natuurherstel. En zorgen we er daarmee ook voor dat Brabant sneller open kan en kunnen we dus gewoon weer wegen aanleggen en woningen bouwen. En dat is uiteindelijk ons doel.

De heer **Nuijten** (JA21): Maar voorzitter, de natuur verandert. Dat heeft het altijd gedaan. Dat doet het inderdaad nu en dat zal het ook altijd blijven doen. Waarom moeten wij dan als provincie zeggen, in dat natuurgebiedje moeten er zoveel van deze dieren komen en zoveel van die planten, die gaan we opkweken. En dan gaan we die vervolgens daar neerzetten en dan is de natuur precies zoals wij willen. Dat is toch totale bureaucratische waanzin.

De heer **Gremmen** (VVD): Voorzitter, ik zei niet voor niets, wij zouden het liefst eigenlijk de Natura 2000 regels en de vogel- en habitatrichtlijn, die nu op onze Natura 2000 gebieden liggen, ter discussie stellen in Brussel en met de Europese commissie in gesprek gaan, om te kijken of we daar pragmatisch naar kunnen kijken. Inderdaad, de natuur veranderd. En niet elke plant- of diersoort kunnen we onbeperkt blijven redden. Dat is eigenlijk de meest wenselijke stap. We hebben gezien in de vorige periode dat we daar moties toe hebben ingediend, dat het college ook aan de slag daarmee is gegaan. En het blijkt niet haalbaar. Dan zeggen wij, als de ideale oplossing niet haalbaar is, dan moeten we maar pragmatisch gaan kijken naar wat er dan wel kan, want we kunnen wel blijven roepen, die Natura 2000 regels zijn zo vervelend, maar we hebben er nu eenmaal mee te dealen. Dus gaan we pragmatisch kijken naar wat zijn dan de oplossingen. En dit zien wij als een van de mogelijke oplossingen. Daarom is het ook een onderzoekmotie, want of dat echt effect kan gaan hebben, dat moeten we nog maar zien. Maar wij denken dat dit een creatieve en een goede oplossing kan zijn om ons natuurherstel in de Natura 2000 gebieden, waar we gewoon voor aan de lat staan, om dat te realiseren.

De **voorzitter**: Ik ga naar de heer Rijvers.

De heer **Rijvers** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik wil even inhaken op wat er door de heer Gremmen genoemd is over de zoutreactoren, het is ook opgenomen in het coalitie programma. Ik heb twee vragen. De eerste vraag, de provincie doet al best wat aan zoutreactorontwikkeling, maar wat kan de provincie nog extra doen aan de ontwikkeling. De tweede vraag is ruimtelijk, want zoutreactoren kunnen qua vermogen een heel stuk kleiner zijn dan wat wij nu kennen op kernenergie, dus dat betekent dat het hele andere ruimtelijke toepassingsmogelijkheden heeft. En in hoeverre de VVD daar rekening mee houden, dat er ruimtelijk al naar gekeken wordt, omdat dat op termijn misschien overal zou kunnen passen.

De **voorzitter**: Meneer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Voorzitter, om met dat laatste punt te beginnen ben ik blij dat in het coalitieakkoord opgenomen is dat we de komende jaren ook ruimtelijk gaan kijken, hoe we de procedures gaan starten, zodat als de ontwikkeling eenmaal rijp is om ook echt geplaatst te gaan worden, dat we dan zo snel mogelijk dat ook kunnen doen. Dus dat we daarop voorbereid zijn, ruimtelijk, om die gesmolten zoutreactoren ook in Brabant te kunnen plaatsen. En de eerste vraag is denk ik meer een vraag aan de verantwoordelijk gedeputeerde, want volgens mij hebben we een innovatie-coalitie, zoals dat zo mooi heet, hebben we bedrijven, onderwijsinstellingen, kennisinstellingen en overheden verzameld om hiermee aan de slag gaan en hierover na te denken, om die ontwikkeling te versnellen. Volgens mij is dat een goede ontwikkeling. Volgens mij doen we daar de juiste dingen op dit moment. Maar als er nog suggesties zijn voor dingen die de gedeputeerde nog meer kan doen, dan denk ik dat die daar zeker voor open staat.

De **voorzitter**: Meneer Rijvers.

De heer **Rijvers** (BBB): Ik heb een vervolgvraag. Dat gaat over het ruimtelijke, daar wil ik toch iets dieper gaan. Als je naar de vermogens kijkt, kun je ook kijken waar het in het netwerk past. En dan ga je kijken waar het ruimtelijk eigenlijk nodig zou kunnen zijn, zonder dat je weet of het ruimtelijk past. Dat onderzoek kun je ook al meenemen, zodat je wat diepere voorbereidingen al treft, waar het naar toe zou kunnen gaan.

De heer **Gremmen** (VVD): Voorzitter, de ruimtelijke inpassing, zoals ik al zeg, gaat niet alleen puur over waar het ruimtelijk, zeg maar bovengronds, past, maar natuurlijk ook waar de ondergrondse netwerken, dus de elektriciteitsnetwerken, dit het beste aankunnen en waar we daar de meeste ruimte ook voor hebben om ze aan te sluiten. Dus wat de VVD betreft nemen we dat zeker mee en volgens mij heeft de gedeputeerde dat ook gehoord en gaat ze daar ook mee aan de slag.

De **voorzitter**: Meneer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, als het goed is, hoor ik de heer Gremmen eigenlijk zeggen, een straatje erbij in de kleine kernen, dat kan, maar twee of meer, dat wordt een beetje een probleem. Maar schrijft hij daarmee niet de kleine kernen af?

De heer **Gremmen** (VVD): Nee, integendeel. Wat ons betreft gaan er zo snel mogelijk, zoveel mogelijk woningen bij, naar behoefte, zoals wij ook altijd zeggen. Dus waar het kan, waar het mag en waar ook de behoefte is. Er zijn natuurlijk ook dorpen die juist zeggen, we willen niet te veel uitbreiden, dus je moet daar gewoon altijd goed over nadenken, wat wil de gemeenschap daar, wat willen ook jongeren, die bijvoorbeeld in het dorp willen blijven wonen waar ze zijn opgegroeid en wat is er praktisch haalbaar? En wat ons betreft, als dat meer dan een straatje is, dan zult u de VVD daar niet op uw weg vinden.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Oké. Dus ik mag op uw steun rekenen, als we het hebben over voorstellen voor kleine kernen.

De heer **Gremmen** (VVD): Dan ga ik die voorstellen op zijn merites beoordelen, zoals dat dan zo mooi heet. Dus we zullen de moties met extra aandacht lezen.

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Dank u wel, voorzitter. Als ik dit debat zo volg, dan lijkt het alsof we over een week of twee, of over een maand of twee, gesmolten zoutreactoren hebben in Brabant. Mij lijkt het heel goed als we dat gaan doen, meneer Gremmen, dat u ons een keer meeneemt op een werkbezoek naar zo'n gesmolten zoutreactor. En mijn vraag is dan, waar zou u een werkbezoek aan zo'n gesmolten zoutreactor voor willen stellen?

De heer **Gremmen** (VVD): Voorzitter, de heer Heijmans is er altijd goed in om een karikatuur te maken van innovatieve ontwikkelingen die we doen in Brabant. Dat is een beetje jammer, want daarmee zetten we ook de Brabantse innovatieve industrie een beetje weg. Ik denk dat onze innovatieve industrie juist goed werk aan het doen is in die onderzoeksfase, in die innovatiecoalitie om ervoor te zorgen dat die techniek zo snel mogelijk hier in Brabant kan landen. Kan die morgen, kan die over een maand of over een half jaar in Brabant landen, fysiek? Nee, dat weten we met zijn allen ook. Maar wel in deze bestuursperiode en daar gaan wij voor.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, ik stel deze vraag omdat ik me voor kan stellen dat die duizenden mensen thuis niet zo goed weten waar het over gaat met de gesmolten zoutreactoren. Maar ik wil even duidelijk maken dat het ding nog nergens ter wereld bestaat en werkt.

De heer **Gremmen** (VVD): Voorzitter, die conclusie kunnen we trekken over de meeste innovatieve dingen, want daarom zijn het juist innovatieve dingen, omdat we ze nog aan het bedenken zijn. En omdat ze in de toekomst een goeie oplossing kunnen zijn voor de uitdagingen. De energietransitie is in een transitie van de lange adem, tot 2050, zoals ik net al zei. En tegen die tijd dan staat Brabant hopelijk vol met mooie, innovatieve vormen van kernenergie.

De **voorzitter**: Dank u wel. En u was volgens mij aan het einde gekomen van uw betoog. Hartelijk dank. Dan geef ik het woord aan mevrouw Van der Linden van GroenLinks.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik moet er natuurlijk wel bovenuit komen. Voor ons ligt dit jaar een beleidsarme begroting. Met de aangenomen motie Samen maken we Brabant heeft Provinciale Staten op 8 september 2023 verzocht aan het college om het bestuursakkoord tot uitgangspunt te nemen voor het te voeren beleid. De goede plannen uit het bestuursakkoord moeten nog verwerkt worden en dit zal gebeuren bij de Perspectiefnota. Wij zullen deze begroting dan ook behandelen als een beleidsarme begroting en wachten tot het college bij de Perspectiefnota meer inzicht geeft in hoe en met welke middelen invulling wordt gegeven aan de mooie plannen uit het akkoord. GroenLinks wil echter wel aandachtspunten meegeven aan het college, want de opgaven van vandaag vragen om een voortvarende aanpak. Alleen dan pakken we de klimaatcrisis, biodiversiteitscrisis, wateropgave en energiearmoede aan. De klimaatcrisis vraagt om actie. Goed en hoognodig dat we onze CO²-reductie doelen met het bestuursakkoord naar boven hebben bijgesteld. Wij hopen snel een plan te ontvangen van het college om deze reductie concreet in te vullen. Juist omdat we nog niet op lijn lijken te zitten, om het huidige doel van 49 procent reductie in 2030 te halen, noch het gezamenlijke doel voor 2030. Er zijn nog voldoende kansen om deze doelen wel te halen, maar dan moeten we een tandje bijzetten. Hierbij wil GroenLinks het belang onderstrepen om deze inzet op energiebesparing en energieopslag te intensiveren, om te voorkomen dat de problemen rondom netcongestie onze klimaatopgave in de weg komen te zitten. De betrouwbaarheid van ons mobiliteitssysteem staat onder druk, zowel in het openbaar vervoer als op de weg. Om dat laatste op te vangen, is extra inzet op mobiliteitstransitie essentieel. Fijn dat het college dit ook lijkt te zien. In dit licht is het nieuws van 26 oktober over de snelfietsroutes, dat zij erin slagen om mensen uit de auto te halen, mooi nieuws. Het voltooiën van het snelfietsnetwerk moet dus hoog op de agenda blijven, voor klimaat, gezondheid, luchtkwaliteit en bereikbaarheid. Wij dienen dan ook een motie in om vaart te maken met de fiets en te zorgen dat fiets-infraprojecten zo min mogelijk onnodig stil komen te liggen. Deze motie dienen we in samen met PvdA, D66, SP, VVD, 50PLUS, Partij voor de Dieren, BBB, Volt en ChristenUnie-SGP. Er is meer geld nodig voor het openbaar vervoer. Alleen dan kan het de basisvoorziening zijn, die de Brabander nodig heeft. Hier zullen we bij de Perspectiefnota dan ook kritisch naar kijken. GroenLinks vindt het goed dat het college zich tegen de personeelstekorten bij de vervoerders aan bemoeit, maar vraagt zich wel af of het voldoende is. Hierbij zijn goede arbeidsomstandigheden een basis. Alleen zo keren we de huidige uitval van ritten en zorgen we dat de buslijnen niet afgeschaald worden, want we willen meer reizigers in het openbaar vervoer en niet minder. Daarvoor zijn betrouwbaarheid, betaalbaarheid en bereikbaarheid essentieel. Om de kwaliteit te borgen, zou ook nagedacht kunnen worden of we het OV-bedrijf niet in eigen beheer zouden moeten doen, in plaats van uitbesteden aan een bedrijf dat winst wil maken.

De **voorzitter**: Mevrouw Damen.

Mevrouw **Damen** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik hoor mooie plannen over de fietsroutes, die steunen wij uiteraard ook. Mooie plannen over het OV en de ontwikkeling daarin, maar wanneer sta ik nu niet meer in de file met mijn autootje?

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Voorzitter, ik denk dat de fiets en het OV daar een hele goede oplossing voor zijn, want als er meer mensen gebruik maken van de fiets en meer mensen gebruik maken van het openbaar vervoer, zullen ook minder mensen in de auto stappen en dan zullen er ook minder files zijn.

De **voorzitter**: Mevrouw Damen.

Mevrouw **Damen** (BBB): Ja, dat klopt, maar voorlopig is het nog lang niet zover en we staan heel veel tijd onnodig in de file, dus wij zouden willen pleiten om die projecten toch heel snel weer in gang te zetten.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Daarom denken wij dus juist, als GroenLinks, dat het heel belangrijk is om in te zetten op die mobiliteitstransitie. Dat we gaan zorgen dat mensen juist sneller op de fiets stappen en sneller in de bus stappen en de trein. En dan zullen er ook minder files staan. Dank u wel. Volgend op mijn eerdere betoog had ik nog de vraag of het college bereid is om te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn, om als provincie zelf het busvervoer te faciliteren en wat hiervan de voordelen zijn. Graag een reactie. GroenLinks kan niet vaak genoeg benadrukken hoe belangrijk de doelstelling is van drie gezonde levensjaar erbij voor iedere Brabander in 2030. Toch blijft het vaag wat we doen en wat we gaan doen, welke kansen daadwerkelijk worden verzilverd en wat daarvan het resultaat is. De gezondheidsmonitor is gelukkig bijna klaar. We zullen als fractie hierop wachten en wanneer dit onvoldoende inzicht geeft in wat we doen en wat hiervan het effect is, hier op een later moment op terugkomen. Daarnaast maakt GroenLinks zich zorgen over de uitstoot en lozing van gevaarlijke stoffen in Brabant. Strenger beleid en meer uitvoeringskracht is wat ons betreft essentieel. Als bedrijven over de schreef gaan, willen we een keiharde aanpak om mens, dier en milieu te beschermen. Wanneer kunnen de Staten de uitvoeringsagenda milieu ontvangen? En komt hier een centrale rol voor gevaarlijke stoffen? Graag een reactie. Het gaat niet goed met onze natuur. Natuurherstel vergt urgentie. Ook de boswachters kwamen met de massale oproep, de tijd van beterschap beloven is voorbij en terecht, want hoe langer we wachten, hoe moeilijker het herstel wordt. En dat betekent niet alleen stikstof reduceren, maar ook het aanpakken van verdroging, waterkwaliteit, natuuruitbreiding en het tegengaan van het gebruik van bestrijdingsmiddelen. We weten niet wat het nieuwe kabinet gaat besluiten, maar laten we hier in Brabant tempo maken en doen wat nodig is. We zien graag zo snel mogelijk het ruimtelijk voorstel, het Brabants programma landelijk gebied tegemoet. We vragen een voortvarende uitvoering van het regionaal water- en bodemprogramma, de verdrogingsagenda en de doelstellingen met betrekking tot het vergroten van natuur inclusieve landbouw en het toenemen van biologische areaal. Landelijk is het niet gelukt om een landbouwakkoord te sluiten. We hebben nu dus helaas niet vanuit landelijk een omschakelfonds naar natuur-inclusieve of biologische landbouw. Enkel en alleen een landelijke opkoopregeling waar ongeveer 130 veehouders zich hebben aangemeld. GroenLinks heeft wel vragen over dit toekomstig grondgebruik op deze locaties. Provincies hebben gelobbyd voor sturing, maar zonder resultaat. Hoe zorgen we dat we niet van de regen in de drup komen? Bijvoorbeeld dat er ongewenste ontwikkelingen komen voor natuur, omwonenden of de Kaderrichtlijn Waterdoelen. We dienen dan ook samen met de PvdA, D66 en SP een motie in, om te onderzoeken welke sturingsmogelijkheden er zijn op ongewenst grondgebruik en nu al te monitoren wat er plaatsvindt.

De **voorzitter**: En de naam van die motie?

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): De naam van de motie. Die moet ik even schuldig blijven, maar hij ligt als het goed is bij de griffie. Dus de griffie zal hem op iBabs kunnen plaatsen en dan weet iedereen de titel. GroenLinks maakt zich zorgen over onze biologische landbouw. Eerder werd duidelijk dat er voor de biologische varkenshouderij en kippenhouderij geen huisvestingssystemen bestaan, die voldoen aan de Interim Omgevingsverordening, waardoor zij nu klem zitten. GroenLinks vindt dat we biologische boeren moeten helpen. Zij zijn namelijk koplopers in natuur- en diervriendelijk produceren van ons voedsel. Wij dienen dan ook samen met de PvdA, D66, SP, Lokaal Brabant en Volt een motie in om de biologische boeren te helpen.

De **voorzitter**: De heer Frenken.

De heer **Frenken** (BBB): Dank u wel. Voorzitter, ik hoor mevrouw Van der Linden de hele tijd praten over waar GroenLinks zich zorgen om maakt. En dan gaat het over natuur en dan gaat het over water en dan gaat het over grond en dat begrijp ik. Dat gaat allemaal nog jaren duren, want dat lezen we ook, het is allemaal heel moeilijk en lastig. Maar ik vraag me af, weet mevrouw Van der Linden namens GroenLinks ook wel waar de inwoner zich zorgen om maakt? Daar ben ik heel benieuwd naar. Dank u wel, voorzitter.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Voorzitter, ik vind het een beetje jammer dat de heer Frenken niet mijn hele betoog heeft afgewacht, want er zijn nog meerdere onderwerpen die ik wil bespreken. Maar wij weten wel degelijk waar de inwoner zich druk om maakt. Want die inwoner die komt ook bij ons op de lijn. De inwoner maakt zich druk om hun gezondheid, de inwoner maakt zich druk omdat de natuur achteruitgaat. Het zijn misschien andere inwoners dan die bij u op de lijn komen, maar om nou te zeggen dat de Brabander zich niet druk maakt om de achteruitgang van onze natuur, over de waterkwaliteit van ons drinkwater, over energiearmoede, dat vind ik echt te makkelijk.

De **voorzitter**: De heer Frenken.

De heer **Frenken** (BBB): Voorzitter, dat mag te makkelijk zijn. Maar volgens mij staan de kranten vol en alle peilingen vol met waar de inwoners van Brabant zich zorgen over maken. En ik maak geen onderscheid tussen uw inwoners of onze inwoners, we hebben gewoon allemaal dezelfde inwoners in Brabant, daar zit geen verschil tussen. En ik zit hier nou al zes, zeven minuten te luisteren, maar ik hoor geen oplossing van GroenLinks, alleen dat we een vergezicht hebben naar een nieuw bestuursakkoord. Ik zei al, dat gaat over een half jaar een keer komen, dus we zitten in een vacuüm. Ik hoor vanuit GroenLinks geen oplossing voor de problemen van vandaag, die we morgen moeten oplossen. Dank u wel, voorzitter.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Voorzitter, volgens mij heb ik aangegeven dat wij als GroenLinks de Perspectiefnota afwachten, omdat er in het bestuursakkoord wel degelijk concrete plannen staan hoe wij de Brabander vooruit gaan helpen. Als ik dan nu hier al met financiële claims kom of daar invulling aan geef, dan haal ik eigenlijk de mogelijkheid weg bij het college om juist invulling te geven aan datgene waar we ze om hebben gevraagd. En ik heb vertrouwen in de mensen die hier zitten, dat zij ook samen met de ambtenaren in dit huis hele mooie plannen kunnen maken en de plannen die al concreet in het bestuursakkoord staan ook meteen uitvoeringsgericht invullen.

De **voorzitter**: Er is alleen maar ruimte voor één vervolgvraag en die heeft u al benut. Nu ik toch even het woord heb, ga ik even de titels noemen van de moties die zijn ingediend. Dat is motie 98, Vaart maken met de fiets, motie 99, Onderzoek sturingsmogelijkheden toekomstig grondgebruik uitgekochte veehouderijen en motie 100, Biologische boeren helpen.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Dank u wel. Wonen is een recht. Het oplossen van de wooncrisis heeft voor GroenLinks prioriteit, ook al is het tempo van nieuwe woningbouw van een hele hoop aspecten afhankelijk, waar wij als provincie geen invloed op hebben. Toch vinden wij dat we er alles aan moeten doen om ervoor te zorgen dat iedereen een betaalbare en duurzame woning ter beschikking heeft. GroenLinks blijft inzetten op vooral binnenstedelijk bouwen, zowel in hoogte als in het landelijk gebied. Wij benadrukken de mogelijkheden om de bestaande woningvoorraad te verduurzamen, de transformatie van naoorlogse wijken te realiseren en onze woningvoorraad te verdichten. Dit alleen met de betaalbaarheid die voor steeds meer mensen buiten bereik lijkt te raken. Cultuur verbindt, verrijkt en inspireert ons. Investeren in cultuur is investeren in onszelf. We zouden nog veel meer kunnen putten uit de creativiteit en kracht van onze culturele sector. GroenLinks is dan ook blij dat in het bestuursakkoord staat dat we kunstenaars gaan betrekken bij maatschappelijke opgaven. Wij zien hier een kans om anders naar opgaven te kijken. En oplossingen te vinden, in plaats van ons suf te zoeken. Wij zijn benieuwd waar dit de komende jaren toe gaat leiden. Voorzitter, ik rond af. Wij leggen bij de begroting geen financiële claims neer, omdat wij het college de kans willen geven de plannen uit het bestuursakkoord uit te werken en hiervoor bij de Perspectiefnota een financieel voorstel te doen. Wij kijken dan ook uit naar de behandeling van de Perspectiefnota en zullen dan extra scherp kijken naar de onderwerpen die we vandaag hebben aangehaald. Tot zover.

Motie M98-2023: Vaart maken met de fiets

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 3 november 2023, behandelend het Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024;

Constaterende dat

- door de stikstofproblematiek verschillende provinciale infrastructurele projecten zijn stilgevallen,
- onder een aantal van deze gepauzeerde projecten ook fietsinfrastructuur valt, omdat fietsmaatregelen en automaatregelen gecombineerd waren, zoals bij de reconstructie van de N65 tussen Vught en Helvoirt
- in veel gevallen de aanleg van fietsinfrastructuur, in tegenstelling tot weginfrastructuur, wel doorgang kan vinden.

Overwegende dat

- uit onderzoek is gebleken 1. Dat de stikstofuitstoot bij de aanleg en verbreding van fietspaden zeer gering is en dat de uitstoot netto zelfs afneemt, omdat de auto verruimd wordt voor de fiets,
- recent Brabants onderzoek 2. aantoonde dat 35 procent van de gebruikers van snelfietspaden nu meer fietst dan voorheen en dat negentien procent van de deelnemers voorheen de auto of het OV gebruikte voor dezelfde route,
- fietsen een van de meest toegankelijke en betaalbare vormen van vervoer is,
- de aanleg van (snel)fietspaden niet alleen de bereikbaarheid van Brabant bevordert en de filedruk aanpakt, maar ook bijdraagt aan de provinciale opgaven op het gebied van luchtkwaliteit en klimaat,
- fietsen een belangrijk onderdeel is van de mobiliteitstransitie,
- de provincie met goede fietsinfrastructuur ook bewegen stimuleert en dit positief bijdraagt aan de gezondheid van de Brabander.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- om bij zoveel mogelijk stilgevallen projecten te onderzoeken of de fietsmaatregelen losgekoppeld kunnen worden van de overige maatregelen, zodat de aanleg en het onderhoud van fietsinfrastructuur zoveel mogelijk doorgang kan vinden;
- om PS op korte termijn te informeren over waar dit kan en gaat gebeuren.

En gaan over tot de orde van de dag.

¹ <https://www.fietsberaad.nl/Kennisbank/Aanleg-van-fietspaden-kan-wel-doorgaan>

² <https://www.brabant.nl/actueel/nieuws/verkeer-en-vervoer/2023/brabanders-laten-vaker-de-auto-staan-na-komst-snel-fietsroutes>

Laura van Hazendonk, GroenLinks
Ward Deckers, Partij van de Arbeid
Floris Stoot, D66
Maurice Spapens, Socialistische Partij
Jelle van Nuland, VVD
Jan-Frans Brouwers, 5OPLUS
Nikky Hamerslag, Partij voor de Dieren
Wilfred Lauwen, BBB
Inge Vossen, Volt
Anne Schipper, ChristenUnie-SGP
Tanja van de Ven, CDA

Motie M99-2023: Onderzoek sturingsmogelijkheden toekomstig grondgebruik uitgekochte veehouderijen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 3 november 2023, behandelend Statenvoorstel 32/33 begroting 2024;

Constaterende dat

- het Rijk heeft twee landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties ingesteld (LBV en LBV+), waarbij tot nu toe 130 Brabantse veehouders zich hebben aangemeld;
- met de regeling vergoedingen komen voor intrekken stikstofruimte, productierechten, waardeverlies productiecapaciteit en voor de LBV+ regeling ook voor de sloopkosten van stallen.

Overwegende dat

- aangezien er in de regeling geen bepalingen over toekomstig grondgebruik is opgenomen, terwijl dit wel de wens was van de provincies;
- nieuwe ontwikkelingen mogelijk zijn en moeten zijn maar dat er het risico bestaat dat er omgeschakeld wordt naar andere ontwikkelingen, waaronder intensieve teelten die kunnen leiden tot verhoogde wateronttrekkingen en gebruik bestrijdingsmiddelen met mogelijk negatieve effecten op natuurgebieden, omwonenden of voor het behalen van de Kaderrichtlijn Water;
- de provincie mogelijkheden heeft voor vrijwillige verwerving van gronden via o.a. de opgerichte grondbank, ruimte-voor-ruimte en het Groen Ontwikkefonds Brabant als dit bijdraagt aan de provinciale doelstellingen.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- om te onderzoeken welke sturingsmogelijkheden er zijn op ongewenst grondgebruik en/of vrijwillige verwerving (o.a. via de zaakbegeleiders);
- nu al te monitoren welke ontwikkelingen plaatsvinden en daarover te rapporteren aan de staten via de gebruikelijke updates over de regelingen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Tom Ludwig, GroenLinks
Fiona Bijl, Partij van de Arbeid
Matthijs van Miltenburg, D66
Irma Koopman, SP

Motie M100-2023: Biologische boeren helpen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 3 november 2023, behandelend het Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

Constaterende dat

- De provincie biologische landbouw wil stimuleren en we een ambitieuze doelstelling hebben voor vijftien procent biologisch areaal in 2030;
- Biologische agrarische bedrijven een voorbeeld zijn die op een natuur- en diervriendelijke wijze voedsel produceren;
- Door de verplichte uitloop en verplichte natuurlijke ventilatie luchtwassers niet mogelijk zijn, er op dit moment geen juridisch geborgde stikstof reducerende technieken beschikbaar zijn om toe te passen op bestaande stallen voor biologische varkenshouderij en biologische kippenhouderij en er in Brabant

slechts 27 biologische varkenshouderijen en vijftien biologische kippenbedrijven zijn;

- Op deze gronden de houders van biologisch vleesrundvee, jongvee en geiten al zijn uitgezonderd van ammoniak emissie-eisen zoals opgenomen in de (Interim) Omgevingsverordening, en biologische melkveebedrijven veelal via de uitzonderingsregeling voor natuurinclusieve landbouw uitgezonderd kunnen worden.

Overwegende dat

- Biologische boeren een belangrijke bijdragen leveren aan het herstellen van de biodiversiteit en waterkwaliteit en het inrichten en onderhouden van natuur;
- De reeds bestaande biologische bedrijven koplopers zijn en wij als provincie niet enkel moeten focussen op het omschakelen naar biologisch maar ook op het behouden van de al reeds SKAL-gecertificeerde bedrijven;
- Het erg lastig wordt om onze doelstelling vijftien procent biologisch areaal in 2030 te halen wanneer we de gecertificeerde biologische boeren niet kunnen helpen;
- We agrariërs de keuze geven tussen innovatie, verbreding van activiteiten en omschakelen naar een extensieve, biologische en - of natuurinclusieve bedrijfsvoering. Het dan wel mogelijk moet zijn om binnen de regelgeving biologisch voedsel te produceren.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Op zoek te gaan naar een oplossing voor de bestaande biologische varkenshouderijen en biologische kippenhouderijen die per 1 oktober jl. al bij SKAL waren gecertificeerd of aangemeld voor omschakeling naar biologisch.
- Te onderzoeken hoe nieuwe omschakelende biologische veehouderijbedrijven anders dan met alleen stalaanpassingen kunnen voldoen aan de doelen van de (Interim) Omgevingsverordening, gelet op de milieu- en duurzaamheidsvoordelen van biologische veehouderijbedrijven.

En gaan over tot de orde van de dag.

Jade van der Linden, GroenLinks

Saskia van Hulten, PvdA

Matthijs van Miltenburg, D66

Nico Heijmans, SP

Hubert Koevoets, Lokaal Brabant

Inge Vossen, Volt

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank, voorzitter. Toch een vraagje, want ik hoorde GroenLinks zeggen dat ze blij zijn dat kunstenaars gaan meehelpen met het oplossen van maatschappelijke uitdagingen. Wat moet ik daarbij voor me zien?

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): We hebben toevallig afgelopen week Design Week gehad. Ik denk dat daar al heel veel voorbeelden zijn van hoe je creativiteit betreft bij het komen tot oplossingen. Maar denk bijvoorbeeld ook aan een gespreksleider van een bijeenkomst. Je zit steeds met dezelfde mensen aan tafel en je loopt steeds tegen dezelfde obstakels aan. Als je het nou eens op een andere manier aanvliegt, zijn er wellicht veel meer dingen mogelijk. Je hoeft het wiel niet opnieuw uit te vinden, maar je moet het wiel wellicht wel opnieuw toepassen.

De **voorzitter**: De heer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Kunstenaars en beeldhouwers betrekken bij het aanpakken van de woningbouw opgaven of de netcongestie, daar kan ik me echt niks bij voorstellen. Dus graag echt concrete voorbeelden.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Er zijn hele concrete voorbeelden, die staan volgens mij in een magazine van Kunstloc. Die kan ik je wel even toesturen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel en u was volgens mij klaar met uw betoog. Dan geef ik het woord aan de heer Deckers.

De heer **Deckers** (PvdA): Voorzitter, dank u wel. Vandaag behandelen we de begroting van 2024 en laat ik beginnen met dank te zeggen aan het college voor het opstellen ervan. En dank aan alle collega's hier in dit huis die mee hebben geholpen aan deze begroting. En hoewel deze begroting, die we vandaag bespreken, beleidsarm is, betekent het niet dat we niet door kunnen en moeten werken aan onze provincie. Brabant is in transitie, ik heb dat hier al eerder gezegd en hier al eerder bij stilgestaan. Onze fractie ziet het als een belangrijk uitgangspunt dat we alle Brabanders in staat stellen om mee te gaan met deze veranderingen, perspectief bieden voor alle Brabanders. Dan geldt wat ons betreft, als je perspectief wil bieden voor iedereen, moet je je als overheid wat steviger inzetten voor die mensen en die groepen, die dat nodig hebben. Perspectief dus. Om te beginnen perspectief op een woning. De komende jaren staan wat de Partij van de Arbeid betreft in het teken van het bouwen van meer betaalbare huizen. Er dreigt een verloren generatie op te groeien. Brabanders die een prima baan hebben, hun leven op orde, maar geen dak boven hun hoofd. Tegenwoordig noemen we dat economisch daklozen, een term die mij verschrikkelijk steekt. De provincie heeft van het Rijk een regierol gekregen in de ruimtelijke ontwikkeling, in de ruimtelijke ordening. En ik hoop en ik roep het college op, om die regierol te nemen om de komende jaren in te zetten op zoveel mogelijk betaalbare woningen. En voorzitter, wij wonen hoort bereikbaarheid. Wat ons betreft ligt de focus als het gaat om mobiliteit en bereikbaarheid op openbaar vervoer.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Wat ons betreft ligt die focus niet op openbaar vervoer, maar op wegeninfrastructuur, maar dat terzijde. Ik hoor de heer Deckers van de PvdA net zeggen, we hebben economische dakloosheid, voor onze eigen inwoners moeten we vaststellen. Is de PvdA het met me eens dat gezien deze noodzaak, deze noodkreet over economische dakloosheid van onze eigen inwoners, het echt van de zotte is dat we nog steeds statushouders in deze provincie met voorrang blijven huisvesten? En dat deze provincie ook nog toezichtsbrieven blijft sturen naar gemeentes, om dat doel te blijven bereiken. Moet daar niet eens een keer een kentering in komen?

De heer **Deckers** (PvdA): Nee.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, dan blijft de PvdA, door die massa-immigratie te blijven faciliteren, bijdrage aan de economische dakloosheid van onze eigen inwoners. Wat ziet de PvdA nog als mogelijkheid om dit houdbaar te houden met deze massa-immigratie, met de duizenden asielzoekers die elke week dit land binnen blijven komen? Hoe kan dit nog volgehouden worden ten aanzien van onze eigen inwoners, die zoals u zelf terecht zegt, economisch dakloos zijn.

De **voorzitter**: Uw punt is helder, denk ik. De heer Deckers.

De heer **Deckers** (PvdA): Voorzitter, ik zit een paar maanden in deze Staten. Ik was gisteravond nog een keertje dit verhaal aan het voorbereiden en toen kwam ik bij deze teksten, die ik had opgeschreven en toen dacht ik al, de heer Van Hattem zou wel naar voren lopen om zijn grammfoonplaat af te draaien. Dat mag. Ik ga niet mee in die kolder die u hier verkondigt. Ik heb goed gekeken naar de CEO van ASML, toch een alom bejubeld bedrijf hier, ook in deze Staten, die oproept om niet de grenzen dicht te gooien, omdat wij in onze economie, die u ook zo belangrijk vindt, afhankelijk zijn van mensen die hier het werk komen doen. En als u kijkt naar de cijfers van de immigratie, betreft het voor het over, over, overgrote deel mensen die hier komen om hier te werken, die onze economie helpen, die op onze landen werken, die in onze ziekenhuizen werken en voor een klein deel mensen die in nood zijn in andere landen. En de Partij van de Arbeid staat daarvoor.

De **voorzitter**: Gaat u verder, meneer Deckers.

De heer **Deckers** (PvdA): Ik was dus bij bereikbaarheid, waar ik ook over van mening verschil met de heer Van Hattem, begrijp ik. Maar wat mij betreft gaat het de komende jaren over perspectief op goed openbaar vervoer in de stad en op het platteland. En voor ons is duidelijk, op de lange termijn is er meer geld nodig om het openbaar vervoer op peil te houden. Onze fractie is ook enthousiast over de plannen in de twaalf grootste gemeenten van deze provincie voor verregaande verstedelijking. Maar deze verstedelijking, de groeispurt, vraagt dan ook om een bijpassing op openbaar vervoer. En wat de Partij van de Arbeid betreft, is bereikbaarheid ook een basisvoorziening. En ik wil daar ook eerlijk in zijn. Het kost veel geld en wat ons betreft kunnen we daar ook goed naar kijken, hoe kunnen we dat op de meest effectieve manier invullen? En zo vraag ik dus ook het college, wat zijn alternatieven voor grote bussen? Is grootschalige inzet op wat kleinere bussen op de dunneren lijnen, waar minder mensen in zitten, niet een goed alternatief, omdat meer mensen die bussen kunnen besturen, omdat je geen D-rijbewijs daarvoor nodig hebt. Kan op korte termijn de grootschalige inzet daarvan niet helpen? En in het verlengde daarvan, kan een hub, een haltetaxi op die plekken, waar geen bus meer rijdt, ook een betaalbaar alternatief zijn tegen de kosten van het OV? Dus een betaalbaar alternatief voor de plekken waar geen openbaar vervoer is. Kan het college daarop reageren, of dat een welkom alternatief is.

De **voorzitter**: De heer Lauwen.

De heer **Lauwen** (BBB): Ik hoor zojuist de PvdA zeggen dat er geen groot rijbewijs nodig is voor een kleine bus. Maar mag ik u eraan herinneren dit dat vanaf 1 januari 2024 wel zo is.

De heer **Deckers** (PvdA): Voor zover ik weet, als je acht of minder mensen in een bus hebt, dan kun jij die bus besturen. Ik hoor graag van het college wat de precieze regelgeving daarover is en als dat anders is, dan wil ik daar graag met u over meedenken. Het is er mij om te doen, volgens mij verschillen wij daarin niet van mening, dat we creatief kijken naar hoe we zoveel mogelijk mensen passend openbaar vervoer kunnen bieden. Het openbaar vervoer staat onder druk, daar hadden we het al eventjes over en wij maken ons daar dus zorgen over. Bij onze bureaus in Zeeland is er al geen vervoerder meer die bussen wil of kan laten rijden. Hier wordt Arriva overgenomen door een Amerikaanse investeerder. Op landelijk niveau is nu een wetsvoorstel in de maak, om het mogelijk te maken dat provincies ook het openbaar vervoer weer in eigen publieke handen nemen. En in het verlengde van mijn collega van GroenLinks vraag ik ook het college, kunt u in beeld brengen wat hiervan de voor- of de nadelen zijn? Wij horen dat heel graag. En voorzitter, van alle perspectieven die wij onze inwoners kunnen bieden, is perspectief op gezondheid en gezonde leefomgeving misschien wel de allerbelangrijkste. En in dat kader legde de voorzitter van de gezamenlijke GGD's in Nederland André Rouvoet afgelopen week in een interview, wat mij betreft, de vinger op de zere plek. De gezondheidsverschillen nemen toe, zo zei hij, ik citeer: "mensen die minder te besteden hebben, leven tot vijftien jaar minder in goede gezondheid". Vijftien jaar, laat dat alsjeblieft eens tot u doordringen. Mijn fractie ondersteunt dan ook wel de beleidsvoornemens om te streven naar drie extra gezonde jaren

voor alle Brabanders, maar mijn vraag is wel, is dit genoeg? Ik vraag dan ook het college, kunt u eens kijken, hoe zijn de mensen in onze provincie met de kleinste portemonnee betrokken in deze gezondheidsaanpak? Want het belang van gezondheid spat nog niet van deze beleidsarme begroting af. Wat betekent het bijvoorbeeld als u schrijft dat in dit huis alle programma's een gezondheidsindicator meekrijgen? Graag een reactie, ik hoor het graag. En voorzitter, bij gezondheid hoort ook sporten, ik hoef dat hier vast niet uit te leggen, hoe belangrijk het belang van sporten is voor je gezondheid. Een graag vraag ik daarom ook vanaf deze plek aandacht voor bewegingsarmoede. De GGD heeft ons er weer op gewezen. Brabanders bewegen te weinig en het erge is nog, we bewegen steeds minder in plaats van meer. Mijn vraag in dit college is, wat kunt u en wat wilt u doen om Brabanders meer aan het bewegen te krijgen? Perspectief voor het platteland. Wat mij betreft worden op dat thema in deze zaal overuren gedraaid. Ik was niet van plan om dat vandaag opnieuw te doen, maar ik heb wel een zorg. De komende jaren gaat er voor miljoenen vierkante meters extra vrijkomende schuren en stallen komen, zo is de verwachting. En de afgelopen jaren heeft de VABIMPULS geholpen met het tegengaan van leegstand en daarmee ook het tegengaan van ondermijning. Dat is wat ons betreft een belangrijke aanpak. Ons bereiken signalen dat die subsidieregeling in het komende jaar gestopt wordt en dat baart ons zorgen. Dus mijn vraag aan het college is, klopt dat? Want wat ons betreft zou die regeling verlengd moeten worden in het komende jaar. Kunt u ons dat toezeggen, dat ook in de komende jaar mensen gebruik kunnen blijven maken van de VAB-regeling. En voorzitter laat ik afronden met het perspectief op toegang tot kunst en cultuur. In het bestuursakkoord beschrijft u ook dat kunst en cultuur voor zoveel mogelijk mensen in onze provincie toegankelijk moet zijn en blijven. Een uitgangspunt dat ik van harte ondersteun en wat ons betreft vraagt dat in de komende jaren ook om extra investeringen. En als je in een verhaal zo vaak het woord perspectief gebruikt, dan kan ik niet anders zeggen dat ik uitkijk naar de Perspectiefnota, waar al deze plannen ook een financiële doorvertaling krijgen. Het is tijd om Brabant perspectief te bieden. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik geef het woord aan de heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Dank u wel. Voorzitter, laat ik maar eens met een hele bijzondere opmerking beginnen. We bespreken vandaag een beleidsarme begroting. Ik heb dat nog niet gehoord vandaag, maar ik ga het toch ook nog even duidelijk maken waarom dat ook weer was. We hebben een college dat eigenlijk geïnstalleerd is op het moment dat de begroting er al moest liggen. En dan lijkt het me heel logisch, dat is ook de afspraak die we hier als meerderheid in de Staten gemaakt hebben, dat we spreken van een beleidsarme begroting. Ik vind het altijd belangrijk, voorzitter, om zaken toch een beetje uit te leggen, omdat ik toch stiekem de hoop heb, dat er hier en daar misschien iemand meekijkt of meeluistert. Voorzitter, maar dat geeft me tegelijkertijd wel een beetje een unheimisch gevoel, mooi Brabants gezegd. Een beleidsarme begroting, terwijl je toch niet kunt zeggen, er zijn totaal geen problemen in Brabant. Meneer Frenken had het daar in feite ook al over. Je voelt je een soort verscheurd, er zijn problemen die je wil pakken, maar laat ik wel over één ding heel duidelijk zijn. Het feit dat we een beleidsarme begroting hier hebben liggen, wil niet zeggen dat het komend jaar voor dit college een feestje gaat worden, dat het college lekker op de handen kan gaan zitten, want we verwachten wel degelijk dat dit college de problemen die er zijn in Brabant gaat aanpakken, in ieder geval gaat proberen aan te pakken. En of ze daar succesvol in zijn, dat zal blijken. Voorzitter, de SP-fractie, het zal u misschien niet verbazen, zal in kunnen stemmen met deze beleidsarme begroting en wij kunnen ook instemmen met de extra middelen die vanuit de vrije begrotingsruimte zijn gevraagd door het college. Vervolgens kom ik op het belangrijke onderwerp wonen. Voorzitter, een enorm probleem. Onlangs nog werd er een onderzoek gepubliceerd, waaruit bleek dat we in Brabant veel meer dak- en thuislozen hebben dan we dachten. Vooral zorgwekkend daarbij was dat er veel meer jonge mensen dak- of thuisloos zijn. Misschien is dat niet alleen veroorzaakt door de woningnood, maar die draagt er zeker toe bij. En waar de SP zich bijzonder zorgen over maakt, is dat de laatste tijd steeds meer blijkt, dat het moeilijk is om woningen gebouwd te krijgen binnen de stad. Beleggers zien er steeds minder brood in. Veel woningzoekende hebben toch echt liever een huis met een tuintje. En dan zitten wij als provincie vooral in op onze verdichtingsstrategie. Ik

ben er zeer huiverig voor of het ons gaat lukken om dat aantal woningen te realiseren. En in die zin voel ik sympathie voor het voorstel van de VVD om inderdaad te kijken naar een flinke woningbouwlocatie, om even simpel gezegd meters te maken, afgezien van het feit dat wat ons betreft ook de straatjes in de dorpen natuurlijk nog steeds een mogelijkheid zijn, om te zorgen dat dorpen leefbaar blijven en dat mensen in hun dorp kunnen blijven wonen, waar ze vaak zo aan gehecht zijn. Voorzitter, deze week was er in het nieuws dat we in Nederland in de afgelopen tien jaar ongeveer 100.000 woningen gesloten hebben. Dan ga je natuurlijk meteen denken, we hebben woningen nodig, woningen nodig. En we slopen er 100.000 en dat geldt natuurlijk ook voor Brabant. Vaak gaat het dan om vooroorlogse woningen. En ze zijn bijna nooit gesloopt, omdat de bewoners dat graag wilden. Vaak zelf zeer tegen de zin van de bewoners in. Vorige week nog wisten bewoners uit Berghem na een stevige actie te voorkomen dat hun woning gesloopt wordt. Maar denk ook maar eens, meneer van Hattem, aan het Citadelhofje bijvoorbeeld. Ook zo'n mooi voorbeeld van fantastische woningen, waar mensen met gigantisch veel plezier wonen, maar er wordt beslist om ze te slopen. Niet zo heel lang geleden was het nog anders geregeld. Toen was het voor een woningbouwvereniging, een woningbouwcorporatie vereist dat 70 procent van de bewoners met de sloop moest instemmen. Nu is daar geen sprake meer van. En ik zou aan de gedeputeerde willen vragen of ze bereid is om in overleg te gaan met de woningbouwvereniging, woningbouwcorporaties om in ieder geval de sloop van woningen te stoppen. Want vaak is het argument, ze zijn moeilijk te verduurzamen. Maar voorzitter, ik vind de keuze niet zo moeilijk. Beter een dak boven je hoofd, dat misschien niet zo geweldig goed is, dan helemaal geen dak. Dus laten we eens beginnen met zoveel mogelijk te stoppen met het slopen van woningen en daarnaast inzetten op woningbouw. Ik wil vragen of u daarover in gesprek wilt gaan met de woningbouwverenigingen. Mocht u daar niet echt veel zin in hebben, dan overweeg ik eventueel in tweede termijn hier een motie over in te dienen. In de begroting voorzitter, neemt u bij de indicatoren op, het gaat nog steeds over wonen, dat we in 2030 36.000 sociale huurwoningen netto willen realiseren. Maar voor u is sociale huur tot 1000 euro per maand. Is dit bedrag genomen om er wat positiever uit te komen? Want mij lijkt het logisch dat we onder sociale huur verstaan, tot aan de huurtoeslaggrens. Dat is, ik meen uit mijn hoofd, 806 of net iets meer euro per maand. Voorzitter, als sociale huur 1000 euro per maand is, je zult maar alleenstaande zijn en het minimumloon verdienen, dan betekent dat simpelweg dat er voor jou nergens een woning is. Voorzitter, een ander onderwerp. Per 1 januari wordt de Omgevingswet van kracht en de schattingen lopen uiteen. Gaan we een half jaar chaos tegemoet, of wordt het een jaar, of misschien wel anderhalf jaar chaos? Wij zien de Omgevingswet als een deregulering en het uitgaan van het principe, ja, tenzij. Dat biedt ook kansen hoor, het is niet negatief bedoeld. Juist daarom vindt de SP het van het allergrootste belang dat we hierbij vooral letten op de positie van onze inwoners. Krijgen zij van alles over zich heen? Gaan ze volledig ondergesneeuwd worden door dure bureaus, overheden en bedrijven? Ik heb daar de gedeputeerde al eerder op aangesproken. De gedeputeerde heeft toen aangegeven dat zij zich bewust is van de positie van onze inwoners. Zouden we juist in dat eerste jaar niet wat extra in moeten zetten om die bewoners in onze provincie te ondersteunen? Heeft de gedeputeerde voldoende middelen binnen het programma of zou het niet verstandig zijn om voor dit ontzettend belangrijke onderdeel van die Omgevingswet, de burgers die mee kunnen doen, wat extra's voor moeten vrijmaken? Een schot voor open doel, gedeputeerde, als u wilt. In 2024, 2025 zal de Warmtewet van kracht worden.

De **voorzitter**: U heeft nog een halve minuut.

De heer **Heijmans** (SP): Oei, dan doe ik de rest in tweede termijn. Warmtewetten zullen een grote rol gaan spelen. Is dit college met de SP van mening dat wij als provincie, samen met gemeenten, als aandeelhouders in deze warmtewetten straks liefst een meerderheidsaandeel zouden moeten hebben? Hoe staat het college hiertegenover? En als het gaat om de netcongestie, heb ik de vraag, wat is nou eigenlijk het grootste probleem? Is dat stikstof, is dat gebrek aan personele capaciteit, is dat geld, of heeft de gedeputeerde te maken met onwillige gemeentes, die dit soort zaken niet binnen hun gemeentegrenzen willen hebben? Ik hoop dat de

gedeputeerde hier antwoord op kan geven. Voorzitter, als u zegt dat ik aan mijn tijd ben, dan moet ik de andere helft van mijn verhaal bewaren voor de tweede termijn.

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Heijmans. Ik ga naar de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, vandaag bespreken we aan het begin van deze nieuwe bestuursperiode een door GS als beleidsarm aangeduide begroting. Er zit inderdaad nog geen echt nieuw beleid in, maar onze Brabantse burgers worden desondanks nog steeds arm gemaakt door voortzetting van veel onzinnig beleid. Sterk exemplarisch daarvoor is wel het volstrekt onnodige Brabant Outcomes Fund 2.0. Niemand zit erop te wachten, niemand wilde gaan investeren. Resultaten blijven achterwege, maar toch een belastinggeld verslindende nieuwe variant opzetten, om GS en projectmanagers maar geen gezichtsverlies te laten leiden, blijven trekken aan een dood paard. Wat heeft de Brabander daar nou aan? Het provinciebestuur is een omgekeerde koning Midas. Alles wat hij aanraakt, verandert in goud, alles wat de provincie aanraakt, verandert in puin. Of het nu een mislukt Brainport Smart District is, het failliete Lightyear, of het tot de graad toe mislukte visvrije subsidietonijn. Deze provincie grossiert in puinhopen. En zelfs die puinhopen weten ze nog als circulair te verkopen in beleidspropaganda. Wie profiteren er eigenlijk wel van deze mislukkingen? Mensen in onze volksbuurten of dorpen in ieder geval niet. Ook buiten Brabant leent de provincie op exorbitante schaal geld uit aan gemeenten, terwijl deze gemeenten financieel grote risico's lopen. Dit geld kan zoveel beter en nuttiger voor onze Brabantse inwoners ingezet worden. De Brabantse automobilist wordt leeggemolken met een steeds hoger opcenten tarief en krijgt daar qua wegen infrastructuur steeds minder voor terug. Nieuwe wegen worden niet of nauwelijks aangelegd, veiligheidsverbeteringen aan provinciale wegen blijven achterwege vanwege stikstof en voor wegenonderhoud geldt op veel plaatsen hetzelfde. Ook is het beleid van de provincie om provinciale wegen over te dragen aan gemeenten, waardoor er voor de hogere opcenten motorrijtuigenbelasting steeds minder kilometers provinciale weg overblijven. Hierdoor is het opcenten tarief in Brabant ongeslagen per kilometer provinciale weg zelfs het hoogste van Nederland. En hoeveel is de filedruk in Brabant wel niet toegenomen, sinds de zelfverkleerde vroempartij VVD in het college zit. Aan deze opcentenslurpers heeft onze automobilist helemaal niks. Het enige wat de Brabantse automobilist terugkrijgt, is een volstrekt mislukte transitie van auto naar OV en het onzinnige concept van deelmobiliteit. Het OV in Brabant kwam met een zeer onbetrouwbare dienstregeling, met name door personeelsgebrek. Belangrijke bushaltes vervallen, zoals lijn 319 in Steensel, dienstregelingen worden beperkt en reizigersinformatie is een puinhoop. Het OV is geen gelijkwaardig alternatief voor de auto, waardoor iedereen toch weer de file in wordt gejaagd. En deelmobiliteit is al helemaal farce. In onze steden worden de straten vervuild met overal rondslingerende groene elektrische deelscooter, als rommelig toonbeeld van dit drammerige vervoerscommunisme. En in de dorpen zoals in de Kempen, zijn nu met provinciale poen hele dure lifterszuilen neergezet, compleet met zonnepanelen op het dak. Zit iemand op die flauwekul te wachten? En wie de moeite neemt om de fiets te pakken, hoeft ook niet op al te veel comfort te rekenen. De provincie pronkt graag met protserige snelfietspaden, maar als het aansluitend netwerk van fietspaden tekortschiet, heb je er nog niet veel aan. Zo zijn op veel plaatsen fietspaden nog steeds slecht verlicht en daarmee ook sociaal onveilig. Sterker nog, langs sommige wegen, ook provinciale wegen, zijn de lantaarnpalen zelfs verwijderd. Fijn als er een azc langs zo'n route zit. Wie een route kiest door een natuurgebied, zoals de Maashorst, kan midden op het fietspad zomaar geconfronteerd worden met een kudde tarossen, wisenten, of andere oerossen die in het kader van natuurgebied moeten rondlopen in de gesubsidieerde Safariparken waar onze natuurgebieden tegenwoordig voor door moeten gaan. Omwille van de veiligheid hangen bij die fietspaden bordjes met, blijf op minstens 50 meter afstand van de kudde. Hoe dan, als die subsidieherkauwers midden op het fietspad blijven staan? Geef daarom onze fietsers de ruimte in Brabant en stop met gesubsidieerde nepnatuurprojecten. Ook worden onze binnensteden steeds meer tot een groen deugreservaat gebombardeed. Met emissievrije zones is er alleen nog toegang voor peperdure elektrische wagens en worden hardwerkende loodgieters, schilders, tegelzeters en andere vaklieden keihard geweerd, om met een keurig dieselbusje nog in de binnenstad te komen. Dus ook arm door beleid. Ook voor winkelend publiek worden

binnensteden steeds lastiger bereikbaar, waardoor winkelleegstand verder de overhand zal nemen. In de ons omringende landen, zoals Duitsland, worden sommige regionale wegen ook al tot milieuzone omgedoopt. Laten we die milieugekte een halt toeroepen en in ieder geval onze provinciale wegen altijd blijven vrijwaren van emissievrije zones. Terwijl de afgelopen jaren onze burgers zijn opgezadeld met steeds hogere energieprijzen, met name door veel te hoge heffingen, doet het college er nog een schepje bovenop. De begroting geeft aan door te willen pakken met de afspraken over wind op land, nog meer windparken, nog meer schade aan ons landschap en leefomgeving, nog meer wiebelstroom en netcongestie op het elektriciteitsnet en dus nog harder de portemonnee van onze burgers leegschrapen. Dus nog meer windparken, terwijl Brabant al vol is. De provincie zet in op inbreiding binnen bestaande bebouwing, maar dat gaat ten koste van bestaande groene ruimte, parken en speeltuinen. Wat blijft er dan nog over van ambities voor een groene en gezonde leefomgeving? Maar terwijl de ruimte ontbreekt, blijft de massa-immigratie ongehinderd doordenderen. Mocht de asioldwangwet door de Eerste Kamer worden aangenomen, dan krijgt de provincie ook nog een taak om aan al onze gemeenten azc's op te dringen, veel gemeenten lopen zelfs al op de zaken vooruit door azc's aan hun inwoners op te dringen. Nu zelfs hier in Den Bosch in een luxe hotel pal naast dit provinciehuis, tot groot ongenoegen van de omwonenden hier in de Gestelse buurt. Is het college dan ook bereid om als buurman bezwaar te maken tegen dit azc, ook vanuit het belang van de omwonende buurtbewoners? Is het college ook bereid om de Eerste Kamer op te roepen tegen die vreselijke spreidingswet te stemmen, om te voorkomen dat Brabant één groot azc wordt, om ook te voorkomen dat Brabant nog onveilig wordt, zoals we nu al zien met de enorme overlast van azc-ers in Budel en Maarheeze, of met de trieste moord op Rik van de Rakt in Oss door een statushouder. Ook wordt Brabant steeds meer overspoeld door arbeidsmigranten, die vaak onder erbarmelijke omstandigheden moeten wonen en werken in bijvoorbeeld XXL-blokkendozen. Veel gemeenten krijgen nu ook enorme wooncomplexen voor arbeidsmigranten, zoals in Bergen op Zoom, waar voor onze eigen inwoners en ondernemers geen ruimte is op die locaties. Terecht voerde onlangs de SP in Boxtel actie tegen zo'n arbeidsmigrantencomplex maar durft deze partij, nu zij hier coalitiepartij is ook vanuit dit college actie te ondernemen, om zulke ontwikkelingen tegen te gaan? Het is hoog tijd om hier paal en perk aan te stellen en we dienen dan ook een motie in om het college hiertoe aan te zetten. Ruimte voor windparken, nieuwe nepnatuur en stikstofcompensatie, azc's, arbeidsmigranten en woningen voor asielmigranten is uiteindelijk ook ruimte die dit college van onze boeren wil afpakken. Dat kan en mag, wat de PVV betreft, nooit gebeuren. Onze boeren verdienen hun ruimte in Brabant om prachtige bedrijven te kunnen runnen en topkwaliteit voedsel te produceren. De beste manier om deze ellende een halt toe te roepen is op 22 november de PVV zo groot mogelijk te maken. Tot zover, voorzitter in eerste termijn.

Motie M127-2023: Stop schandalige huisvestingsnormen arbeidsmigranten

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 3 november 2023, ter bespreking van Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

Constaterende dat

- De problematiek van de huisvesting van arbeidsmigranten in Noord-Brabant alleen maar toeneemt (Zie o.a. Veghel¹, Bergen op Zoom², Nuenen³, Riel⁴, Zundert⁵) ;
- Diverse factoren bijdragen aan een ongelijk speelveld voor onze eigen mensen, zoals fiscale voordelen voor bedrijven bij de inhuur van arbeidsmigranten, het kunstmatig laag houden van de lonen in een aantal sectoren waar veel arbeidsmigranten werken, constructies waardoor men relatief snel van mensen af kan;
- Indien arbeidsmigranten conform beschaafde woonnormen gehuisvest zouden moeten worden, er geen verdienmodel voor de grootschalige inzet van arbeidsmigranten zou kunnen bestaan;
- Arbeidsmigranten vaak maandenlang in grootschalige opvanglocaties gehuisvest worden;
- Gemeenten en de Provincie zich bij vergunningverleningen voor grootschalige huisvestingsplannen verschuilen achter het voldoen aan de volgende SNF keurmerk voor wonen⁶, te weten

- 10-12 m² leefoppervlakte per persoon (hetzelfde als in een gevangenis), waaronder 3,5 m² slaapruijnte
- alle leefruimtes dienen minstens 0,5 m² direct of indirect daglichtdoorlating te hebben
- geen beperking voor het aantal personen per kamer

Overwegende dat

- Een gelijk speelveld voor onze éigen werknemers het uitgangspunt zou moeten zijn;
- Fatsoenlijke en menswaardige huisvesting daarom dan ook het uitgangspunt zou moeten zijn;

Dragen GS op:

- Voor alle projecten in Noord-Brabant waarbij sprake is of zal zijn van de huisvesting van arbeidsmigranten minimaal de aanbevelingen van het aanjaagteam o.l.v. Roemer van eind 2020 toe te passen;

¹https://www.bd.nl/meieri_jstad/kantoorvolk-eruit-126arbeidsmigranten-erin-kansrk-plan-in-veghel~af6b1396/

²<https://www.bndestem.nl/bergen-op-zoom/bergenaren-verzetten-zich-met-hand-en-tand-tegen-komst-arbeidsmigranten-aan-havendijk~af7da0ce3/>

³<https://www.ed.nl/geldrop-mierlo-nuenen/wijkraad-eeneind-veel-vragen-over-flex-campus~ab38a108/>

⁴<https://www.omroepbrabant.nl/nieuws/4177751/366-arbeidsmigranten-dat-vinden-ze-in-ri-el-veel-te-veel>

⁵<https://www.omroepbrabant.nl/nieuws/4353930/geruchten-blijken-waar-in-voormalig-feestpaleis-komen-arbeidsmigranten>

⁶<https://www.normeringflexwonen.nl/cms/files/2023-08/norm-voor-huisvesting-arbeidsmigranten-per-1-februari-2023.pdf>

En gaan over tot de orde van de dag.

Patricia van der Kammen, PVV

De **voorzitter**: Dank u wel. U was net aan uw tijd. Ik ga naar de heer Van Miltenburg van D66 en het is zijn maiden speech.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Nico, als je een interruptie wilt plaatsen, je kaartje ligt hier. Ook dat is volgens mij een goede traditie. Voorzitter, mijn vader was zijn hele leven werkzaam als journalist voor onder meer het Brabants Dagblad. In die hoedanigheid analyseerde en schreef hij over de ontwikkelingen in de landbouw, over geschiedenis en over de lokale politiek. Van tijd tot tijd roerde hij zich in het publieke debat met een kritisch commentaar, maar doorgaans bleef hij als journalist beschouwen en beschrijven zonder publiekelijk een politieke mening te verkondigen. Toen ik rechten ging studeren en een bijbaantje op de sportredactie van de krant kreeg, werd me heel vaak gevraagd, wil je ook journalist worden? Mijn antwoord was steevast ontkennend, want ik wilde scherp mijn mening kunnen verkondigen en niet enkel te beschouwend zijn. Vandaag de dag koester ik juist de momenten zoals bij dit begrotingsdebat, om wat meer een algemene beschouwing te geven, zonder overigens de aspiraties te hebben om journalist te worden. En wees gerust, mijn politieke mening zal ik ook niet onder stoelen of banken steken. Ik nodig u dan ook graag uit mij desgewenst te interrumperen, ook al is het mijn maiden speech. Voor ons ligt een begroting die beleidsarm is. Het is al gezegd. Maar het bestuursakkoord is rijk aan ideeën en aan ambities. De financiële uitwerking van het bestuursakkoord, volgt komend voorjaar bij de Perspectiefnota. D66 kijkt uit naar die uitwerking. Immers de opgaven voor Brabant zijn groot en de financiële middelen zijn beperkt. Dus moet er ook in financieel opzicht uiteindelijk keuzes worden gemaakt. D66 beziet die keuzes vanuit de noodzaak om Brabant weer terug in balans te brengen. De natuur te herstellen, te zorgen voor schoon en voldoende water en de gezondheid van de Brabander te verbeteren. De opgaven voor herstel van de Brabantse natuur

is dringend en dwingend. Dringend, want we verliezen echt in een ongekend tempo aan biodiversiteit. Dwingend, want door de slechte staat van de natuur zit Brabant voor een heel groot deel op slot. De uitstoot van stikstof terugdringen, tegenaan van de verdroging van natuur, hebben wat ons betreft de hoogste prioriteit bij beleid en bij uitvoering. We kijken uit, komend jaar, naar de Brabantse ontwikkelaanpak stikstof 2.0. We zien uit naar de aanpak om grondwateronttrekkingen te verminderen en om veel meer water vast te houden in de natte natuurparels die nu verdrogen. Laat 2024 een kantelpunt vormen. Laten we de structurele achteruitgang en verdroging van de natuur komend jaar een halt roepen. Vanuit die ambitie valt het te betreuren dat de Eerste Kamer het wetsvoorstel voor Transitiefonds Landelijk Gebied en Natuur controversieel heeft verklaard. Dat betekent vertraging in de financiering van maatregelen die bijdragen aan de verduurzaming van de landbouw, het herstel van de natuur en het tijdig voldoen aan de Kaderrichtlijn Water. Ik stel GS graag daarom de volgende vraag, welke alternatieve bronnen van Rijksfinanciering zijn er nu al in beeld, om toch tot bekostiging van maatregelen op korte termijn te komen? Kan bijvoorbeeld het Deltafonds bepaalde maatregelen gaan financieren? Voorzitter, we streven naar drie gezonde levensjaren erbij voor elke Brabander in 2030. D66 is tevreden dat gezondheid als een samenbindend thema dwars door alle beleidsprogramma's in de begroting loopt. In afwachting van de uitwerking van het bestuursakkoord zijn er echter nog geen specifieke middelen voor het onderdeel gezondheid in de begroting van 2024 opgenomen. De Provinciale Raad Gezondheid heeft deze week een uitstekend rapport uitgebracht onder de toepasselijke titel Van pact naar impact. Er wordt onder meer gesteld dat de begrotingsprogramma's met passende acties en maatregelen dienen aan te sluiten bij de provinciale gezondheidsdoelstellingen. D66 zal bij de Perspectiefnota dan ook scherp kijken naar de benodigde financiële middelen om concrete gezondheidswinst te kunnen boeken, bijvoorbeeld door de kwaliteit van lucht, water en bodem te verbeteren. Voorzitter, naast een steeds gezondere leefomgeving zijn ook voldoende en hoogwaardige cultuur- en sportvoorzieningen essentieel voor Brabanders. Het is daarom noodzakelijk dat deze voorzieningen meegroeien met de ruimtelijke, demografische en economische ontwikkeling van onze provincie. Streven naar steden en dorpen die bruisen door een rijk verenigingsleven, ondernemerschap, cultuur en sport. Cultuur verrijkt immers ons leven. Het beleidskader Levendig Brabant hebben wij als D66 dan ook van harte gesteund. Deze beleidsarme begroting maakt wel duidelijk dat we zonder aanvullende middelen onze ambities de komende jaren niet kunnen realiseren. En ik hoorde het gelukkig ook PvdA en GroenLinks zeggen. D66 wil structureel blijven investeren in cultuur, zodat iedere Brabander zichzelf maximaal kan ontwikkelen. Voorzitter, ik kom tot een afronding. D66 steunt deze beleidsarme begroting vanuit het besef dat we nog het debat aangaan rond de Perspectiefnota over de inzet van de vrije begrotingsruimte. Tot zover.

Applaus

De **voorzitter**: Dank u wel. Van harte gefeliciteerd. De bloemen volgen later. De heer Buiks heeft het woord en na de heer Buiks ga ik de vergadering schorsen voor een korte pauze. De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ook ik begin met het feit dat het een beleidsarme begroting is. Het bestuursakkoord bestaat al even en zou toch wat beleidsinspiratie mogen bieden. Als u echt zaken wilt oppakken, dan is ambitie noodzakelijk. Wij zien graag meer dadendrang en helpen u graag met concrete voorstellen. In Brabant kunnen starters hun financiering niet rond krijgen, maar u leent geld uit aan allerlei gemeenten, zoals Amsterdam tegen 0,548 procent rente of Emmen tegen 0,7 procent rente, totaal 1,7 miljard euro aan overige leningen die wij verstrekken buiten Brabant. Zijn starters de vergeten doelgroep? Over hun afstand tot de woningmarkt lezen we niets. Het rendement op leningen buiten de deur is erg laag, zoals we kunnen zien. Wanneer worden deze vrijgemaakt en ingezet voor onze starters in Brabant? Geef hen de wind mee door gemeentelijke provinciale startersleningen, 75 procent gemeente, 25 procent provincie. De rente op de buiten-de-deur-leningen is laag, dus het kan budgetneutraal. Ongetwijfeld een breed gesteund voorstel hier in de Staten, daar gaan wij vanuit. Stel een fonds in, waarmee we de identiteit van onze Brabantse dorpen en oude

stadsdelen waarborgen. Dit kan gefinancierd worden uit de overige leningen. Het gaat hier om circa 25 miljoen euro. We lezen 44.000 betaalbare koop- en middenhuurwoningen, minder dan de helft van de benodigde aantallen goedkope woningen en middenhuurwoningen. Waar is uw ambitie om voldoende huizen te bouwen? CPO-projecten verdienen hulp. Realiseren een aanjaagsubsidie voor de kosten van de projectvoorbereiding. Stimuleer initiatieven waardoor meer variatie ontstaat in de woonvoorraad, die tegemoet komen aan de behoefte. Bouw levensloopbestendig, zet in op flexwoningen voor spoedzoekers door collectief inkoop en beheer te faciliteren. Wij willen ruimte voor herbestemming en nevenactiviteiten bij leegkomende agrarische bedrijven. Nu de opkoopregeling van start is gegaan, willen we kijken naar invullingen en herbestemmingen. Bestemmingsplannen moeten ruimte bieden om deze creatief in te vullen. Een stal verbouwen naar verschillende wooneenheden of een passend niet-agrarisch bedrijf toestaan op een vrijkomende locatie en zo de leefbaarheid van het buitengebied vergroten. U wil tweederde woningbouw toevoegen op binnenstedelijk gebied. Is dit realistisch? Hoe gaat u dit in kleine kernen doen? De kranten schrijven over voorzieningenafname aldaar. Bouwruimte is hier belangrijk. De beperkte personeels- en plancapaciteit bij gemeenten belemmert de woningbouw. De provincie ondersteunt een project om zij-instromers als RO-ambtenaar aan de slag te laten gaan. Maar dit is te weinig, denken wij. Vooral bij kleinere gemeenten blijft het problematisch. Ondersteun hen, stimuleer het opstellen van een goede woonvisie en faciliteer de harde plancapaciteit met als vuistregel 130 procent van de eerstkomende vijf jaar. Infrastructurele projecten en het budget voor openbaar vervoer schieten tekort. Kleine kernen horen hier bereikbaar te zijn met het OV. Ouderen en jongeren moeten dicht bij huis kunnen opstappen. Een nachtbus hoort daarbij. Hoe zorgt u dat projecten binnen budget blijven en uitgevoerd worden? Hoe gaat u op basis van het programma Hoogfrequent Spoor een snellere verbinding tussen Brabant en de aangrenzende grote steden realiseren, bijvoorbeeld een zeer gewenste nieuwe verbinding Breda-Antwerpen? Kunt u toezeggen de mogelijkheden te onderzoeken?

De **voorzitter**: U wordt geïnterrumpeerd door de heer Heijmans.

De heer **Buiks** (CDA): Oké. Ik zag hem niet aankomen.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, het CDA dient een bijzonder sympathieke motie in over de nachtnetten.

De heer **Buiks** (CDA): De nachtbus.

De heer **Heijmans** (SP): Maar u was nogal scherp op meneer Frenken van de BBB, dat hij geen dekking had voor zijn moties. Ik heb uw motie gezien. Hoe dekt u het terugbrengen van de nachtbussen?

De heer **Buiks** (CDA): Ik eindig mijn verhaal daarmee, dus wacht af en huiver, meneer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Maar u zet het niet in uw motie.

De heer **Buiks** (CDA): Nee, dat klopt, maar ik kom daar dadelijk wel op terug.

De **voorzitter**: Gaat u verder, meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dit gaat niet van mijn tijd af, voorzitter. We schrokken van het aantal verkeersdoden in Brabant, het hoogste van Nederland. Wat is de oorzaak van dit hoge aantal en de stijgende trend van het aantal dodelijke verkeersslachtoffers? Wat is uw plan van aanpak? Brabant voert deze tragische landelijke lijst aan. Toch is er niet meer geld. Waarom niet? Het CDA is trots op de Brabantse identiteit, gevormd door cultuur en erfgoed. Van carnaval tot bloemencorso's, van amateurkunst tot de professionele kunst en cultuur. Cultuur brengt samen en

draagt bij aan sociale verbondenheid. Het rijke verenigingsleven, bibliotheekvoorzieningen en cultuureducatie vormen het sociale weefsel in steden, dorpen, vergroten de leefbaarheid. Brabant heeft een rijke geschiedenis, we moeten er zuinig op zijn. Hoe bevordert u de bewustwording van onze geschiedenis onder jongeren? Welke initiatieven zijn er, om hen te stimuleren musea en culturele erfgoedinstellingen te bezoeken? Zijn er programma's of subsidies beschikbaar, om musea te faciliteren, educatieve, aantrekkelijke tentoonstellingen en activiteiten voor jongeren te organiseren? Om zo hun interesse in ons erfgoed te vergroten. Het CDA is bereid hier geld voor uit te trekken. U geeft aan, dat u wil dat er voldoende te beleven is in Brabant. In het beleidskader Levendig Brabant 2030 staat voor vrije tijd 5,1 miljoen gereserveerd. In de begroting is 2,2 miljoen vrijgemaakt, minder dan de helft. Waarom? Actief versterken van het sociale weefsel moet, een onderzoek alleen is te mager. Wij staan voor versterken van de leefbaarheid op het platteland en voor perspectief voor de landbouw in de uitwerking van het NPLG. Flexibiliteit bij vergunningen en bestemmingen om daadwerkelijk de kansen met betrekking tot verduurzaming en markttrends op agrarische bedrijven te kunnen implementeren, is belangrijk. Onze zorgen over het Brabantse landbouwbeleid hebben we vaak gedeeld. Met moties, een interpellatiedebat en schriftelijke vragen. In de begroting schrijft u dat er geen vergunningen worden verstrekt, maar u handhaaft die onhaalbare deadline. Een doodlopende weg of verrassen de coalitiepartijen ons met het inzicht en ineens wel een gedragen voorstel? Hetzelfde geldt voor real-time meten en time to market. We gaan het zien. Wij blijven dit nauwlettend volgen. Bezuinigingen in het programma Natuur en prijsstijgingen bij het NNB veroorzaken bij de grondverwerving een te lage dekking. Sowieso is het ontbreken van dekking een thema bij het programma Natuur. Een tekort van 60,5 miljoen, waarvan 40 miljoen door een bezuiniging en 20,5 miljoen door indexatie. Dit zijn wettelijke taken en de tekorten brengen de taakvoering in gevaar. Hoe denkt u dit te gaan opvangen? Pak uw rol, als Brabanders door de energiecrisis in hun bestaansrecht aangetast worden. Energiearmoede zou niet moeten bestaan. Verduurzamen is een grote maatschappelijke opgave, maar neem iedereen mee. U wil de gebouwde omgeving verduurzamen.

De **voorzitter**: U heeft nog een halve minuut.

De heer **Buiks** (CDA): In 2024 zal er grotendeels een voortzetting zijn van het huidige beleid. Maar wat als je minder daadkrachtig bent? Bij de RES staat burgerparticipatie centraal. Initiatieven van onderop dus met voorrang ontwikkelen. Verzwaar het elektriciteitsnet snel. Wachten tot 2030 is te laat. Stimuleer de ontwikkelingen van batterijen voor energieopslag. Aan maatschappelijke uitdagingen moet worden gewerkt, maar de maatschappelijke uitdagingen zijn de energietransitie en de verduurzaming van de industrie. Voeg dit expliciet toe. Dit zijn onze concrete begrotingsvoorstellen. We zijn benieuwd naar de reactie van de andere fracties. De dekking die wij voor onze moties hebben bedacht, komt voort uit de bijdrage die ik in het begin van mijn betoog heb gedaan. En dat is natuurlijk de overige leningen, waar het rendement superlaag op is en waar wij echt miljoenen zien voor verbetering van dat rendement. Tot zover. En ik moet mijn drie moties aankondigen.

De **voorzitter**: We doen eerst de interrupties van de heer Heijmans, omdat dat te maken heeft met uw laatste stuk. En daarna geef ik u nog even de ruimte om die drie moties te noemen en dan ook het verzoek ze daadwerkelijk in te leveren.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, ik denk dat het slim is hoor, om geen dekking in de motie aan te geven, maar weet je wat het vervelende is? Je kunt best sympathie hebben voor een motie en voor het doel van die motie, maar het absoluut niet eens zijn met de manier waarop de zaken gedekt worden. En daarom vind ik het gewoon niet alleen fatsoenlijk, maar ook gewoon heel begrijpelijk dat je bij die motie aangeeft, we willen dat zo dekken, zodat de Staten zich ook uit kunnen spreken over de wijze van dekking. Anders dan is het toch een beetje dat je een motie kunt laten zien om te zeggen, kijk, ze hebben hier tegengestemd. En er niet bij verteld hoe je het wilde dekken.

De **voorzitter**: De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Ik denk dat ik heel helder ben geweest, meneer Heijmans, ook in de vraag die ik meneer Frenken heb gesteld, dat het juist heel belangrijk is, om die dekking te zoeken. En wij hebben in ons betoog getracht die dekkingen kenbaar te maken. Wij verstrekken 1,7 miljard euro aan leningen aan allerlei gemeentes buiten Brabant tegen een rentepercentage onder de een procent. En wij denken dat daar wel degelijk erg veel rendement extra uit te halen gaat vallen.

De **voorzitter**: Meneer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Fijn dat ik nog een keer mag. Maar volgens mij leveren die leningen ons ook financiële middelen op, waarmee wij onze begroting rond kunnen maken.

De heer **Buiks** (CDA): Te weinig, meneer Heijmans.

De **voorzitter**: Antwoorden graag via de voorzitter. En niet interrumpen richting de spreker.

De heer **Heijmans** (SP): Ik blijf het vreemd vinden, meneer Buiks, dat u meneer Frenken verwijt in zijn motie geen dekking op te nemen en dat u vervolgens in uw moties die dekking ook achterwege laat. U kunt wel zeggen, ik vertel dat er zo bij. Nee, het gaat erom dat wij ons als Staten over beide uit kunnen spreken, het doel en de wijze van dekken.

De **voorzitter**: Meneer Buiks in de beantwoording en daarna kunt u doorgaan met de aankondiging van de moties.

De heer **Buiks** (CDA): Wij hebben ervoor gekozen voorzitter om de moties in te dienen, zoals ze hier zijn weggeschreven en dat wij in ons verhaal de dekking kenbaar zouden maken. En het verschil met meneer Frenken is, dat hij in zijn verhaal geen dekkingsvoorstellen gaf. Tot zover.

De **voorzitter**: En misschien kunt u de drie moties even noemen.

De heer **Buiks** (CDA): Dat was ik van plan, voorzitter. De eerste is ingediend door CDA, ChristenUnie-SGP, Lokaal Brabant, Versterk de leefbaarheid in kleine kernen. De tweede motie is, Breng de nachtbus voor jongeren terug, van het CDA. En de derde is, motie onderzoek Brabantse starterslening, ook van het CDA.

Motie M101-2023: Versterk de leefbaarheid in kleine kernen

Statenvoorstel: 32/23 Begroting 2024 Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering op 3 november 2023 te 's-Hertogenbosch,

Overwegende dat:

- Kleine kernen essentieel zijn voor de sociale cohesie en levenskwaliteit in onze provincie.
- De leefbaarheid in kleine kernen onder druk staat door onder andere vergrijzing, bevolkingskrimp en een afnemend voorzieningenniveau.
- Een adequaat voorzieningenniveau, zoals scholen, openbaar vervoer, zorgfaciliteiten, sportvoorzieningen en culturele instellingen, van cruciaal belang is voor het behoud en de versterking van de leefbaarheid in kleine kernen.

Constaterende dat:

- De huidige voorzieningen in kleine kernen vaak onder druk staan door financiële uitdagingen en beleidsmatige keuzes.
- Investerings in het voorzieningenniveau van kleine kernen aantoonbaar bijdragen aan het behoud van

leefbaarheid en de vitaliteit van deze gemeenschappen.

Draagt het college op:

- Een inventarisatie te maken van de huidige stand van zaken betreffende het voorzieningenniveau in kleine kernen binnen onze provincie.
- In samenwerking met gemeenten, maatschappelijke organisaties en inwoners te onderzoeken welke concrete maatregelen genomen kunnen worden om het voorzieningenniveau in kleine kernen te versterken.
- Periodiek te rapporteren aan Provinciale Staten over de voortgang van genomen maatregelen en de effecten op het voorzieningenniveau in kleine kernen.

En gaan over tot de orde van de dag

CDA Brabant, Ronnie Buiks

Motie M102-2023: Breng de nachtbus voor jongeren terug

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering op 3 november 2023, behandelend het Statenvoorstel: 32/23 Begroting 2024.

Overwegende dat:

- De nachtbusen in steden zoals Breda, Tilburg, Eindhoven en 's-Hertogenbosch van essentieel belang zijn voor de mobiliteit en veiligheid van jongeren, met name in het weekend;
- Veel jongeren voor hun sociale activiteiten en uitgaansleven afhankelijk zijn van de nachtbus, wat niet alleen bijdraagt aan de levendigheid van onze provinciale steden maar ook cruciaal is voor de Brabantse horeca en economie;
- Het verdwijnen van de nachtbusen heeft geleid tot verhoogde onveiligheid, waarbij jongeren gedwongen worden om alternatieve, vaak onveilige, vervoersmiddelen te gebruiken na een avondje uit, met alle risico's van dien;

Constaterende dat:

- De veiligheid, sociale cohesie en een bruisende lokale economie belangrijk is, en wij ons zorgen maken over de veiligheid en mobiliteit van jongeren in onze provincie;

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- De nachtbusen in Breda, Tilburg, Eindhoven en 's-Hertogenbosch op zo kort mogelijke termijn terug te brengen om de veiligheid van jongeren en bereikbaarheid voor jongeren naar de stad in het weekend te verbeteren.

En gaan over tot de orde van de dag.

CDA Brabant, Ronnie Buiks

Motie M103-2023: Onderzoek Brabantse starterslening

Statenvoorstel: 32/23 Begroting 2024 Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering op 3 november 2023 te 's-Hertogenbosch,

Overwegende dat:

- Het bevorderen van betaalbare huisvesting essentieel is voor de levenskwaliteit en economische

ontwikkeling van onze provincie;

- Veel Brabantse starters op de Brabantse woningmarkt moeite hebben om een woning te kopen vanwege de hoge kosten en beperkte financiële middelen;
- Het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting diverse mogelijkheden biedt om financiële ondersteuning te bieden aan gemeenten en starters op de woningmarkt;
- De rente op de woningmarkt de afgelopen jaren flink is gestegen.

Constaterende dat:

- De invoering van een starterslening in samenwerking met gemeenten een effectieve manier kan zijn om starters op de woningmarkt te ondersteunen;
- Andere provincies in Nederland succesvolle startersleningen hebben ingevoerd om de toegang tot de koopwoningmarkt te vergemakkelijken;
- De gemiddelde verkoopprijs van bestaande woningen 422.000,- euro bedraagt;
- De Provincie Limburg hierin samen optrekt met alle Limburgse gemeenten en zij al ruim 4000 jongeren aan een starterslening hebben geholpen, wat aantoont dat een gezamenlijke provinciale aanpak effectieve ondersteuning kan bieden aan jonge starters op de woningmarkt¹.

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- Een onderzoek te starten naar de mogelijkheden van het invoeren van een Brabantse starterslening in samenwerking met de Brabantse
- Gemeenten, hierbij specifiek te kijken naar de mogelijkheden bij het gebruik van het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting als een van de financiële bronnen en een voorbeeld te nemen aan de regeling zoals deze reeds in de Provincie Limburg is ingesteld;
- In dit onderzoek tevens te betrekken hoe hierbij samen kan worden gewerkt met Brabantse gemeenten en de bereidwilligheid van Brabantse gemeenten rondom deze samenwerking in kaart te brengen;
- De resultaten van dit onderzoek uiterlijk voor het zomerreces te presenteren aan Provinciale Staten, samen met een concreet voorstel voor de invoering van de Brabantse starterslening.

¹Provincie Limburg (2023) Starterslening. Geraadpleegd via: <https://www.limburg.nl/@l345/starterslening/>

En gaan over tot de orde van de dag.

CDA Brabant, Ronnie Buiks

Motie M103a-2023: Onderzoek Brabantse starterslening

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering op 3 november 2023, behandelend het Statenvoorstel: 32/23 Begroting 2024.

Overwegende dat:

- Het bevorderen van betaalbare huisvesting essentieel is voor de levenskwaliteit en economische ontwikkeling van onze provincie;
- Veel Brabantse starters op de Brabantse woningmarkt moeite hebben om een woning te kopen vanwege de hoge kosten en beperkte financiële middelen;
- Het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting diverse mogelijkheden biedt om financiële ondersteuning te bieden aan gemeenten en starters op de woningmarkt;
- De rente op de woningmarkt de afgelopen jaren flink is gestegen.

Constaterende dat:

- De invoering van een starterslening in samenwerking met gemeenten een effectieve manier kan zijn om starters op de woningmarkt te ondersteunen;
- Andere provincies in Nederland succesvolle startersleningen hebben ingevoerd om de toegang tot de koopwoningmarkt te vergemakkelijken;
- De gemiddelde verkoopprijs van bestaande woningen 422.000,- euro bedraagt;
- De Provincie Limburg hierin samen optrekt met alle Limburgse gemeenten en zij al ruim 4000 jongeren aan een starterslening hebben geholpen, wat aantoont dat een gezamenlijke provinciale aanpak effectieve ondersteuning kan bieden aan jonge starters op de woningmarkt¹.

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- Een onderzoek te starten naar de mogelijkheden van het invoeren van een Brabantse starterslening in samenwerking met de Brabantse gemeenten, hierbij specifiek te kijken naar de mogelijkheden bij het gebruik van het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting als een van de financiële bronnen en een voorbeeld te nemen aan de regeling zoals deze reeds in de Provincie Limburg is ingesteld;
- In dit onderzoek tevens te betrekken hoe hierbij samen kan worden gewerkt met Brabantse gemeenten en de bereidwilligheid van Brabantse gemeenten rondom deze samenwerking in kaart te brengen;
- De resultaten van dit onderzoek uiterlijk voor het zomerreces te presenteren aan Provinciale Staten, samen met een concreet voorstel voor de invoering van de Brabantse starterslening.

¹Provincie Limburg (2023) Starterslening. Geraadpleegd via: <https://www.limburg.nl/@l345/starterslening/>

En gaan over tot de orde van de dag.

CDA Brabant, Ronnie Buiks

Volt Brabant, Inge Vossen-van Beers

De **voorzitter**: Dank u wel. Bij deze zijn ze ingediend. Ik heb al aangekondigd dat we na uw betoog gingen schorsen. Dat gaan we bij deze doen. Een kwartier. Dus om 11:25 uur gaan we weer verder.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, zou u allemaal weer willen plaatsnemen? Beste mensen, ik ga beginnen. Dames en heren, ik heropen de vergadering en het woord is aan de heer Nuijten van JA21.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank, voorzitter. Maak kennis met Alex, een Brabander met zijn eigen klusbedrijf. Vroeg in de ochtend stapt hij in zijn werkbus. Geen Bravoflex, OnzeAuto, Amber, Greenwheels, Bravofiets, Deelauto, BlaBlaCar, Brabantliner of de Nabogo app die de provincie 77 euro per rit kost. Nee, gewoon zijn eigen werkbus. Want die Brabanders, die afhankelijk zijn van hun eigen auto, die zijn er ook gewoon, hoewel sommigen dat hier soms vergeten. Alex rijdt van huis, zorgen makend of hij deze maand wel rond kan komen. Het gaat slecht met zijn klusbedrijf, omdat hij veel concurrentie ervaart van arbeidsmigranten die tegen lage lonen hetzelfde werk doen. Inmiddels zijn dat er in Brabant 100.000. Zij remmen innovatie, leggen een hoge druk op onze sociale voorzieningen en verstoren de economie, zoals bij het klusbedrijf van Alex. Onze Brabander rijdt over de N282, of ja, hij staat stil. Maatregelen zoals het verdubbelen van het aantal rijstroken, of een nieuwe verbindingsoog, maakt het verschil tussen stilstaan of doorrijden. Helaas is er te veel gemodelleerde stikstofdepositie op Natura 2000 gebieden om deze maatregelen door te voeren. Hij vraagt zich af of er wel rekening wordt gehouden met het feit dat stilstaande auto's per rit meer uitstoten dan auto's die kunnen doorrijden op zo'n weg. Samen met de ambtelijke organisatie, waarvoor dank, heb ik dan hiernaar gekeken en een motie

ingediend voor een verkenning naar meer duidelijkheid over de invloed van verkeerstagnatie op stikstof. Deze motie heeft als titel Van stilstand naar doorstroom. Onze Brabander rijdt weer verder. Of ja, weer staat hij stil en dit keer wel op de N629. Al 25 jaar zijn er plannen om deze weg aan te pakken. Ook dit project van de provincie gaat niet door. En wel vanwege een gemodelleerde stikstofdepositie van 0,01 tot 0,05 mol per hectare per jaar. Dat zijn omgerekend twee vogelpoepjes aan stikstof. Momenteel houden wij in Nederland een stikstofdrempel aan van 0,005 mol. De onzekerheden van het model zijn vele malen groter dan die drempelwaarde zelf. Hierom gebruikt Duitsland bijvoorbeeld een drempelwaarde van 21 mol. Een drempelwaarde tussen de 1 en bijvoorbeeld de 35 mol is door de onnauwkeurigheidsmarge wetenschappelijk en dus ook beleidsmatig houdbaar. JA21 dient hierbij dan ook een motie in om een oproep te doen aan het Rijk om de drempelwaarde te verhogen naar in ieder geval 1 mol bij infrastructurele projecten. En deze motie heeft als titel Brabant van het slot met een realistische drempelwaarde. Rijdend over A59 bij Waalwijk zien wij dat we geen 130 kilometer per uur meer mogen rijden, ook niet na zeven uur. De reden hiervoor is dat de provincie zo nodig de Loonse en Drunense duinen wil bestempelen als een stuifzandvlakte. Terwijl als we de natuur haar gang laten gaan, hier juist bomen willen groeien. De provincie hoort niet te bepalen hoe de natuur eruit moet zien. Dat bepaalt de natuur helemaal zelf. En toch blijft de provincie inzetten op deze tekentafel Natuur, deze wensnatuur. Stikstofneerslag in Natura 2000 gebieden, zou ervoor zorgen dat bijvoorbeeld de kleine modderkruiper, die ze daar zo graag willen hebben, het lastiger zal krijgen. Maar wat de exacte invloed is van de huidige stikstofneerslag op die modderkruiper, dat weet de provincie dan weer niet. Ondertussen luistert Alex naar de radio in zijn busje. Het hoort goed nieuws, onlangs is namelijk in de Tweede Kamer het amendement Eerdmans-Stoffer aangenomen. Hierdoor is tien miljoen euro beschikbaar gekomen voor de provincies om onderzoek te kunnen doen naar minikerncentrales. Deze SMR's kunnen bijvoorbeeld op bedrijventerreinen aangesloten worden en leveren constante betrouwbare en schone kernenergie. Hierbij dien ik dan ook een motie in om als provincie Brabant een aanvraag in te dienen bij het Rijk, om zo de mogelijkheden voor kernenergie in Brabant te kunnen onderzoeken. En die dien ik ook mede namens Volt. Deze motie is getiteld Onderzoek naar Small Modular Reactors (SMR's) in Brabant. Ondertussen sluit onze hardwerkende automobilist weer aan in de zoveelste file. Hij vraagt zich af waar eigenlijk al die belastingen aan opcenten van zijn auto heen gaan. In ieder geval niet naar de wegen die broodnodig aangepakt moeten worden. Wel naar de linkse hobby's van deze coalitie. Hierbij dien ik dan ook een motie in om de opcenten alleen nog te gebruiken voor mobiliteit. Die is getiteld Van de automobilist naar de automobilist. Ik sluit af. Onze automobilist Alex ziet het niet meer zitten. Samen maken we Brabant, hoorde hij uit de betonnen provincietoren. Ja, samen maken zij dat Brabant vol trager en op slot zit.

Motie M104-2023: Versterk de leefbaarheid in kleine kernen

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 3 november 2023, behandelend het Statenvoorstel 32/23 Begroting 2023,

Constaterende dat:

1. Verschillende infrastructurele projecten in Brabant op dit moment stil staan door minimale stikstofdepositie op Natura-2000 gebieden in de gebruiksfase;
2. Tot nu toe onduidelijk is of in de stikstofberekeningen voor deze projecten meegenomen kan worden wat deze positieve effecten zijn van een betere doorstroming op de uitstoot en depositie van stikstof.

Overwegende dat:

1. Verkeer met een betere doorstroming volgens TNO per rit significant minder stikstof en CO2 uitstoot dan stilstaand verkeer (verkeerstagnatie);
2. Het verbeteren van de doorstroming in de gebruiksfase van een bepaalde weg, bijvoorbeeld door het verbreden van de weg of het aanpakken van gelijkvloerse kruisingen (stoplichten), daarmee kan leiden tot een vermindering van stikstofuitstoot- en depositie;

3. Het voor Brabanders, onze samenleving en onze economie van groot belang is om wegenprojecten op gang te krijgen.

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:

1. Te verkennen of eventuele stikstofwinst van doorrijdend verkeer als gevolg van een nieuwe/aangepaste weg (t.o.v. stilstaand verkeer in de huidige verkeerssituatie) meegenomen wordt bij de beoordeling van wegenprojecten, om hiermee wegenprojecten die op dit moment stilstaan op gang geholpen kunnen worden;
2. Provinciale Staten te informeren over de uitkomsten van deze verkenning.

En gaan over tot de orde van de dag.

JA21, Kevin Nuijten
BBB, John Frenken
VVD, Jelle van Nuland

Motie M105-2023: Onderzoek naar Small Modular Reactors (SMR's) in Brabant

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 3 november 2023, behandelend het Statenvoorstel 32/23 Begroting 2023,

Overwegende dat:

1. De inzet op duurzame energie in de provincie voornamelijk inzet op wind- en zonne-energie en verbranding van biomassa;
2. Het kabinet kernenergie ziet als nuttige aanvulling op de andere energiebronnen;
3. Op 24 oktober 2023 het amendement Eerdmans/Stoffer is aangenomen op de begroting van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat over het beschikbaar stellen van middelen voor de ontwikkeling van SMR's;
4. Door dit amendement er in 2024 in totaal tien miljoen euro is gereserveerd ten behoeve van de ontwikkeling van SMR's;
5. Provincies met dit geld onderzoek kunnen doen naar de ontwikkeling van SMR's.

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:

1. Een aanvraag in te dienen voor een deel van de in 2024 vrijgespeelde middelen ten bedrage van tien miljoen euro, gereserveerd voor alle geïnteresseerde provincies ten behoeve van de ontwikkeling van SMR's, en bij goedkeuring van de aanvraag deze fondsen direct in te zetten in Brabant;
2. De noodzakelijke mankracht te reserveren om de implementatie en onderzoeken gerelateerd aan de ontwikkeling van SMR's binnen de provincie effectief te kunnen uitvoeren;
3. Waar dit mogelijk is samen met andere provincies op te trekken om kennisdeling te bevorderen.

En gaan over tot de orde van de dag.

JA21, Kevin Nuijten
Volt, Inge Vossen-van Beers
PVV, Alexander van Hattem
FvD, Jozef Minkels

Motie M106-2023: Van de automobilist naar de automobilist

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 3 november 2023, behandelend het Statenvoorstel 32/23 Begroting 2023,

Constaterende dat:

1. De Brabantse automobilist in 2024 zorg draagt voor 289,2 miljoen euro aan inkomsten voor de provincie middels opcenten, die meteen in de algemene pot van de provincie gaan;
2. De opbrengsten van de opcenten door de provincie ook voor andere zaken gebruikt worden dan voor de onderhoud en aanleg van nieuwe infrastructuur;
3. De programmering mobiliteit 2024-2043 een tekort presenteert van 205 miljoen euro;
4. Bereikbaarheid een kerntaak van de provincie is.

Overwegende dat:

1. De provincie voldoende moet investeren in haar kerntaken;
2. Het geld wat betaald wordt door de automobilist, ten bate hoort te gaan van de automobilist.

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:

1. De inkomsten van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting, enkel nog te investeren in het oplossen van het begrotingstekort op mobiliteit.

En gaat over tot de orde van de dag.

Kevin Nuijten, Statenlid JA21

Motie M107-2023: Brabant van het Slot met een Realistische Drempelwaarde

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 3 november 2023, behandelend het Statenvoorstel 32/23 Begroting 2023,

Constaterende dat:

1. Brabantse infrastructurele projecten grotendeels op slot staan;
2. Volgens SmartwayZ.NL de verkeerscongestie in Brabant met 20-25 procent zal toenemen bij afstel van wegenprojecten;
3. De situatie rondom stikstof het lastiger maakt om kleinschalige verbeteringen op het gebied van verkeersveiligheid uit te voeren of mee te nemen in onderhoudsprojecten;
4. TNO op het feit wijst dat de huidige ondergrens van 0,005 mol een willekeurige en niet wetenschappelijk onderbouwde rekengrens is, en een ondergrens van 1 tot 10 mol/ha/jaar logischer is bij de beoordeling van projecten;
5. De Brabantse infrastructuur op orde houden een kerntaak is van de provincie.

Overwegende dat:

1. Bereikbaarheid een maatschappelijk vitaal belang is;
2. Er voorlopig geen zicht is op positieve uitkomsten van de NDA's op Natura-2000 gebieden;
3. Sommige wegenprojecten moeten worden aangepast of niet doorgaan door minimale stikstofwaarden tot wel 0,01 mol/ha/jaar, zoals de N629.

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:

1. Zich bij het Rijk en eventueel in IPO verband sterk te maken voor het instellen van een drempelwaarde van 1 mol/ha/jaar voor infrastructurele projecten.

En gaat over tot de orde van de dag.

Kevin Nuijten, JA21
John Frenken, BBB

De **voorzitter**: U wordt geïnterrumped door de heer Van Raak. U heeft het woord.

De heer **Van Raak** (SP): Ja, dank u wel voorzitter. Ik hoop dat Alex er nog is, ik hoop dat hij meeluistert. En ik zou via de heer Nuijten aan Alex willen vragen. Hij staat stil in de file en dat is een groot probleem. Maar is Alex het niet met mij eens dat het juist jammer is, dat het betoog van JA21 zich alleen maar beperkt tot het aanleggen van nieuwe wegen en over openbaar vervoer en alle plannen die de gedeputeerde heeft om het openbaar vervoer in Brabant te verbeteren, helemaal niet aan bod is gekomen.

De heer **Nuijten** (JA21): Voorzitter, de reden waarom ik bij dit betoog vooral de wegen aanhaal, is omdat deze echt, maar echt heel erg, achtergesteld zijn in Brabant. Waar ik het wel eens ben met meneer Van Raak van de SP, is dat het inderdaad niet is, alleen autowegen of alleen OV. Maar zowel investeren in autowegen als investeren in het OV, vooral in de kleine kernen.

De heer **Van Raak** (SP): Dus de motie over opcenten van automobilisten en de mobiliteit mag ik zo lezen, dat u van die opbrengsten ook gaat investeren in het openbaar vervoer.

De heer **Nuijten** (JA21): Nee, de opcenten van de automobilist horen alleen te gaan naar de wegen die de automobilist ook gebruikt. Voor het OV kun je andere middelen aanwenden, zoals het provinciefonds.

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Nuijten. Dan ga ik naar de heer Koevoets van Lokaal Brabant.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Dank u, voorzitter. Ik wil u en uw Staten meenemen naar het Brabantse platteland zoals het Deurne van Friso Wiegersma. Die schreef over een ansichtkaart met daarop een kerk, een kar met paard, een slagerij Van der Ven, een kroeg, een juffrouw op de fiets. Het zegt u hoogstwaarschijnlijk niets, maar het is waar ik geboren ben. Dit dorp, ik weet nog hoe het was. De boerenkinderen in de klas, een kar die ratelt op de keien, het raadhuis met een pomp ervoor, een zandweg tussen koren door, het vee, de boerderijen. En langs dat tuinpad zag ik de hoge bomen staan. Ik was een kind en wist niet beter, dan dat het nooit voorbij zou gaan. Voorzitter, zingen ga ik u niet aandoen. Volgende keer misschien, op een mooie bijeenkomst wellicht. Dit liedje, door Wim Sonneveld in Nederland en het origineel door Jean Ferrat tot een hit gemaakt, mag dan een hoog nostalgie gehalte hebben, het staat al jaren in de hoogste regionen van de Top 2000. En bij onze eigen Omroep Brabant zelfs op negen in de Top 900. Dat zal mede komen door de herkenbaarheid van en de hang naar het platteland voor velen. Dat Brabantse land is de moeite waard te koesteren en te houden, zoals het is. Daar moeten we zuinig op zijn. De geur, de geluiden, de beelden van het platteland zijn uniek en die zouden wat Lokaal Brabant betreft erkend moeten worden als erfgoed. Is het college het wat dit betreft met ons eens? Kan het college, net als bestuur in Frankrijk, hier vorm aangeven door dit erfgoed wellicht met een soort van kukeleku-verordening te erkennen. In Frankrijk werd aanvankelijk door mensen die zich vanuit de stad op het platteland vestigden, geklaagd dat de haan zo vroeg kraaide en de krekels in de bomen bestreden zouden moeten worden, omdat ze zoveel lawaai maken. Lokaal Brabant zou graag zien dat, hoewel in Deurne geen slagerij Van der Ven meer is, maar wel een insectenkweker met die naam, het karakteristieke platteland beschermd wordt. Zo nodig dienen we een motie in. Lokaal Brabant wil overigens niet van het Brabantse platteland een Openluchtmuseum maken. We willen juist dat het platteland met al zijn kenmerken vitaal blijft. Voorzitter, het Brabantse platteland moet wat Lokaal Brabant betreft leefbaar blijven. We moeten toe naar een vitaal platteland, maar trends houden we niet tegen en dat willen we ook niet. Re-urbanisatie en digitalisering zullen ook op het platteland een impact hebben.

De **voorzitter**: Meneer van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, ik kan me geheel aansluiten bij de gedachte van Lokaal Brabant dat het unieke karakter van ons Brabants platteland behouden moet blijven. Alleen wat moet ik me daar in de praktijk dan bij gaan voorstellen? Betekent dat ook dat er dan ook geen ruimte wordt gegeven aan allerlei vormen van vervreemding op ons Brabants platteland? Dus bijvoorbeeld vervreemding door de massale vestiging van azc's, of door op misschien sommige plaatsen het plaatsen van moskeeën, met gebedsoproepen vanuit minaretten en dat soort ontwikkelingen. Kunnen zulke ontwikkelingen dan ook worden tegengegaan, om ons Brabantse platteland herkenbaar te houden?

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Voorzitter, wat Lokaal Brabant betreft, gaat het altijd om wat komt er van onderuit? En als mensen in een gebied iets willen, dan moeten we daar heel goed naar luisteren. Dan moeten we daar gevolg aan geven. Dus wat die mensen willen, kan ik niet helemaal voorspellen, zoals meneer Van Hattem vraagt, maar wat ons betreft, nogmaals gezegd, we maken er geen museum van. Het moet leefbaar blijven en alle ontwikkelingen zullen ook aan het platteland komen. Maar wat we wel willen, is dat het niet zo kan zijn dat je omwille van het feit dat je je ergens vestigt allerlei eisen zou kunnen stellen, om het platteland van Brabant te veranderen in een soort van museum, of eigenlijk een grote stad te maken.

De heer **Van Hattem** (PVV): Het is me niet helemaal duidelijk wat de heer Koevoets van Lokaal Brabant nu eigenlijk wel wil. Maar blijkbaar is er toch een bepaald beschermenswaardig karakter van ons Brabants platteland en dat is er zeker. Maar hoe denkt de heer Koevoets dan, dat als er zulk soort zaken beschermd moeten worden, die beschermenswaardige elementen beschermd kunnen worden tegen onwenselijke ontwikkelingen? Want blijkbaar zijn er onwenselijke ontwikkelingen, waar het Brabants platteland tegen beschermd moet worden. Kan hij dat uitleggen?

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Er zijn ook een heleboel ontwikkelingen die wat ons betreft niet onwenselijk zijn. Zoals ik al schetste, ontwikkelingen die eigenlijk al eeuwenlang op het platteland plaatsvinden, de bedrijvigheid bij boerderijen, de natuur die daar hopelijk nog verder vorm krijgt. En tegen dat soort zaken moet je niet kunnen protesteren, wat ons betreft. En we willen daarom aan het college vragen om er kien op te zijn dat we niet in allerlei verordeningen zaken opnemen, dat we van het platteland een stadsgebied maken. Dat is wat we willen. Ik vervolg, voorzitter. Waar we als Provinciale Staten van Brabant oog voor moeten hebben en voor moeten zorgen, is dat we de kansen die het platteland ons biedt, benutten. Op naar een vitaal platteland betekent dat we de voorwaarden hiervoor moeten scheppen. Het platteland moet bereikbaar blijven, zodat de kruisbestuiving tussen stad en platteland in stand blijft. Niet iedere kern heeft een theater nodig. Het is wel van belang dat het theater in de stad dan bereikbaar blijft voor mensen in de kleine kernen. Het platteland kan en moet wat Lokaal Brabant betreft naast de binnenstedelijke locaties in beeld blijven voor woningbouw. Zo kunnen ook jongeren zich vestigen en voorkom je vergrijzing van gemeenschappen. Ook andere voorzieningen moeten gekoesterd worden en dat wil wat ons betreft ook zeggen gesteund worden. Voor een gemeenschap is het van belang een plek te hebben. Lokaal Brabant is verheugd te zien dat erkend wordt dat bibliotheken, veelal uitgegroeid tot multifunctioneel centrum, van belang zijn. En niet alleen om een boek te lenen. In een studie, die Wageningen Universiteit onlangs deed naar de leefbaarheid op het Nederlandse platteland en die afgelopen voorjaar werd gepresenteerd, stelt auteur van het rapport Roel During: "Zo kan het opheffen van een buslijn leiden tot minder leerlingen op een school, die dan gedwongen wordt te sluiten. En het opheffen van een huisartsenpraktijk kan leiden tot het verdwijnen van het gezondheidscentrum. Dit zet een keten aan effecten in gang, die met het huidige beleid niet te stoppen is". Einde citaat. Is het college samen met Lokaal Brabant van mening dat we dit moeten omkeren, dat we het niet alleen een kosten-baten afweging moeten laten zijn? Als een buslijn niet rendabel is, betekent het opheffen daarvan wellicht minder kosten, maar het kan het begin zijn van een verschraling. Net zoals het sluiten van een dorps huis ook kan betekenen dat de fysiotherapeut bijvoorbeeld geen praktijk meer kan houden in het dorp. Naar de stad is dan voor velen geen optie meer, omdat nu net die buslijn opgeheven was. Dat is niet het platteland, wat we kennen en ook niet het

platteland, wat we willen. We willen juist een vitaal platteland en de provincie kan helpen dit van de grond te krijgen. Net zoals er ook gebeurt bij start-ups. Zodoende kunnen we ook van het Brabantse platteland een of meer zogenaamde Blue Zones maken, waar de gezondheid van mensen goed is. Overigens, voorzitter, kan het platteland mits goed fysiek en digitaal verbonden ook een broedplaats zijn voor jonge ondernemers. Voor Lokaal Brabant is het bestuur van onderop van groot belang. Met die gedachte in het achterhoofd juichen we regionale samenwerking toe. Hoe gaat GS ervoor zorgen dat de regionale samenwerking de juiste voeding krijgt en de goede ideeën die in de regio ontstaan opgepikt worden? En dat niet alleen, maar ook dat indien de ene regio een goed idee oppert, wat in de andere regio ook van waarde kan zijn, hoe wordt dit doorgegeven? Graag daarop reflectie van GS. Voorzitter, ik ga afronden. Lokaal Brabant is akkoord met de gepresenteerde beleidsarme begroting. Lokaal Brabant steunt een aantal moties, sommigen dienen we mee in, die vragen om vooruitgang en om verbinding. We horen graag van het college hoe gedacht wordt over de door ons en door andere partijen ingebrachte vragen en opmerkingen. En we kijken uit naar een verdere uitwerking van het bestuursakkoord in de Voorjaarsnota. Samen maken we Brabant. Dank u.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Putman gaat al staan, ik geef haar graag het woord. De Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, een beleidsarme begroting, het is vandaag al wel zo'n tien keer gezegd. Echter, er worden wel behoorlijk wat financiële keuzes gemaakt. De bezuiniging van minimaal zestig miljoen op de natuur, het Natuur Netwerk Brabant springt er voor de Partij voor de Dieren nog wel het meeste uit. Het is kennelijk niet alleen beleidsarm, deze begroting, maar we zijn ook letterlijk te arm als provincie. De broekriem moet worden aangehaald, net zoals bij vele gemeenten die een niet-sluitende begroting moeten indienen of net zoals al die huishoudens die nauwelijks het hoofd boven water kunnen houden. Hoe kunnen wij het tij keren? Maar voorzitter, we zijn helemaal niet arm. We hebben twee miljard aan middelen vanuit de verkoop van Essent en ik zie alleen al een bedrag van 772 miljoen staan bij het reserve spaar- en investeringsfonds. En als we al echt arm waren, hebben we altijd nog de mogelijkheid tot het verhogen van de opcenten van de motorrijtuigenbelasting. Acht van de twaalf provincies hanteren een hoger tarief dan wij. Waarom moeten wij het goedkoopste jongetje van de klas zijn? Zonder blikken of blozen wordt er ten aanzien van de bezuinigingen op de natuur in de beantwoording van de technische vragen gesteld, ik citeer: "Mocht blijken dat we het begrotingstekort niet volledig kunnen oplossen, dan kunnen we het Natuur Netwerk niet afmaken zoals beoogd en daarmee de afspraken uit het natuurpact met het Rijk en de andere provincies niet nakomen". Schandalig, omdat de natuur een kerntaak is van de provincie. Terwijl keer op keer en jaar op jaar in dit huis beloofd is om de achteruitgang van de Brabantse natuur te stoppen. Ik denk, hier worden de verkeerde keuzes gemaakt. Dit zijn in elk geval niet de keuzes die de Partij voor de Dieren zou maken, dat moge duidelijk zijn. Als wij 28 zetels hadden in de Staten, dan ging de groene kraan helemaal open en werd er vol ingezet om deze kerntaak te behalen voor dieren, natuur en milieu. Omdat deze intrinsieke waarde van zichzelf hebben en zeer waardevol zijn voor de mens. Ik wil de Gedeputeerde Staten dan ook met klem opdragen om bij de Perspectiefnota met een voorstel te komen om die zestig miljoen te dekken, zodat we het Natuur Netwerk kunnen afmaken. En voorzitter, eerlijk gezegd begrijp ik het ook niet.

De **voorzitter**: De heer Van Dommelen.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Als u 28 zetels had, was dan natuur belangrijker dan wonen, werken en verkeer?

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, het is niet een keuze, het moet allemaal gebeuren, maar wij denken dat er genoeg mogelijkheden zijn om het allemaal te herstellen. Wat wel zo is, 40 jaar lang laten wij de natuur al versloffen. Ik hoor hier vandaag partijen zeggen over de wegen en het stilstaan van. Je kan de natuur vergelijken met een weg vol met gaten, kuilen

en hobbels, waarbij je er drie dagen over doet om van Bergen op Zoom naar Boxmeer te komen. Dat is de realiteit.

De **voorzitter**: De heer Van Dommelen.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Laat ik het zo zeggen. Ik heb er geen probleem mee dat u de natuur herstelt. Ga dan eerst de natuur, die nu natuur is, herstellen, daar krijg je budget voor. En de rest gaan we besteden aan wonen, werken en verkeer.

De **voorzitter**: Dat was overigens de laatste interruptie van BBB. Gaat u verder, mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Ik begrijp het eerlijk gezegd ook niet, want in dit bont gezelschap dat opkomt voor de petrolheads, de fietsende mens, de inheemse mens, de oudere mens, de mens die de touwtjes met moeite aan elkaar kan knopen, boeren, bouwers en buitenlui loopt ook een gemeenschappelijke rode draad. Velen van u geven aan dat hun favoriete plek in Brabant is. Ik geef een kleine bloemlezing, de bossen van Son en Breugel, de Biesbosch en onze open polders, beminde en onbekende natuurpareltjes in Ulicoten, Oisterwijkse bossen en vennen, er is zelfs iemand daar getrouwd, de Kraaienbergse plassen in Cuijk, de Moerputten, de Peel, de Loonse en Drunense duinen, de Brabantse Wal, de Kampina, de Dommel bij Vught, natuurgebied de Malpie, of de natuur in het algemeen. Niemand heeft als favoriete plekje de A16 of N59 om daar op zaterdagmiddag met zijn klapstoeltje te gaan zitten. Als al die Statenleden, die zo genieten van de natuur nu eens een miljoen uit de begroting in de natuur zouden stoppen, zouden we al een heel eind komen. Een ander veelgenoemde favoriete plek is thuis. Moet u zich eens voorstellen dat u geen thuis heeft en alsmaar opgejaagd wordt. Voor veel wilde dieren is dit realiteit. De natuur is nog lang niet robuust en de faunapassages zijn nog lang niet allemaal aangelegd. En als wij de natuur versterken, kunnen wij ook hen weer een thuis geven. En mede door het tekort aan leefgebieden en het ontbreken van faunapassages raken ze gewond of gedood. En door de vele wegen die onze provincie kent, of door windturbines, waar ze tegenaan vliegen. Zij hebben daar niet voor gekozen. De inheemse dieren die opgevangen worden, zijn meestal direct of indirect door menselijk toedoen in de problemen gekomen. Vandaar dat wij voor het jaar 2024 vragen om een redelijke, incidentele financiële bijdrage. Daar gaan we een motie voor indienen samen met Volt. De motie Provinciale steun opvang inheemse dieren 2024. Als diepgroene partij zijn wij een groot voorstander van de transitie naar een groene economie. Er wordt van alles gemaakt en aan het einde van de levensduur belandt het op de alsmaar groeiende afvalberg. Gelukkig komt er binnenkort de nieuwe uitvoeringsagenda circulaire economie.

Motie M108-2023: Provinciale steun opvang inheemse dieren

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 3 november 2023, behandelend het Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

Overwegende dat:

- vanaf 2012 tot 20221 de provincie de Brabantse opvangcentra voor inheemse dieren op verschillende manieren financieel ondersteund heeft;
- deze financiële steun door de provincie het komende jaar niet zal worden voortgezet;
- de Minister van Natuur en Stikstof heeft aangegeven bereid te zijn om in gesprek met de provincies te verkennen of het mogelijk is om tot een gezamenlijk beeld te komen wat betreft ieders verantwoordelijkheden en te komen tot een meer geharmoniseerde aanpak²;
- de stichting Fauna Opvang Noord-Brabant op 18 augustus 2023 een brandbrief heeft gestuurd met het verzoek om structurele financiële ondersteuning³;
- in het nieuwe bestuursakkoord 2023-2027 opgenomen staat: "wij hebben oog voor dierenwelzijn";
- de opvangcentra extra financiële druk ervaren door daling van de koopkracht en stijging van de kosten door onder meer een stijging van het minimumloon en van de energiekosten;

Constaterende dat:

- de Brabantse opvangcentra non-profit organisaties zijn met inzet van veel vrijwilligers;
- continuering van opvang van inheemse dieren in Noord-Brabant meer geld kost dan dat deze opvangcentra zelf kunnen genereren;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- voor het jaar 2024 een redelijke financiële bijdrage te verlenen aan de Brabantse opvangcentra voor inheemse dieren, in afstemming met de stichting Fauna Opvang Noord-Brabant, waarbij de dekking nader bepaald wordt door Gedeputeerde Staten.

¹<https://noordbrabant.partiivoordedieren.nl/moties/motie-provinciale-verantwoordelijkheid-voor-opvang-van-inheemse-dieren>

²Beantwoording schriftelijke vragen aangaande Faunaopvang Brabant

³<https://noordbrabant.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/594ed8dc-b571-4447-851e-6faa01c554ea?documentId=4d8838fd-968c-4b48-87c2-d6ffd43a3224&agendaltemId=bl605e66-1c58-4a69-8alb-af75f0aaf0d0>

en gaan over tot de orde van de dag.

Nikky Hamerslag, Ellen Putman, Partij voor de Dieren
Inge Vossen, Volt

De **voorzitter**: Ik denk, ik laat u even uitspreken. Maar nu u hier toch stilvalt, geef ik het woord aan meneer Minkels.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Ik hoor u zeggen, ik wil de natuur herstellen, maar naar wanneer? Naar 1950, 1900?

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Per direct.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Maar u wilt het herstellen naar een bepaald punt. Dus naar welk punt wilt u het dan herstellen?

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Het liefst zou de Partij voor de Dieren nog de oorspronkelijke ecologische hoofdstructuur, zoals we die twintig tot dertig jaar geleden met elkaar hadden afgesproken, willen herstellen. Maar inmiddels is er ook alweer 500 hectare van die natuur.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): We moeten eigenlijk een meetpunt hebben naar wanneer u dan de natuur wil herstellen? Is dat in 1900? Of 1950? Of dertig jaar geleden?

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Wat ik zei, veertig jaar geleden is er al een enorme afkalving ingezet en is er al beknibbeld op de natuur. Je zou ook kunnen denken toen Henk Bleker kwam met het beknibbelen op de natuur. Dus eigenlijk moeten we al terug naar dat punt.

De **voorzitter**: Een interruptie en nog een vervolgvraag. Gaat u verder. En interrumpen doen we ook via de voorzitter, dat u het nog eventjes weet. Gaat u verder, mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Gelukkig komt er binnenkort een nieuwe uitvoeringsagenda Circulaire economie. En dit is dan ook het moment om specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdsgebonden afspraken met elkaar te maken. En geen wollige,

wazige woorden. Een smart plan gericht op het realiseren van het uiteindelijke doel van 50 procent vermindering van het primaire grondstoffen gebruik in 2030 in Brabant. En we dienen hiertoe dan ook een motie in. De motie Smart plan voor de reductie grondstoffenverbruik. Ten slotte, voorzitter, twee moties die niet zo ver gaan dat we daarmee het tekort van zestig miljoen op de natuur oplossen, hoe graag wij dit ook zouden willen, maar die wel een positieve impact op het versterken van de natuur hebben. Ten eerste een motie om de nog in te richten grondbanken ook ter beschikking te stellen aan boeren die willen omschakelen van veehouderij naar natuur inclusieve akkerbouw, zodat boeren echt kunnen gaan extensivering. En als laatste een motie waarbij voorbereidingen getroffen gaan worden in de bufferrandzones ten behoeve van herstel van de natuurwaarden en extensivering van de landbouw, vooruitlopend op de verwachte Rijksmiddelen ten behoeve van het natuurherstel in de Natura 2000 gebieden. En voorts ben ik van mening dat de oorspronkelijke ecologische hoofdstructuur moet worden afgemaakt.

Motie M109-2023: Nieuwe grondbanken ook inzetten voor omschakeling naar natuurinclusieve akkerbouw

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 3 november 2023, behandelend het Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

constaterende dat

- de provincie voor alle Natura2000-gebieden grondbanken gaat inrichten, waardoor boeren kunnen extensiveren, om zo mede de beleidsopgaven rond de N2000-gebieden te faciliteren;¹
- de inrichting van deze grondbanken de komende maanden wordt uitgewerkt;²

overwegende dat

- de omschakeling van veehouderij naar akkerbouw (bijv. teelt van plantaardige eiwitten voor humane consumptie) boeren een goed toekomstperspectief kan bieden, zonder nog jaren durende onzekerheden rond de stikstofcrisis;
- een boer voor zo een omschakeling doorgaans wel meer grond nodig heeft, om op een positief verdienmodel te kunnen rekenen;

verzoeken Gedeputeerde Staten

- deze nog in te richten grondbanken ook ter beschikking te stellen aan boeren die willen omschakelen van veehouderij naar natuur inclusieve akkerbouw;

¹ <https://www.bndestem.nl/brabant/duurzaam-boeren-krijgt-steun-in-de-rug-provincie-wil-grond-bij-kwetsbare-natuur-beschikbaar-stellen~a1088483/>

² Beantwoording technische vraag 173: <https://noordbrabant.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/7430b62d-27e2-48ca-85f8-3788057ae03e?documentId=ea6cbbc9-b2fb-4464-99ca-841ce973d817&agendaltemId=678347dc-46e3-465d-aae3935afe89cffi>

en gaan over tot de orde van de dag.

Nikky Hamerslag, Ellen Putman, Partij voor de Dieren

Motie M110-2023: Natuurnetwerk Brabant in de versnelling

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 3 november 2023, behandelend het Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

constaterende dat

- uit het Bestuursakkoord 2023-2027 blijkt dat het versterken en herstellen van de Brabantse natuur er toe bijdraagt aan het open krijgen van Brabant zodat dat andere opgaven weer kunnen worden uitgevoerd¹;
- Gedeputeerde Staten op 27 juni 2023 hebben besloten om twee pakketten aan no-regret maatregelen voor het BPLG samen te stellen om daarmee een eerste aanvraag voor de rijksmiddelen te kunnen doen;²
- het allesbehalve zeker is wanneer en in welke omvang deze rijksmiddelen zullen worden verstrekt; ³
- de provincie zichzelf tot doel heeft gesteld om het Natuurnetwerk in 2027 te realiseren;
- de transitie van de landbouw binnen de randzones een voorwaarde is voor het behalen van de natuurdoelen binnen het Natuurnetwerk Brabant;
- de provincie achterloopt op de planning van de realisatie van deze natuur;
- het Brabantse programma Natuur daar bovenop ook te kampen heeft met een bezuiniging van 10,41 miljoen euro per jaar;

verzoeken Gedeputeerde Staten

- vooruitlopend op de verwachte rijksmiddelen ten behoeve van natuurherstel in de Natura 2000 in de bufferrandzones voorbereidingen te gaan treffen ten behoeve van herstel van de natuurwaarden en de extensivering van de landbouw.;

¹ zoals de vergunningverlening m.b.t. stikstof

² <https://www.brabant.nl/actueel/nieuws/omgevingsbeleid/2023/eerste-pakket-programma-landelijk-gebied-aangeboden-aan-ministerie-Inv>

³ <https://www.boerderij.nl/van-der-wal-provincies-moeten-stikstofplannen-afzwakken>

en gaan over tot de orde van de dag.

Nikky Hamerslag, Ellen Putman, Partij voor de Dieren

Motie M111-2023: Smart plan voor de reductie grondstoffenverbruik

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 3 november 2023, behandelend het Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

constaterende dat

- we als provincie onze rol en verantwoordelijkheid in de grondstoffentransitie willen pakken;¹
- een tussendoel van het circulaire economie-beleid 50 procent vermindering van het primaire grondstoffengebruik in 2030 in Brabant, t.o.v. 2020, is;²
- het grondstoffengebruik in Brabant tussen 2015 en 2020 gelijk is gebleven, en dus niet is gereduceerd;
- we nog zeven jaar hebben om de 50 procent vermindering te realiseren, maar we helaas nog geen inzicht hebben in de vermindering tot nu toe;³
- de Uitvoeringsagenda Circulaire Economie 2021-2023 nu ten einde loopt, en nieuw beleid wordt opgesteld;

overwegende dat

- 50 procent vermindering van het primaire grondstoffengebruik in 2030 een goede ambitie is, maar ook een behoorlijke inspanning van het Brabantse bedrijfsleven vergt;
- het voor de Brabantse samenleving en politiek van groot belang is om duidelijk te hebben welke stappen en tussendoelen we willen behalen, om het doel in 2030 te kunnen bereiken;

verzoeken Gedeputeerde Staten

- in de nieuwe uitvoeringsagenda "circulaire economie" SMART⁴ doelen en inspanningen op te nemen gericht op het realiseren van het uiteindelijke doel van 50 procent vermindering van het primaire grondstoffengebruik in 2030 in Brabant.

¹ Bestuursakkoord 2023-2027

² <https://noordbrabant.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/144bbc24-81d2-41cf-9265-1076abdd5304?documentId=8eafbe98-elca-4dbd-8c35-376a20fd9e7b&agendaltemId=147ba60a-f03a-4f76-b67e-51cc83c9b76c>

³ Beantwoording technische vraag 164: <https://noordbrabant.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/7430b62d-27e2-48ca-85f8-3788057ae03e?documentId=ea6cbbcb9-b2fb-4464-99ca-841ce973d817&agendaltemId=678347dc-46e3-465d-aae3-935afe89cffi>

⁴ Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdsgebonden

en gaan over tot de orde van de dag.

Nikky Hamerslag, Ellen Putman, Partij voor de Dieren

De **voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Putman. Ik geef het woord aan mevrouw Vossen van Volt.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Ik zal het dan ook nog maar een keer herhalen, een beleidsarme begroting ligt voor onze neus. Maar wat we niet moeten vergeten, als we het hebben over de begroting, dan hebben we het niet alleen over cijfers en investeringen, maar daarachter zitten ook gezichten. En ik wil u meenemen naar een aantal van die gezichten. Afgelopen dinsdag had ik het geluk dat ik met een grote groep jongeren richting Den Haag mocht. Ik mocht een kijkje gaan nemen in de keuken van onze democratie. Helaas was het niet mogelijk om wild te spotten, want het was campagnereces tot groot verdriet van deze grote groep jongeren. Maar wat me wel opviel, er ontstond een gesprek en daarbij gaven zij aan dat ze eigenlijk heel weinig vertrouwen hebben in de politiek. Ze voelen zich niet gehoord, niet gezien, er wordt hen niets gevraagd en daar hebben zij last van. Nou is dat een jonge generatie, die dus een probleem heeft en zegt, er is dus ruimte voor verbetering in vertrouwen. Maar dat is niet de enige generatie. Ook mensen van mijn leeftijd en zelfs ouder geven aan dat zij eigenlijk het vertrouwen in de politiek kwijt aan het raken zijn, omdat er niet met hen wordt gesproken. Ruimte voor verbetering. Er wordt niet gekeken in de uitvoering van beleid, wat de gevolgen zijn voor verschillende generaties. En ik heb kort de tijd, dus ik moet to the point komen. Wij zien hier wel mogelijkheden voor een generatietoets. In het bestuursakkoord wordt al gesproken over experimenteren met een generatietoets, maar wij vinden dat te lang duren. We willen hem dan ook naar voren halen en aan de gedeputeerde vragen of hij, of zij, ik weet niet precies wie het is, maar of zij, net als wij, zien dat er mogelijkheden liggen in burgerparticipatie experimenten. Er staan er drie op de agenda voor 2024 en wij zouden het toejuichen als het mogelijk is om de generatietoets hier een onderdeel van te maken. Zo kun je dus in 2024 hier volop mee experimenteren en zorgen dat het uiteindelijk in 2025 dan ook echt landt en uitgevoerd gaat worden op een structurele manier. Het zorgt in ieder geval ervoor dat er generaties zijn die misschien meer vertrouwen krijgen. Vertrouwen verdien je ook op het moment dat je daadkrachtig bestuur laat zien. Als je laat zien dat je de problemen, die er zijn in de provincie, oplost. Ik heb het dan nu over de situatie, waar ik het vorige week ook al over heb gehad, verkeersveiligheid. In Brabant hebben wij te maken met een groot probleem op dit gebied. Wij zouden hier dan ook een motie voor in willen dienen en die motie die heet Verkeersveiligheid Brabant. Daarbij roepen wij het college op om dit in de Perspectiefnota door te zetten, in te voeren en daar ook geld voor te reserveren. En deze, wat ik al zei, te laten landen in de Perspectiefnota. En ik weet, er is al heel veel ingezet op allerlei manieren om die infrastructuur zo aan te pakken dat het veiliger wordt. Maar helaas moeten we ook met z'n allen concluderen dat het op de een of andere manier niet leidt tot daling van het aantal, tussen haakjes, dodelijke verkeersslachtoffers. Dus is het nodig om misschien op een andere manier deze gelden in te gaan

zetten. Dus ervoor te zorgen dat we vooral gaan inzetten op gedragsverandering. Doe dit in samenspraak met allerlei verschillende organisaties die hier verstand van hebben. Maar kijk ook naar scholen en gemeentes, zodat wij Brabant echt weer veiliger kunnen gaan maken. Daarnaast, vertrouwen kun je ook laten zien. Ik wacht heel even, want ik denk dat dit over een ander onderwerp gaat dan waar ik mee wilde beginnen.

Motie M112-2023: Versnellen Generatietoets

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 03-11-2023, behandelend Statenvoorstel 32/23 begroting 2024

Constaterende dat:

- Beleidsbeslissingen gevolgen hebben voor verschillende generaties binnen onze samenleving;
- De Generatietoets zorgt voor een eerlijke verdeling van kansen tussen generaties en tussen jongeren;
- De rijksoverheid al experimenteert met een Generatietoets
- In de begroting gesproken wordt over drie te houden burgerparticipatie- experimenten in 2024;
- Voor deze burgerparticipatie- experimenten geen financiële onderbouwing is te vinden in de begroting;
- Deze burgerparticipatie-experimenten geen concrete invulling kennen;

Overwegende dat:

- Het van cruciaal belang is om beleidsmaatregelen zorgvuldig van te voren te evalueren om te waarborgen dat zij eerlijk zijn verdeeld over diverse leeftijdsgroepen; Een generatietoets een instrument is dat kan helpen bij het beoordelen van de impact van beleidsmaatregelen op verschillende generaties;
- Het implementeren van een Generatietoets kan bijdragen aan het bevorderen van eerlijk beleid, het voorkomen van ongelijkheid en het versterken van de solidariteit tussen generaties;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Budget vrij te maken binnen de begroting van 2024 om een Generatietoets te ontwikkelen;
- Dit budget te halen uit het budget wat er ligt in de begroting van 2024 voor drie burgerparticipatie-experimenten.
- Te waarborgen dat deze Generatietoets een grondige evaluatie omvat van de langetermijneffecten van voorgestelde beleidsmaatregelen op verschillende leeftijdsgroepen;
- Te zorgen voor transparantie van deze evaluaties en de resultaten toegankelijk te maken voor zowel beleidsmakers als burgers;
- Deze Generatietoets onderdeel te laten zijn van de, in de begroting genoemde, burgerparticipatie-experimenten in 2024
- De Generatietoets een structurele invulling te geven in de begroting van 2025

en gaan over tot de orde van de dag.

Inge Vossen, Volt

Motie M113-2023: Verkeersveiligheid Brabant

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 03-11-2023, behandelend Statenvoorstel 32/23 begroting 2024

Constaterende dat:

- Dat ondanks alle inspanningen ter voorkoming, het aantal (dodelijke) verkeersslachtoffers stijgt in de provincie Noord-Brabant;
- Dit een zware tol eist van onze samenleving;

Overwegende dat:

- Verkeersveiligheid een topprioriteit moet zijn voor de provincie Noord-Brabant; De provincie een verantwoordelijkheid heeft om infrastructuur en beleid te ontwikkelen die de veiligheid van alle weggebruikers waarborgen;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Om zo snel mogelijk tot een nieuw Brabant Verkeersveiligheidsplan te komen om het aantal (dodelijke) verkeersslachtoffers beduidend terug te brengen;
- Hiervoor de benodigde middelen te reserveren;
- Hierover met een voorstel te komen in de perspectiefnota; Deze in te zetten op gedragsverandering
- Actief samen te werken met lokale gemeenschappen, scholen, verkeersdeskundigen en andere belanghebbenden om effectieve, creatieve verkeersveiligheidsmaatregelen te ontwikkelen
- Provinciale Staten te informeren in Q4 tot welke creatieve oplossingen zij zijn gekomen.

En gaan over tot de orde van de dag

Inge Vossen-van Beers, Volt

De **voorzitter**: Gaat uw gang.

De heer **Van Nuland** (VVD): Dank u, voorzitter. Ik hoor hier inderdaad twee van de drie pijlers van het Brabants verkeersveiligheidsbeleid, infrastructuur en gedrag. Bent u het met de VVD-fractie eens, of is mevrouw Vossen het met de VVD-fractie eens, dat we ook fors moeten inzetten op handhaving in onze provincie?

Mevrouw **Vossen** (Volt): Op verkeersveiligheid, bedoelt u dat? Of gewoon in het algemeen?

De heer **Van Nuland** (VVD): Op verkeersveiligheid Als ik het mag toelichten, op flitspalen, politie-inzet en ervoor zorgen dat asociaal rijgedrag wordt aangepakt.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Op het moment dat dat een goed argument is, als dat onderbouwd is met aantoonbaar bewijs dat dat leidt tot minder verkeersdoden, uiteraard.

De heer **Van Nuland** (VVD): Ja, voorzitter, dat kan inderdaad aangetoond worden, want uit cijfers blijkt dat gewoon. Heel veel verkeersincidenten worden veroorzaakt door asociaal rijgedrag, wat voorkomen had kunnen worden op het moment dat daarop gehandhaafd wordt. Dus mijn tweede vraag aan mevrouw Vossen is, mogen we dan ook verwachten van het college, wat u betreft, dat ook handhaving een stevige rol krijgt in die Perspectiefnota en in het Brabantse Verkeersveiligheidsplan.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Nogmaals, als dat leidt tot minder verkeersdoden, zeker. We moeten niets uit de weg gaan, want dit heeft de hoogste prioriteit. Dit moet gebeuren. Vertrouwen krijg je ook als je laat zien wat hier in deze toren gebeurt. Ik schrok al even van meneer Van Hattem.

De **voorzitter**: Gaat u gewoon verder, want het kan ook zijn dat ik na afloop pas meneer Van Hattem het woord geef, mocht dat nodig zijn.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Prima. Vertrouwen krijg je ook als je laat zien wat hier gebeurt in deze toren. Transparant zijn op een toegankelijke, begrijpelijke manier voor iedereen. Transparant zijn betekent dus dat je laat zien wat er gebeurt, waarom het gebeurt en wie daarbij betrokken zijn. Ik moet zeggen, de provincie krijgt daarin van ons al een compliment. Het is heel toegankelijk, maar we zien daar ook nog ruimte voor verbetering. In het bestuursakkoord wordt ook gesproken over

een transparant en eerlijk bestuur, wat zij uit willen dragen. Ik wil als eerste een groot compliment geven aan gedeputeerde Hagar.

De **voorzitter**: U bedoelt mevrouw Roijackers?

Mevrouw **Vossen** (Volt): Ik ben lekker bezig. Mevrouw Roijackers, die op LinkedIn heel netjes aan het einde van de week een overzicht geeft van hetgeen wat zij de afgelopen week heeft gedaan. Fantastisch. Alleen, LinkedIn is niet voor iedereen toegankelijk en als mevrouw Roijackers besluit het is zondagmorgen, ik wil blijven liggen, ik doe even dit niet, dan is het er ook niet. Wij willen dan ook graag een motie indienen dat heel GS overgaat tot het geven van een toegankelijk overzicht van hun werkzaamheden op de site van de provincie. Dat is motie Lobbyregister Brabant. En dan roepen wij GS op, om een keer per maand, achteraf, hun agenda te publiceren, naar voorbeeld van de Rijksoverheid, met daarin de formele, externe gesprekken die zij hebben gehad. En daarnaast kijk ik niet alleen naar GS, dit staat overigens niet in de motie, maar ik wil ook eventjes hier naar PS kijken, want ook wij hebben een verantwoordelijkheid om transparant te zijn. Volt Brabant heeft al een agenda op de eigen Volt Brabant website, waarin we dit laten zien. En wij roepen eigenlijk al onze Statenleden op om per partij dit ook zichtbaar te maken. Nogmaals, laten we niet vergeten dat achter al deze cijfers en investeringen gezichten schuilgaan. Laten we nu inzetten, om te laten zien dat wij het vertrouwen verdienen van de Brabanders. En in tweede termijn zal ik nog andere zaken benoemen. Dank u wel, voorzitter.

Motie M114-2023: Brabantse lobbyregister

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 03-11-2023, behandelend Statenvoorstel 32/23 begroting 2024

Constaterende dat:

- Gedeputeerde Staten in haar Bestuursakkoord 'Samen maken we Brabant', de voorgenomen bestuursstijl omschrijft als Open, integer en eerlijk;
- Dat de provincie Noord-Brabant voor grote keuzes staat om onze provincie toekomstbestendig en duurzaam te maken en Gedeputeerde Staten in hun bestuursakkoord op veel onderwerpen aankondigt mogelijke oplossingen te onderzoeken;
- De Provincie Brabant zeer slecht beoordeeld werd in het onderzoek uitgevoerd door de Volkskrant en de Open State Foundation gepubliceerd begin 2023.

Overwegende dat:

- Transparantie en openheid van essentieel belang zijn voor het vertrouwen van burgers in de politieke besluitvorming;
- Lobbyactiviteiten een belangrijk onderdeel zijn van het democratisch proces;
- Het implementeren van een transparant lobbyregister in de vorm van maandelijks, achteraf gepubliceerde agenda's van Gedeputeerden, een positieve stap zou zijn naar een open en eerlijk bestuur;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Om maandelijks, achteraf, gedetailleerde overzichten van de agenda's van de Gedeputeerden te publiceren op een toegankelijke en begrijpelijke manier. Naar voorbeeld van de Rijksoverheid;
- In deze agenda's een overzicht te geven van formele, externe afspraken (buiten de organisatie)
- Deze agenda's toegankelijk te maken voor het publiek via de officiële website van de provincie

En gaan over tot de orde van de dag

Inge Vossen-van Beers, Volt

De **voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Vossen. De heer Minkels.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Voor ons ligt de provinciale begroting en daarbij wil Forum voor Democratie een aantal onderwerpen aankaarten, namelijk mobiliteit, energietransitie, ons wegennet en de woningbouwdoelen. Om te beginnen is er de situatie bij Ford. Op 1 november is een artikel gepubliceerd, waarin Ford een substantieel verlies lijdt van 34.000 euro per verkocht elektrische auto, wat tot een aanzienlijke financiële terugval heeft geleid. De gevolgen zijn aanzienlijk, met een verlies van 1,2 miljard euro in het laatste kwartaal en een verwacht jaarlijks verlies van 4 miljard euro. Dit heeft ongetwijfeld ertoe geleid dat Ford, die voorheen elf miljard euro zou investeren in de ontwikkeling van elektrische voertuigen, die ontwikkeling heeft stopgezet. Dit besluit zou een kettingreactie kunnen veroorzaken binnen de automobiele industrie, zoals al blijkt uit de handelingen van Volkswagen. Zij schrappen arbeidsplaatsen vanwege de verminderde vraag naar elektrische auto's. De impact wordt verder versterkt door een neerwaartse trend in de Green Energy Stocks, die sinds augustus 2022 met 40 procent zijn gedaald, een slordige 280 miljard. Kennelijk hebben grote investeerders ook in de gaten dat de energietransitie niet haalbaar is. Ook daalden de verkoopcijfers van elektrische auto's en weigeren steeds meer dealers om elektrische auto's af te nemen van de fabrikant, vanwege de grote onverkochte voorraad. Voorzitter, dit alles werpt een belangrijke vraag op. Waarom blijft de provincie geloven dat de energietransitie nog steeds haalbaar is? Parallel hieraan maakt het college zich zorgen over de luchtkwaliteit en geluidsoverlast. Toch is er een contradictie in het beleid, wanneer het gaat om de bouw van honderden tot duizenden windmolens, die zowel een bron van overlast kunnen zijn als een bedreiging voor de lokale leefomgeving. Elk van deze windmolens vereist jaarlijks vijfhonderd tot duizend liter olie en heeft een geschatte levensduur van vijftien jaar. Vraag aan de gedeputeerde, wat gebeurt er daarna met de windmolenwieken en de andere infrastructuur, wanneer deze aan het eind van hun levensduur komen. Hoe rechtvaardigt men de bouw van windmolens en zonneparken, die tegen 2030 tienduizend, als het er geen honderdduizend zijn, vogels en andere diersoorten het leven kosten en ook meer dode leefomgeving creëren. Voorzitter, in het domein van Verkeersveiligheid zien we vergelijkbare tegenstrijdigheden. Er is een ambitieus doel gesteld, om het aantal slachtoffers tegen 2030 te halveren. Maar uit de prognose van het SWOV is een toename van het aantal slachtoffers is te zien. Bovendien is er geen garantie dat achterstallig onderhoud van wegen wordt aangepakt, wat cruciaal is voor de Verkeersveiligheid. De vraag rijst, welk belang zwaarder weegt, de stikstofproblematiek of de noodzaak om het wegennet te verbeteren? Tenslotte voorzitter, de kwestie van woningbouw. Waar projectontwikkelaars geconfronteerd worden met stijgende rente en bouwkosten, wat leidt tot het staken van verschillende bouwprojecten. En dit staat haaks op de ambitie van het college om voor 2030 130.000 woningen te bouwen. De vraag is dan ook hoe realistisch dit doel is, in het huidige economische klimaat. Concluderend voorzitter, het college heeft allerlei ambities, maar Forum voor Democratie voorspelt dat vele daarvan niet haalbaar zijn. Wij komen met een drietal moties. Volt zei het net ook al, transparantie. De motie Transparant over publieke werken, de motie Ruim baan voor de Brabanders en tot slot de motie Bekende weg naar Eindhoven.

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Minkels. Ik geef het woord aan de heer Brouwers van 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Vandaag geen ballon om lek te prikken, de kwaliteit was te goed. Maar ik beperk mij tot een viertal moties die de beleidsarme begroting in onze beleving nog wat meer gedegen kan maken. En ik begin met het openbaar vervoer. Hermes heeft in Eindhoven haar dienstregeling aangepast, de frequentie van busritten daalt. Zo rijdt lijn 17 niet meer na vijf uur, lijn 14 niet meer in het weekend en buslijn 12 is gewoon opgeheven. Met alle gevolgen van dien voor onze inwoners. Voorzitter, hadden we de BBA maar nooit verkocht. Want ook hier gaat het over de balans tussen het maatschappelijk belang en het financiële belang. Inwoners worden genooddaakt om voor eigen vervoer te kiezen. Het resultaat is, meer files, meer fijnstof, hogere kosten en helemaal als je je auto in de binnenstad van Eindhoven moet parkeren, tenminste als je die al kwijt kunt. 50PLUS dient daartoe een motie in, Afgeschaalde dienstregelingen openbaar vervoer, om zo spoedig mogelijk in de regio Oost- en

Zuidoost-Brabant het concept van een hub of haltetaxi in te voeren, tegen het maximale OV tarief. Deze motie wordt mede ondersteund door PvdA, GroenLinks, Lokaal Brabant en de ChristenUnie-SGP. De tweede motie gaat over energie. RWE in Geertruidenberg heeft aangegeven per 1 januari 2027 te stoppen met warmtelevering. En dat betekent dat 51.000 gezinnen letterlijk in de kou komen te staan. En als ik praat over gezinnen, dan zijn het misschien wel 100 tot 150.000 inwoners. Gezinnen in Breda, in Tilburg, in Oosterhout, in Geertruidenberg, Drimmelen en Made. Dat betekent ook dat de werknemers in 355 bedrijven in de kou komen te staan. Ze zijn wel van het gas af en dat is goed, maar staan nu in de kou en dat is fout. Voorzitter, hadden we maar nooit de PNEM en Obragas verkocht. En ook hier gaat het weer over de balans tussen maatschappelijk belang en financieel belang. Daarom dient 50PLUS ook hier een motie voor in, Warmtetoekomst 51.000 gezinnen, om zo snel mogelijk een crisismanager aan te stellen met de opdracht, hoe stellen we die warmteleverantie voor die 51.000 gezinnen en 355 bedrijven zeker. Deze motie wordt mede ingediend door de BBB. De derde motie van de vier, energie. Voorzitter, het elektriciteitsnetwerk in Brabant is onvoldoende. We spreken dan over congestie en er zijn nu al meer dan 7000 bedrijven, die wachten op een aansluiting. Welzijn en de economie lijden onder deze situatie. Daarom dient 50PLUS een motie in genaamd, Netbeheer en borgen energietoekomst, om te onderzoeken of we Essent-gelden niet kunnen inzetten voor het in eigen provinciaal beheer uitbreiden van het energienetwerk en te onderzoeken of toekomstige baten dan weer kunnen worden ingezet om welzijn en economie in Brabant te versterken. Het laatste hoofdstuk, economie. Voorzitter, er is een enorm tekort aan vakmensen. Ondertussen zijn er in Brabant 16.000 vijftigplussers werkloos en die groep zou best een gedeelte van dat probleem kunnen oplossen. Goed voor de Brabantse economie. Goed voor het welzijn, goed voor de ouderen en hun gezinnen. En daarom dient 50PLUS een motie in Begeleiding van oudere werkzoekenden naar een vacante baan. Voorzitter, vier moties, een over openbaar vervoer, twee over energie en een over economie. Tot zover mijn eerste termijn.

Motie M115-2023: Ruim baan voor de Brabanders

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 03-11-2023, behandelend de Begroting 2024.

Constaterende dat:

- In Nederland door stikstof maatregelen aanpassingen zijn gekomen op de maximumsnelheid op de Rijkswegen;
- De wens om de maximumsnelheid te verlagen ook speelt voor Provinciale wegen;
- De Provincie Utrecht een plan heeft om 20 procent van het totaal aantal kilometers provinciale weg de maximum snelheid aan te passen voor minder uitstoot in de natuur;
- Veilig Verkeer Nederland ook pleit voor een verlaging van de maximumsnelheid van 80 naar 60 km per uur;

Overwegende dat:

- Het Nationaal Wetenschappelijke Instituut voor Verkeersveiligheidsonderzoek (SWOV) dit idee afkeurt;
- Het omlaag schroeven van de maximum snelheid een enorme impact heeft op het verkeer;
- Provinciale wegen bedoeld zijn om verkeersstromen af te wikkelen;
- Een gevolg zou kunnen zijn dat het verkeer naar de dorpen en binnensteden zal uitvloeien, met problemen voor (snor)fietsers;
- Een "geloofwaardige manier" van terugschroeven vermoedelijke vele miljarden euro's kost, o.a. door een ander wegprofiel initiëren;
- Zonder handhaving men niet 60 gaan rijden; méér handhaving is onwenselijk en de Provincie Brabant niet de capaciteit heeft voor deze bezetting;
- Gedeputeerde Hagar Roijackers zelf heeft gezegd dat "provinciale wegen zijn bedoeld voor de snelle afwikkeling van het regionale verkeer, en daarom zijn ze ook als zodanig ingericht, daar hoort een snelheidsregime van 80 kilometer per uur";
- Dit inhoudt dat een lagere snelheid alleen kan worden ingewilligd als de weg een andere functie krijgt,

hetgeen nu onmogelijk is aangezien het verkeer nu ingericht is, specifiek voor deze afwikkeling.

Roept het college van Gedeputeerde Staten op om:

De maximumsnelheid van 80 km per uur op de Provinciale wegen niet te verlagen.

En gaat verder tot de orde van de dag.

Jozef Minkels, Forum voor Democratie

Motie M116-2023: De bekende weg naar Eindhoven vragen

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 03-11-2023, behandelend de Begroting 2024.

Constaterende dat:

- Brabant meer verkeer en stromingen kent;
- In de begroting investeringen worden gedaan in de mobiliteit en de mobiliteitstransitie;
- Het aantal verkeersopstoppingen en files in (Oost-)Brabant tevens toeneemt;
- De aanpak van de N279 tussen Veghel en Asten nog steeds bezig is;
- Uit de begroting naar voren komt dat het aantal verkeersslachtoffers in Brabant is gestegen;
- Door een toename van files de luchtkwaliteit verslechterd; er is 46 procent meer uitstoot; Bij constant optrekken en afremmen van de auto de meeste uitstoot plaatsvindt;

Overwegende dat:

- Brabant dreigt op "slot te gaan" door een opeenhoping van files;
- De capaciteit en kwaliteit van ons provinciale wegennetwerk ten alle tijden in goede conditie moet verblijven en het hoofd moet bieden aan nieuwe ontwikkelingen; Sinds 2014 het vraagstuk rondom de Ruit van Eindhoven speelt;
- Bijna tien jaar lang een oplossing zich presenteert om de groeiende drukte rondom de regio Eindhoven-Helmond het hoofd te bieden;
- Een "Ruit" om Eindhoven nu meer dan ooit onmisbaar is voor een functionerend hoofdwegennetwerk;
- In het belang voor de mobiliteit en bereikbaarheid van onze provincie het noodzakelijk is om de bestaande plannen, betreffende de Ruit, "af te stoffen" en wederom oppakken in Noord-Brabant;
- Een goede doorstroom van verkeer bevordert de luchtkwaliteit;

Roept het college van Gedeputeerde Staten op om:

Een onderzoek te doen naar de mogelijkheden, haalbaarheid, bereikbaarheid en tevens een draagvlakonderzoek naar de "Ruit" om de regio Eindhoven - Helmond, en op basis van een positief resultaat van dit onderzoek, hervatten tot voltooiing van de Ruit.

En gaat verder tot de orde van de dag.

Jozef Minkels, Forum voor Democratie

Motie M117-2023: Transparant over Publieke Werken

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 03-11-2023, behandelend de Begroting 2024.

Constaterende dat:

- In de begroting de intentie staat aangegeven om het vertrouwen tussen de politiek en de burger te vergroten;
- Op de huidige bouwboarden bij publieke werken geen (gebudgetteerde) projectkosten vermeld staan;

- In België bij publieke borden wel bouwboarden staan inclusief de projectkosten;
- Op bouwboarden van publieke werken (naar Belgisch voorbeeld) de verwachte c.q. gebudgetteerde projectkosten altijd vermelden dienen te worden;
- Het college van B&W in Eindhoven de toezegging op 20 juni 2023 heeft gedaan om bij nieuw te plaatsen bouwboarden te gaan kijken hoe daar de verwachte uitvoeringskosten kunnen worden weergegeven
- In Eindhoven het eerste bord met de kosten al is geplaatst;

Overwegende dat:

- De Provincie Noord-Brabant voorop moet lopen op het gebied van transparantie om het wantrouwen van inwoners jegens de overheid (specifiek de provincie) te verkleinen en de informerende taak beter uit te voeren
- De toevoeging van de projectkosten op toekomstige bouwboarden bij volledige of deels publieke werken geen noemenswaardige extra kosten of capaciteit vergt om dit uit te voeren;

Roept het college van Gedeputeerde Staten op om:

- Bij alle **nieuwe** (volledig of deels) publieke werken, de desbetreffende gemeente te verzoeken om de verwachte uitvoeringskosten van de provincie op de bouwboarden te weergeven.

En gaat verder tot de orde van de dag.

Jozef Minkels, Forum voor Democratie

Motie M118-2023: Afgeschaalde dienstregelingen OV

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 03 november 2023 behandelend het Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024.

Constaterende:

- Dat de afgeschaalde dienstregelingen in het OV¹, door personeelstekorten, Brabant breed leidt tot problemen voor reizigers.
- Dat de recent gewijzigde dienstregeling van Hermes leidt tot een lagere inzet van diverse stadbussen in Eindhoven en er zelfs een buslijn wordt opgeheven².

Overwegende:

- Dat inwoners de mogelijkheden van openbaar vervoer nog verder zien dalen
- Dat inwoners zelfs openbaar vervoer zien verdwijnen
- Dat steeds meer inwoners genoodzaakt worden met eigen vervoer te gaan reizen
- Dat het college haar duurzaamheidsdoelstellingen wil halen
- Dat het college haar mobiliteitsdoelstellingen wil halen
- Dat het mobiliteitssysteem als doel heeft iedereen in staat te stellen mee te doen
- Dat er altijd een betaalbaar ov-aanbod moet zijn
- Dat er al een hub taxi bestaat in West-Brabant, tegen het OV-tarief, op het moment dat er geen OV beschikbaar is

Draagt Gedeputeerde Staten op:

- Verkennen op welke manier de regio Oost en Zuidoost Brabant het concept van een hub- of halte taxi in te voeren tegen (maximaal) het OV-tarief.

¹ <https://noordbrabant.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Document/8ff49da1-5cb5-4d81-bbe8-41a6aa357b6b?documentId=ee0a5603-b6ff-4871-9aef-8bb6603b8451>

² <https://www.hermes.nl/nl/nieuws/nieuwe-dienstregeling-zuidoost-brabant-oktober-2023>

En gaat over tot de orde van de dag.

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS
Jade van der Linden, GroenLinks
Ward Deckers, PvdA
Hubert Koevoets, Lokaal Brabant
Anne Schipper, ChristenUnie-SGP

Motie M119-2023: Warmtetoekomst 51.000 gezinnen en 355 bedrijven

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 03 november 2023 behandelend het Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024.

Constaterende dat:

- RWE in Geertruidenberg (Amercentrale) het contract voor levering van warmte bij Ennatuurlijk opgezegd heeft per 01-01-2027.
- Dat betekent dat 51.000 gezinnen in de kou komen te staan.
- Het adviesbureau Overmorgen gevraagd is naar oplossingen te zoeken
- Er door het bureau nog geen structurele oplossingen gevonden zijn
- En natuurlijk ook nog geen oplossingen gevonden heeft

Overwegende dat:

- Warmte een belangrijke levensbehoefte is voor 51.000 inwoners
- Andere warmte leverende organisaties dat niet even kunnen overnemen
- Er misschien een nieuw leidingennet aangelegd moet worden
- Er nog 7.000 gezinnen in de pen zitten
- Iedere maand telt, het kort dag is

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Z.s.m. i.s.m. en natuurlijk een crisismanager aan te stellen met als opdracht: hoe stellen wij de warmteleverantie zeker in de toekomst voor de 51.000 inwoners en 355 bedrijven
- Provinciale Staten hier per kwartaal van op de hoogte te brengen
- Om inspiratie te vinden in het boek Moonshot van Mariana Mazzucato, een nieuw evenwicht tussen het maatschappelijk- en winstbelang

En gaat over tot de orde van de dag.

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS
Alois Rijvers, BBB

Motie M120-2023: Netbeheer en borgen energietoekomst

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 03 november 2023 behandelend het Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024.

Constaterende dat:

- Het elektriciteitsnetwerk in Brabant onvoldoende is om aan de huidige vraag te kunnen voldoen

- Knelpunten op het elektriciteitsnet een (cruciale) factor van betekenis is om het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (PMIEK) op te kunnen stellen.
- Brabantse projecten een belangrijke input zijn voor het uitbreiden van het netwerk
- Van gas naar elektriciteit de druk op het netwerk vergroten.

Overwegende dat:

- Elektriciteit een van de belangrijkste eerste levensbehoefte is
- Het bestaande netwerk drastisch moet worden uitgebreid en/of geïnnoveerd
- Er nog duizenden gezinnen en bedrijven met smart wachten op een netwerkaansluiting
- Tijd een element is dat we niet meer hebben om energieleveranties te kunnen borgen
- Welzijn en economie onder de huidige situatie lijden

Dragen Gedeputeerde Staten op:

- Te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om Essent-gelden in te zetten voor het in (eigen) provinciaal beheer uitbreiden (en exploiteren) van het energienetwerk en/ of energie- opslagfaciliteit(en) te realiseren
- Te onderzoeken of en hoe de toekomstige baten kunnen worden ingezet om welzijn en economie van Brabant te versterken.
- Provinciale Staten hiervan binnen zes maanden verslag te doen.

<https://www.brabant.nl/actueel/nieuws/energie/2023/knelpunten-elektriciteitsnetwerk-voor-middellange-termijn-in-kaart-gebracht>

En gaat over tot de orde van de dag.

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS

Alois Rijvers, BBB

Motie M121-2023: Begeleiding van oudere werkzoekenden naar een vacante baan

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 03 november 2023 behandelend het Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024.

Constaterende dat:

- Er veel vraag is naar vakkrachten
- Er een gering aantal jonge werkzoekenden op de markt aanwezig is
- Er in Brabant 16.000 werkloze 50plussers zijn (onderzoek: PON-Telos)

Overwegende dat:

- Ouderen als ervaren vakkracht een belangrijke rol kunnen spelen bij de werkgevers
- De Brabantse economie veel baat bij heeft bij de inzet van ervaren en loyale krachten
- Het goed is dat meer ouderen werk gaan vinden.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Een actie/begeleidingsplan te ontwikkelen om ouderen naar die vacante banen te begeleiden
- Provinciale Staten hier 2x per jaar van op de hoogte te stellen van de ontwikkelingen

En gaat over tot de orde van de dag.

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Brouwers. Dan geef ik het woord aan de heer Schipper van de ChristenUnie-SGP.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, beste collega's, vandaag hebben we het met elkaar over de begroting, de plannen van het college voor een nieuw begrotingsjaar. En dit keer hebben we een unieke begroting. Voor ons ligt een begroting zonder beleidsmatige doorkijk naar 2024. En hoewel we begrijpen dat het voor de coalitie laat dag was, is dit voor de fractie van de ChristenUnie-SGP geen aanleiding om niet met voorstellen te komen die deze begroting, naar onze mening, met relatief weinig geld flink kunnen verbeteren. Voor onze inbreng wil ik eerst stilstaan bij het thema genoeg om te leven. En de vraag gaat meerdere kanten op. Wanneer heeft de directeur van een grote onderneming genoeg? Wanneer heeft een boer genoeg om te leven? Wanneer heeft de natuur genoeg ruimte? Wanneer heeft een jongere genoeg plezier? En wanneer heeft een dakloze genoeg om van te leven? Maar ook, wanneer heb ik zelf genoeg, genoeg om te leven? En hoe zit dat met u? In de Bijbel staat het in 1 Timoteüs 6 als volgt, we hebben niets in deze wereld meegebracht en kunnen er ook niets uit meenemen. We hebben voedsel en kleren, laten we daar tevreden mee zijn. Met de vaststelling van deze begroting wil de fractie van de ChristenUnie-SGP graag in het achterhoofd houden dat we in ons land meer dan genoeg hebben om van te leven. Mogelijk kan het wel beter verdeeld worden. Ik denk dan ook aan brede welvaart en het CBS zegt het als volgt, brede welvaart betreft de kwaliteit van leven hier en nu en de mate waarin deze ten koste gaat van de brede welvaart van latere generaties of van die van mensen elders in deze wereld. Ook denk ik dan aan de vraag, wie betaalt de rekening als u meer wilt om te leven? Volgens Paul Schenderling een bekende econoom heeft elk huishouden in Nederland 1,4 FTE in dienst aan mensen in erbarmelijke arbeidsomstandigheden elders in deze wereld. En ik heb het dan nog niet over de bovenmodale landgenoten, waar de meesten van ons waarschijnlijk ook toe behoren. Hoezo hebben wij de slavernij afgeschaft? Ik denk dan ook aan de vraag, wie de rekening betaalt van het beleid dat wij over Brabant uitrollen. Wie zijn de winnaars, maar ook, wie zijn de verliezers? En zijn wij dan eerlijk genoeg met ons verhaal, zodat de Brabanders ons willen vertrouwen? Met dit in het achterhoofd heeft de ChristenUnie-SGP de begroting bekeken en nagedacht over de vraag wat genoeg om te leven betekent voor Brabant. En er is dan genoeg te doen. In deze beleidsarme begroting willen we een aantal voorstellen doen. We hebben vier denkrichtingen. Genoeg voor onze natuur, met een motie voor de omgevingsdiensten, een amendement voor een versnellingsaanpak van ecologische verbindingszones, een amendement voor aanpak lozingsvergunningen en een motie voor de aanpak van latente ruimte in de vergunningen grondwateronttrekkingen. We denken ook aan genoeg voor onze boeren, met een motie voor een nieuwe statiegeldregeling fauna schade en een amendement voor verruiming van subsidie voor natuur inclusieve landbouw. Genoeg voor een betere welvaart en gezondheidsverdeling, met een amendement voor subsidie voor vrijwillige stichtingen en een motie met drugsaanpak tijdens evenementen die door ons gesubsidieerd worden. En genoeg woningen voor iedereen met leefbare kernen, met een motie voor de kernen samen met CDA en Lokaal Brabant, onze eerdere motie Dorpendeals trekken we in en een motie voor verruiming van het collectief particulier opdrachtgeverschap. Voor nu wil ik u vooral vragen om na te denken over de vraag, wanneer is het voor mij genoeg, wanneer stopt de groei en tot hoelang kunnen of willen we doorgaan met deze aarde met elkaar op te souperen? En ten koste van wie? Wanneer stoppen we met de oneindige groeiambitie in Brabant, omdat we weten dat deze altijd ten koste gaat van iets of iemand anders. Is het niet dichtbij dan zeker verder weg. Zijn we bereid hierover met elkaar na te denken? Zijn we bereid om de volledige rekening te betalen van onze eigen ambities, in plaats van dat we die doorschuiven naar anderen? Zijn we bereid om onze ambitie bij te stellen en meer aandacht te besteden aan het genoeg voor iedereen? Gelet op de robuuste steun voor brede welvaart heb ik grote verwachtingen. Tot zover, voorzitter.

Amendement A14-2023: Genoeg om te leven

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 3 november 2023, behandelend het Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

besluiten dat de volgende tekst aan het Ontwerpbesluit 1 32/23 beslispunt 2 wordt toegevoegd:
f. het beschikbaar stellen van ondersteuning in de vorm van een nader uit te werken subsidie voor vrijwilligersstichtingen die zich inzetten voor de aanpak van praktische hulpverlening aan kwetsbare doelgroepen ad. 0,5 miljoen euro voor 2024-2026.

Toelichting:

Kwaliteit van leven hier en nu is voor alle Brabanders van groot belang. We zien dat er te veel Brabanders zijn die extra hulp nodig hebben om hun kwaliteit van leven te verbeteren. Gelukkig zijn er diverse vrijwilligersstichtingen die hen daarbij helpen.

Door middel van praktische hulpverlening (schilderen, vloeren leggen, tuinen opknappen, kookmaatjes en andere vormen van hulp) wordt een belangrijke bijdrage geleverd. Brabanders die hun eigen leven meer op orde krijgen, kunnen uiteindelijk zelf ook vaker weer actief bijdragen aan de samenleving.

De komende jaren is er veel steun nodig voor vrijwilligersstichtingen om alle taken op te pakken die op hen af komen. Aangezien Brede welvaart een speerpunt is voor onze provincie, willen we een stimuleringssubsidie beschikbaar stellen en hen daarin ondersteunen en zo een positief signaal afgeven. We zien de vrijwilligers en de hulpbehoevende Brabanders staan en willen hen steunen.

Anne Schipper, ChristenUnie-SGP

Amendement A15-2023: Meer ecologische verbindingzones

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 3 november 2023, behandelend het Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

besluiten dat de volgende tekst aan het Ontwerpbesluit 1 32/23 beslispunt 2 wordt toegevoegd:
f. een programmasubsidie aan gemeenten die bereid zijn extra te investeren in personele capaciteit voor de realisatie van ecologische verbindingzones ad. 1,25 miljoen euro voor 2024-2027.

Toelichting:

We constateren dat ecologische verbindingzones cruciaal zijn voor de aaneensluiting van de Brabantse natuurgebieden. We zien dat de realisatie van deze zones achterblijft bij de ambitie van Provinciale Staten.

Bij de recent vastgestelde bestuursrapportage is bovendien aangegeven dat onze partners te weinig energie en prioriteit geven aan het verkrijgen van gronden voor dit gebruiksdoel.

Omdat geld en capaciteit voor gemeenten een knelpunt is bij de vormgeving van het beleid willen we dit door middel van een tijdelijke programmasubsidie positief beïnvloeden.

Anne Schipper, ChristenUnie-SGP

Amendement A16-2023: Lozingsvergunningen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 3 november 2023, behandelend het Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

besluiten dat de volgende tekst aan het Ontwerpbesluit 1 32/23 beslippunt 2 wordt toegevoegd:
f. versterking inzet taakuitvoering omgevingsdiensten voor de opdracht om alle lozingsvergunningen tijdig te actualiseren en te toetsen op de vraag of de vergunning voldoet aan de Kaderrichtlijn Water ad. 1 miljoen euro voor 2024.

Toelichting:

Voor gemeenten en provincie is de Kaderrichtlijn Water (KRW) de geldende regelgeving. We hebben de verantwoordelijkheid om deze na te leven. De KRW schrijft voor dat de waterkwaliteit vóór 2027 aan de voorgeschreven criteria voldoet. Verder schrijft de KRW voor dat nu al geldt dat lozingen van bedrijven niet mogen leiden tot verslechtering van de waterkwaliteit.

Met name deze laatste reeds geldende verplichting van de KRW betekent dat provincie en gemeenten actief moeten toetsen of lozingsvergunningen nog up-to-date zijn en of lozingen in de praktijk, ook als de lozing in overeenstemming is met de vergunning, al dan niet leidt tot verslechtering van de waterkwaliteit.

Als blijkt dat lozingsvergunningen niet vermelden welke stoffen geloosd worden, moeten deze vergunningen geactualiseerd worden. Als blijkt dat lozingen met duidelijke vergunning leiden tot verslechtering van de waterkwaliteit zijn deze vergunning in strijd met de KRW en zouden ze ingetrokken moeten worden.

Omdat dit een taak is die relatief nieuw en onbekend is en veel onzekerheden kent (Zeer Zorgwekkende Stoffen w.o. Pfas), willen wij hiervoor extra budget beschikbaar stellen.

Anne Schipper, ChristenUnie-SGP

Amendement A17-2023: Bevordering omschakeling natuurinclusieve landbouw

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 3 november 2023, behandelend het Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

besluiten dat de volgende tekst aan het Ontwerpbesluit 1 32/23 beslippunt 2 wordt toegevoegd:
f. verhoging van de eenmalige subsidie voor omschakeling naar natuurinclusieve landbouw van 10.000 euro naar 25.000 euro ad. 1 miljoen euro voor 2024.

Toelichting:

Op dit moment zijn er nog onvoldoende boeren geholpen bij de omschakeling naar natuurinclusieve landbouw. Omschakeling is extra noodzakelijk om te voldoen aan de natuurdoelen die voor onze provincie van belang zijn. Natuurinclusief werken is immers een goede werkwijze om de landbouw toekomstbestendig te maken.

De provincie heeft eerder al geld gereserveerd voor subsidie. De bestaande subsidieregeling is echter te beperkt gelet op het gebruik van de regeling. Voor agrariërs zijn er te veel onzekerheden om nu de omschakeling te maken.

Gelet hierop stellen we voor de regeling aan te passen en te verruimen.

Anne Schipper, ChristenUnie-SGP

Motie M122-2023: Een gezonde financiering voor onze omgevingsdiensten

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 03 november 2023 behandelend het Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024.

Constaterende dat:

- De begrotingen van onze omgevingsdiensten structureel onder druk staan;
- De omgevingsdiensten wettelijke taken uitvoeren die vragen om concrete opvolging door de provincie;
- De loon- en prijsstijgingen voor omgevingsdiensten de afgelopen jaren hoger zijn geweest dan datgene wat in de provinciale begroting is geraamd.

Overwegende dat:

- Een gezonde financiële meerjarenbegroting voor de taken die door onze omgevingsdiensten uitgevoerd worden het uitgangspunt moet zijn voor ons meerjarenbeleid;
- De voorliggende begroting bij de raming van de kosten onvoldoende rekening houdt met loon- en prijsstijgingen;
- De kosten voor personeel en externen bij omgevingsdiensten harder stijgen dan de reguliere stijging in de provinciale begroting.

Vraagt Gedeputeerde Staten:

- Om voor de taken van de omgevingsdiensten naast de eenmalige correctie in 2024 een structurele index te bepalen die beter aansluit bij de loon- en prijsstijgingen van de diensten.
- Om voor de komende jaren met de omgevingsdiensten andere stijgingen te monitoren en deze alleen toe te staan als hiervoor ook extra taken worden uitgevoerd.

En gaan over tot de orde van de dag.

Anne Schipper, ChristenUnie-SGP

Motie M123-2023: Aanpak latente ruimte vergunningen grondwateronttrekkingen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 03 november 2023 behandelend het Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024.

Constaterende dat:

- Grondwateronttrekkingen steeds meer aandacht krijgen in de vormgeving van het beleid op het gebied van water;
- Droogte in onze provincie een reëel probleem is;
- Het gewenst is om proactief beleid op te stellen voor toekomstige vraagstukken rond water en bodem.

Overwegende dat:

- De coalitie beleid wil formuleren met betrekking tot de latente ruimte in natuurvergunningen en watervergunningen;
- Het efficiënt is om ook gelijk na te denken over beleid met betrekking tot latente ruimte in vergunningen voor grondwateronttrekkingen.

Vraagt Gedeputeerde Staten:

Om in het te ontwikkelen beleidsvoorstel voor latente ruimte ook aandacht te besteden aan de aanpak van latente ruimte voor grondwateronttrekkingen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Anne Schipper, ChristenUnie-SGP

Motie M124-2023: Statiegeldregeling bij faunaschade

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 03 november 2023 behandelend het Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024.

Constaterende dat:

- Boeren over heel Nederland maar ook in Brabant steeds meer faunaschade hebben; Boeren in Brabant veel minder dan elders in Nederland schadeverzoeken indienen en vergoeding ontvangen;
- Boeren op allerlei terreinen te maken hebben met extra eisen t.a.v. de bedrijfsvoering die maken dat zij steeds meer extra kosten krijgen;
- Vergoeding van faunaschade eigenaren stimuleert om onnodig dierenleed te voorkomen; Er vrijwel geen mogelijkheden zijn om faunaschade te bestrijden of overlast te voorkomen.

Overwegende dat:

- Twee derde van de provincies een statiegeldregeling kent of geen leges heft;
- De provincie Noord-Brabant 300 euro leges heeft, dit nog naast het eigen risico van vijf procent; De financiële drempel tot gevolg heeft dat er minder schades worden geclaimd;
- Door meer meldingen er beter en structureler inzicht ontstaat in faunaschade en de gevolgen hiervan voor de omgeving waardoor het beheer ook beter georganiseerd kan worden.
- Sinds het invoeren van de legeskosten de aanvragen sterk zijn teruggelopen, terwijl de wildpopulaties die de schade veroorzaken in omvang zijn toegenomen.

Vraagt Gedeputeerde Staten:

Om in 2024 een statiegeldregeling te ontwikkelen en in te voeren.

En gaan over tot de orde van de dag.

Anne Schipper, ChristenUnie-SGP

Motie M125-2023: Uitbreiding subsidieregeling t.b.v. collectief particulier opdrachtgeverschap

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 03 november 2023 behandelend het Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024.

Constaterende dat:

- De behoefte aan nieuwe woningen in Noord-Brabant onverminderd groot is;
- De prijzen van 'betaalbare' woningen in stedelijke gebieden wordt gedefinieerd met prijzen rondom 370.000,- euro en daardoor onbetaalbaar blijken voor veel (jonge en oudere) mensen; Met de huidige rentestanden de hypothecaire kosten dusdanig hoog zijn dat financiering van de koop, of bouw, van een woning zeer moeilijk is;
- De huidige subsidieregeling CPO succesvol wordt ingezet bij diverse gemeenten in de provincie;
- Het huidige subsidiebedrag van vijf miljoen euro beperkt is;
- Er voornamelijk door starters gebruik gemaakt wordt van de CPO subsidie.

Overwegende dat:

- Ook andere mogelijke belanghebbenden zoals senioren, minder validen, alleenstaanden en mensen met een sociaal zwakke positie makkelijker toegang moeten krijgen tot de mogelijkheden van CPO;
- Sociale cohesie in wijken wordt bevorderd wanneer verschillende doelgroepen met elkaar een CPO project kunnen uitvoeren, waarbij 'omzien naar elkaar' en de persoonlijke privacy in balans zijn;
- CPO een geschikt middel is ter bevordering van de ontwikkeling van particuliere woningen.

Verzoekt Gedeputeerde Staten:

De huidige CPO-regeling zodanig te verruimen:

1. Dat aanvragers bij de start gesubsidieerd worden wanneer zij voldoen aan de voorwaarde dat door betrokkenen een collectief wooninitiatief of een sociale onderneming is opgericht blijkend uit de oprichtingsakte en statuten;
2. Dat er een extra vergoeding komt ter hoogte van een bedrag van 2.500 euro voor Informatieverstrekking en initiële begeleiding.

Met een afzonderlijk voorstel te komen waarin het huidige subsidiebudget zodanig wordt aangevuld dat er in 2024 voldoende subsidie beschikbaar is.

En gaan over tot de orde van de dag.

Anne Schipper, ChristenUnie-SGP

Motie M126-2023: Drugspreventie als vergunningsvoorwaarde

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 03 november 2023 behandelend het Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024.

Constaterende dat:

- De productie en handel van drugs in onze provincie tot veel problemen leidt, zoals criminaliteit, ondermijning, drugsafval etc.;
- Drugscriminaliteit niet loont als er geen markt/afnemers zijn;
- Drugsgebruik onder jongeren, met name tijdens uitgaan en festivals steeds normaler lijkt te worden;
- Onze jeugd hierdoor een steeds ongezondere levensstijl heeft;
- Dit een ondermijning is van het streven van de provincie om elke inwoner er drie gezonde levensjaren bij te geven;
- De provincie middels subsidies bijdraagt aan de organisatie van veel evenementen, waaronder festivals;
- De gemeenten op wie de provincie toezicht houdt in de vergunningverlening bij evenementen invloed kunnen uitoefenen op de voorwaarden waaronder evenementen kunnen plaatsvinden.

Overwegende dat:

- De provincie bij het verstrekken van subsidies en de gemeenten bij het verlenen van vergunningen als voorwaarde kunnen stellen dat de ontvanger van de subsidie/vergunning aantoonbaar maatregelen dient te vernemen ter voorkoming en bestrijding van drugsgebruik tijdens evenementen en festivals;
- Dat een dergelijke vergunnings- of subsidievoorwaarde nauwelijks extra geld kost terwijl een dergelijke voorwaarde wel kan leiden tot vermindering van de gevolgen van drugscriminaliteit en hierdoor zelfs kan leiden tot besparing van kosten bij provincie en gemeenten.

Verzoekt Gedeputeerde Staten:

Om bij de verstrekking van subsidies voor evenementen en/of festivals de volgende voorwaarden op te nemen:

- o Drugsgebruik tijdens deze evenementen is verboden;

- o Er wordt door de organisatie aantoonbaar gecontroleerd op gebruik en verkoop van drugs;
- o Deelnemers die drugs gebruiken of verkopen worden van het evenement verwijderd;
- o Door de Provincie wordt steekproefsgewijs gecontroleerd op de naleving van deze voorwaarden.
- o Bij niet naleving van de voorwaarden wordt de subsidie niet uitgekeerd.

En gaan over tot de orde van de dag.

Anne Schipper, ChristenUnie-SGP

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Schipper. En daarmee zijn we gekomen aan het einde van de eerste termijn van uw Staten. Ik stel voor dat wij schorsen om een hapje te eten. En om één uur weer verder gaan. Bij deze.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, het is één uur geweest en wij hadden beloofd dat we om één uur verder zouden gaan, dus ik heropen de vergadering. Ik vraag stilte in de zaal en ik geef gedeputeerde Van Gruijthuijsen het woord.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dank u wel, voorzitter. Er is veel aan hand in de wereld en in Nederland en daar heeft Brabant zich toe te verhouden en daar heeft dit college zich toe te verhouden. De opgaven voor Brabant blijven daarmee ook complex en de urgentie om de opgaven op te lossen is hoog. De ruimte is schaars, de arbeidsmarkt is krap en de uitdagingen in ons landelijk, maar ook in ons stedelijk gebied, zijn fors. En dat merkt iedere Brabander, iedere ondernemer en alle anderen die aanwezig zijn in onze provincie. Daarom aan de slag. En hoewel dus deze begroting beleidsarm is en gebaseerd op staand beleid, betekent dat voor alle woordvoerders ook dat er gewoon wordt doorgewerkt aan die Brabantse opgave, voordat de Perspectiefnota gepresenteerd wordt. En wij gaan er vanuit, op de begrotingsdag op 6 oktober heeft u dat ook kunnen zien, dat wij daarmee aan de slag blijven en dat u op die manier ook geïnformeerd bent over waar de provincie, waar dit college zich ook de komende maanden voor inzet. En dank ook voor alle vragen naar aanleiding van die begrotingsdag en in aanloop naar deze begrotingsbehandeling. Deze zijn allemaal zo goed als mogelijk beantwoord door onze ambtelijke organisatie. Daar is heel veel tijd aan besteed en voor die inzet wil ik hen dan ook hartelijk bedanken, want dat vraagt veel inzet, om dit snel en toch ook zorgvuldig te doen, om uiteindelijk u als staten in positie te brengen. Sinds de start van het college werken we samen aan de opgave en aan de uitwerking van het bestuursakkoord Samen maken we Brabant. Vijf april behandelen we dus de Perspectiefnota. We leggen de komende periode meer nadruk op de uitvoering van onze plannen en onze projecten, want de meeste beleidskaders tot 2030 zijn de afgelopen periode door u als Staten vastgesteld en ons rest dus een goede uitvoeringsagenda om die op te werken, doen, doen, doen. Dit college gaat aan de hand van uw punten in de eerste termijn eerst in op de moties, om de moties die u heeft ingediend, van een goed oordeel te kunnen voorzien. En mochten we daar tijd voor hebben, want we hebben maar kort de tijd, voorzitter, dan gaan wij de vragen beantwoorden. En ik heb vier moties qua portefeuille, dus ik zal vier minuten gebruik maken van de tijd. JA21 over de SMR motie, nummer 105. Ten eerste wil ik waardering uitspreken dat u daadwerkelijk een rol voor de overheid ziet, om een actieve innovatiepolitiek te ondersteunen. Zeer mooi dat dat voortschrijdend inzicht er is en daar zullen we dan ook in de toekomst wat breder op gaan werken. U refereert aan een amendement op 24 oktober in de Tweede Kamer. De provincie Noord-Brabant was al in '22 actief rondom de ontwikkeling van de gesmolten zoutreactor. Dus misschien dat u dat ook over kunt brengen aan de Tweede Kamerfractie. De provincie Noord-Brabant ziet daar een flinke rol in de innovatieve ontwikkeling. Daar zijn we inderdaad over in gesprek, ook met het Rijk, hoe we dat kunnen toepassen. En ook met onze collega provincies. Maar wat nog interessanter is, ook met onze kennisinstellingen en onze innovatieve ondernemers, die daadwerkelijk, want dat is onze

innovatiecoalitie, aan de ene kant helpen om de energietransitie te bewerkstelligen en aan de andere kant onze slimme maakindustrie in positie te brengen, om die gesmolten zoutreactoren of andere vormen ook daadwerkelijk te kunnen maken. Niet alleen voor een Nederlandse energietransitie, maar wellicht ook voor de Europese of mondiale energietransitie. Wat dat betreft, we doen al heel veel, het oordeel Staten, want we zijn al flink onderweg. De motie van de Partij voor de Dieren.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Dank u wel, voorzitter. Bij mij slaat even de verwarring een beetje toe. U hebt het over gesmolten zoutreactoren, maar de motie gaat over Small Modular Reactors en dat is echt iets anders.

De heer **Van Gruijthuisen** (GS, VVD): Een gesmolten zoutreactor is een vorm van een Small Modular Reactor, voorzitter. We houden ons aan onze innovatiecoalitie en volgens mij is dus ook het budget waar JA21 aan refereert is toepasbaar voor onze innovatiecoalitiepartij. Motie 111 van de Partij voor de Dieren over circulaire economie. Het streven is om in de eerste helft van 2024 een uitvoeringsagenda Economie naar uw Staten te brengen. Het is niet alleen een uitvoeringsagenda circulaire economie, maar een volledige uitvoeringsagenda waarin we alles naar u brengen, omdat we willen doen, doen, doen. Ongetwijfeld gaan we ook met commissie S&V en de werkgroep KPI's zoveel mogelijk concrete KPI's formuleren, dus wat dat betreft hebben we geen enkel bezwaar tegen deze motie, om zo smart als mogelijk onze KPI's en doelstellingen te formuleren. De motie van 50PLUS, nummer 121, is een beetje herkenbaar uit de vorige periode, meneer Brouwers. En u weet dus ook dat wij op ons arbeidsmarktbeleid geen doelgroepenbeleid hebben. Er zijn 16.500 ouderen die langs de kant staan. Ik mag u zeggen dat er helaas in andere leeftijdsgroepen nog net wat meer mensen aan de kant staan en die willen we allemaal naar die arbeidsmarkt brengen, die willen we allemaal ondersteunen met de juiste opleidingen, omscholing, bijscholing, activiteiten. Want inderdaad, u refereert er al aan, iedereen die nu langs de arbeidsmarkt staat, kan een bijdrage leveren. Dus het is slechts een onderdeel ervan en helaas moet ik deze motie ontraden, omdat het echt om een specifieke doelgroep gaat en we hebben iedereen nodig. Dan de motie van JA21, nummer 106, de motorrijtuigenbelasting voor mobiliteit. Die moet ik ook ontraden. Het is nu eenmaal een algemene belasting en het college vindt het een beetje gevaarlijk. Want stel dat we in de toekomst, het college neemt daar geen voorschot op welk scenario er uitkomt, van de motorrijtuigenbelasting af gaan en naar een ingezetenenbelasting, dan zou het gevolg zijn dat we dan vanaf dat moment geen middelen aan mobiliteit zouden besteden. Ik weet niet of JA21 daar voorstander van zou zijn. De belasting is een algemeen middel, zodat we die ook voor alle andere opgaven van Brabant in kunnen zetten.

De **voorzitter**: Meneer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank, voorzitter. Ook in dat geval kan het geld nog steeds naar mobiliteit, maar vindt de gedeputeerden het niet krom, zeker als VVD-gedeputeerde, dat automobilisten belasting betalen omdat ze een auto hebben en daarvan niet al het geld naar de wegen gaat, maar naar andere zaken.

De heer **Van Gruijthuisen** (GS, VVD): Ik sta hier voor de hele Provinciale Staten, dus niet alleen voor de VVD, meneer Nuijten. Het zijn algemene belastinginkomsten, die we dus ook voor algemeen nut, voor provinciale doelstellingen gebruiken. Dat is zoals we hier in deze provincie, maar ook in elke provincie werken. Daar hebben we ons toe te verhouden.

De heer **Nuijten** (JA21): Maar aan het eind van de rit betaalt de automobilist belasting voor zaken waar die niet voor bedoeld zijn.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dat is een uitspraak die ik aan u laat, meneer Nuijten. Dan even een vraag die ik toch wel even wil beantwoorden, van de heer Buiks van het CDA. Het betreft de leningen. U noemde een aantal leningen op, die we aan gemeenten treffen. Dat gebeurt conform ons treasurybeleid. U refereerde ook aan een aantal percentages. Die leningen zijn uitgezet aan die gemeenten op momenten dat het alternatief, het wegzetten bij schatkistbankier bij de Rijksoverheid was. Op dat moment zouden die middelen, die we nu aan gemeenten hebben uitgeleend, nul procent opleveren, of we hadden dat tegen negatieve rente op een andere manier moeten wegzetten zonder het risico erbij. Dus we werken conform het treasurybeleid en dat heeft in die gevallen altijd nog meer rendement opleveren, in dat tijdsbestek, dan het wegzetten bij de schatkist of op een andere manier waar we een negatieve rente zouden ontvangen. Dus het staat ook altijd in de tijd, waarop de leningsovereenkomst gesloten is.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik zou de gedeputeerde niet willen vragen om al vooruit te lopen op de beantwoording van de door ons ingediende Statenvragen hierover, maar we moeten toch wel vaststellen dat op deze manier eigenlijk het wettelijk verplicht schatkistbankieren werd omzeild, wordt omzeild. En dat er ook nog sprake is van risico's bij die gemeenten. Dus het is misschien wel zo dat er dan mogelijk een iets hoger rendement kan worden behaald, maar ook een hoger risico eraan vastzit. En ten tweede, het geld kan op een andere manier beter benut worden voor onze Brabanders. Misschien hoeven we dan ook minder opcenten motorrijtuigenbelasting op te halen, als dit geld toch voorhanden is. Dus mijn vraag aan het college is, waarom op deze manier toch deze uitzettingen blijven doen, met alle mogelijke risico's bij die gemeenten van dien?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Ik ga inderdaad ook niet vooruitlopen op de beantwoording van de schriftelijke vragen van de PVV-fractie. Maar in algemene zin, het uitzetten van leningen aan gemeenten buiten de provincie gebeurt conform de door uw vastgestelde Treasurybeleid en statuten. Daar handelen we naar om zo goed mogelijk, alles afwegende, de immunisatieportefeuille, het vermogen van Brabant, ook daadwerkelijk op een goede manier in te kunnen zetten, meneer Van Hattem. Dat is een afweging van colleges voor ons, die dit college ook wenst door te zetten.

De heer **Van Hattem** (PVV): Het college wenst dit door te zetten. Ik zal inderdaad niet meteen ingaan op de eerder gestelde schriftelijke vragen, maar kunnen we het komend jaar met de begroting die nu voorligt, ook nog zulk soort uitzettingen bij gemeenten buiten Brabant verwachten van dit college?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Ik zou het zeker niet uitsluiten, meneer van Hattem.

De **voorzitter**: Ik ga naar meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Uw beantwoording is helder, maar de vraag was eigenlijk, bent u bereid om die leningen terug te halen en bijvoorbeeld, zoals wij in die motie hebben gezet, maar die heeft u nog niet behandeld, startersleningen aan onze Brabanders ter beschikking te stellen? Want die kunnen het geld niet geleend krijgen. En u heeft het uitgeleend aan allerlei gemeenten buiten Brabant. Dus mijn vraag was eigenlijk, bent u bereid om die gelden terug te halen?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): De exacte beantwoording van de motie zal mijn collega van Wonen beantwoorden. Ik wil graag in algemene zin even ons leningenbestand toelichten. Dat zijn privaatrechtelijke overeenkomsten met een rentepercentage en een duur van de lening. En daar hebben we ons toe te verhouden, meneer Buiks. Het is niet zo dat wij eenzijdig zo'n privaatrechtelijke overeenkomst kunnen opheffen.

De heer **Buiks** (CDA): Dat snap ik, maar dat vraag ik ook niet. Ik vraag alleen, degene die vrijkomen, bent u bereid die gelden terug te halen? Want waar er een overeenkomst ligt, dan snap ik dat dat nog twee jaar doorloopt, maar komt het vrij, dan kunt u het terughalen.

De heer **Van Gruijthuisen** (GS, VVD): Dat is het treasurybeleid, dat wij zo veel mogelijk een soort constante stroom hebben om uiteindelijk goed in te zetten. We hebben ook een ambitie om vermogen voor Brabant te laten werken. Dat staat los van datgene, wat we qua leningen uitzetten buiten de provincie. Vermogen voor Brabant laten werken, dat is een ambitie waar wij echt nog wat meters te maken hebben, om uiteindelijk de provinciale doelstellingen te bereiken met behulp van een immunisatieportefeuille. Als blijkt dat dat kan, in het bestuursakkoord staan een aantal mogelijkheden die onderzocht kunnen worden, om dat in te zetten, zoals we dat bijvoorbeeld ook gedaan hebben bij een woningcorporatie in Bergeijk, of bij het financieren van Pivot Park, of de Beekse Bergen. Dat zijn allemaal mogelijkheden, die zowel maatschappelijk als financieel rendement hebben en dat we dat kunnen inzetten voor het provinciaal Brabantse beleid.

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, een beetje vervelend, maar ik moet toch even terugkomen op een eerder interruptie. Ik was eigenlijk een beetje met stomheid geslagen, dat u zei dat SMR en MSR hetzelfde is. Molten Salt Reactors, waar we inderdaad mee bezig zijn hier, dat zijn gesmolten zoutreactoren. Small Modular Reactors, ik lees het maar even voor, zijn efficiënte kerncentrales en kleine afmetingen drukwatermodellen, die uranium als brandstof gebruiken, net als de huidige klassieke centrales. En ik had niet de indruk dat dat ook in overeenstemming is met ons bestuursakkoord.

De heer **Van Gruijthuisen** (GS, VVD): Mijn informatie, op basis van de literatuur die ik heb, dat de kleine modulaire reactoren, laten we zoveel mogelijk Nederlands proberen te praten, meneer Heijmans, dat is een verzamelnaam van verschillende technieken. En in uw tekst haalt u er daar een uit. Maar de gesmolten zoutreactor is weer een vierde generatie, die ook klein is en die valt ook onder dat amendement, waar de heer Nuijten aan refereerde. Dus ja, we hebben ons te verhouden tot het bestuursakkoord en daar gaan we dus gewoon mee verder. Vanuit onze innovatiecoalitie zouden wij nog steeds een beroep kunnen doen op die middelen die de Tweede Kamer ter beschikking heeft gesteld. Dus het past bij het één en het andere is de verzamelnaam, zoals ik net heb toegelicht.

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ik ben het nog niet helemaal eens over dat het een verzamelnaam is, want hier staat heel nadrukkelijk bij, wat is nou een Small Modular Reactor? Dat zijn klassieke kerncentrales, die klein zijn, die je kunt moduleren. Dat zijn SMR's. In het gangbare gebruik is dat waar men bij Small Modular Reactor aan denkt. En deze motie maakt geen onderscheid. Die zegt, elke SMR is acceptabel voor Brabant en daar heb ik moeite mee.

De heer **Van Gruijthuisen** (GS, VVD): Wij zijn bezig met een innovatiecoalitie gesmolten zoutreactoren en wij identificeren dat we de middelen die de Tweede Kamer nu ter beschikking heeft gesteld voor onze innovatiecoalitie, waar wij mee aan de slag zijn, kunnen inzetten. En daar willen we graag dat gesprek aangaan, samen met het Rijk, kennisinstellingen, ondernemingen en onze andere provincies. Dus vanuit dat oogpunt heb ik gezegd, wij begrijpen deze motie en daar zijn we dus mee bezig. En als u spreekt over de kleine modulaire reactoren, dan refereert u denk ik aan de derde generatie, maar dan vul ik het zelf in. Wij zijn bezig met de gesmolten zoutreactoren, met de vierde generatie generatoren.

De **voorzitter**: We gaan naar meneer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. De gedeputeerde had mij natuurlijk al verwacht. U zei over de begeleiding van oudere werkzoekenden naar een vacante baan, dat u niet doet aan doelgroepenbeleid. Als ik nou gewoon in de begroting kijk, op bladzijde 105 over het beleidskader Levendig Brabant, dan staat daar, we richten ons daarbij ook op doelgroepen die nog niet of onvoldoende worden bereikt, zoals jongeren. Die worden gewoon heel apart genoemd. Ik kan het andere voorbeeld nog noemen, de Risk Factory, dat was helemaal gericht op jongeren. Daarbij zeiden wij, misschien hebben we een oplossing, dit is ook relevant voor de ouderen. Dus als we bezig zijn met werkzoekenden, waarom niet een extra nadruk op in dit geval 16.000 werkloze vijftigplussers in Brabant?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Omdat er helaas ook 50-minners aan de kant staan, meer dan die 16.500 ook nog langs de kant staan. En we daar ook de aandacht op willen vestigen om die actief voor de arbeidsmarkt in te zetten. Dus het is een en-en-verhaal, meneer Brouwers, en ik zou het zonde vinden als we door uw motie ons alleen richten op de vijftigplussers, want dat gaat ten koste van iets anders, meneer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Nee hoor, dan hebt u het toch niet helemaal goed begrepen? Natuurlijk ben je bezig met iedereen die werkloos is. Net zoals ik net voorlas, als gaat over cultuurerfgoed, daar moet je ook de jongeren bij betrekken, alleen die jongerengroep was u vergeten. Dus die moeten we proberen erbij te halen.

De **voorzitter**: Uw concrete vraag?

De heer **Brouwers** (50PLUS): De concrete vraag is nog steeds, we zijn bezig met iedereen die werkloos is, om die aan werk te helpen. Kunnen we niet een extra nadruk leggen op die groep die het heel moeilijk heeft.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Maar ook de 50-minners hebben het moeilijk, meneer Brouwers, dat is wat ik u probeer te vertellen. We hebben iedereen nodig en als u zegt, extra nadruk leggen op 50-plussers, betekent dat dat u minder nadruk wil leggen op de 50-minners. En daar is dit college het met u oneens.

De **voorzitter**: De heer Rijvers.

De heer **Rijvers** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik stoor me aan wat ik gehoord heb, het is niet aan u gericht. Maar ik ervaar dat de kennis hier in de Staten over energie ondermaats is.

De **voorzitter**: U staat hier voor een interruptie aan de Gedeputeerde. Dus ik zou u willen vragen om u daartoe te beperken.

De heer **Rijvers** (BBB): Mijn vraag is, hoe kunt u mede ervoor zorgen dat de kennis in de Staten over energietechniek, over energie, beter op niveau komt?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dank u wel. Daar wil ik graag even over nadenken, maar een eerste schot voor de boeg is dat ik Staatsleden, zoals we dat ook wel in vorige periode hebben gedaan, meeneem op een werkbezoek.

De heer **Rijvers** (BBB): Dat zou kunnen. Ik had ook begrepen dat er in het verleden een kerngroep was of een groep, waarin Statenleden specifiek op energie actief waren. Die is opgeheven. Dus misschien is dat ook een idee.

De **voorzitter**: En u komt natuurlijk ook zelf voorstellen doen binnen bijvoorbeeld het presidium om een aantal dingen te ontwikkelen. Dat kunt u ook met uw fractievoorzitter bespreken, denk ik. De heer Van Gruijthuijsen

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Mijn hoofd was al aan het werk om eens even te kijken of we een werkbezoek kunnen regelen langs diverse innovaties, niet alleen rondom deze energietransitie, maar ook rondom een aantal andere missie gedreven innovatieprojecten. En daarmee komt een einde aan deze eerste termijn, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik ga naar gedeputeerde Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): De techniek is een beetje ingewikkeld aan het doen. Ik krijg hem ook niet goed, ik wou bijna zeggen ik krijg hem ook niet omhoog, maar dan wordt het een beetje hilarisch misschien in de Staten. Voorzitter, ik wil de Staten danken voor de goede bijdrage in de eerste termijn. Ik heb liederen gehoord, ik heb beschouwingen gehoord, ik heb grote maatschappelijke betrokkenheid gehoord. Ik vind het echt mooi dat we met z'n allen ook die grote betrokkenheid hebben vanuit Brabant en de Brabanders bij de vele onderwerpen die hier bij de begroting voor ons liggen. Dus dank aan de Staten voor een mooie eerste termijn. Op de onderwerpen die onder mijn bestuurlijke hoede zijn, heb ik een amendement, vier moties en drie vragen liggen. Het amendement komt van de ChristenUnie-SGP, meer ecologische verbindingzones. Het gaat over amendement A15. Dit is een amendement dat vraagt om geld. En we hebben afgesproken dat wij een integrale financiële afweging maken bij de Perspectiefnota. Dus op dit moment moet ik deze ontraden namens het college, maar met het advies om later bij ons terug te komen. Ik blijf bij de ChristenUnie-SGP voor motie 124, statiegeldregeling bij faunaschade. Met dit verzoek aan het college, deze vraag, gaan wij de kostendekkendheid van de leges loslaten en dat wordt, ook conform het bestuursakkoord, als ongewenst gezien door het college. Dus het oordeel is ontraden. Dan ga ik naar de motie van de VVD, motie 97, ingediend samen met de BBB. Er wordt gevraagd om versneld herstel flora en fauna.

De **voorzitter**: Voordat u verder gaat, denk ik dat er een interruptie aan zit te komen, waarvan het verstandig is dat eerst te doen. De heer Schipper heeft het woord.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u, voorzitter. Wat ik mij afvroeg, u geeft aan bij het amendement, op dit moment geen geld uitgeven, want we kiezen voor een beleidsarme begroting. Wat ik mij daarbij afvroeg, u gaf ook het advies om daar eventueel later op terug te komen. Wat bedoelt u daar precies mee?

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Voorzitter, dat is een algemeen advies voor fracties die graag een financiële toets of verrijking willen zien voor het één of voor het ander. In uw geval gaat het over ecologische verbindingzones. We maken met elkaar de afweging bij de Perspectiefnota om te komen tot aanpassingen, ook in financiële zin en ook de doorvertaling van het bestuursakkoord. Dus dat is ook het moment om met elkaar in gesprek te gaan, over waar die aanvullingen of verzwaren, zo u wilt, zouden moeten plaatsvinden.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Oké, voorzitter. Maar stel nu dat wij de financiële doorvertaling uit dit amendement halen en ombouwen naar een motie, met het verzoek aan het college om er nog eens specifiek naar te kijken, met als idee dat er een probleem is geconstateerd, ook in de bestuursrapportage, wat door uzelf is aangegeven, als het gaat om de verbinding met de gemeenten en de prioriteit die gemeenten geven aan de realisatie van ecologische verbindingzones, bent u dan bereid om daarnaar te gaan kijken in het kader van de Perspectiefnota?

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Ik zou hem graag bij de Perspectiefnota willen zien, want ik kan me moeilijk een voorstelling maken voor iets wat we niet nu al aan het doen zijn. Wij zijn natuurlijk met de gemeenten en onze waterschappen al heel erg bezig als het gaat over de EVZs. Wat kom je tegen, wat niet? In praktische zin, het kan soms in personele zin zijn. Om nu te reageren op die vraag kan ik zeggen dat het college hem overbodig vindt. En dat heeft er ook mee te maken dat er wel degelijk ook gemeenten zijn die nu al hun personele capaciteiten daarvoor inzetten. Dus ik vind het best ingewikkeld om nu een voorstelling te maken van een motie waarvan ik denk, misschien geen bezwaar maar dat doen we al. Terwijl ik echt denk dat dit gesprek meer zinvol zal zijn bij een Perspectiefnota, omdat wel degelijk ook in financiële en personele zin dan het moment is voor de breedte van ons provinciale beleid, voor allerlei zaken, waar je misschien verzwaringsen voor zou willen wensen.

De **voorzitter**: Ik ga nu naar de heer Nuijten en u heeft straks natuurlijk nog uw tweede termijn. De heer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Voor BPLG wordt acht miljard geraamd. Dat geld gaan we niet krijgen. En de gedeputeerde zit nu ook met een begrotingstekort van 60,5 miljoen. Hoe gaat u dat tekort opvullen?

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Voorzitter, dat is ook een vraag die vanuit de kant van de fractie van het CDA is gesteld, overigens ook technisch vanuit de fractie van JA21? En dat antwoord staat daar gegeven. We zijn aan het zoeken op allerlei manieren, daar zijn we ook al succesvol in, voor een aantal zaken die betrekking hebben op het financieel tekort. Wat betreft bossen, daar heeft u het antwoord gekregen, dat doen wij dat al. Vanuit het landelijk programma Natuur ook al. De tweede tranche is binnenkort voorzien, dus dan kunnen wij ook uw Staten rapporteren of het mogelijk is om daar een aantal zaken ter versterking van onze provinciale natuurambities voor in te zetten. Ik ben zeer gemotiveerd om dat te laten plaatsvinden. U heeft ook gezien wat we hebben ingediend bij de Rijksoverheid, vanuit onze aanvraag voor het transitiefonds Landelijk Gebied. Daar zijn we nog intensief over in gesprek en ik ben zeer gemotiveerd, om daar een groot stuk van naar Brabant te geleiden. Dus ik denk dat wij daar binnenkort, te beginnen op 1 december, met de Staten over te spreken komen. En ik ben voor een deel van het geld optimistisch, dat het lukt om Rijksmiddelen naar ons toe te halen. Ik zal zo ook in de richting van D66 nog iets meer aanvulling geven op dat onderwerp van meer middelen dan de provinciale middelen voor natuur- en wateropgaven.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank voor het antwoord. Als dat geld er niet komt, of de provincie komt niet aan genoeg grond, begrijp ik dat de provincie niet schuwt om een dwingend instrumentarium in te stellen. Betekent dit dat dit college inderdaad het uitkopen van boeren als optie zit?

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Voorzitter, laten we niet een aantal zaken door elkaar halen. Uw eerste vraag had betrekking op een tekort dat wij voorzien door gestegen grond- en grondstoffenprijzen, personele prijzen op het Natuur Netwerk Brabant. Die vraag is technisch beantwoord en becijfert op die 60,5 miljoen die u noemt. Daar moeten wij naar oplossingen gaan zoeken. Op dit moment kan ik u niet rapporteren over alle oplossingen die we vinden. Je kunt denken in financiële zin aan verrijkingen elders, je kunt ook denken aan afboeken van doelen, maar daar wil ik echt nog niet aan denken, omdat ik denk dat de natuurdoelen belangrijk zijn om al onze ambities te halen. De vraag die nu wordt gesteld, heeft betrekking op instrumentarium. Dat zijn zaken waar wij ook in het vervolg van ons Brabants Programma Landelijk Gebied en zeker ook met uw Staten nog nader over in gesprek moeten. Dus daar kan ik nog geen antwoord op geven.

De **voorzitter**: Gaat u verder, mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Voorzitter, ik wil ingaan op motie 97 van de VVD en BBB over versneld herstel flora en fauna in Natura 2000 gebieden. Ik herken in de motie een ambitie die recht in lijn ligt met bestuursakkoord, namelijk de beste versie in de meest innovatieve versie van onszelf willen zijn, in het zoeken naar alle mogelijke oplossingen voor de uitdagingen waar we voor staan. En dat willen we natuurlijk heel erg omarmen. Niet alleen met de partners samenwerken in de natuur, waarmee we dat al goed en succes voldoen, maar ook juist met nieuwe partners, unusual suspects en dat soort zaken. Dus als wij hem zouden kunnen verbreden, niet alleen Natura 2000, want dan komen wij namelijk in een onderzoek dat meteen al zijn beperkingen zou hebben, dat je nou eenmaal niet een business case kan maken van hagedissen vanuit de dierentuinen en plantveredelaars, dan wel over grote pimpernelen en zo. Maar als wij hem iets zouden mogen oprekken naar de natuurdoelen die ten dienste staan van Natura 2000, in die schil daaromheen, het robuust maken van natura 2000, door daarbuiten te gaan kijken naar versterking daar, bijvoorbeeld van de ecologische verbindingen, van de overgangsgebieden, van onze bossenstrategie, dan denk ik dat we met bijvoorbeeld onze bomentelers en heel veel van onze experts in universiteiten het heel goed zouden kunnen doen. Dus in deze vorm zit hij iets te strak in het jasje, en ontraad ik hem. Maar ik hoop dat met de indieners te spreken valt over een versie die wij zouden kunnen omarmen als college.

De **voorzitter**: De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Voorzitter, via u aan gedeputeerde, ik heb ook al even met de mede-indiener de heer Frenken overlegd en we hebben inmiddels een nieuwe motie ingediend. De motie 97a, die ligt bij de griffie.

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Voorzitter, als u mij een klein momentje wilt verschonen, zodat ik even naar 97a kan kijken en hem dan meteen ook van een antwoord kan voorzien?

De **voorzitter**: Dat kan ook in de tweede termijn natuurlijk.

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Dan doe ik dat in de tweede termijn en ik ben hoopvol, want ik heb echt zin in de uitvoering van die motie, in de vorm die ik net heb besproken. Dan motie 108 van de Partij voor de Dieren en Volt, ten aanzien van de provinciale steun opvang inheemse dieren. Het is zo dat wij de opvang inheemse dieren een aantal jaren van incidentele financiering hebben voorzien vanuit de natuurbegroting, in de hoop en verwachting dat daarmee ook een professionaliseringslag gemaakt kon worden bij die opvangorganisaties, zodat ze op eigen benen konden staan. We zijn ook intensief in gesprek geweest in 2022 samen met de Raad voor Dierenaangelegenheden, de RDA, omdat ook het Rijk over de brug moet komen voor deze taak. En dat gesprek is nog niet afgerond. En daar baal ik van, want op dit moment kan ik echt deze motie niet van een positief advies voorzien voor het komend jaar. En dat heeft echt te maken met dat ik vanuit de natuurbegroting niet zomaar geld kan vragen, omdat het ook niet aansluit bij de systematiek die we hebben afgesproken bij deze begroting 2024. Maar voorzitter, ik zie de interruptie, ik wil wel zeggen dat er mogelijkheden zijn, in ieder geval het komend jaar, om te komen tot een wat eenvoudiger administratie, een beleidsregelverlichting, zodat je ook efficiënter kunt gaan werken. En we ook met minder middelen tot een efficiëntere opvang van inheemse dieren kunnen komen. En daarin vindt u het college aan uw kant, om samen met onze opvangorganisaties in ieder geval te zorgen dat ze met minder financiële druk en minder administratieve druk, meer kunnen gaan doen.

De **voorzitter**: Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter en bedankt gedeputeerde voor de beantwoording. Het gaat natuurlijk niet alleen om regeldruk, waar die opvangcentra mee zitten. Ze hebben gewoon een heel beperkt budget en moeten heel veel met vrijwilligers doen. Er is al een tekort op de arbeidsmarkt voor als je betaald krijgt, laat staan wat je doet voor

vrijwilligers. En ik snap helemaal uw punt van, we hebben eigenlijk de middelen niet, we kunnen niet in de begroting zomaar middelen vrijmaken. Maar u weet net zo goed als ik, dat er altijd wel iets overblijft op een totale begroting. En we vragen ook niet de wereld. Ik heb ook geen bedrag genoemd. Ik heb alleen maar gevraagd kunt in gesprek gaan, met de fauna-opvang. Ik heb ook niet gezegd dat die middelen uit de natuur moeten komen.

De **voorzitter**: Uw concrete vraag?

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Ik denk dat er toch echt wel mogelijkheden zouden moeten zijn. En ik vind dit antwoord bijzonder jammer, teleurstellend. Dus ik roep nogmaals op tot actie.

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Voorzitter, ik begrijp de zoektocht. Het ingewikkelde is dat ik niet in een schorsing met mijn collegeleden over de hele begroting in gesprek kan. We hebben afgesproken dat wij een integrale afweging maken met elkaar bij de Perspectiefnota. Vanuit natuur is het zo dat wij in de begroting '24 hebben gevraagd om de middelen voor natuur die we echt nodig hebben. Dus ik zie geen mogelijkheden om dit vanuit de natuurbegroting te kunnen doen, dus het blijft bij ontraden.

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, ik weet zeker dat ik samen met de gedeputeerde het een ramp zou vinden als we geen opvang meer hadden voor inheemse dieren in Brabant. Ik denk ook dat die opvang van deze hele Provinciale Staten absolute sympathie en steun heeft. We hebben gezegd dat we incidenteel middelen geven en ik kan me ook heel goed voorstellen bij deze beleidsarme begroting, dat de gedeputeerde zegt, we gaan daar nu geen geld voor vrijmaken, maar kunt u toezeggen gedeputeerde, dat op het moment dat die opvang echt dreigt te verdwijnen, u hiermee naar de Staten zult komen? En dat we als Staten gaan kijken of we dit willen laten gebeuren lopende het komende begrotingsjaar, of gaan we toch als provincie hier bijspringen? Als het Rijk dan nog niet zover is dat het verstand daar ook is doorgebroken. Je weet nooit wat verkiezingen daar teweeg kan brengen.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Voorzitter, ik begrijp de vraag en tegelijkertijd, ik heb net hiervoor een debat gehad over de financiële uitdagingen waar we voor staan vanuit het programma Natuur. Ik weeg niet licht dat er een tekort is van 60,5 miljoen op de kerntaak van het Natuur Netwerk, net ook door mevrouw Putman op deze plek zo gloedvol als belangrijk gemarkeerd. En terecht is dat. Het is een gevecht om schaarste. En er is mij heel veel heel erg lief vanuit het brede domein van natuur, waaronder ook de opvang van inheemse dieren. En tegelijkertijd is het niet aan mij om op dit moment hier een toezegging voor te geven, die altijd een financiële invulling zal doen. Dus als mij bij motie door een meerderheid van de Staten iets wordt opgedragen, oké, dan zit je met een beleidswijziging. We hebben nu zaken voortgezet vanuit onze voorgangers. Zij hebben gezegd een aantal keer incidentele subsidie in de hoop dat er ook fondsenwerving zou komen en professionalisering zou komen aan de kant van de opvang. Dat was steeds de bestendige lijn, maar ook de hoop die we met z'n allen hadden. We proberen ten aanzien van de regeldruk ook wat meer van dat administratieve gezeur af te krijgen, zodat ze gewoon efficiënter en makkelijker kunnen werken, daar bij de opvang. Dat is wat ik nu kan doen. Daar zit mijn ruimte en rek. En meer zit er niet. En tegelijkertijd mocht u in de tweede termijn met elkaar met een motie het college ergens opdracht voor geven, dan volgen wij dat natuurlijk. Maar niet in de vorm van deze toezegging, meneer Heijmans.

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, ik begrijp ook dat de gedeputeerde er zonder meer van uitgaat dat de financiën zullen moeten komen uit het budget voor natuur. Voor mij staat dat zeker in het komende begrotingsjaar niet vast. Ik denk ook dat de Staten de vrijheid moet behouden om eventueel elders financiën vrij te spelen voor iets wat toch door heel veel mensen in Brabant bijzonder op prijs wordt gesteld, niet alleen door de dieren maar ook door mensen.

De **voorzitter**: Gaat u verder, mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Zeker. Ik wil ook niet te streng doen in de richting van deze vragenstellers. Ik zal in gesprek gaan met de opvang, want ik ben het met u eens dat ik ook merk, ook aan de hand van eerdere moties op dit onderwerp, dat dit een betrokkenheid heeft van misschien wel zeven van uw Statenfracties, dus ik ga in ieder geval de komende tijd in gesprek met ze. En ik zal u over de uitkomsten van het gesprek rapporteren, ten aanzien van wat zij vinden dat er nodig is om overeind te blijven, want zo scherp stelde de heer Heijmans het. Ik denk dat ik dat kan toezeggen, dat ik u daarover rapporteer. En dan laten we even in het ongewisse wat dat betekent ten aanzien van het vervolg, want daar gaat u natuurlijk vanuit uw budgetrecht over. Dus die toezegging, voorzitter, kan genoteerd worden. Dan heb ik inmiddels voor mij motie 97a. En daar hoopte ik al op voorzitter, want die verzoekt het college, u kunt het zelf lezen, hetzelfde als er in de eerdere motie stond maar met de bijzonderheid dat het bij het eerste dictum vraagt om te onderzoeken, daarna een wat langere zin, maar om het herstel van flora en fauna in Natura 2000 gebieden en andere natuurgebieden te versterken. En dat is een cruciale versterking, omdat ik denk dat die innovatie juist zit op die zones daar omheen, zoals ik zojuist heb toegelicht. Motie 97a kunnen wij voorzien van geen bezwaar. Dan ben ik gekomen bij motie 110, ook van de Partij voor de Dieren. Motie Natuur Netwerk Brabant in de versnelling vraagt ons om vooruitlopend op Rijksmiddelen voorbereidingen te gaan treffen ten behoeve van herstel van de natuurwaarde en extensivering van de landbouw. Voorzitter, dit is recht in lijn met wat wij als opdracht hebben gekregen vanuit het Nationaal Programma Landelijk Gebied en komend jaar maken wij een Brabants Programma Landelijk Gebied en daarmee is dit een versterking van die takenopdracht die we hebben. Ik kan deze motie 110 voorzien van geen bezwaar. Dan heb ik nog een paar vragen. Een vraag vanuit de kant van het CDA heb ik per interruptie aan JA21 afdoende beantwoord, denk ik, over de bezuiniging op natuur. Dan hebben wij nog een motie over de uitvoeringsagenda milieu, een motie van GroenLinks. Wanneer komt deze? Komende zomer komt deze naar de Staten toe, dan hebben wij hem als college kunnen vaststellen. Komt hier een centrale rol in voor gevaarlijke stoffen, vroeg de fractie. Gevaarlijke stoffen zijn onder meer onderdeel van externe veiligheid, vanuit het vervoer van gevaarlijke stoffen. Maar waar het gaat om zeer zorgwekkende stoffen, volgens mij herken ik daar de betrokkenheid van de fractie van, dan is dat een integraler thema. Bovendien is het actueel en speelt het in verschillende domeinen, lucht, water, bodem en VTH. De zeer zorgwekkende stoffen maken onderdeel uit van de grote groep gevaarlijke stoffen, die bijvoorbeeld ook brandbaar en giftig kunnen zijn. En er is momenteel veel over te doen. Om een lang verhaal kort te maken, ik weet dat ik weinig tijd heb, ik wil de Staten voorstellen om over dit onderwerp van zeer zorgwekkende stoffen een aparte themabijeenkomst te organiseren. Want het is een onderwerp wat zeer in beweging is en waar ik ook via het spoor van uw schriftelijke vragen veel vragen over heb gekregen, die ik begrijp. Het wordt zeker een thema bij de uitvoeringsagenda milieu en ik wil voorstellen aan uw agendavergadering, om hier samen met de experts over te gaan zitten. Zodat u uw uw vragen ook aan de hand van allerlei actualiteiten rond zeer zorgwekkende stoffen aan de experts kunt stellen, maar ook aan ons collega, in de persoon van mij.

De **voorzitter**: Helder, volgens mij.

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Dan ga ik naar een laatste vraag.

De **voorzitter**: De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GroenLinks): Dank, voorzitter. Ik heb nog een vraag daarover, want de uitvoeringsagenda loopt tot en met 2023. Dus dan begrijp ik dat de uitvoeringsagenda van 2023 een tijdje wordt voortgezet tot 2024, omdat daar ook acties op stonden voor zeer zorgwekkende stoffen, maar ook potentieel zorgwekkende stoffen.

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Zeker voorzitter. We verlengen het met een half jaar, inderdaad in lijn met de vraag van de heer Ludwig. En dit halfjaar geeft ons ook tijd om rond gevaarlijke stoffen, zeer zorgwekkende stoffen en potentieel zorgwekkende stoffen zelf nog kennis op te halen, te delen met uw Staten en dat onder te brengen in de concept uitvoeringsagenda waar het college met elkaar over in gesprek gaat en weer naar uw Staten komt. Dan een laatste vraag, die de heer van Miltenburg heeft gesteld aan het college. Wat zijn eigenlijk die alternatieve bronnen, waarin kan het Rijk ons helpen bij het behalen van de natuur- en waterdoelen in den brede. Dat is logischerwijs het Landelijk Programma Natuur. Daar hebben wij in eerste tranche tachtig miljoen van gekregen, zeventig voor natuur en tien voor bos. Ik heb als een bok op de haverkist gezeten en gezegd, echt heel kort op de bal, u gaat het uitgeven. beste partners. We gaan het realiseren, want de tweede tranche hangt af van het succes van de eerste tranche. En dat wil ik gewoon 100 procent laten zijn voor Brabant. Dit gaat lukken. Binnenkort kan ik u daar wat meer over vertellen. Maar dus ten eerste, het Landelijk Programma Natuur gaat heel erg versterkend zijn op onze water en natuurdoelen. Het tweede is natuurlijk het Transitiefonds Landelijk Gebied, het stikstoffonds. Ik zei net al, daar ben ik intensief met het ministerie LNV over in gesprek. En voorts, maar dat zult u weten meneer Van Miltenburg, hebben wij natuurlijk heel veel Europese middelen, die wij mogen inzetten ter versterking van onze natuur- en waterdoelen, niet in het minst via het agrarisch natuurbeheer, het GLB-NSP. En we hebben natuurlijk ook onze bedrijven, die soms uit eigen pocket ook bijdragen en die bijvoorbeeld ook bijdragen aan de pijler vanuit het beleidskader Natuur voor en door Brabanders. Ik denk dan bijvoorbeeld aan onze groene schoolpleinenregeling, daar zit een multiplier van drie-en-een-half op, vanuit onder meer het Brabantse bedrijfsleven. Voorzitter, hier laat ik het bij.

Motie M97a-2023: Versneld herstel flora en fauna in Natura 2000 gebieden

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 03-11-2023, behandelend Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

Overwegende dat:

- We alles op alles moeten zetten om Brabant zo snel mogelijk van het stikstofsloot te halen;
- Hierbij stikstof reducerende en hydrologische maatregelen van belang zijn;
- Het wat de VVD betreft dan nog niet snel genoeg gaat;
- We daarom buiten gebaande paden mogen denken en alle kennis die in en buiten Brabant beschikbaar is moeten gebruiken om met creatieve oplossingen te komen;
- Dierentuinen in Nederland bijvoorbeeld al jaren succesvol zijn in het fokken van beschermde dieren, met als doel deze dieren uit te zetten in hun natuurlijke leefgebied en/of het voortbestaan van een diersoort te borgen;
- We op eenzelfde wijze mogelijk ook het herstel van populaties beschermde flora en fauna in Natura 2000-gebieden een zetje kunnen geven;

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- Te onderzoeken of 1) het kweken en planten van beschermde flora en 2) het fokken en uitzetten van beschermde fauna tot de mogelijkheden behoort om het herstel van flora en fauna in Natura 2000-gebieden en andere natuurgebieden te versnellen;
- Hierbij de expertise van dierentuinen, plantveredelaars, universiteiten en andere experts te betrekken;
- Provinciale Staten over de resultaten van dit onderzoek te informeren.
- De resultaten van dit onderzoek mee te nemen in de stikstof- en natuurplannen van de provincie.

En gaan over tot de orde van de dag.

VVD Brabant: Roel Gremmen

BBB Brabant: John Frenken

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan ga ik naar de heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. Er zijn op mijn portefeuille acht moties ingediend door uw Staten. Ik ga dadelijk snel door onze appreciatie op die moties heen. De meerderheid van die acht moties wil ik de appreciatie geen bezwaar kunnen geven. En welke dat dan zijn, daar komen we zo op. Ik heb daarnaast ook nog drie vragen, waar ik ook nog antwoord op zal proberen te geven. Allereerst motie 98 van GroenLinks, Vaart maken met fiets. Nou allereerst het aantal indieners van die motie is indrukwekkend te noemen. En het is zo dat die motie de appreciatie geen bezwaar krijgt. Als aanleg of een reconstructie van een infra-project niet door kan gaan door stikstof of een andere reden, zullen wij altijd kijken wat er dan wel kan en wat voor maatregelen wij naar voren zullen trekken. En dat kan dan grootschalig onderhoud zijn, wat noodzakelijk is. Dat kunnen kleinschalige verkeersveiligheids- of leefbaarheidsmaatregelen zijn en dat kan ook zeker een fietsmaatregel zijn. Dus in die zin geen bezwaar. We proberen Brabant bereikbaar te houden, ook in lastige tijden. Motion 102 van het CDA over de nachtbus. De appreciatie is ook geen bezwaar, maar daar moet ik wel iets bij zeggen. Wat er in de motie staat, klopt feitelijk niet helemaal, want er rijden namelijk in Eindhoven geen nachtbussen, ook niet binnen de concessie. In de andere steden die genoemd worden, is dat wel zo. Het is zo dat in die concessies die nachtbussen zijn opgenomen, die zijn afgeschaafd. Zoals u weet, zijn er meer lijnen afgeschaafd vanwege personeelsgebrek. Deze motie vraagt om zo snel mogelijk die bussen weer terug te brengen. Zo snel mogelijk, dat is in dit geval, wat ons college, betreft niet met de hoogste prioriteit. Dat is gewoon overdag in de spitsuren zorgen dat de lijnen weer gaan rijden, waar nog meer Brabanders gebruik van maken. Maar wat binnen de concessie zit, moet in principe weer terugkomen, dus dan gaan we aan werken. Daarnaast is in het bestuursakkoord opgenomen, dat wij onderzoek dienen te doen voor aanvullend nachtvervoer in Brabant. Daarvan heb ik eerder met uw Staten gedeeld dat de focus eerst ligt op het herstellen van wat er terug moet komen en daarna kijken we hoe ons busvervoer in Brabant beter kan. Met die kanttekening geen bezwaar. Dan motie 109 van de Partij voor de Dieren, Nieuwe grondbanken voor natuur inclusieve akkerbouw. Ook die motie krijgt geen bezwaar. Inderdaad is in het bestuursakkoord opgenomen om voor de Natura 2000 gebieden grondbanken, gebiedsspecifieke grondbanken te ontwikkelen. Die moeten nog ontworpen worden. In principe staan die grondbanken open voor elk doel van agrarisch gebruik. Of dat nou akkerbouw of grasland is. Dus in die zin zou dat moeten kunnen. Het kan ook helpen om bedrijven te laten omschakelen. En ook in onze bestaande grondbanken zijn er al mogelijkheden om dingen te doen. Dus geen bezwaar, maar moet nader uitgewerkt worden. Motie 113 van Volt over verkeersveiligheid in Brabant. Ook die krijgt appreciatie geen bezwaar. Mevrouw Vossen heeft vorige week tijdens de Burap haar zorg geuit over de verkeersveiligheid in Brabant. En ik heb een aantal van uw fracties dat vandaag horen herhalen. Vorige week heb ik tijdens de Burap al gezegd dat ons college die zorgen zeer zeker ook heeft. Deze motie roept ons op om zo snel mogelijk met een nieuw Brabants verkeersveiligheidsplan te komen. Daar wordt aan gewerkt met onze partners. Er worden nog een aantal aanvullende partners genoemd, die wij daarbij kunnen betrekken. En u roept op om een aanvullend accent te leggen op gedragsverandering. Dat heb ik vorige week ook gezegd, als je blijft doen, wat je deed, ook als het om verkeersveiligheid gaat, het risico is dan dat je krijgt, wat je al had en dat is niet goed. Dus we moeten wat dingen anders gaan doen en dat zal deels ook op gedragsverandering zitten. Dus u geeft daar terecht een accent, denk ik.

De **voorzitter**: Meneer Van Nuland.

De heer **Van Nuland** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ik heb een vraag aan gedeputeerde Smeulders over deze motie, want ook de VVD-fractie vindt die sympathiek. Ik zei net al in een interruptie bij mevrouw Vossen, wat ons betreft moet handhaving daar ook aan toegevoegd worden. Kan de heer Smeulders toezeggen dat als deze motie aangenomen wordt, dat ook de handhaving een stevige component krijgt, ook vanuit de gedachte dat als we blijven doen, wat we al doen, dat we dan krijgen, wat we al kregen. Want wat ons betreft doen we op handhaving echt te weinig.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Jazeker, die toezegging kan ik doen. In de gedachtes die we nu hebben over ons nieuwe verkeersveiligheidsplan zitten eigenlijk drie hoofdcomponenten. De eerste is infrastructuur, daar hebben we al veel in gedaan de afgelopen jaren. We weten niet wat er gebeurd was, als we dat niet gedaan hadden. Dat is een beetje het nadeel, maar daar is veel gebeurd. Component twee is gedragsverandering. Nou daar weet je van, dat moet je langjarig doen om bepaalde patronen in gedrag te veranderen. En drie is handhaving. Daar kunnen nog meer stappen gezet worden. Dat doen we ook al, want er zijn ook door het OM meer mobiele flitspalen beschikbaar gesteld, die nu een plek vinden in Brabant. Dus dat krijgt zeker een grote rol, het is hartstikke belangrijk. Motie 113 dus geen bezwaar. Motie 115 van Forum voor Democratie, Ruim baan voor de Brabanders. Die motie krijgt de appreciatie ontraden, want die vraagt om categorisch de maximumsnelheid op onze provinciale wegen niet te verlagen. Het beleid is dat het verkeersregime op een weg past bij de infrastructuur die die weg behelst. In principe is er het beleid dat onze provinciale wegen een regime kennen van 80 kilometer per uur. Dat is ook op veruit de meeste plekken het geval. Behalve op de plekken waar dat gezien verkeersveiligheid en leefbaarheid niet passend is, bijvoorbeeld in kernen, waar onze wegen doorheen gaan, of op plekken waar je bijvoorbeeld vanwege allerlei factoren geen geleiderails kunt plaatsen, omdat er bebouwing of bomen bij de weg staan. Dat zijn situaties die we ook in de toekomst zeker moeten blijven bekijken, waarbij ik dus nog een keer aantekenen dat 80 kilometer het uitgangspunt is, maar wel op een verantwoorde wijze. We moeten wel blijven nadenken over wat er nodig is, want anders zou deze motie zelfs een negatief effect op onze verkeersveiligheid kunnen hebben en dat willen we natuurlijk niet. Dan motie 116 van Forum voor Democratie, de bekende weg naar Eindhoven. Ik denk dat het ook een beetje een bekende weg naar het antwoord is bij deze motie. Die krijgt de appreciatie ontraden. De motie vraagt om onderzoek te doen naar de mogelijkheden en het draagvlak van het aanleggen van een ruit om Eindhoven en deze bij een positief resultaat maar meteen uit te voeren. Inmiddels ligt er al tien jaar zo ongeveer een andere visie op de bereikbaarheidsproblematiek en de oplossingen die daarvoor nodig zijn in Zuidwest-Brabant. Daar zijn andere afspraken over gemaakt met partners. De middelen voor een project zoals de Ruit, dat was tien jaar geleden zo'n zes- tot zeventhonderd miljoen euro. Nu is het minstens een miljard, schat ik zomaar in. Die middelen hebben wij hier in ieder geval niet. En stikstofruimte is natuurlijk ook een groot vraagstuk. We vechten echt om onze projecten zoveel mogelijk uit te kunnen voeren. Een nieuw megaproject plannen, ik vind dat nu echt niet het juiste moment, dus ontraden. Motie 117, transparantie over publieke werken. Ook die appreciatie is ontraden. Uit praktisch oogpunt, want niet elk project waar wij aan bijdragen, kent zo'n bord. Wij verstrekken ook veel subsidies aan andere partijen waarbij het niet altijd zo is dat er een bord geplaatst wordt. Dat hangt ook af van de omvang van het project en waar dat plaatsvindt. Daarnaast is het zo dat verkeersveiligheid van belang is. Dus wij willen ons inzetten om juist niet te veel informatie op zo'n bord te proppen. Want ja, mensen mogen het wel zien, maar niet te lang. Dat is wel beetje samenvatting, want je moet op de weg letten. En is er echt gebrek aan transparantie, waar dit dan een oplossing voor moet bieden? Wij zijn trots op onze investeringen in infrastructuur. Dat is geen geheim. Als we een persbericht uitsturen, zetten wij daar vaak gewoon bij, wat we investeren. Ik zie niet helemaal in voor welk probleem deze motie een antwoord biedt, dus ontraden. Dan motie 118, Afsgehaalde dienstverlening OV, de motie van de heer Brouwers van 50PLUS. Deze motie krijgt de appreciatie geen bezwaar. Maar ik wil twee punten aantekenen en die zijn relevant. Allereerst, deze motie heet Afsgehaalde dienstverlening OV. Het is zo dat deze motie, als we die gaan uitvoeren, geen oplossing biedt voor dat vraagstuk. Dus het dictum komt niet helemaal overeen met het vraagstuk dat de motie suggereert op te lossen volgens de titel. Die afschaling van de dienstverlening in Zuidoost-Brabant is er tijdelijk,

vanwege personeelsgebrek en op ons verzoek, omdat we een betrouwbare dienstverlening belangrijker vinden dan een dienstverlening die half gereden wordt. De oplossing die hier gesuggereerd wordt, een hubtaxi voor de middellange termijn, vanaf medio '25 in West-Brabant en mogelijk medio '26 in Oost-Brabant en in Zuidoost-Brabant kan een oplossing bieden voor de bereikbaarheid in Brabant. Dit is echt een vangnetfunctie die we dan creëren. We hebben ook de intentie om die tegen OV-tarief of een vergelijkbaar tarief te laten rijden op momenten dat er geen OV alternatief is, dus dat is wel een belangrijke. En dit kan alleen als we dit samen kunnen aanbesteden met het doelgroepenvervoer van de gemeentes. In West-Brabant is ons dat gelukt. Wij denken dat dat ons ook in Noordoost- en in Zuidoost-Brabant gaat lukken. En met die kanttekeningen geen bezwaar voor deze motie.

De **voorzitter**: De heer Van Nuland.

De heer **Van Nuland** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ik hoor de gedeputeerden spreken in de appreciatie over deze motie over 2025, 2026 en aanbesteden. Kan ik daaruit opmaken dat dit gewoon een plek krijgt in de concessies en dat op die manier die motie uitgevoerd gaat worden?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Ja en nee. In principe laten wij de ingang hiervan gelijk vallen bij de concessie in West-Brabant die medio '25 van start gaat. Alleen wij besteden dit samen met de doelgroepen, dus samen met de gemeente aan. Met het doelgroepenvervoer moet ik zeggen, niet met de doelgroepen, die gaan we niet aanbesteden. Wij besteden dit samen met het doelgroepenvervoer aan en dat betekent dat het een andere concessie is eigenlijk. Maar we laten hem tegelijkertijd ingaan, omdat dat wel praktisch is. In Noordoost- en Zuidoost-Brabant zullen wij proberen dit te doen, zeker in Zuidoost, want in Zuidoost bestaat de intentie om de concessie te gaan verlengen voor drie jaar, dus daar zullen we echt vooruitlopend een nieuwe aanbesteding dit gaan doen.

De heer **Van Nuland** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Maar uit deze reactie van de gedeputeerde maak ik eigenlijk op dat het gewoon uitvoering is van staan beleid en dat daarmee deze motie dus enigszins overbodig is.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Voor West-Brabant hebben we dit dus al aanbesteed en gaan we dit doen. Daaruit zou je kunnen zeggen dat het logisch is, om dat ook in de andere delen van Brabant te doen, maar dat is nog geen keuze die gemaakt is. Dus in die zin is de aanmoediging duidelijk en past binnen de intenties. Ik denk ook dat we een slecht verhaal hebben als we tegen Zuidoost zouden zeggen, bij jullie doen we dit niet.

De **voorzitter**: De heer Lauwen.

De heer **Lauwen** (BBB): Voorzitter, ik hoorde u net zeggen, tegen OV tarief, geldt dit dan ook voor studenten?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Nee, dat zal waarschijnlijk niet het geval zijn en dat heeft twee redenen. Allereerst, omdat wij denken dat als die studenten daar massaal gebruik van gaan maken, van dit type vervoer, dat dan er dan op een aantal momenten op de dag eigenlijk gewoon onvoldoende vervoer beschikbaar. Want het is echt een vangnet, dus de capaciteit is ook weer niet zo groot dat we grote aantallen studenten kunnen gaan vervoeren met een taxi. Dat is gewoon niet zo. Dat is praktisch eigenlijk onmogelijk. En twee, als je zo'n hubtaxi wilt gaan gebruiken, zoals studenten vaak doen, in de piekmomenten van de dag, is er vaak een alternatief. Dus studenten zouden in principe gewoon gebruik moeten kunnen maken van ons regulier openbaar vervoer.

De heer **Lauwen** (BBB): Maar op het moment dat er geen alternatief is?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dan kunnen studenten hier in principe gebruik van maken, maar dan niet met een OV-chipkaart. Dus het is niet zo dat een student dan geweerd wordt, omdat het een student is, maar niet met de OV-studentenkaart die ze van de Rijksoverheid krijgen.

De **voorzitter**: Gaat u verder. Nee, nee, sorry, u bent door uw interrupties heen. Gaat u gang, meneer Smeulders.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): De vraag was, maar ook niet tegen OV-tarief? Ja, wel tegen OV-tarief, maar niet gratis met de OV-studentenkaart. Dan ga ik verder. Dit waren de moties. Nog heel kort door drie vragen heen. De VVD had het over de N279. Ze vonden het redelijk onbestaanbaar dat we daar richting 2030 een schop in de grond gingen doen. Dan is mijn publiciteitscampagne afgelopen zomer niet helemaal goed geland, merk ik. Dat is jammer. Maar dan ga ik het nog een keertje schetsen. Wij zetten, als het om de N279 gaat, waar de PIP is vernietigd door de Raad van State, drie stappen. Allereerst gaan wij alles doen wat we kunnen doen om op kortere termijn de leefbaarheid, de verkeersveiligheid en de doorstroming te verbeteren. Dat betekent dat we kijken of wij zaken die we al van plan waren, die in het PIP waren opgenomen, versneld kunnen doorvoeren. No regret noemen wij dat. Denk bijvoorbeeld aan wat ik vorige week al heb verteld, dat we het truckerscafé hebben gekocht en dat gaan sluiten, zodat er geen verkeer meer op de weg komt daar. Dat is beter voor de doorstroming en voor de verkeersveiligheid. Dat soort maatregelen onderzoeken we en voeren we dus deels ook al uit. Ten tweede zetten we in op de mobiliteitstransitie, om te zorgen dat het minder druk wordt op die weg. Daar is een relatie met de motie over de fiets. Wij zijn al aan het verkennen of we het fietspad tussen Gemert en Helmond naar voren kunnen gaan halen, zodat er eerder gefietst kan worden. En ten derde, als het gaat om de reconstructie zitten wij vast aan procedurele termijnen. Die zijn er gewoon, die zijn ook wettelijk bepaald. De intentie is om dat project zo snel mogelijk uit te voeren. In de stuurgroep is afgesproken, vorige week, dat we daar de komende weken meer scherpte in de planning over gaan aanbrengen. En ja, het moet zo snel mogelijk. En dan zeg ik er toch even bij, zorgvuldigheid en juridische houdbaarheid zijn belangrijker dan ooit. We zijn al bij de Raad van State gestrand. En heel eerlijk gezegd heb ik de intentie om echt te zorgen voor een vergunbaar project, dat we daadwerkelijk kunnen realiseren.

De **voorzitter**: Ik kijk even. De heer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank u wel. Ik heb nog geen reactie gehoord over de motie Van stilstand naar doorstroom.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Nee, dat klopt. Die gaat mijn collega Dirken dadelijk vanuit stikstofperspectief beantwoorden.

De **voorzitter**: De heer Van Nuland.

De heer **Van Nuland** (VVD): Met de intentie dat dit mijn laatste interruptie is in deze termijn. De heer Smeulders keurig uiteen wat er in de Statenmededeling stond van oktober, de aanpak bij de N279. Nu waren de heer Gremmen en ik afgelopen dinsdag in Gemert. En daar horen we gewoon doodleuk dat in diezelfde stuurgroep waar u het over heeft, door in ieder geval de projectleider is gesproken over 2030. Dat is iets anders dan wat in de Statenmededeling staat. Kunt u nog een keer toelichten waar die uitspraak dan vandaan komt?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel. Ik heb het net geformuleerd, zoals ik het geformuleerd heb, richting 2030. Ik heb net ook gezegd dat we hebben afgesproken dat we de komende weken in de stuurgroep een scherpe planning gaan opstellen en dat die ook in de volgende stuurgroep vergadering terugkomt. Dus als u mij vraagt, wordt het 2028 of 2030, dan is het

antwoord, zo snel mogelijk. En wanneer dat dan precies is, weet ik op dit moment niet. Als ik het wel weet, wil ik met u afspreken dat ik het u laat weten.

De heer **Van Nuland** (VVD): Dat is in ieder geval fijn, om meegenomen te worden in dat proces, zodat je niet verrast wordt als je de provincie induikt. Dan toch nog even de tweede vraag. Kunt u dan hier ons een beetje geruststellen en aangeven wat u gaat doen, om zo snel mogelijk de gemeenten op een lijn te zetten en zo snel mogen dit project van de grond te krijgen?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dat is een goede vraag. Het is een strategisch vraagstuk, zullen we maar zeggen. We gaan allereerst in de komende tijd weer de wensen van alle betrokken partijen inventariseren, kijken of iedereen er nog hetzelfde inzit als in 2016, toen we PIP gingen ontwikkelen. Op basis daarvan en op basis van de laatste verkeersanalyses kijken we wat de mogelijke oplossingsrichtingen zijn. Dat is eigenlijk de input voor een notitie reikwijdte en detailniveau, die verwachten we ergens eind volgend jaar. Daarin worden een aantal oplossingsrichtingen opgenomen. En uiteindelijk zal dat weer tot een gedragen beeld moeten leiden. En het is in dit geval echt wel zaak om een beetje terughoudendheid te hebben in de verwachtingen, als het gaat om gedragenheid, want ik weet niet helemaal of ik daar chocola van kan maken in die regio. Dus nou, ik ga het proberen.

De **voorzitter**: U bent ongeveer aan het einde van uw beantwoording, dacht ik.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Ik kan nog twee vragen. Daar ga ik snel doorheen. De VVD vroeg over de Brabantroute. We lobbyen ons een ongeluk. Ja, dat klopt inderdaad wel. En niet alleen wij. We zetten daar echt al onze lobbykracht, die we in Brabant hebben, voor in. Ook de Brabantse burgemeesters van de grote steden lobbyen hiervoor, dus heel veel meer kunnen we niet doen. Daar zit inderdaad weinig voortgang in, dat klopt ook. We zijn daar nog niet mee klaar. Dat is denk ik wel de essentie, wetende dat er weer een nieuw kabinet, een nieuw regeerakkoord komt, waar we weer een nieuwe poging kunnen wagen. Maar we beraden ons ondertussen ook wel op meer onconventionele oplossingen. Daar zijn ook al gesprekken over gevoerd in de stuurgroep Brabantroute, want het basisnet en de dubbele opgave die we van het rijk krijgen, aan de ene kant woningbouw met name in stedelijke gebieden rondom de spoorzones in relatie tot spoorveiligheid en de toename van het spoorgoederenvervoer, dat is niet met elkaar te rijmen. Dus we zijn nog lang niet klaar en het is geen eenvoudig vraagstuk. Maar we zijn ermee bezig. Dan de laatste vraag van GroenLinks/PvdA, aanbesteding openbaar vervoer. In Zeeland is geen vervoerder gevonden voor hun concessie, dat klopt. Bij ons wel, gelukkig voor West-Brabant hebben twee vervoerders ingeschreven. In december denken we te kunnen gaan gunnen aan de partij met de beste inschrijving. Arriva en Qbuzz hebben zich ingeschreven. De vraag is of we OV in eigen beheer uitvoeren. Ik merk aan u dat u denkt dat een goed idee denkt te gaan vinden. U heeft gevraagd wat zijn daar de voor- en nadelen van? Daar is in principe veel kennis over. Er zijn in Nederland drie gebieden waar OV niet dient te worden aanbesteed, maar publiek kan worden gereden, dat is in de drie grootste steden van het land. Voor ons is dat wettelijk vooralsnog niet mogelijk, wij dienen aan te besteden. Daar is inderdaad een initiatiefwet voor in de maak in de Tweede Kamer, om daar mogelijkheden voor te bieden. Geen idee of die ooit de eindstreep haalt. Daar durf ik geen uitspraak over doen. Maar ik ben de kwaadste niet. Als u dat fijn vindt, wil ik wel op een rijtje zetten wat de voor- en nadelen zijn van aanbesteden in relatie tot dat zelf doen, waarbij ik geen hoge verwachtingen heb van het zelf doen.

De **voorzitter**: De heer Van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): Dank u wel. De gedeputeerde heeft het net al even over de voor- en nadelen van het eventueel in eigen handen nemen van het openbaar vervoer. Gelukkig hebben we in West-Brabant twee bedrijven die de concessie willen uitvoeren. Ware het niet dat één van die bedrijven vorige week, of twee geleden, is overgenomen. En zonder dat u vooruitloopt op de beantwoording op schriftelijke vragen van mij en collega Bijl van de Partij van de Arbeid, is dat

voor u niet een reden om te denken, misschien moeten we daar mee uitkijken, met dat blijven aanbesteden van basisvoorzieningen.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): U zegt het zelf al. Ik moet echt niet vooruitlopen op vragen die ons college nog moet beantwoorden. Dus ik ga er nu geen antwoord op geven.

De heer **Van Raak** (SP): Duidelijk.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik geef het woord aan de heer Van der Horst.

De heer **Van der Horst** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik heb vernomen dat ik iets meer moet articuleren, zodat ik achterin ook te verstaan ben. En daar zal ik mij nu toe verhouden en ook wat direct in de microfoon spreken. Ik heb drie moties liggen. Ik heb drie minuten spreektijd gekregen, dus ik ga snel van start. Motie 119 van 50PLUS en BBB. Dat gaat over het aanstellen van een crisismanager in het geval van de warmtelevering aan 51.000 huishoudens. De zorg die deze motie uitsprekt, die delen wij als college uiteraard zeer zeker. Het is namelijk wel zo dat in een eerdere memo van mijn voorganger al een soort van crisismanager is aangesteld in de vorm van de stuurgroep Amernet, waarin ook de provincie zitting neemt, samen met EZK en natuurlijk de gemeenten, die zitten op het vinkentouw. Als de motie op een dusdanige manier kan worden aangepast dat die stuurgroep de crisismanager is, dan kunnen wij Provinciale Staten hier per kwartaal van op de hoogte brengen. En uiteraard gaan wij ook inspiratie vinden in het boek Moonshot van Mariana Mazzucato, toevallig ook mijn favoriete econoom, meneer Rijvers. Ik zie dat u daar direct op aanslaat.

De **voorzitter**: Meneer Rijvers, gaat uw gang.

De heer **Rijvers** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Het is in ieder geval fijn om te horen dat u dat boek wilt gaan lezen, want eigenlijk is het een handelingsperspectief. Ik denk dat het voor andere mensen ook interessant is om te lezen. Mijn concrete vraag is, wanneer kunnen wij concrete plannen en stappen verwachten? We wisten eigenlijk wel dat die groep bezig was, maar we hoorden er eigenlijk weinig van. En dat is jammer. Er is een ontzettend groot probleem op te lossen. En ook een oud probleem, maar eigenlijk horen wij niks over de oplossingen die er kunnen zijn. Dus ook wij duiden dat aan als een routeplan. Dat is concreet nog niks, dus de zorgen worden alleen maar steeds groter. Dus wij willen heel graag op de hoogte gehouden worden en misschien kunnen we daar wel een aanpassing voor doen. Ik denk het wel, maar daar zal mijn collega het over hebben.

De **voorzitter**: De heer Van der Horst.

De heer **Van der Horst** (SP): Ik kan u gelijk bedienen, meneer Rijvers. Op dit moment willen we, als we speak, initiatieven ondernemen om iets met die warmtenetten te gaan doen en wel op zo kort mogelijke termijn. Maar wij zijn afhankelijk van de nieuwe wet Collectieve warmte. Daar kunnen wij eigenlijk nu nog niet op voortborduren. Daarbij wordt eigenlijk verwacht dat een meerderheidsaandeel van de provincie vereist is, dat is eigenlijk wat de overheid zegt. Maar goed, daar kan ik nog niet op vooruitlopen, dus vandaar.

De **voorzitter**: Meneer Rijvers.

De heer **Rijvers** (BBB): Voorzitter, ik wil toch melden, denk er ook aan dat er misschien wel meer nodig is dan dat alleen. Want het zit veel dieper en dan wijs ik u op dat boek.

De heer **Van der Horst** (SP): Nogmaals, ik neem dat boek ter harte, meneer Rijvers.

De **voorzitter**: Meneer Van der Horst, graag via de voorzitter spreken. En ik zou meneer Brouwers willen vragen of hij in dezelfde lijn vragen had. Gaat u gang.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Het gaat wel over het onderwerp, maar niet over het boek, voorzitter.

De **voorzitter**: Dat begrijp ik. Gaat u gang.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ik begrijp van u dat er een crisisteam is. De vraag is even hoe lang bestaat dat crisisteam al?

De heer **Van der Horst** (SP): Als het goed is, heeft u begin van dit jaar ook de memo gezien van mijn voorganger. Volgens mij was dat in februari, maart. Ik moet het even opzoeken, wanneer die memo het levenslicht heeft gezien. Maar zo lang bestaat die stuurgroep.

De heer **Brouwers** (50PLUS): En de tweede vraag is, welke resultaten zijn daar dan tot nu toe uitgekomen?

De heer **Van der Horst** (SP): Ik neem aan dat u ook de investeringsplannen van de netbeheerders heeft gezien, die zijn daar onder andere een uitvloeisel van. En we zijn op dit moment ook in gesprek met Ennatuurlijk voor een warmtebuis bijvoorbeeld.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik hoor met een klein beetje zorg aan dat de provincie nu blijkbaar op het vinkentouw zit, om te gaan investeren in die warmtenetten. En dat er dus ook al gekeken wordt naar wat er komen gaat met betrekking tot het vastlopen van het proces rond het Amernet. Maar krijgen we nu de situatie dat de provincie straks met publiek geld de risico's gaat opvangen van het bedrijfsleven, van RWE, van Ennatuurlijk? Op die manier schuiven zij het af op de belastingbetaler, door zelf te denken, wij wachten wel even af, straks vervallen die subsidies op de biomassa en laat de provincie het dan maar oplossen. Is de provincie, is het college hiermee dan niet bezig aan deze grote bedrijven een hele grote gunst te geven?

De heer **Van der Horst** (SP): Het is namelijk zo, voorzitter, als ik dat even uit mag leggen. We hebben het niet over een volledig initiatief van de provincie. We hebben ook de netbeheerders en de leveranciers nodig, om het een en ander voor elkaar te krijgen. Dus het zal altijd publiek-privaat zijn.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, al zijn er netbeheerders, of andere overheden, of wie dan ook bij betrokken, het gaat erom dat er een investering wordt gedaan vanuit de provincie en daarmee het risico wordt opgevangen, wat eigenlijk gewoon bij deze bedrijven hoort te liggen. En is deze gedeputeerde, notabene van de SP, nu bezig om de big companies hiermee te faciliteren, om hun het risico uit handen te nemen? En dat maar op het bordje van de overheid en daarmee op het bordje van de belastingbetaler te schuiven? Is dat wat hiermee wordt gedaan, door die investeringen te doen? Of kan er nog een voorbehoud worden gemaakt, om te zorgen dat die bedrijven gewoon hun eigen problemen oplossen en dat niet de provincie al aan de voorkant klaarstaat met een zak geld en wij dekken al uw risico's af.

De heer **Van der Horst** (SP): Hoe u het ook wendt of keert, we hebben daar wel een verantwoordelijkheid. Ik vind dat we daar als overheid niet voor weg kunnen kijken. En dan kunt u zeggen, dat gaan we dan voor die private bedrijven oplossen. Nou, dan doen we dat maar.

De **voorzitter**: Meneer Van der Horst, gaat u verder.

De heer **Van der Horst** (SP): Dan heb ik motie 119 behandeld. Ik verwacht dat de initiatiefnemers van deze motie daar misschien nog een verandering in aanbrengen. De tweede motie gaat over netbeheer en het borgen van energietoekomst. De motie verzoekt om te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om Essent gelden in te zetten voor het in eigen provinciaal beheer uitbreiden en exploiteren van het energienetwerk en/of opslagfaciliteiten. De realiteit is dat we gewoon niet zomaar een eigen netwerkbedrijf op kunnen zetten. We kunnen wel vanuit de immunisatieportefeuille kijken naar een provinciaal warmtebedrijf, of een publiek warmtebedrijf. Daarnaast, dat moeten we ook niet vergeten, financieren we Enexis al vanuit de immunisatieportefeuille met een aandeelhoudersondersteuning van bijna 160 miljoen. Indien nodig kan dat verhoogd of uitgebreid worden, maar daar zullen we nog mee in overleg moeten. Een aantal aanvullende argumenten zijn, dat investering in de uitbreiding en versterking van het elektriciteitsnetwerk alleen door de netbeheerders mag gebeuren. Evenals het beheer en onderhoud. Dus dan wordt het al niet uitvoerbaar. Geld is echter niet het probleem, het is de omvang van de opgave, in combinatie met de beschikbare capaciteit van technische mensen, aannemers enzovoort. Voor energieopslag, dan praten we over batterijen, is vanuit de markt meer dan genoeg animo en geld om daarin te investeren. Dus ook daar leiden investeringen vanuit de provincie niet tot een versnelling in het oplossen van het probleem. Dus deze motie ontraad ik.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrumpeerd door de heer Rijvers. Gaat u gang.

De heer **Rijvers** (BBB): Ik wil toch wel een vraag stellen, want als je kijkt wat nodig is, dan is er volgens mij ook wat nodig vanuit de provincie voor duurzame, langdurige opslag. Ik denk dat daar toch een aantal opschaalbare zaken liggen, waar de provincie een zekere rol in kan spelen.

De heer **Van der Horst** (SP): Die rol speelt deze provincie ook, want wij zitten in alle RESsen. We zitten overal aan tafel om, wat u schetst, die versnelling te maken. Daar zitten we aan tafel.

De **voorzitter**: De heer Rijvers.

De heer **Rijvers** (BBB): Dat weet ik wel. Maar de langdurige opslag, daar zie ik nog niks van, ook niet op dat gebied.

De **voorzitter**: De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Toch even een verduidelijkende vraag. In het dictum staat, te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om die Essent gelden in te zetten. Nu ben ik het even kwijt. Zegt u, dat doen we niet, of dat kunnen we wel doen? Wat is uw antwoord?

De heer **Van der Horst** (SP): Wij zijn eigenlijk alle mogelijkheden aan het aftasten om te bereiken wat u wilt. Dat is het borgen van de energietoekomst. Dat willen wij ook. Als je vraagt om extra investeringen vanuit die immunisatieportefeuille, dat heb ik net uitgelegd, dan gaat dat niet helpen.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dus onderzoek heeft geen zin, zegt u.

De heer **Van der Horst** (SP): Onderzoek heeft altijd zin, meneer Brouwers. En als u hem in stemming wilt brengen, deze motie, dan is dat aan u.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Maar ik heb natuurlijk wel graag uw mening in dit gebeuren.

De heer **Van der Horst** (SP): Dat heb ik u net verteld.

De **voorzitter**: U had niet de ruimte om voor de derde keer te interrumperen. Meneer Van der Horst, gaat u verder.

De heer **Van der Horst** (SP): Dan heb ik nog een motie liggen en dat is de drugsaanpak provincie als vergunningsvoorwaarde van ChristenUnie-SGP. Hier hebben we wel een verantwoordelijkheid als het gaat om de verplichting dat bij activiteiten de sociale veiligheid wordt gegarandeerd. Dus deze motie kan ik aanmerken als geen bezwaar. En voorzitter, heb ik nog tijd om een aantal vragen te beantwoorden?

De **voorzitter**: Heel beperkt. Als u maar tempo maakt.

De heer **Van der Horst** (SP): Dan begin ik met de vraag van de VVD over waterstof produceren in onze ondernemende en innovatieve provincie. Dit kan op plekken waar grote hoeveelheden elektriciteit ter beschikking komen, zoals bij potentiële aanlanding van wind vanuit zee in Brabant, hiervoor zijn, vanuit het Rijk, Moerdijk en Geertruidenberg in beeld. En verder op meer lokaal niveau als onderdeel van de Green Energie Hubs, tankstations waar meerdere vormen van energie kunnen worden getankt. Dan over het versnellen van de proeftuin voor decentrale energie hubs. We kunnen al in samenwerking met VNO-NCW en Enexis die energie hubs oppakken en daadwerkelijk gaan realiseren. Op de vraag van GroenLinks, wat kunnen we doen met betrekking tot netcongestie, om te zorgen dat we onze doelstellingen, waaronder de RESsen halen? We moeten zorgen dat de infrastructuur versneld, of in elk geval zonder vertraging, kan worden gerealiseerd. Dit vraagt samenwerking met beide netbeheerders en gemeenten en Rijk. In de tussentijd moeten we zorgen dat op lokaal niveau energie kan worden benut en uitgewisseld, zodat je niet afhankelijk bent van het hoogspanningsnet. En, maar dat is misschien politiek weer heel gevoelig, voor geval men naar de interruptiemicrofoon wil stappen, zorgen dat er maatregelen worden ingezet met betrekking tot de beperkingen die stikstof nu heeft. En kijk, daar is ze al.

De **voorzitter**: Maar dit was ook uitlokking.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Voorzitter, ik had niet zozeer een vraag gesteld. Ik had vooral aangegeven dat we op dit moment niet op de lijn zitten, om onze reductiedoelen met betrekking tot CO₂ noch onze RES-bod voor 2030 te gaan halen. Dus ik had niet zozeer een vraag. Ik had meer een oproep aan het college, dat wij heel erg met smart aan het wachten zijn totdat zij deze reductie opgaven en het RES-bod concreet gaan invullen. Dus wij zullen wachten tot we daar meer inzicht in krijgen. Maar dat is geen vraag over netcongestie.

De heer **Van der Horst** (SP): Dan kan ik de toezegging doen, dat u daar misschien niet al te lang op hoeft te wachten. Dan de vragen van de SP. Is het college van mening dat we als provincie samen met gemeenten aandeelhouders moeten worden in nieuwe warmtebedrijven, bij voorkeur meerderheidsaandeelhouder. Het is nog wat te vroeg, meneer Heijmans, om dit zo stellig te verwoorden. Volgens mij heb ik ook al in een antwoord naar meneer Brouwers gezegd, of naar meneer Rijvers, gelet op de aanstaande wet Collectieve warmte is dit een mogelijkheid, waar wij als Staten over kunnen beslissen. Wat is het grootste probleem met het oplossen van de netcongestie, onwillige gemeenten, gebrek aan capaciteit, et cetera? Onwillige gemeenten, dat zou ik nooit in de mond willen nemen, meneer Heijmans. Er is niet een probleem aan te wijzen, het is een combinatie van zaken. Gebrek aan technisch personeel, onvoorziene ontwikkelingen, zoals de oorlog in Oekraïne, die een grote run betekende op de plaatsing van zonnepanelen, bedrijven die willen verduurzamen door over te stappen op elektriciteit, procedures met weerstand vanuit omwonenden, die dan weer leiden tot nog langere procedures, enzovoort. Het zijn voor een deel zaken die eigenlijk niet voorspelbaar zijn.

De **voorzitter**: De heer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank, voorzitter. Ik wacht even op het lijstje van de gedeputeerde, maar welke ik nog mis, zijn windturbines en zonnepanelen. Die zorgen voor wiebelstroom en daarmee voor meer netcongestie. Is de gedeputeerd dat met onze fractie eens?

De heer **Van der Horst** (SP): Nee, dat ben ik niet met u eens. Indirect hebben we het dan wel over netcongestie, maar de gemeenten hebben de opdracht gekregen om die klimaatdoelstellingen te halen. En daar heb je nou eenmaal wind op land voor nodig.

De **voorzitter**: De heer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Maar voorzitter, als wij heel Brabant vol zetten met windturbines en zonnepaneelvelden en de zon schijnt een keer heel hard en het waait heel hard, dan is het stroomnet overvol. Waait het een keer niet, schijnt de zon niet, dan is er gewoon geen stroom. Dus het is toch echt heel aantoonbaar, heel duidelijk, dat dat een groot probleem is bij onze netcongestie.

De heer **Van der Horst** (SP): Ik denk dat dat net even te kort door de bocht is, meneer Nuijten.

De **voorzitter**: Meneer Rijvers.

De heer **Rijvers** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik heb misschien niet goed geluisterd, maar ik heb in ieder geval niet gehoord bij het probleem van de netwerkcongestie, het feit dat er door de elektrificatie veel meer stroom nodig is. Ik weet niet of de gedeputeerde het met me eens is, maar dat hoor ik dan wel, dat is eigenlijk mijn vraag, ik vermoed dat de reden van de netwerkcongestie is, dat de behoefte veel groter is. En dat hoor ik dus niet als reden. Dus dat is mijn vraag.

De heer **Van der Horst** (SP): Dat is waar. Daar ontkom je ook niet aan. Maar goed, om daar nog even op aan te haken, ook in aanvulling op wat meneer Nuijten net naar voren bracht, de netbeheerders zijn heel erg druk bezig om het netwerk uit te breiden. Ik weet niet of u het rapport van Enexis voorbij hebt zien komen. Er wordt behoorlijk veel geïnvesteerd, ik geloof drie miljard, in die nieuwe netwerken. Dus er gebeurt wel wat op dat gebied.

De **voorzitter**: Kort graag.

De heer **Rijvers** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Het is inderdaad zo dat het investeringsprogramma enorm is. En daarbij heb ik eigenlijk een vervolgvraag. We wisten allang dat het er aan zat te komen. Waarom hebben wij eigenlijk veel te laat maatregelen genomen bij de congestie, die eigenlijk al lang geleden voorzien was. Waarom hebben we dat niet zien aankomen? Dat is eigenlijk een gewetensvraag. Daar zou ik ooit wel een antwoord op willen hebben. Ik hoef het nu niet te hebben.

De heer **Van der Horst** (SP): Ja, wat moet ik zeggen? De eerste opmerking die ik hier in de Staten toentertijd maakte was dat je een koe in de kont kijkt. En dat is in dit geval ook zo.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik ga naar de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank voorzitter. Ik hoor de heer Van der Horst, als gedeputeerde, toch een beetje laconiek doen over deze problematiek rond de netcongestie en de plannen rond extra windturbines op land, die nog op dat net aangesloten moeten worden. Want u zegt, er wordt hard aan gewerkt en dat soort zaken. Dat is allemaal leuk en aardig, maar wij moeten als Provinciale Staten natuurlijk wel die situatie kunnen controleren en beoordelen.

De **voorzitter**: Welk punt wilt u maken?

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik vraag aan de gedeputeerde, er staat in de begroting dat de plannen voor wind op land worden doorgezet. Als nou blijkt dat die plannen voor wind op land tot dermate veel netcongestie gaan leiden, is hij dan ook bereid om een pas op de plaats te maken en te zeggen, die windparken op land, daar gaan we voorlopig niet mee door.

De **voorzitter**: De gedeputeerde. U spreekt namens mij.

De heer **Van der Horst** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik zal het ter harte nemen. En corrigeer me als ik dat niet doe. Wij hebben in ons bestuursakkoord duidelijk aangegeven dat we buiten de gestelde opgaven binnen de RESsen wind op land alleen toestaan als er lokaal eigendom aan verbonden is. Ja, dat staat er in. U kunt nee schudden, maar dat staat er wel in.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Van der Horst** (SP): Alle plannen en alle zaken die betrekking hebben op het oplossen van die netcongestie en het neerzetten van windturbines in gemeenten, komen allemaal via uw Staten. Daar kunt u over beslissen.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat komt niet allemaal via onze Staten, want voor een deel ligt daar ook een beslissingsbevoegdheid bij het college. Als er een bepaalde opstellingscapaciteit is, dan komt de provincie daar überhaupt niet aan te pas. Maar het gaat erom, de gedeputeerde zegt dat zelf al, het loopt via de RESsen. En ook in deze begroting staat dat de plannen voor wind op land worden doorgezet. En in het bestuursakkoord staat heel duidelijk, dat is anders dan wat de gedeputeerde net zei, we gaan door met onze RES-opgaves en als er daarbuiten iets gezocht wordt, dan pas gaat er gekeken worden naar die eisen van draagvlak. En dat is natuurlijk een ander verhaal. De gedeputeerde zegt dat er ook binnen die RES-opgave gekeken wordt naar draagvlak.

De **voorzitter**: En uw punt?

De heer **Van Hattem** (PVV): Zegt de gedeputeerde nu, de RES-opgave gaan we alleen doen als er sprake is van draagvlak, want dat is natuurlijk wel een bijzonder goede afzwakking van het bestuursakkoord.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Horst** (SP): Ik vind dat u hier wel een hele bijzondere draai aan geeft, meneer Van Hattem. Sorry, voorzitter. Ik vind dat meneer Van Hattem hier wel een hele bijzondere draai aan geeft. De gemeenten gaan over de eventuele plaatsing van windturbines.

De **voorzitter**: Ik ga naar de heer Minkels. En ik zou zeggen, het wordt wel tijd om wat nieuwe elementen toe te voegen, want dit gesprek draait een beetje een rondje. De heer Minkels.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. De heer Nuijten vraagt u net iets en u zegt, dat is een beetje kort door de bocht. Kunt u mij dan misschien uitleggen wat volgens u wiebel- en woekerstroom is.

De heer **Van der Horst** (SP): U moet even die vraag herhalen. Sorry, voorzitter. Als mij toestaat zou ik graag de heer Minkels vragen, of hij even de vraag wil herhalen.

De **voorzitter**: Dan telt dit ook niet voor de tweede keer mee, gaat u gang meneer Minkels.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Mijn vraag was, de heer Nuijten vroeg u net, als het niet waait of als de zon niet schijnt, of als het juist wel hard waait, of als de zon wel schijnt, dan hebben we geen stroom of juist een piek. En u zei dat dat kort door de bocht was. Mijn vraag is, wat is volgens u dan wiebel- en woekerstroom?

De heer **Van der Horst** (SP): Wiebel- en woekerstroom zijn niet echt de termen die ik zou gebruiken. De stroom die je opwerkt via een windmolen kun je op diverse momenten inzetten, wanneer je wilt. Als het hard waait, bij windkracht 10, staat het ding gewoon stil. Zo simpel is het. En hoe vaak is het windkracht 10? Ja, gisteren misschien. Als u dat wiebelstroom wilt noemen of woekerstroom? Dat is prima, maar ik gebruik die termen niet.

De **voorzitter**: Meneer Minkels.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Het probleem is eigenlijk gewoon dat het onbetrouwbare stroom is. En u gaf aan dat dat kort door de bocht was en u zag daar geen probleem in.

De heer **Van der Horst** (SP): Als je nagaat hoeveel stroom een windturbine opwekt en je zet dat af tegen een heel zonnenveld, dan is dat vele malen meer, meneer Minkels.

De **voorzitter**: Meneer Nuijten. En we gaan naar een afronding komen van dit stukje. Meneer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Ook als het niet waait, is er gewoon geen stroom. Dat is wiebelstroom. Als het hard waait, veel stroom, te veel stroom. Als het niet waait, geen stroom. Maar goed, ik zal een ander punt meegeven, waar ik heel benieuwd naar ben. Hoe kijkt de gedeputeerde naar kernenergie? Dat is namelijk geen wiebelstroom. Het is betrouwbaar en schoon.

De heer **Van der Horst** (SP): Ik dacht dat mijn collega de heer Van Gruijthuisen daar al antwoord op had gegeven.

De **voorzitter**: Meneer Van der Horst, bent u bijna klaar? U bent wel een beetje door de tijd heen.

De heer **Van der Horst** (SP): Ik heb nog wel een paar vragen liggen en dan sla ik de opmerkingen even over. Dan ga ik ervan uit dat als ik een partij heb overgeslagen, dat ze daar in tweede termijn op terugkomen. De vraag van Forum voor Democratie, waarom blijft de provincie geloven dat de energietransitie nog steeds haalbaar is. Dat is simpel, fossiele brandstoffen zijn eindig en om die reden is de energietransitie noodzakelijk. Wat gebeurt er met de wieken van een windmolen, wanneer deze aan het einde van de levensduur is? En wat rechtvaardigt het plaatsen ervan? Dit zijn ook vragen van Forum voor Democratie. Er vindt op dit moment al veel onderzoek plaats naar recycling van deze wieken en ook in de productie van de huidige wieken wordt al veel gekeken naar productiemethoden, om de gebruikte materialen gemakkelijker te kunnen scheiden en te hergebruiken. En daarnaast zien we dat veel van de in Nederland gebruikte windturbines een tweede leven krijgen in andere landen. Dat is toch mooi.

De **voorzitter**: Meneer Minkels, kort.

De heer **Van der Horst** (SP): Ik lok u wel uit, meneer Minkels.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Maar wat gaan we doen met de huidige wieken van de windmolens? Die zijn namelijk niet recyclebaar.

De heer **Van der Horst** (SP): De huidige windmolens? Die draaien toch nog?

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Maar als die niet meer draaien. De wieken zijn niet recyclebaar. Wat gaat u daarmee doen?

De **voorzitter**: Ik zou wel willen vragen om dit kort te houden, want we hoeven niet een heel gesprek te hebben over het productieproces van windmolens in de bespreking van de begroting van de Staten. Mocht u daar met elkaar over willen doorpraten, dan zijn er ook andere momenten. De heer Van der Horst.

De heer **Van der Horst** (SP): Oké. Dan ga ik naar de vragen van de PvdA over cultuur. Nee, u bent nu echt te laat, meneer Rijvers. Sorry, voorzitter.

De **voorzitter**: Meneer Rijvers, heeft u iets bijzonders toe te voegen? Want ik had dit blokje wel zo ongeveer afgesloten.

De heer **Rijvers** (BBB): Een vraag aan de gedeputeerde over de zonnepanelen die wij straks niet meer gebruiken. Kunnen wij in Brabant iets doen aan de recycling daarvan? Misschien is dat een uitdaging voor Brabant.

De **voorzitter**: Ik had net aangegeven dat ik het erg ver vind gaan om allerlei informatie over recycling te hebben tijdens de begroting van de Staten. Ik kan me best wel voorstellen dat het een relevant onderwerp is, maar ik vind dat voor vandaag wel erg ver gaan. De heer Van der Horst gaat verder.

De heer **Van der Horst** (SP): De PvdA vroeg aandacht voor bewegingsarmoede. De GGD heeft erop gewezen dat Brabanders te weinig bewegen en steeds minder. Wat wil het college doen om Brabanders meer te laten bewegen? In de subsidieregeling Levendig Brabant, in paragraaf 2 Stimulans voor bewegen, de tweede tranche daarvan gaat op 15 november open voor een bedrag van 700.000 euro, welke is opgenomen in de begroting van 2024. Die regeling nodigt initiatiefnemers uit om projecten in te dienen, waarbij doelgroepen daadwerkelijk gaan voldoen aan de beweegnorm en dit duurzaam te blijven doen. En daarnaast kunnen er bij het Brabants Sportfonds projecten ingediend worden ten aanzien van maatschappelijke activatie, gekoppeld aan een topsportevenement, om het project een podium te geven. De projecten richten zich op vier doelgroepen om in beweging te krijgen en dit ook duurzaam te doen.

De **voorzitter**: De griffier en ik ervaren overigens ook bewegingsarmoede op dit moment. De heer Van Hattem daarentegen niet en hij heeft het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Het lopen naar de interruptiemicrofoon is een perfecte manier voor beweging in deze Statenzaal.

De heer **Van der Horst** (SP): Het is slecht voor dat deel van het tapijt.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat hebben we in twaalf-en-een-half jaar compleet uitgesleten. Ik had in mijn termijn nog een punt gemaakt over bewegen en de gezonde leefomgeving. We stellen tegelijkertijd vast dat de provincie ook bezig is met steeds meer inbreiding in onze woonkernen, waardoor dat ten koste gaat van een groene leefomgeving, parken en speeltuinen, et cetera. Dus hoe ziet deze gedeputeerde de ambitie voor meer beweging en gezonde leefomgeving zich verhouden tot de ambitie voor steeds meer inbreiden in onze kernen, waardoor er minder groen en ruimte daarvoor overblijft?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Horst** (SP): Ja, wat zal ik daarover zeggen? Ik vind dat het een het ander niet hoeft uit te sluiten, meneer van Hattem. Sorry, voorzitter. Het een hoeft het ander niet uit te sluiten. Ik zou zeggen, zoek de mogelijkheden op. Wij proberen mee te denken om die mogelijkheden zichtbaar te maken voor de mensen, uiteraard met Brabant Sport en noem maar op.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Maar het is wel een gegeven. Ik zie het ook in mijn eigen gemeente 's-Hertogenbosch. Allemaal parken, zoals het Prins Hendrikpark, gaan gewoon volgebouwd worden met nieuwe appartementencomplexen, wat ten koste gaat van die groene ruimte waar jeugd kan voetballen en andere dingen kunnen doen. En er zit een inbreidingsopgave juist ook vanuit provinciaal ruimtelijk beleid. En ik kan begrijpen dat dit misschien meer een vraag is voor uw collega op het gebied van ruimtelijke ordening, maar er wordt ook altijd wordt gesproken over integraliteit en over de satéprikker door beleidsdocumenten heen. Wordt daar ook over nagedacht bij de dossiers die hier liggen. Want als je het ene wil, gezond bewegen in een groene leefomgeving, dan moet die groene leefomgeving wel beschikbaar zijn.

De **voorzitter**: Uw vraag is volgens mij glashelder. De gedeputeerde.

De heer **Van der Horst** (SP): Wij zijn een collegiaal bestuur, dus wij denken overal in integraliteit over na, meneer Van Hattem.

De **voorzitter**: Ik ga naar de heer Heijmans. Nee? Dan gaat de gedeputeerde verder richting de afronding, denk ik.

De heer **Van der Horst** (SP): Ja. Verder pleit PvdA voor extra investeringen in kunst en cultuur. En ik heb ook een aantal andere fracties daar opmerkingen over horen maken. Wij hebben voorstellen in voorbereiding en die gaan we afwegen bij de Perspectiefnota. Vanuit structurele middelen, ook niet gering als u het afzet tegen sommige andere provincies, voor bijvoorbeeld professionele kunsten. Die worden echt volop benut. Er is behoefte aan meer geld vanuit het veld, om eventueel prijsstijgingen op te vangen. Daar zijn wij ons van bewust. En dan als laatste de vraag van het CDA. Hoe bevordert het college de bewustwording van de eigen Brabantse geschiedenis onder jongeren, zijn er subsidies of programma's beschikbaar om musea te bezoeken of op een andere manier met erfgoed in aanraking te komen? Ja, dat heeft best wel aandacht van het college. Dit doen we met onze verhaallijnen in het algemeen, bijvoorbeeld Brabant herinnert, dat richt zich op het herdenken en herinneren, ook specifiek bij jongeren. En dan heb je nog Museumschatjes, voor een museumbezoek. Binnenkort wordt er ook weer een nieuwe regeling opgezet, die het publieksbereik in de musea vergroot. En dat is ook specifiek gericht op jongeren. En verder is erfgoededucatie een onderdeel van de inzet voor cultuureducatie. Voorzitter, bedankt dat u mij zoveel tijd gunt.

De **voorzitter**: Mevrouw Boelema stond al even in de startblokken en die krijgt nu het woord.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Dank u wel, voorzitter. In zijn algemeenheid, dat heb ik vorige week ook al gemerkt bij de behandeling van de bestuursrapportage, zie ik een warme belangstelling voor de thema's gezondheid en brede welvaart in mijn portefeuille. En daar is ook genoeg smaak in te kiezen in uw Staten. Dus ik ga ook genieten in de samenwerking met u op dit thema. Ik kom zo dadelijk bij de amendementen en de moties over dit thema. Maar ik zie dat u vragen heeft over dit onderwerp, dat u daar opinies over heeft. En tegelijkertijd is het ook gewoon een onderwerp dat we met elkaar nog moeten uitdiepen. Ook waar het gaat over de rolname van de provincie. Hoe zorgen we dat we daar eigenstandig als middenbestuur een positie innemen, dat we niet op het terrein komen van wat anderen doen, zoals bijvoorbeeld de gemeenten. Ik zou u ook willen uitnodigen, volgende week is de week van de brede welvaart. Op onze socials

kunt u, naast zaken over natuur, mobiliteit, enzovoorts straks ook het programma van de week van de brede welvaart vinden. Ik zou zeggen, doe daar ook vooral aan mee. En scherp uw geest daarover, want u heeft binnenkort ook een expertmeeting. Ik kijk ernaar uit wat u daarin te wisselen heeft met elkaar. En als het goed is bespreken we het uitvoeringsprogramma ergens in het eerste kwartaal 2024. En dan moeten we het daar gewoon met elkaar over hebben, over wat de provincie daarin wil. Ik kan u ook nog van harte het rapport van de provinciale Gezondheidsraad aanbevelen, een aantal van u hebben het rapport gememoreerd. Iemand had, ik kan u dat ook van harte aanbevelen, de GGD-rapporten gelezen over hoe we omgaan met gezondheidsverschillen in Nederland. En in het huidige uitvoeringsprogramma, dat vorig jaar door voormalig gedeputeerde Lemkes is gepresenteerd, is ook een onderzoek van PON&Telos aangekondigd, wat er inmiddels is over de ervaren brede welvaart. Ik kan u zeggen, er kwamen een aantal verrassende conclusies uit, die in ieder geval mijn onderbuikgevoel een beetje weerlegden. Dus ik kan u dat van harte aanbevelen, om dat ook te lezen. Goed. Tot slot nog de vraag over de Wc-deur. Ik heb daar heel lang over nagedacht, want ik had hetzelfde met die Wc-deur hier. Het schijnt een geheim van dit huis te zijn. Mijn hypothese is, die heb ik dan maar voor mezelf, soms heb je daar kunstenaars bij nodig, zoals een architect, dat ze je anders willen laten denken. Dus we kunnen hier rechts, maar ook linksom denken in dit huis. Dat is in ieder geval de connotatie die ik er, voor mijzelf, aan heb gegeven. Goed. U hoort, ik ben gemotiveerd op dat thema gezondheid en brede welvaart. Ik kan u daar college over geven, dat ga ik zeker niet doen, maar we komen daarover te spreken. Dat brengt mij op het amendement Genoeg om te leven. Ik had het er al even over, dat het ook wel gaat over onze rolname en dat is ook waarom ik dit amendement ga ontraden. Hoe sympathiek ook en hoe nodig soms ook, dit is wel echt het terrein waar gemeentes primair over gaan en ook budgetverantwoordelijk voor zouden moeten zijn. Dan kom ik bij de motie van het CDA, Versterk de leefbaarheid in kleine kernen. Ik snap dat, in het bestuursakkoord hebben we daar ook het een en ander over gezegd. Bijvoorbeeld het meedenken met burgerinitiatieven, aanvullend op de primaire verantwoordelijkheid van gemeenten. We hebben ook gezegd, we kunnen kijken met het Ontwikkelbedrijf hoe we daar leningen aan zouden kunnen verstrekken. Dus alles ligt wel een beetje in die lijn. Maar als ik dan toch kijk naar het dictum, naar wat opgedragen wordt, vraag ik mij wel af of dit zich goed tot elkaar verhoudt, als je kijkt naar de kerntakendiscussie die hier in de afgelopen periode in het huis is gevoerd. Dus ik zou u willen vragen, om mij nog even wat tijd te gunnen, om met u dat gesprek aan te gaan over onze rolname. Daarmee ontraad ik de motie. Maar vind ik dat we het gesprek wel moeten hebben over hoe we dit invullen met elkaar.

De **voorzitter**: Meneer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (GroenLinks): Voorzitter, bedankt. Misschien ter aanvulling hiervan, we lezen bijvoorbeeld in het Ontwikkelperspectief ook dat er een dorpenstrategie opgesteld wordt. Daarin wordt dit aspect, het voorzieningenniveau van ons dorp, ook meegenomen. Is het een idee om de motie van het CDA, waar we de strekking wel van snappen, om die daarin te integreren?

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Voorzitter, dat vind ik een goede suggestie. Nogmaals, ik sta er welwillend tegenover. We hebben daar ook iets over gezegd in het bestuursakkoord. Dat noopt ook dat we dat met elkaar vorm en inhoud gaan geven. Of het op deze manier moet, dat vind ik voor nu heel lastig, maar ik zou zeggen, hou het ook gewoon zelf scherp op het netvlies hier in de Staten, dat we er op een goede manier op terugkomen. Dan ga ik naar de motie van Volt. In het datzelfde bestuursakkoord staat dat we open, integer en eerlijk als bestuur willen handelen. In die sfeer zie ik deze oproep en deze motie ook. Ik had al heel even met u overlegd, mevrouw Vossen, of ik het wat leniger zou mogen interpreteren in hoe we het dan zouden kunnen invullen, ook om te zorgen dat we er ambtelijk op een goede manier aandacht aan kunnen besteden. En dat het ook past binnen alle andere zaken die er liggen. Als dat zo is, dan hebben we er als college geen bezwaar tegen. We moeten dan gewoon even kijken op welke manier we dat doen. En ik zou ook zeggen, een goed begin begint bij jezelf. Het begint niet alleen bij ons, het zit misschien ook wel bij jullie. Maar daar ga ik helemaal niet over.

De **voorzitter**: En dat was motie 114 volgens mij. Misschien kunt u bij de behandeling van de motie ook het motienummer even noemen.

De heer **De Heer** (CDA): Voorzitter, u zegt de motie van Volt. Ik wil graag even de naam van de motie hebben en het nummer hebben, anders vind ik het heel moeilijk te volgen.

De **voorzitter**: Ja, meneer De Heer, dat was precies wat ik net zei. Dank u wel.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): De motie heet Brabants lobbyregister en het is M114-2023.

De **voorzitter**: Goed. Mevrouw Vossen.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Nu ben ik een beetje de weg kwijt. Voor ons is het voorstel dat het volgens voorbeeld van de Rijksoverheid plaats gaat vinden. Ministers geven bijvoorbeeld een overzicht van hun agenda achteraf, met wat zij die maand hebben gedaan, waar ze zijn geweest, met wie ze hebben gesproken.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Waar wij zijn geweest op werkbezoeken, dat is nu al transparant, een week vooraf. Dat kunt u gewoon vinden. Dit richt zich wel op lobbygesprekken. Wij hebben natuurlijk de hele dag door gesprekken met onze partners als gemeenten, waterschappen enzovoort. Ik neem aan dat u daar niet op doelt.

De **voorzitter**: Mevrouw Vossen.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Het is de bedoeling dat het inzichtelijk wordt wie er invloed heeft op beleid binnen de provincie.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Met die uitleg snap ik het, voorzitter. En dan adviseren wij geen bezwaar.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, even ter verduidelijking, want de gedeputeerde zegt net dat partners in de provincie evengoed een lobby kunnen hebben. Dus ik neem aan dat als dat vanuit een lobbydoel is, anders dan het normale samenwerkingsoogpunt, dat het dan wel wordt meegenomen in een lobbyregister.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Ja, ik snap die vraag. En tegelijkertijd moet ik ook even nadenken of wij dan zelf wel eens in het register bij die minister staan. Want ondertussen vraagt u ons ook, terecht, dat doen wij ook, om te lobbyen bij het Rijk voor geld. Die scheidslijn is soms ook dun. Maar ik snap de strekking van uw vraag en daar gaan we zeker ook naar kijken.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik kan me er ook wel in vinden als we dezelfde lijn aanhouden die de Rijksoverheid aanhoudt. Maar het lijkt me goed om daar wel even de scherpte in te houden, dat er ook een lobby kan zijn vanuit medeoverheden.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Dan was er nog een motie van BBB en 50PLUS, die motie heet Communicatie is the key, M95-2023. Dat gaat over ons communicatiebeleid, zo heb ik het maar even in brede zin opgevat. En hoe we daar met sociale media mee omgaan. Ik zei u net al, dat we over meer dingen dan alleen natuur communiceren, over allerlei onderwerpen. Maar ik vind het een goed idee om nog eens een keer scherp te kijken naar hoe we dat doen. Wat kunnen we daarin misschien nog verbeteren? Hoe zorgen we dat dat beleid goed voor het voetlicht komt? Dus in die zin adviseren we positief. Ik schijn hier te moeten zeggen, geen bezwaar, maar

dat klinkt wat neutraal. Terwijl ik het eigenlijk positiever bedoel dan dat. Ik zou nog een oproep willen doen. In het dictum verzoekt u eigenlijk ook, hoe kunnen wij politiek en burgers bij elkaar brengen en in gesprek komen? Daar zou ik van zeggen, dat is bij uitstek een gesprek dat u zelf aan kunt gaan in uw Staten, hoe u daar zelf naar kijkt. Ik vind dat dat niet alleen aan ons als GS is, om daar een opinie op te ontwikkelen. Tot slot zijn er nog een motie en een amendement van de ChristenUnie-SGP. De motie heet Latente ruimte in de vergunningen grondwateronttrekkingen, M123-2023. Daar zijn wij het van harte mee eens, dus dat betekent geen bezwaar. Dit is ook eigenlijk iets waar we in beleid al mee bezig zijn. Dus alleen maar adhesie hiermee, volgens mij. En dan kom ik bij amendement A16-2023, Lozingsvergunningen. Die moet ik ontraden. En waarom? We snappen de strekking van uw amendement, maar de provincie is geen bevoegd gezag waar het gaat over oppervlaktewaterlozingen. Dat zijn de waterschappen en Rijkswaterstaat. Wij zijn alleen bevoegd gezag voor de indirecte lozingen op de riolering en daar hebben we gewoon ons reguliere toezicht op.

De **voorzitter**: Dank u wel. Gaat uw gang.

De heer **Van der Pluijm** (VVD): Voorzitter, dank u wel. Er ligt zo meteen ook een motie voor over preventie van drugs op festivals. Nu is het ook zo dat we zien bij festivals, als er drugs gebruikt worden, dat er via de urine of poep ook drugsresten in ons water terecht komen. Nu is er een oproep geweest van Bas Peters, een bestuurder van waterschap De Dommel die zegt, die kosten moeten niet alleen voor rekening van de waterschappen zijn, maar ook voor de festivals. Ik hoor graag van de gedeputeerde of zij die oproep van de waterschap bestuurder ondersteunt en welke rol voor de provincie zij hierin ziet.

De **voorzitter**: En dit is de heer Van der Pluijm van de VVD en dat stond niet in beeld. Gedeputeerde.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Dank u wel, voorzitter. Ik snap die oproep vanuit het waterschap wel. Tegelijkertijd, als je het hebt over de scheiding der dingen is dit wel echt iets van het waterschap en niet van de provincie. Er zijn heel veel goede redenen om geen drugs te gebruiken, ook vanuit gezondheidsperspectief. Maar dit is er ook eentje, zal ik maar zeggen. Ik zal ook nog eens met het waterschap in conclaaf gaan, in ons reguliere overleg, over hoe zij dit bedoelen en wat we eventueel wel zouden kunnen bijdragen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik geef het woord aan de gedeputeerde Oudenhoven.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dank u. In de eerste plaats, dank voor het vele werk dat er ingestoken wordt, de betrokkenheid en de aandacht voor mijn portefeuille, mijn werkgebied. We hebben nog wel een beleidsarme begroting, dat is al door velen hier ook aangegeven, maar ik vind dat er in de afgelopen negen weken al behoorlijk wat gebeurd is. Zo heb ik dat wel ervaren, in ieder geval. Dat willen we ook mee zeggen, het is niet zo dat er geen ambitie ligt. Integendeel. Het bestuursakkoord Beleidskader landbouw en voedsel is richtinggevend voor onze activiteiten en daar zijn best wel veel vragen over gesteld. Ook vanuit die agrarische ontwikkeling wordt hard gewerkt aan een uitvoeringsagenda en daarbij staat behoud van de sector door innovatie en vernieuwing centraal. Het is jammer dat de heer Rutjens er niet is, hij heeft mij destijds gevraagd over die bedrijfsbezoeken die ik allemaal gedaan zou hebben. Ik kan hem geruststellen, ik heb er al een behoorlijk aantal achter de rug, dus ik zal hem wel een keer op de hoogte brengen via u misschien wel. Er zijn al behoorlijk wat bedrijfsbezoeken geweest. Dat was de vorige keer namelijk zijn vraag. We hebben niet zo veel tijd. Ik zal dan ook meteen de moties met u doornemen. Ik ben niet zo goed bij stem, dat hoort u wel. Ik ga naar amendement A17 van de ChristenUnie-SGP. Die ontraden we, maar we omarmen het doel natuurlijk wel. Maar de letterlijke uitwerking ontraden we. En waarom? U wilt de tienduizend euro, zoals we dat nu doen, verhogen. We geven het geld voor het maken van een business plan, zodat we de ondernemer kunnen helpen, hoe een natuur inclusieve bedrijfsvoering in de toekomst eruit zou kunnen zien. U wilt dat van tien naar vijftientig doen. Onze ervaring is dat

die tienduizend ruim voldoende is op dit moment om de business case te maken. Dus meer geld draagt in dat opzicht niet bij. Dan zou het geld voor een ander prestatie kunnen zijn. En daar zouden we wel naar kunnen kijken. Sec voor een business plan is die tienduizend euro voldoende. Mochten er andere zaken aan de orde zijn, andere prestaties, dan zullen we daar naar moeten kijken. En dan geef ik u het advies om tijdens de bespreking van de Perspectiefnota daarop terug te komen.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Berkvens.

De heer **Berkvens** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik vind het heel knap als iemand voor tienduizend euro een natuur inclusieve prijsvoering rendabel kan rekenen. Kunt u dat als gedeputeerde even voorrekenen aan de Staten?

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Nee, dat kan ik zo niet. Maar onze ervaring is hier in huis dat je voor die tienduizend euro die business case kunt maken, daar gaat het om. Maar als er andere prestaties om de hoek komen kijken, als er andere dingen moeten gebeuren, dan zou je dat bedrag moeten verhogen. Maar daar hebben we het nu niet over.

De heer **Berkvens** (BBB): Dat snap ik. Maar natuur inclusiviteit is een grote wens van de Staten, maar het is ontzettend moeilijk om dat economisch en rendabel recht te rekenen. Sterker nog, ik denk dat het onmogelijk is.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Daar denken wij anders over. Omdat uit de ervaring blijkt dat het wel kan. Maar nogmaals, het gaat dan puur en alleen over dat plan. Om die business case te maken, zoals ik net ook zei, kun je met die tienduizend euro volstaan. Maar ga je het uitbreiden, ga je echt verder, dan kom je daar niet mee toe. Dat ben ik met u eens. Maar dan praten we over andere zaken. Ik ga verder met uw goedvinden, voorzitter. Dan een antwoord op de motie van BBB, Biologisch is niet logisch, motie 94. Die ontraden wij ook. En waarom? We herkennen dat de ambitie voor de biologische sector best wel stevig is op dit moment. En er zijn uitdagende marktomstandigheden, dat weten jullie ook. Dat is eigenlijk niet in de volle breedte het geval. Op het gebied van biologische melk worden er zelfs nog producenten gezocht op dit moment. Het Rijk heeft in september, dus vrij recent, vijftig miljoen beschikbaar gesteld voor de biologische marktontwikkeling. En een onderzoek, zoals voorgesteld in de motie, heeft dan eigenlijk niet zoveel toegevoegde waarde. Het vertraagt eigenlijk dat proces en die voortvarende uitvoering. Dus daarom ontraden we hem. Het is heel sympathiek, we snappen dat, maar het zou het proces een beetje in de weg kunnen staan.

De **voorzitter**: Ik onderbreek u even voor een interruptie. De heer Van Dommelen.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Dank u wel, voorzitter. U ontraadt Biologisch is niet logisch. U hebt gelijk op het gebied van melk, maar de biologische land- en tuinbouw, akkerbouw en tuinbouw, loopt al jaren terug. Hoe wilt u vijftien procent van het areaal in 2030 biologisch hebben zonder ondersteuning?

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Ik had het inderdaad over de melk. In de volle breedte is dat niet het geval, dat zei ik ook al. Maar voor de biologische melk bijvoorbeeld, daar wil ik toch nog even op terugkomen, daar worden nieuwe producenten voor gezocht. Ook de PLUS-supermarkten zijn daar nu mee aan de slag. Maar u vroeg naar het gebied van de akkerbouw. Het is op dit moment zo dat er wel projecten zijn. Soms lukt het, soms lukt het niet. Maar dat is een transitie, een proces, dat we toch door moeten zetten, omdat ik er toch vertrouwen in heb dat het op termijn winst gaat opbrengen. Als we nog verder de diepte ingaan, het heeft natuurlijk met het totale verdienmodel te maken. Dus de hele keten die moet daarvoor aan de slag. En ik mag dan namens het IPO aan de landbouwtafel zitten, in relatie tot het landbouwakkoord dat er helaas niet is gekomen, daar merk je dus, want ik heb al een keer

gesprekken gehad, dat de partners met name ook bijvoorbeeld de overkoepelende supermarkten, die ook aan tafel zitten, bereid zijn ook om daadwerkelijk andere prijzen te gaan hanteren. Daar komen nu fiches voor vrij, dat wordt nu verder uitgewerkt. Het ligt er natuurlijk ook aan wie het volgende kabinet gaat vormen. Maar er is wel consensus over geweest binnen dat landbouwakkoord. Dat wordt nog verder uitgewerkt. En dat is er eentje van. Het heeft puur te maken met wie krijgt welk geld. Die balans is nu zoek, dan ben ik met u eens. Maar daar moet wel verandering in komen.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Ik hoef u niet uit te leggen dat u weet, dat ik weet hoe de markt in elkaar zit. Durft u met mij de uitdaging aan te gaan dat er binnen nu en vier jaar geen 5% biologische tuinbouw bij komt? En als u binnen vier jaar zegt, er komt wel vijf procent bij, dan bied ik daar mijn excuses voor aan. Maar er zit geen verdienmodel onder. Nu niet en straks niet.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Het zal moeten gebeuren. Maar die uitdaging ga ik met u aan. Als we volgend jaar op deze plek weer staan, ik weet niet wat we er tegenover gaan zetten, maar dan wil ik daar wel eens met u over hebben. Maar het heeft puur te maken met die hele keten, die daar verantwoordelijk voor is. Die moet ook aan tafel komen. Er moet gewoon een fatsoenlijk verdienmodel komen. Niet alleen voor de biologische boer, maar voor de hele sector.

De **voorzitter**: Gaat u verder? Graag.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Motie 112 van Volt gaat over de generatietoets. Op dit punt wordt er al geëxperimenteerd bij het Rijk en de SER met een nieuwe generatie toets. Wij komen met een nieuw beleidskader, dat komt ook naar de Staten toe, waarschijnlijk rond maart. Het komt volgende week in het college bij ons, dan gaan we het oriënterend nog bespreken, in het kader van toekomstbestendig bestuur. Het wordt aan GS voorgelegd, maar daarna ook aan PS. Daar staan burgerparticipatie experiment in. Maar burgerparticipatie vindt eigenlijk ook plaats in onze standaard beleidsprogramma's, die we eigenlijk al hebben. Dus daar gebeurt het al in. Bijvoorbeeld de Jongerentop, die kent u denk ik wel. Aanstaande dinsdag is er een Jongerentop, daar kun je je ook nog voor aanmelden eventueel. Er zijn volgens mij nog wel plekken vrij. Maar er is behoorlijk geïnvesteerd in jongerenparticipatie. Dat is bekend. We deden dat langs de vier lijnen om die jongeren te betrekken bij onze organisatie. Die incidentele aandacht voor de jongeren gaan we ook structureel maken. Maar dat willen we straks ook in dat nieuwe beleidskader verder uitwerken en uitrollen. U komt nog te spreken over dat beleidskader in maart. En dan gaan we dat verder uitrollen.

De **voorzitter**: Mevrouw Vossen.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Fantastisch, zo'n jongerenbijeenkomst. Maar die generatietoets heeft niet alleen betrekking op jongeren, het heeft betrekking op meerdere generaties. Dus dat zou ik graag terug willen zien komen. Het is leuk zo'n bijeenkomst, maar als dat eenmaal per jaar is, zie ik daar een hele leuke gezellige middag, maar ik zie daar niet iets dat veel op gaat leveren. Dat zal minimaal zijn. Dus die generatietoets, als we daar pas in maart weer mee bezig gaan zijn, dan zijn we alweer bijna een half jaar verder. En er ligt een motie. We vragen nu om toezegging, maar we hebben eventueel nog motie liggen. We willen hem naar voor halen, we willen hem versnellen, want juist nu worden er heel veel keuzes gemaakt in beleid, waarbij eigenlijk generaties hun stem niet terugvinden. Dus wij vinden het heel erg belangrijk dat dat eerder ingevoerd gaat worden. Als dat in de Perspectiefnota komt, dan zijn we alweer richting 2025 aan het werk. Dus zoals wij het zien, is dat we hopen dat we die toezegging krijgen dat 2024 het jaar wordt, waarin we echt met de generatietoets aan de slag gaan in de experimenteerfase. Want we gaan tegen dingen aanlopen, dat is altijd.

De **voorzitter**: Uw punt is helder, denk ik.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Ik wil alleen schetsen wat we nu doen, wat we hebben en hoe we nu werken. Er zijn voorbeelden van, ik heb dat even niet paraat, waar we dat al gedaan hebben. U wilt daar eigenlijk nog een klein beetje in verder gaan. Dat begrijp ik. Dit beleidskader wordt natuurlijk ook met de gemeenten besproken. We gaan een presentatie geven aan de gemeenten via de VBG. En participatie is natuurlijk enorm belangrijk. Ik denk ook dat het goed is om dat hele participatietraject, waar u om vraagt, voor te leggen aan de gemeenten en te vragen wat zij daarvan vinden en hoe zij daar mee omgaan. Als wij dit straks in maart bespreken met PS, dan kunnen we daar natuurlijk nog uitvoeriger op ingaan. Maar het signaal om in ieder geval niet alleen de jongeren, maar ook jongvolwassenen misschien, ik weet niet welke leeftijdscategorie u bedoelt, om die daarin mee te nemen, is duidelijk. Dat kan ik toezeggen. Dat willen we ook zeker gaan doen, die gaan wij erbij betrekken. En dan wil ik u ook laten zien wat we al doen en wat we op dit moment hebben. En misschien moeten we dat wel verbeteren, dat zien we dan in maart.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Dat duurt nog een half jaar voordat wij weer een gesprek gaan. Bent u het met mij eens dat er nu opgaves liggen, waar nu beleid voor gecreëerd gaat worden? Hoe gaan we dan voor de generaties zorgen in deze tijd, in dat half jaar? En met generaties bedoel ik jongere generaties, toekomstige generaties, maar ook mensen van mijn leeftijd, onze leeftijd, maar ook van de leeftijd van de meneer van 50PLUS.

De **voorzitter**: Ja, dat is gevaarlijk, zulke voorbeelden.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dat wordt nog een hele klus. Ik hoor u. Wij gaan dit in het college oriënterend bespreken. Het college is hier ook aanwezig, die horen het natuurlijk ook. Dat is iets wat we gaan bespreken. Het kader is voor 80 tot 85 procent geregeld. Wij gaan dat verder fine tunen. We moeten wel gaan kijken hoe we dat verwerken hierin. Dus dat wil niet zeggen dat we gaan wachten tot maart, maar in de beleving van wat u aangeeft en wat wij ook zouden willen. We hebben die jongeren natuurlijk al. Het wordt nu wel breder getrokken, maar ik sta er niet negatief tegenover, om dat in het kader dat er nu uitgebouwd gaat worden mee te nemen. Die toezegging kan ik u doen.

De **voorzitter**: Gaat u verder, meneer Oudenhoven.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Bent u tevreden?

De **voorzitter**: Die vraag mag niet beantwoord worden, dus u moet ook niet uitlokken.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dat hoor ik straks misschien nog wel. Dan hebben we motie 122, Een gezonde financiering voor onze omgevingsdiensten. Wat ons betreft geen bezwaar. Het past eigenlijk in de ontwikkeling van waar we mee bezig zijn. Ik heb wel een kanttekening bij het tweede deel van de motie, omdat er dus ook oorzaken zijn voor de tariefstijgingen die onvermijdelijk zijn. Dus salarisverhogingen, noem maar allemaal op, de Cao-afspraken die er zijn. Het is een feit dat de AB's binnen de Omgevingsdiensten de besluiten maken over de begrotingen. En u als Staten kunnen natuurlijk zienswijzen indienen. We hebben er geen bezwaar tegen, dus wat ons betreft mag het ingediend worden. Dan nog wat vragen. Voorzitter, mag dat nog?

De **voorzitter**: Ja, maar wel graag kort.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Oké. Een reactie op de vraag van de PvdA-fractie over de VABIMPULS. U had signalen ontvangen dat die niet door zou gaan. Misschien is dat gekomen door het advies van BrabantAdvies, omdat het speelveld gaat veranderen. Misschien is dat wel wat er bedoeld wordt. Met de komst van BPG en GGA gaat dat speelveld veranderen. Ambtelijk wordt er nu aan een voorstel gewerkt, om in ieder geval de verlenging van VABIMPULS

vast te leggen. En het komt er eigenlijk op neer dat we het goede behouden, maar de verbinding met de rest van de speelveld verder te betrekken. Dus ja, het gaat door en de signalen die u had ontvangen over stoppen zijn dus niet correct. Lokaal Brabant over de regio's. We werken natuurlijk samen met de vier Brabantse regio's ook hier verwijs ik weer naar het kader Toekomstbestendig bestuur, dat eraan komt. Dat komt ook weer naar het college en komt in maart naar uw Staten toe. Ook gaan we met de VBG, de Vereniging van Brabantse Gemeenten daarover in gesprek. U vraagt eigenlijk hoe de samenwerking gaat. De eerste gedachte is bijvoorbeeld een kennisdelings- of ontmoetingsplatform in te richten, misschien kent u de Gelderland Academie, dat is een digitaal platform. Dat is een prachtig systeem, waar die kennis en die samenwerking gedeeld kan worden. Daar krijgt u nog voldoende informatie over. We kennen natuurlijk ook de Regio Deals, daar wordt natuurlijk ook al behoorlijk wat mee besproken. Dus die samenwerking en die deling van informatie en kennis, is binnen die regio's zeker aanwezig. In die regio's worden ook hun eigen teams aangehaakt, dus die kennis is er zeker. Dan had u iets met Deurne geloof ik, iets met het platteland, dat klonken als muziek in de oren. Ik was blij dat u niet ging zingen. Vitaal platteland, dat hebben we ook in het bestuursakkoord staan, is een heel breed thema. Dat willen we binnen het college natuurlijk gaan bespreken en dat is iets wat we ook in de Perspectiefnota meenemen. Dus het signaal is duidelijk. We hebben het ook in het bestuursakkoord nadrukkelijk omschreven. Dus de verdere uitwerking, daar gaan we zeker mee aan de slag. Dus die toezegging kan ik u zeker doen. Dan ben ik er, denk ik.

De **voorzitter**: Dan dank ik u voor uw bijdrage en ga ik het woord geven aan mevrouw Dirken.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Mevrouw de voorzitter, volgens mij hebben wij als BBB een vraag gesteld en die heeft de gedeputeerde nog niet beantwoord.

De **voorzitter**: Dan is het aan u om aan de interruptiemicrofoon die vraag te stellen. En u had dat niet gedaan. De gedeputeerde dacht dat hij alles had gehad.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Gaat het over die vergunningen?

De **voorzitter**: Dan geef ik daar kort nog de gelegenheid voor. Gaat uw gang. Als u wilt interrumpen, verzoek ik u om u hier te vervoegen.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): U had een vraag over die innovaties?

De **voorzitter**: Gaat u gang.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Ik denk dat mevrouw Dirken die meeneemt.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Maar ik mag mijn vraag even stellen. Dus mag dat?

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Zeker. Maar die had u toch al gesteld?

De heer **Van Dommelen** (BBB): Wij hadden gezegd dat wij content zijn dat u bedrijven bezoekt. We hebben begrepen dat u verschillende bedrijven bezocht heeft, die innovatief bezig zijn, die al jaren op een vergunning wachten. Ook vanuit de vorige coalitie zijn verschillende fracties daar geweest. En ze hebben nog steeds geen vergunning. Daar hebben wij ontzettend veel moeite mee. Daarom willen we weten waarom die bedrijven geen vergunning krijgen.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Collega Dirken en ik hebben inderdaad onlangs wat gesprekken gevoerd, ook met ZLTO en POV daarover. Die signalen heb ik op de bedrijfsbezoeken namelijk niet gehad, maar die kregen we via de organisaties binnen. We zijn hard aan het werk, om uit te zoeken hoe dat kan. Daar heb ik op dit moment voor u geen antwoord op. Maar de zorg leeft, want we krijgen ook signalen dat er bedrijven zijn die inderdaad drie tot drieënhalf jaar

wachten. Dus dat zullen we neer moeten leggen bij de Omgevingsdiensten. Dat ligt er inmiddels, maar ik heb daar nog geen antwoord. Ze zijn nog dingen aan het uitzoeken. Geef me een paar weken de tijd, dan kan ik u daar antwoord op geven.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Ik ga nu een termijn op een paar weken zetten, of moet ik er maar meteen twee maanden van maken?

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Zo gauw ik het weet, weet u het ook. Ik ga er mee aan de slag. De vraag leeft bij ons net zo goed.

De **voorzitter**: U kunt pas het woord voeren als ik u daar toestemming voor heb gegeven, meneer Van Dommelen. Het woord is aan mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dank u wel. En ik hoor uit betrouwbare bron dat ik wederom min vier minuten heb. Het gaat best goed zo. Ik begin meteen maar bij de moties. Allereerst motie M93 Bouwen geeft vertrouwen. Allereerst mijn waardering voor deze motie, want ik zie echt dat er bijzonder goed is meegedacht om een model te ontwikkelen, waar echt voor iedereen in Brabant iets in zit. En dat er ook goed nagedacht is over echt een heleboel vraagstukken die in Brabant leven en waar we ook echt iets mee moeten. Alleen wat u feitelijk vraagt in het eerste bolletje van de motie, zijn dingen die we grotendeels al doen, omdat we bijvoorbeeld de VABIMPULS kennen. We hebben het Ondersteuningsnetwerk, om mensen echt te ondersteunen. En als we kijken naar het mogelijke grondgebruik dat daarbij hoort, dan heeft collega Smeulders, ik denk inmiddels een uur of anderhalf uur geleden, uitgelegd dat we al een flinke basis hebben gelegd, om ook uitvoering te geven aan dat onderdeel van de motie. Om die reden wil ik in ieder geval dat stuk van de motie ontraden, want het heeft geen zin met alles wat we al doen en wat nog in de pijplijn zit, om nog een extra taskforce in te stellen. Dan gaan we iets instellen om het in te stellen, terwijl we het al aan het doen zijn. Maar ik zie een heleboel creativiteit in uw motie, om echt alle vraagstukken die er zijn met elkaar in verband te brengen. En we zijn als college ook zeker bereid om te onderzoeken welke belemmeringen er mogelijk nog bestaan, om een en ander uit te kunnen voeren en u daarover te informeren. En dat is wat u in het tweede bolletje vraagt. Dus als ik uw vraag zo mag interpreteren, dan kan ik op het tweede bolletje eventueel wel ja zeggen.

De **voorzitter**: Meneer Frenken.

De heer **Frenken** (BBB): Voorzitter, dank voor het creatief meedenken in deze creatieve motie. Inderdaad, de intentie van de motie is, om niet tegenover elkaar te blijven staan, maar juist te kijken waar we samen met z'n allen hier de ruimte kunnen vinden om vooruitgang te boeken. En dat zit hem niet altijd in hele grote dingen, maar misschien juist ook in de kleine dingen. En ik heb inderdaad de heer Smeulders gehoord dat er een hele grondbank is. Ik zag de woningen al opstapelen, helemaal geweldig. Ik denk, mijn motie is overbodig. Maar nee, toch zetten we hem wel door en ik heb begrepen wat ik daarin moet aanpassen.

De **voorzitter**: Uw vraag?

De heer **Frenken** (BBB): Mijn vraag is dus, als wij die eerste zin aanpassen, kunt u daarmee uit de voeten?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dan moet ik hem uiteraard eerst lezen. Maar als u dat doet in de lijn zoals ik het net zei, dan denk ik dat ik daar een goed oordeel over kan geven.

De heer **Frenken** (BBB): Dank u wel. En ik hoop dat iedereen het zo gehoord heeft. Dank u wel, voorzitter.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): We gaan het zien. Dan had ik de tweede motie, motie 96, Een Brabantse kern erbij. Daarover kan ik zeggen, we hebben in Brabant enorm veel harde plancapaciteit en vanwege die grote voorraad aan plancapaciteit zou ik eigenlijk de motie moeten ontraden. Ware het niet dat uit recente berekeningen blijkt, dat door de vergrijzing en door de gezinsverdunding we de komende decennia een enorme behoefte aan woningen zullen blijven houden. En dat we alles op alles zullen moeten zetten om daar ook te komen, omdat ook de uitvoering er simpelweg niet eenvoudiger op zal worden. En als we dan kijken dat de minister inderdaad vorige week ook een brief heeft gestuurd, waarin niet alleen staat dat we straatjes erbij gaan bouwen, maar waarin hij ook aankondigt dat hijzelf plaatsen aan wil gaan wijzen, waaronder in Brabant, voor grootschalige woningbouw, dan helpt u mij wel met deze motie, want dan kunnen we in ieder geval in Brabant zelf op zoek gaan naar de plek waar we dat willen, rekening houdend met alles wat wij in onze kaders zelf hebben vastgelegd. En vandaar dat ik geen bezwaar tegen die motie heb.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Een nieuwe kern erbij bouwen. Zoals ik straks al zei, wordt de bevolkingsgroei in Brabant voornamelijk veroorzaakt door de massa-immigratie. Dat is gewoon een feit. Dat blijkt gewoon uit statistieken. Als je erbij gaat bouwen, dan ga je in feite hier misschien wel een nieuw Gaza bouwen, als je dat wil toevoegen. Mijn vraag aan de gedeputeerde is, in hoeverre gaat dat dan ook op bestaande landbouwgrond plaatsvinden?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Ik laat de termen die u gebruikt heeft aan uzelf. Ik ga antwoord geven in de strekking van uw vraag. Het zal altijd zo zijn als we buiten de bestaande kernen moeten bouwen en dat zal voor een deel gewoon moeten, omdat we, hoe graag we dat ook willen, niet alles binnen bestaande stedelijke contouren zullen kunnen realiseren. Dan zal het altijd zo zijn dat dat op de grond is, die nu van iemand anders is. Dat is altijd zo geweest en dat zal niet anders zijn. Dat is niet iets nieuws. Wat we daarbij wel moeten doen, is dat we nadrukkelijk kijken naar alle beleidskaders die u heeft meegegeven en voor de snelheid van het debat verwijs ik u naar wat we vorige week met elkaar gedeeld hebben.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, het punt is, we hebben het over een nieuwe kern, een nieuwe ruimte. Die ruimte moet ergens te vinden zijn. En hoe groot acht de gedeputeerde dan de kans dat die gezocht gaat worden op bestaande landbouwgrond? En wat betekent dit voor de ruimte voor onze Brabantse boeren?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Volgens mij is dat precies wat de motie vraagt. Kom met creatieve ideeën waar het zou kunnen. Dus ik weet helemaal nog niet waar dat waar dat kan. En als ik de motie goed lees, is ook de oproep om daaromheen een prijsvraag te organiseren, waarbij mensen ook met goede ideeën kunnen komen. En ik hoor net al een heleboel creativiteit. Ik boor graag de rest van die creativiteit in Brabant ook aan, om te zorgen dat we met iets komen, waarop dat op de allerbeste manier kan.

De **voorzitter**: Meneer Koevoets.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Wij hebben een vraag aan de gedeputeerde. Als dat gebeurt, dat geldt eigenlijk ook voor de motie van BBB die zojuist besproken is, maar daar komt nog een vervolg op heb ik begrepen, bent u dan ook van plan om dat samen met de gemeenten te doen, zodat het ook van onderop geborgd is? En dat niet de provincie plotseling met een PIP, of weet ik wat voor instrument komt, en zegt, we gaan hier even een mooie kern bouwen.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Daarom ben ik zo blij met deze motie, want ik heb geen flauw idee hoe de minister dat voor zich ziet. Of hij gewoon van plan is om met Rijksinstrumenten of zoiets

aan te wijzen. Dat dat weet ik echt niet. Maar als we het zelf doen als Brabant, dan verwijs ik naar wat ik vorige week gezegd heb, diep, breed, rond, alles wat we in het handelingsperspectief met elkaar hebben afgesproken.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dank u wel. Dan kom ik op motie M100, het helpen van de biologische boeren. Ik snap de vraag die achter de motie zit, want ook dit is een vraag die al in een eerder debat aan de orde is geweest, naar aanleiding van een concreet praktijkvoorbeeld wat meerdere fracties toen hadden. Het enige is, dat ik het wel van belang vind, dat de indieners van de motie zich realiseren dat elke uitzondering die we maken, of dat nou voor de realisatie van die biologische bedrijfsmodellen is, of voor iets anders, dat dat wel een steeds groter gat slaat in de totale reductieopgave die we hebben als provincie. Maar ik snap de vraag heel goed, want we hebben ook met elkaar beleidskaders vastgesteld en afgesproken dat we naar een bepaald percentage van biologische landbouw streven. Daarom heb ik geen bezwaar tegen deze motie, want dan kunnen we onderzoeken hoe we deze bedrijfsvoering inderdaad ook op kunnen nemen in de IOV en de OV. En kunnen we ook kijken wat het betekent voor de totale opgave. Dan kom ik bij motie M103, de starterslening. Net als het CDA vinden wij het van belang dat iedereen een huis kan vinden. Daar verschillen we niet over van mening en veel gemeenten in Brabant hebben dan ook al het instrument van de starterslening. De starterslening geeft een heleboel mogelijkheden. Tegelijkertijd bestaat altijd wel het risico dat er ook een prijsopdrijvende werking kan zijn, omdat een en ander rond gerekend wordt naar de prijs die maximaal betaald kan worden. Maar wij vinden het zeker geen bezwaar om te kijken, of we hiermee een extra instrument kunnen bieden. Want ik ben het zonder meer met uw fractie eens, dat we alles op alles moeten zetten om voor voldoende woonruimte te zorgen. Dus daarom geen bezwaar tegen deze motie. De motie Van stilstand naar doorstroming, M104, u vroeg er daarstraks al naar. Wij hebben er in principe geen bezwaar tegen om te onderzoeken of de door u genoemde situaties mogelijkheden bieden voor vergunningverlening, want het zou heel mooi zijn. Maar ook hier de disclaimer, die ik net ook aan de andere fracties gaf, realiseer u dat u daarmee eigenlijk meteen een claim legt op stikstofruimte die misschien vrij zou komen. Terwijl we in het bestuursakkoord hebben afgesproken dat we voor die verdeling nog een prioritering zouden moeten vaststellen. Ik vermoed overigens ook dat we al doen wat u in de motie vraagt, maar ik heb er absoluut geen bezwaar tegen om dat nog een keer goed na te kijken, of dat inderdaad ook zo is.

De **voorzitter**: Meneer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik zit een beetje met deze motie, omdat ik hem aan de ene kant sympathiek vind. Aan de andere kant, om maar een voorbeeld te noemen, we gaan bedrijfsterreinen herstructureren. Gaan we daar ook zo'n soort saldering toepassen? Zijn we, als we dat op allerlei terreinen gaan doen, dan niet heel veel stikstofruimte die vrijkomt aan het weggeven? En als het de bedoeling is van de VVD dat dit alleen voor wegen geldt, dan zijn we via een omweg toch aan het prioriteren, want dan zeggen we alleen vrijkomende stikstofruimte voor wegen. Dit krijgt een uitzondering en al die andere zaken niet. Kunt u daar wat duidelijkheid over geven?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Volgens mij heeft u gehoord dat ik een hele vette disclaimer meegaf op dit punt. Ik heb er geen bezwaar tegen om te onderzoeken hoe het systeem werkt. Dus dat ga ik ook zeker doen. En omdat het een onderzoek is, vind ik dat ook prima. Als er nu gestaan zou hebben, we denken dat het zo is en als het zo is, moet u dat meteen doen, dan was het een ander verhaal geweest.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, als ik nog een keer mag? Betekent dat, dat denk ik haast wel, dat u zegt, we gaan het onderzoeken. En als de uitkomst die mogelijkheid toestaat, dan is het vervolgens aan de Staten om te besluiten, gaan we hier die uitzondering toepassen of geldt dat

voor allerlei zaken, als het maar binnen het project is, dan kan het een soort van gesaldeerd worden.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dat heeft u goed begrepen.

De **voorzitter**: De heer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank, voorzitter. Ook dank voor de appreciatie op de motie. De reden dat ik het ook heb ingediend, is namelijk dat ik verschillende geluiden hoor van verschillende mensen uit de toren, dus vandaar de vraag met de motie om daar echt duidelijkheid over te geven van wat is het nu. En dan nog een reactie op wat ik net hoorde. Als blijkt dat er inderdaad stikstofruimte vrijkomt, dan is dat toch gewoon onderdeel van het intern salderen, waar wij nog wel goedkeuring voor geven?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dat ligt er maar net aan, wat er in eerste instantie uit dat onderzoek komt, of het intern salderen wordt of extern salderen. Dus ik kan daar nu nog geen goede uitspraak over doen.

De **voorzitter**: De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GroenLinks): Dank, voorzitter. In navolging van de heer Heijmans, wordt er ook juridisch toets gedaan? Want met AERIUS bereken je natuurlijk altijd wat het betekent qua stikstof? Daar gaat toch een hele modellering, onderzoek aan vooraf. We weten ook dat het heel vaak bij de rechter komt, zo'n zaak. Of dat nou over wegen gaat, of over bedrijfsterreinen. Wordt er ook die juridische toets gedaan of dat het inderdaad kan worden meegenomen in de vergunningverlening?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Ik hoor nu vooral een vraag over hoe zit het systeem in elkaar? Dus ik ga nu onderzoeken hoe dat systeem in elkaar zit en aan de hand daarvan kunnen we verder kijken.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dank u wel. Dan ben ik bij motie M107 Brabant van het slot met realistische drempelwaardes voor verkeer. Wat denk ik van belang is, is om je te realiseren dat een drempelwaarde niet zomaar een willekeurige ondergrens is, die we opnemen. Maar dat je die echt alleen kunt hanteren, als je dat zou willen, als er ook echt een goed maatregelenpakket onder ligt, dus dat je een pakket hebt aan de hand waarvan je die eventuele drempelwaarde, die je zou willen, ook echt kunt compenseren. Als je dat niet doet, als je niet zo'n maatregelenpakket hebt, dan is die drempelwaarde juridisch niet houdbaar. Waarmee ik eigenlijk dan misschien toch stiekem een antwoord op de vraag van meneer Ludwig geef. Dus om die reden moet ik deze motie ontraden.

De **voorzitter**: Meneer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank, voorzitter. Ik hoor inderdaad juridisch niet houdbaar. Dat is vaak het probleem dat we hier horen. Maar de Habitatrictlijn stelt dat als er bij toestemming verlegen geen significante impact is op de natuur, dat het dan door kan gaan. En onderzoeken wijzen gewoon uit dat onder de 70 mol per hectare per jaar er geen effect is op de natuur.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Ik hoor wat u zegt. Ik hoorde ook uw verwijzing naar het Duitse systeem eerder vandaag, als ik dat goed onthouden heb. Er zijn allerlei onderzoeken, de een zegt dit, de ander zegt dat. Uiteindelijk heeft de rechter op dit moment het laatste woord wat dat betreft. Die heeft gezegd, er moet echt een goede onderbouwing zijn voor die drempelwaarde,

daar moet een maatregelenpakket onder liggen. Dat hebben we nu niet, dus dat kunnen we ook niet inzetten. Dan kom ik bij motie 125, de uitbreiding van de subsidieregeling ten aanzien van het collectief particulier opdrachtgeverschap, het CPO. Ik ben blij dat de ChristenUnie-SGP en volgens mij ook het CDA, want die kwamen er ook op terug eerder vandaag, deze regeling zo waardeert. Ik heb er dan ook geen bezwaar tegen op de wijze waarop u de motie indient, zij het dat er wel een hoop dingen in staan die we al doen. De regeling zoals we hem nu kennen, die loopt tot eind '24. Dus in die zin is de enige vraag, heeft u daar in voorzien in de begroting? Op dit moment is iets minder dan de beschikbare middelen gebruikt. Dus ik voorzie daar geen enkel probleem op dit moment in. Mocht dat in de loop van 2024 wel zo blijken te zijn, dan neem ik bij deze maar de vrijheid dat ik dan bij u terug mag komen. En ik heb verder geen bezwaar tegen deze motie. Dan hebben we motie 127 gekregen van de PVV over de huisvestingsnormen van arbeidsmigranten. Als het gaat om de huisvesting van arbeidsmigranten en de huisvesting van alle andere mensen, dan is dat onderdeel van de uitwerking van de regionale woondeals. Daar maken we bestuurlijke afspraken over de regionale verdeling van alle vormen van huisvesting, waaronder ook deze. Als college zijn we het helemaal met de PVV eens dat er altijd moet gelden, dat er voor iedereen kwalitatief goede huisvesting is. In alle Brabantse regio's zijn er rond 2020, 2021 afspraken gemaakt en er wordt daarbij al gewerkt volgens bepaalde kwaliteitsnormen. Er wordt op dit moment gewerkt naar de normen toe, die u noemt. De normen uit het rapport van de heer Roemer. Het Rijk is zelfs bezig om die normen ook wettelijk vast te gaan leggen. En feitelijk wordt daarmee het doel van uw motie ook wel bereikt. Toch moet ik de motie ontraden, omdat u vraagt aan het college om voor alle projecten te gaan zorgen dat daar nu op die manier gewerkt wordt. Alleen GS gaat niet over die projecten, de gemeenten gaan over die projecten, dus dit is in grote mate iets tussen gemeente en het Rijk en daarom moet ik u de motie ontraden. Maar wij onderschrijven helemaal dat er voor iedereen fatsoenlijke huisvesting moet zijn.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik hoor toch een hele hoop U-bochten om de motie maar te moeten ontraden, terwijl het college er eigenlijk wel mee eens is. Helder dat gemeenten erover gaan, maar de gedeputeerde zegt zelf al aan het begin van haar betoog, we zitten in die regionale ruimtelijke overleggen, daar worden afspraken gemaakt, afspraken met die gemeenten. Dus wat weerhoudt het college er dan van, om in die regionale ruimtelijke overleggen, ik ben even kwijt wat de nieuwe term is, dat op te pakken en te zorgen dat die normen uit het rapport Roemer ook daadwerkelijk daar gaan landen. Want ik heb vanuit het Rijk juist begrepen dat er niks in wetgeving wordt vastgelegd, ten aanzien van de rapporten van Roemer. Maar dat het allemaal gewoon nog in de uitvoeringspraktijk blijft hangen.

De **voorzitter**: Uw concrete punt?

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik hoor graag van de gedeputeerde, waarom dat niet gewoon in de regionale ruimtelijke overleggen duidelijk wordt afgesproken met de gemeentes vanuit de provincie. Dat die inzet daarop wordt gemaakt.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Om hem heel scherp te maken, ik kan het aan gemeente vragen om dat op die manier te doen, een aantal gemeenten doet dat overigens ook vrijwillig, maar meer dan dat kan ik niet doen, ik kan ze niet dwingen, ik kan het vragen. En uw motie zegt, GS moet zorgen dat dat bij alle projecten gebeurt. Ja, dat kan ik niet. U vraagt mij iets te doen, wat ik niet waar kan maken.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, als het dan in de semantiek van de motie zit, dan kunnen we ernaar kijken, of daar misschien op een andere manier mee om kan worden gegaan. Er kan bijvoorbeeld worden gezegd, projecten waar de provincie direct bij betrokken is, of voor zover de provincie daar de gemeente wel op kan aanspreken in de nodig overleggen. Als we die uitleg eraan geven, is de gedeputeerde dan wel bereid om hierin mee te gaan?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Als u dan niet in de semantiek gaat dat enigszins betrokken betekent dat we ergens bij de vaststelling van een bestemmingsplan betrokken zijn of zo. Dus kijk even heel goed hoe het formuleert, dat wij daar op een later moment niet discussies over gaan krijgen. Want volgens mij bedoelen we gewoon hetzelfde. Maar dan moet u wel even kijken hoe u het opschrijft.

De **voorzitter**: Meneer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, meneer Van Hattem heeft eigenlijk mij een beetje het gras voor de voeten weggemaaid.

De **voorzitter**: Dan is het ook niet nodig om nog te interrumperen, toch?

De heer **Heijmans** (SP): Jawel. Volgens mij bepalen wij zelf als Statenleden of het niet nodig is om te interrumperen, voorzitter.

De **voorzitter**: Maar u heeft het erover dat het gras al weg is. Maar gaat u gang. En ik ben van de orde, dat weet u.

De heer **Heijmans** (SP): Ondanks dat het gras weg is, rol ik graag nog een keer door de wei hoor. Mijn vraag was, het is een hartstikke sympathieke motie. Het is iets wat wij als Staten allemaal steunen. Als bijvoorbeeld meneer Van Hattem zegt, voor zover het de bevoegdheid van de provincie betreft, dan zijn we toch uit het hele probleem. En ik weet niet of meneer Van Hattem daarmee kan leven. Maar dan is het volgens mij iets wat we eigenlijk allemaal nastreven.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): U gaat over uw eigen moties, dus ik zie graag hoe die er in aangepaste versie uitziet.

De **voorzitter**: En gaat u verder met een beetje tempo. Want laten we zeggen dat ik wel behoefte heb aan een schorsing.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Ik ben als het goed is door de moties heen. Anders hebben mijn collega's iets laten liggen, ben ik bang. Ik had nog wel een aantal vragen. Niet allemaal tegelijk komen nu.

De **voorzitter**: Meneer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GroenLinks): Misschien heb ik de appreciatie van motie 99 gemist.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Mag ik dan even naar de tafel kijken wie motie 99 heeft beantwoord? Ik hoor dat collega Smeulders vergeten is om daar een antwoord op te geven. Daar komt hij in tweede termijn op terug. Goed. Ik had nog een aantal vragen, waaronder een vraag van de SP, of ik bereid ben om in overleg te gaan met corporaties over hoe we omgaan met sloop. Eigenlijk moet ik u daar een beetje een vergelijkbaar antwoord op geven als wat ik net aan meneer Van Hattem gaf. In principe is het overleg tussen corporaties en gemeenten. Dus het is aan gemeenten om daar de corporaties op aan te spreken. Uiteraard, in diezelfde overleggen waar we het net over hadden, kan ik prima aan gemeenten vragen om daar aandacht voor te hebben, want het is nogal wat, als mensen te horen krijgen dat hun huis wordt gesloopt. Maar het primaat om die gesprekken te voeren met de corporatie ligt echt bij de gemeenten. En ik ben best bereid om dat te vragen of ze dat willen doen, maar verder is het niet mijn bevoegdheid.

De **voorzitter**: Meneer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, ik doe even een interruptie omdat ik had gezegd, wij overwegen een motie eventueel in tweede termijn in te dienen. Uw instelling van ik ben bereid om dit ter sprake te brengen vind ik voldoende, want ik realiseer me heel goed dat het niet uw bevoegdheid is om de corporatie aan te spreken. In gesprek gaan is voor mij voldoende. Dus een toezegging om af te zien van een motie in tweede termijn.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dat is fijn om te horen. Dan had ik nog een vraag van de SP, die bezorgd was of ik wel voldoende middelen had om de participatie bij de Omgevingswet uit te voeren. U vraagt mij naar iets wat we nog nooit eerder gedaan hebben, want de Omgevingswet start pas 1 januari en daarmee het hele systeem van participatie onder de Omgevingswet. Dus ook hiervoor geldt, als wij na 1 januari tot de conclusie komen dat er ergens iets misgaat, dan kom ik graag bij u terug. Het is dan aan u of u geld geeft. Het CDA heeft gevraagd of deze gedeputeerde ambitie heeft om voldoende huizen te bouwen. Daar hoeft u zich geen zorgen over te maken, want ik heb daar heel veel ambitie voor en alle gemeenten die ik spreek hebben daar heel veel ambitie voor, dus daar zit het hem niet in. Maar we hebben met elkaar te dealen met het probleem dat de realisatie in een aantal gevallen op dit moment gewoon moeilijk is, in verband met de rente, met bouwkosten, met het vinden van voldoende personeel. Dat zijn zaken waar we aan de achterkant met z'n allen hard aan het werk zijn. Daar is ook veel overleg met de marktpartijen over, maar het ligt zeker niet aan een gebrek aan ambitie. Het CDA heeft ook gevraagd hoe we kleine gemeenten gaan ondersteunen, om te zorgen dat er voldoende harde plancapaciteit is. Zoals ik al in eerdere bijeenkomsten daarover gezegd heb, het ligt niet aan de harde plancapaciteit, er is echt voldoende harde plancapaciteit beschikbaar, ook bij de kleine gemeenten. Dus ik ben daar helemaal niet zo bezorgd over. De inzet van alle gemeenten in Brabant op dat terrein is goed. Het enige waar het in de uitvoering stopt, is wat ik u net vertelde. Ik had de vraag van de PVV of wij tegen de spreidingswet gaan stemmen. Nee, als college gaan we daar niet over en we kunnen ook geen bezwaar maken tegen een wet. Zo zit het democratisch systeem in Nederland niet in elkaar, dus dat kan niet. En u heeft gevraagd of wij in bezwaar gaan tegen het huisvesten van asielzoekers bij onze buurman. Dat gaan wij niet doen, omdat wij niet in bezwaar gaan tegen een besluit van de gemeente die aan de eisen van de wet probeert te voldoen.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik hoor nu eigenlijk twee dingen door de gedeputeerde gezegd worden, die mij nogal vreemd in de oren klinken. Allereerst zegt ze, we gaan niet stemmen over de spreidingswet. Nee, dat was ook niet de vraag. De vraag was om te lobbyen om in ieder geval aan te geven dat die spreidingswet onwenselijk is richting Den Haag. En dat is toch een net iets andere insteek en dat gebeurt volgens mij ook volop vanuit het college, want ze staan altijd vooraan bij het IPO om allerlei beleidsbeïnvloedingen te laten plaatsvinden in Den Haag. Dus waarom niet lobbyen tegen deze verschrikkelijke spreidingswet? En het tweede is, de gedeputeerde zegt, de gemeente moet aan de wet voldoen. Er is helemaal geen wet waar deze gemeente aan moet voldoen. Er is nog geen spreidingswet, dus het vestigen van een azc gebeurt op eigen verantwoordelijkheid en dit is gewoon een situatie waarbij dit provinciehuis een naaste buurman is van dit toekomstige azc. Mogelijk worden er belangen geschaad, ook misschien van ambtenaren die hier werken, dat er misschien geen veilige leefomgeving is. De veiligheid op het parkeerterrein kan onder druk komen te staan, dus er kunnen redenen genoeg zijn om bezwaar te maken tegen de komst van een azc naast het provinciehuis.

De **voorzitter**: Uw punt is helder.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik hoor graag van de gedeputeerde hoe zij tegen deze twee punten aankijkt met deze uitleg erbij.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Wat ik heel mooi vind, meneer Van Hattem, is dat we het net eens waren, toen ik uw motie behandelde dat we vinden dat iedereen fatsoenlijk moet kunnen wonen. En we zijn nu al maar liefst vijf minuten verder. En ik denk dat ik daarmee uw vraag impliciet beantwoord heb.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, ik wil vooral dat de bewoners van de Gestelse buurt hiertegenover fatsoenlijk kunnen wonen, zonder de overlast en ellende van een azc in hun leefomgeving te hebben. En dat is juist de oproep van mij om bezwaar te maken tegen de komst van een azc hier pal naast het provinciehuis. Hier pal naast de Gestelse buurt en vlakbij de ambtenaren. Ik bedoel, er zal maar iemand 's avonds alleen hier op het parkeerterrein lopen, terwijl een groep overlast gevende azc-ers, we zien ze genoeg rond alle azc's in Nederland, hier voor overlast gaat zorgen. Daar heeft dit college ook een verantwoordelijkheid voor. En daarom zou mijn oproep zijn waarom geen bezwaar maken tegen de omgevingsvergunning die de gemeente hiervoor mogelijk gaat verstrekken.

De **voorzitter**: Uw vraag is helder. De gedeputeerde.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): U haalt een paar dingen door elkaar. We hebben een huisvestingsvraagstuk en u heeft het over veiligheidsbeleving of veiligheidsoverschrijding, dat ligt er maar net aan waar je het over hebt. Als het gaat om de huisvesting van mensen, dan zien wij geen enkele reden om daar voor te gaan liggen. Dat vertelde ik u net al. U haalt een aantal veiligheidsaspecten aan, dat zijn aannames die op dit moment doet. Er is namelijk op dit moment nog niks aan de hand. Dus ik kan helemaal niets zeggen of er overlast is of niet, want die is er namelijk nog niet. Mijn opa zei altijd je lijdt het meest van het lijden dat je vreest. Dus laten we eerst eens kijken wat er gebeurt. Ik ken namelijk ook voorbeelden van situaties waar mensen worden opgevangen, waar het prima gaat. Dus laten we eerst eens kijken hoe het gaat.

De **voorzitter**: Gaat u verder. Of bent u klaar met uw beantwoording?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Als ik ervan uitga dat de vraag van BBB over innovaties en vergunningen daarnet nog is beantwoord, dan ben ik klaar.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan geef ik tot slot nog eventjes het woord aan de heer Smeulders om toch tegemoet te komen aan de beantwoording op de motie van GroenLinks. En dan gaan we daarna schorsen. Dus graag een voorspoedige behandeling van het laatste punt. Gaat u gaan.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. Voor u staat een blijde gedeputeerde, want ik heb zojuist het hele huis afgezocht naar mijn pasje. En mevrouw Dirken reikt hem aan. Motie 99. Allereerst excuses dat ik die net vergeten ben om van appreciatie te voorzien. In ons lijstje stond die onder de naam van mevrouw Dirken, maar we hadden inderdaad afgesproken, collega Dirken en ik, dat ik deze voor rekening zou nemen. Dus dat heb ik lelijk begaaid, om een mooi Brabants woord te gebruiken. De appreciatie op deze motie is geen bezwaar. De motie vraagt te onderzoeken welke sturingsmogelijkheden er zijn op ongewenst grondgebruik en onvrijwillige verwerving. Voor de langere termijn is dat natuurlijk een vraagstuk, dat ook via BLPG en de gebiedsgerichte aanpak Groenblauw moet worden geadresseerd, wat je nou in welk gebied wil en wat je dan doet om dat mogelijk te maken. Het is zo dat de regelingen die nu door het Rijk zijn uitgezet door ons worden uitgevoerd, Lbv en Lbv-plus. En dat daar geen grondaankoopverplichting, dan wel component vanuit de rijksoverheid wordt aangeboden. Wat wij proberen te doen is vanuit onze bestaande opgaves, dat is dan het realiseren van een natuurnetwerk, het vullen van een strategische grondbank, het invullen van onze toezegging aan ontwikkelmaatschappij Ruimte voor Ruimte om ergens iets te kunnen ontwikkelen, dat wij die organisaties en dus ook wijzelf inzichten proberen te geven in waar er bedrijven overwogen mee

te doen aan die regelingen, zodat we een aanbod kunnen doen om ook grond te kopen. En als een agrariër dan zegt, nee dat wil ik niet, want ik wil mijn grond houden, dan is dat ook goed. Maar we kunnen het in ieder geval vragen. Dus daar zijn we al mee bezig. Een tweede ding is dat er gevraagd wordt te monitoren welke ontwikkelingen plaatsvinden en daarover te rapporteren aan de Staten via de gebruikelijke updates over de regelingen. Dat is een fijne vraag, dat zullen we zeker doen, dus geen bezwaar.

De **voorzitter**: Dank u wel. En daarmee zijn we gekomen aan het einde van de eerste termijn van het college. Ik ga een ruime schorsing doen, zodat u zich goed kunt voorbereiden op uw tweede termijn. De schorsing zal zijn tot half vijf. Dan gaan we ook echt beginnen en ik verzoek u bij de voorbereiding ervoor te zorgen dat u niet de debatten van de eerste termijn over gaat doen. De vergadering is geschorst.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, ik verzoek u plaats te nemen. Het is half vijf. We hadden met elkaar afgesproken dat we om half vijf verder zouden gaan. Dat is het nu. Ik heropen derhalve de vergadering en geef het woord aan de heer Havermans. Ik heb u het woord gegeven, dus begint u maar.

De heer **Havermans** (BBB): Dank, voorzitter. Allereerst wil ik even melden dat wij de motie, Bouwen geeft vertrouwen, aangepast hebben en dat Lokaal Brabant die samen met ons indient. De motie Communicatie is the key is ook aangepast en dus ook bij deze opnieuw ingediend. We willen ook nog even nader uitleg geven over de motie, ingediend samen met de VVD. Zij gaan hier voor uitleglocaties en die heeft eigenlijk iedere gemeente al, dus we gaan geen nieuwe dorpen stichten op plekken die er nog niet voor geschikt zijn. En met onze eigen motie, Bouwen geeft vertrouwen, willen wij de boeren een mogelijkheid geven tot een ander verdienmodel en hun de kans geven flexwoningen te bouwen op de kleine rafelranden rondom dorpen, zodat zij meteen een stukje perspectief hebben. Voorzitter, wij hebben zitten luisteren naar de eerste termijn en er is veel droge materie voorbijgekomen. Wij als BBB zijn ook van een natje. Zoals u al weet, is het al weken aan het regenen. En kunnen we wel stellen dat de gronden goed voorzien zijn van een natje en we smachten naar een droogje. Wij staan niet alleen in goed contact met de Eerste Kamer, wij zijn ook nauw betrokken bij onze mensen van de waterschappen. Vandaag bereikte ons het nieuwsbericht, dat toch ongeveer zo'n drie keer per jaar voorbij komt, dat er een drinkwatertekort dreigt te ontstaan. Wij vinden dan ook dat dit huis met hun grootaandeelhoudersrol actiever met Brabant Water moet gaan kijken naar een oplossing. Wij dienen dan ook de motie Zonder drinkwater geen later in. Wij constateren dat vele projecten, die proberen hun proceswater te hergebruiken, of lozing op oppervlaktewater te voorkomen door het te zuiveren en terug te laten vloeien in het gebied en de grond, bevoordeeld moeten worden en dat de provincie daar actief mee aan de slag moet gaan. Om die reden stellen wij voor om de benodigde middelen ook uit de post Natuur en Milieu te halen, omdat het daar ook ten goede van komt als er meer water beschikbaar is.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik hoor de heer Havermans van BBB spreken over het drinkwatertekort. Ik heb het artikel vanochtend ook gelezen. Het is inderdaad zeer verontrustend, maar in het artikel werd ook aangeduid wat één van de voornaamste oorzaken was. En dat is de bevolkingsgroei. Bevolkingsgroei die met name wordt veroorzaakt door de massa-immigratie waar de fractievoorzitter van de heer Havermans toch zijn terughoudendheid bij had.

De **voorzitter**: Dames en heren, het is ontzettend onrustig. Ik zou u willen verzoeken om gesprekken die u wilt voeren, buiten deze kamer te hebben. En dat geldt ook voor de heer Heijmans.

De heer **Van Hattem** (PVV): Zeker. Dus nogmaals, de fractievoorzitter van BBB, de heer Frenken zei vanochtend, die massa-immigratie was allemaal niet zo'n punt. Maar we zien nu toch letterlijk in het artikel staan dat de bevolkingsgroei, die nogmaals door de massa-immigratie wordt veroorzaakt, een grote invloed heeft op het drinkwatertekort. Dus hoe ziet de heer Havermans van BBB de invloed van de massa-immigratie op dit drinkwatertekort? En zouden we daar niet iets aan moeten doen, willen we echt zorgen dat er voldoende drinkwater beschikbaar blijft in Brabant?

De heer **Havermans** (BBB): Dank, voorzitter. De heer Van Hattem probeert woorden los te peuteren bij ons. Ik heb in de motie ook staan, dat er een woningbouw opgave ligt van 130.000 woningen hier in Brabant, die allemaal aangekoppeld zullen moeten worden op het waternet, wat een enorme druk met zich meebrengt. Ik heb het in het artikel niet zien staan, dat het letterlijk door de immigratie komt. Dus daar laat ik me niet over uit. Dat heb ik niet gelezen, dus dat zijn uw woorden.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Er staat letterlijk in het artikel dat het door de bevolkingsgroei komt. En we weten uit de statistieken onder andere van het Centraal Bureau voor de Statistiek, maar ook van onze eigen provinciale statistiekenmakers, dat de bevolkingsgroei zeker hier in Brabant veroorzaakt wordt door het netto migratiebeleid, buitenlandse migratie. Dat is de voornaamste factor daarin.

De **voorzitter**: Uw vraag?

De heer **Van Hattem** (PVV): Dus mijn vraag is, u zegt we moeten er 130.000 woningen bijbouwen, maar het is de vraag of je dat zou moeten doen. Je kan ook zeggen, we gaan die migratiekraan even dichtdraaien, zodat onze waterkraan open kan blijven. Is het dan niet beter om gewoon aan die kraan te draaien?

De **voorzitter**: Uw vraag is helder. De heer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, ik ben Statenlid en als Statenlid bij je van de provincie. Zover ik al begrepen heb, gaat de provincie daar niet over, dus daar kan ik niet aan draaien. Ik kan alleen draaien aan de knoppen waar wij wel overgaan. En dat is onder andere met deze motie.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Havermans** (BBB): Ik wou nog een klein stukje afmaken. Overigens weten wij ook dat deze provincie op zoek is naar projecten om vanuit de immunisatieportefeuille op in te zetten. En wij stellen dus ook voor dat hier de mogelijkheden naar worden onderzocht.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Als ik mag zou ik graag nog even een reactie geven op de motie die u samen indient met de VVD. Voor het bouwen van woningen kijken we eerst naar de lege en beschikbare plekken binnen de bestaande kernen en steden, zodat vruchtbare landbouwgrond wordt beschermd. Vruchtbare landbouwgronden blijven beschikbaar voor voedselproductie. U wilt geen massale zonneparken en vruchtbare landbouwgrond wilt u niet opofferen. Het huidige mooie cultuurlandschap op het platteland wordt behouden, zodat de teelt van veilig voedsel gegarandeerd is.

De **voorzitter**: Uw punt? U leest nu de hele motie voor.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Nee, dit is niet de motie. Dit zijn citaten uit hun verkiezingsprogramma. Het uitkopen van boeren voor grijze economie moet stoppen. Wij vragen ons af, waarom dient u die motie samen met de VVD in, een nieuwe kern te maken in Brabant?

De heer **Havermans** (BBB): Volgens mij, voorzitter, heb ik net aan het begin van mijn inbreng al uitgelegd, dat wij niet voor een complete nieuwe kern gaan, maar gewoon op de uitleglocaties die de meeste gemeenten in Brabant nu al hebben, te gaan voorzien in nieuwe plaatsen. En mogelijk dat daar een nieuw dorp uit kan ontstaan, maar dat lijkt me sterk. En inderdaad, we hebben dat in ons verkiezingsprogramma staan, maar wij zien hier geen reden dat dit nu in het geding komt.

De **voorzitter**: Mevrouw Van de Ven.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Uit het onderzoek blijkt dat door de straatjes erbij, je ook wel aan 180.000 of 130.000 woningen komt. Nogmaals de vraag waarom pleit u dan voor een nieuwe kern?

De heer **Havermans** (BBB): Het kan zijn, dan moet ieder dorp en ieder plaatsje er nieuwe straatjes bij. Het kan ook zijn dat gemeentes voorzien om er in een bepaald dorp meerdere straten bij te doen en dat er daar een grotere locatie ontstaat. Dat zou ook een optie kunnen zijn.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Havermans** (BBB): Dank u wel. Voorzitter, BBB is ook blij dat de VVD aangeeft dat zij in Europa de Habitatrichtlijn toch wel ter discussie willen stellen. Wij zijn blij dat als Europa daarin mee wil gaan, er meer ruimte komt om woningen te bouwen, mobiliteit kan uitbreiden en waarbij we toch ook oog houden voor de natuur. Veel uitbreiding van wegen kan met extra natuur er omheen gerealiseerd worden. Overal in Europa zie je veel groen langs snelwegen, in Nederland begint men dit nu ook in te zien. Tot slot voorzitter, ik kom tot een afronding. De SP wil behoud van niet-geïsoleerde, vooroorlogse woningen. Beseft de SP welk financieel gat dat slaat met energietoelagen? De provincie zou een rol in de verduurzaming kunnen betekenen, samen met de woningcoöperaties.

De **voorzitter**: Maakt u het maar af hoor, dan geef ik meneer Van Raak aan het eind het woord.

De heer **Havermans** (BBB): Enkele partijen hebben maar een stip op de horizon, dat is gronden hamsteren, hamsteren van natuur. Is de burger ook gebaat met extra natuur? De Brabander wil fatsoenlijke huisvesting, fatsoenlijk van A naar B kunnen komen en financieel geen zorgen hoeven te maken of zij de energierekening kunnen betalen. Zoals vandaag in het nieuws was, zijn zorginflatie en wonen de zorgen van de Nederlandse burgers onder de dag van vandaag.

Motie M93a-2023: Bouwen geeft vertrouwen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 03-11-2023,

Constaterende dat;

- Er veel stagnatie zit in het daadwerkelijk realiseren van woningbouw.
- Er een enorm woningtekort is voor vele doelgroepen.
- Er behoefte is aan een dak boven het hoofd om een zelfstandig leven te kunnen opbouwen.
- Dat brede welvaart begint met vertrouwen in de toekomst.
- Dat inwoners rekenen op de daadkracht van de overheid hen hierbij te ondersteunen.
- Dat er voldoende wetgeving is om snel en flexibel woningbouw te realiseren.
- Dat hiervoor gronden nodig zijn aan de randen van dorpen en steden die vaak in bezit van agrariërs is.

- Dat, door het in erfpacht vrijgeven van deze gronden de agrariër er toch aan kan verdienen.
- Dat er agrariërs zijn die bereid zijn tijdelijk vee in te leveren om stikstof ruimte te creëren
- Dat er tevens natuur ontwikkeld kan worden

Overwegende dat;

- We alleen door samen te werken en integraal problemen aan te pakken tot echte oplossingen kunnen komen.
- We besloten hebben als een overheid hierin op te trekken
- De provincie haar regie rol kan pakken
- Dat we snel vele woningzoekenden kunnen helpen

Verzoekt Gedeputeerde Staten om;

- Zich actief en met raad en daad naast de agrariër gaat staan vanuit het principe "yes we can".
- Direct aan PS rapporteert wat zij nodig hebben om tot uitvoering over te gaan.

En gaan over tot de orde van de dag;

Namens BBB-fractie, John Frenken en Jeroen van Nostrum

Namens Lokaal Brabant-fractie, Hubert Koevoets

Motie M95a-2023 Communicatie is the key

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 3 november 2023

Constaterende dat;

- Er een kloof is tussen politiek en burger.
- Er in dit huis vele besluiten worden genomen.
- De meeste burgers niet weten wat er in dit huis gebeurt- of besloten wordt.
- Dat als burgers niet goed geïnformeerd wordt over de genomen besluiten, ze mogelijk geen begrip hebben voor en over het genomen besluit.
- Dat door een gebrekkige communicatie naar buiten, het publieke debat vaak scheefloopt.
- Dit huis transparant moet zijn in wat er gebeurt.
- De burger vaak mee wil denken en participeren.

Overwegende dat;

- De kloof tussen de burger en het politiek orgaan (provincie) gedicht moet worden.
- Het niet alleen aan de politieke partijen is om de kiezer van informatie te voorzien, maar ook het college en de ambtelijke organisatie hiervoor aan de lat staan.
- Een goed geïnformeerde burger, makkelijker begrip kan hebben voor en over genomen besluiten, ook als die ingrijpend zijn.
- Als dit huis beter bekend raakt onder de burgers, het opkomstpercentage voor de verkiezingen wellicht zal stijgen.
- Ook moeilijke besluiten dienen uitgelegd te worden aan de burger.
- Dit huis moet zeggen wat ze doen, en doen wat ze zeggen.
- Dat als burgers actief informatie krijgen vanuit dit huis, zij ook sneller geneigd zijn mee te denken en te participeren.

Verzoekt Gedeputeerde Staten om;

- Een communicatieplan/ werkwijze op te stellen, over hoe de burger beter geïnformeerd kan worden over wat er in het provinciehuis wordt besloten.

- Nog actiever met de afdeling communicatie te gaan samenwerken, om zo vanuit verschillende disciplines en via verschillende kanalen informatie bij de burger te krijgen.
- Te onderzoeken welke vormen en mogelijkheden er zijn voor het organiseren en houden van lokale bijeenkomsten (De provincie gaat lokaal!) waarbij politiek en burgers met elkaar in gesprek komen.
- In de aanloop een startnotitie voor te leggen aan PS.

En gaat over tot de orde van de dag,

BBB, Marco Havermans
50PLUS, Jan-Frans Brouwers

Motie M129-2023 Zonder drinkwater geen later!

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 3 november 2023

Constaterende dat;

- Drinkwater onmisbaar is voor de Brabantse samenlevingen en samen met voedsel de eerste levensbehoefte vormt.
- Er al jaren signalen komen dat er een drinkwater tekort aan het ontstaan is.
- De focus ligt op verminderen van het oppompen van grondwater.
- Drinkwater en industriewater uit diepe grondlagen wordt opgepompt.
- Er een doelstelling ligt van minimaal 130.000 woningen erbij die ook aangesloten moeten worden op het waternet.
- Vele inwoners hun tuinen beregenen met drinkwater.
- Drinkwater en industrie jaar rond water oppompen.
- Veel bedrijven hun proceswater zuiveren en dan lozen op het oppervlaktewater.

Overwegende dat;

- Ook goed en gezond drinkwater bijdraagt aan de drie gezonde levensjaren erbij.
- Overwegende dat de drinkwater bedrijven en industrie uit de zelfde diepen grondwaterlagen putten.
- Het water in die diepe grondlagen er tientallen jaren over doet om aan te vullen.
- Bedrijven die uit diepe grondlagen pompen met elkaar en de overheid aan de lat staan om oplossingen te zoeken.
- De provincie in haar beleid beter een scheiding moet aanbrengen in grondwatergebruik zoals uit welke lagen, in welk seizoen het water nodig is en waarvoor het water dient. En dus ook in dat onderscheid de betrokken partijen moet verbinden en moet kijken naar oplossingen.
- Agrariërs máár een aantal maanden per jaar noodgedwongen aanspraak moeten maken op ondiep grondwater om hun gewassen en dus de hoogwaardige voedselproductie voor onze inwoners jaarrond veilig te stellen.
- Het gereinigde proceswater ook gebruikt kan worden om te laten infiltreren in onze gronden en of natuurgebieden, oftewel ook hier circulair te gaan denken en handelen.

Verzoekt Gedeputeerde Staten om;

- Om hun rol beter te pakken als groot aandeelhouder van Brabant Water en te gaan sturen en versnellen op de alternatieven. Zoals het gebruiken van brakwater, proceswater en het gebruik bij de consument te laten afnemen. Dit met de bovengenoemde punten als handreiking.
- Zo snel als mogelijk de verdringingsreeks grondwater klaar te krijgen en voor te leggen aan PS.
- Plannen om gezuiverd proceswater vanuit bedrijven terug te laten vloeien naar het grondwater, agrarisch gebied en natuur harder te stimuleren en ondersteunen.
- De middelen die voor bovengenoemd nodig zijn uit de programma Natuur en Milieu te halen of

aanspraak te maken op de immunisatieportefeuille.

En gaat over tot de orde van de dag,

BBB, Marco Havermans

De **voorzitter**: De heer Van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): Dank, voorzitter. Misschien een teleurstelling, maar ik kom hier niet om antwoord te geven op uw vraag, maar om u een vraag te stellen. In eerste termijn heeft u aan het college een aantal serieuze en belangrijke vragen gesteld over de toekomst van het Amernet. U heeft nu de reactie van de gedeputeerde Energie gehoord. En ik was heel benieuwd, want een antwoord van uw fractie, de grootste fractie in de Provinciale Staten mist, dat is de vraag of u, net als ons als SP, even enthousiast bent over die toekomstige mogelijkheid, die er komt door de nieuwe warmtewet om weer zo'n basisvoorziening in publieke handen te nemen.

De heer **Havermans** (BBB): Dan moet ik me verontschuldigen, omdat ik daar het antwoord niet op heb, omdat ik dat niet met mijn fractiegenoten besproken heb. Excuses.

De heer **Van Raak** (SP): Dan wacht ik in goede hoop af, tot dat antwoord ooit ja wordt.

De **voorzitter**: Mevrouw Hamerslag.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Dank, voorzitter. Ik heb een vraag over wat u daarnet, vlak voor de interruptie van mijn collega zei, dat u zich afvroeg, hebben we wel baat bij meer natuur, want bijvoorbeeld we hebben toch behoefte aan meer woningen? Tegelijkertijd wordt er ook een motie ingediend, die het mogelijk maakt om, althans tijdelijk, woningen te bouwen op landbouwgrond. Dus als de BBB hiermee eigenlijk aangeeft, we hebben deze landbouwgrond niet nodig om al die landbouwdieren op de huisvesten, we kunnen best zonder al die dieren, dan kunnen we toch de landbouwgrond gebruiken om woningen te bouwen? Dan hebben we toch én voldoende woningen én niet al die landbouwdieren, die ook alle negatieve effecten met zich meebrengen én ook nog steeds voldoende natuur. Dus ik hoor hier een tegenspraak in. Bent u het niet met me eens dat als we al die landbouwgrond waar nu dieren opstaan, gebruiken voor woningbouw, dat we dan gewoon voldoende ruimte hebben voor natuur?

De **voorzitter**: Meneer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Dank, voorzitter. Nee, want wij stellen in de motie dat wij de rafelranden willen gebruiken, die boeren ter beschikking stellen aan ons met de mogelijkheid voor een ander verdienmodel en meer perspectief. Dus wij gaan dan als provincie geen gronden overal lukraak in Brabant opkopen om nieuwe natuurgebieden mee te gaan faciliteren. Dat is wel een heel ander verhaal dan wat in onze motie staat.

De **voorzitter**: Mevrouw Hamerslag.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Wat er bij u in de motie staat is dat, mits er een verdienmodel blijft voor boeren, we dus niet inherent die grond nodig hebben voor landbouw om bijvoorbeeld te voldoen aan voedselproductie. Immers anders was het ook niet mogelijk om die grond tijdelijk op te offeren. Dus mocht er een manier zijn om wel een verdienmodel te hebben voor boeren en toch voldoende ruimte te hebben om woningen te bouwen, dan hoeven we geen natuur op te offeren. Bent u dat niet met mij eens?

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, ik hoor nu dat we natuur op gaan offeren. Volgens mij stellen wij in de motie dat wij door aan de rafelranden bij dorpen, wat nu gebruikt kan worden voor onder andere maïs of iets, dat we daar uitleglocaties of een locatie willen om flexwoningen te zetten en dan ook natuur erbij aan kunnen leggen. Grote woningbouwprojecten kunnen nu eenmaal gewoon niet op dit moment, mogelijk flexwoningen bouwen wel. Dus die grond ter beschikking stellen voor woningbouw is sowieso geen optie en zien wij ook niet als een goede optie.

De **voorzitter**: Meneer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Jonge boeren hebben het nu al hartstikke moeilijk om bedrijven over te nemen, dat komt door de hoge grondprijzen. Als u landbouwgrond nu gaat aanbieden als bouwgrond, dan gaan die prijzen nog veel hoger stijgen van de grond, waardoor het voor jonge boeren helemaal onmogelijk wordt om een bedrijf over te nemen. De BBB is in één keer 180 graden gedraaid. In plaats van voor de jonge boeren te zijn, bent u nu bezig om de jonge boer kapot te maken. En dan vraag ik u nog eens, heeft u daarover nagedacht voordat u deze motie indiende?

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, ik vind dat de heer Boon ons nu bagatelliseert en een enorme smeer aandoet dat wij voor allerlei dingen zijn. Volgens mij willen wij helemaal geen gronden peperduur aan laten bieden aan de provincie. Wij willen de jonge boeren juiste de kans geven dat als zij zien, dat op een perceeltje dat zij ergens hebben liggen op verre afstand, flexwoningen gebouwd kunnen worden tegenover een hele redelijke vergoeding, dat zij daar juist hun bedrijfs- en hun businessplan mee rond kunnen krijgen. En juist die overname kunnen doen en dat dat mogelijk nu niet kan.

De **voorzitter**: Meneer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Dit verhaal is heel leuk, maar dat geldt alleen als de jonge boer de grond in zijn bezit heeft. Maar als een jonge boer de grond nog moet aankopen, dan moet de grond getaxeerd worden. Als men weet dat er op gebouwd kan worden, dan gaat de grondprijs sky high. En dan gaat de jonge boer het nooit financieel voor elkaar krijgen om een bedrijf over te nemen. Dus u weet dondersgoed wat u doet met deze motie. U maakt het voor jonge boeren in Brabant, als BBB, onmogelijk nog bedrijven over te nemen. En dat vind ik echt schandelijk.

De **voorzitter**: Meneer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Ik heb geen vraag gehoord, maar ik wil daar wel op reageren. Wij zien het niet zo, wij drijven hier de prijzen niet mee op. Dat gebeurt met alle andere dingen, zoals natuurgebieden die nog aangelegd moeten worden. Wij willen de jonge boeren een kans geven en wij denken dat dat hiermee lukt. En het is aan het college om daar met ons over na te denken.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Dank, voorzitter. In de tweede termijn kort nog een paar dingen. Allereerst een mededeling van technische aard. Motie 96 is inmiddels motie 96a geworden, is ingediend bij de griffie. Want er is een bullet toegevoegd over samenwerking met de gemeente, zoals ook toegezegd door de gedeputeerde en Lokaal Brabant is mede toegevoegd als indiener van deze motie. En dan nog kort op de inhoud. Voor de VVD is het vooral belangrijk dat we de komende tijd kijken naar wat wel kan binnen de kaders. En een belangrijk kader daarin is het financiële kader. Wij zijn heel benieuwd naar de financiële uitwerking van het bestuursakkoord in de Perspectiefnota. Want ik hoor inmiddels al veel partijen met wensenlijstjes. Er zijn tekorten op specifieke programma's, maar ook in andere programma's die nu niet genoemd werden, zoals

economie of mobiliteit. Bij het spaar- en investeringsfonds is er nog heel veel geld tekort, gezien de noodzakelijke projecten. En wij verwachten van dit college dan ook een evenwichtige verdeling van de middelen in de Perspectiefnota. Tot zover.

Motie M96a-2023: Een nieuwe Brabantse kern?

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 03-11-2023, behandelend Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

Constaterende dat:

- Brabant tot en met 2030 130.600 extra woningen wil bouwen;
- Hiervoor een gevarieerd aanbod moet zijn wat past bij de woonwensen van de Brabanders;
- De woningnood ons dwingt te kijken naar locaties buiten het bebouwde gebied;

Overwegende dat:

- We creatief moeten zijn en alles uit de kast moeten halen om aan de toekomstige woningvraag te voldoen;
- Deze grote opgave niet alleen behaald kan worden met 'elk dorp een straatje erbij' of grootschalige woningbouw in (B7) steden;
- Er de laatste jaren goede voorbeelden zijn van grootschalige woningbouw, ook buiten de B7;
- Grootschalige woningbouw één van de opties is om als provincie meer regie te pakken in de realisatie van voldoende woningen;
- Grootschalige woningbouw binnen de ruimtelijke kaders van het provinciale beleid moet passen en kwaliteit moet toevoegen aan de omgeving;
- Creatieve ideeën van onze inwoners bij kunnen dragen aan een oplossing;
- Minister de Jonge in zijn Kamerbrief over aanpak grootschalige NOVEX-woningbouwlocaties nadrukkelijk kijkt naar nieuwe locaties voor grootschalige woningbouw, maar wij het liefst zelf aan het stuur willen zitten in plaats van Den Haag te laten beslissen over onze woningbouw;

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- Een prijsvraag uit te roepen met als doel van onderop te komen tot nieuwe ideeën over de woningbouw in Brabant;
- Onderzoek te doen naar de haalbaarheid van grootschalige woningbouw op een nieuwe locatie in Brabant;
- Bij dit vraagstuk intensief de samenwerking met gemeenten op te zoeken;
- De resultaten van dit onderzoek met Provinciale Staten te delen en hier het gesprek over te voeren met Provinciale Staten;

En gaan over tot de orde van de dag.

VVD Brabant: Roel Gremmen

BBB Brabant: John Frenken

Lokaal Brabant: Humbert Koevoets

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Heel kort vanaf de plek, de fractie van GroenLinks wil het college bedanken voor de beantwoording van de vragen en het omarmen van onze motie. En we zien de Perspectiefnota met alle mooie, uitgewerkte plannen graag tegemoet.

De **voorzitter**: De heer Deckers.

De heer **Deckers** (PvdA): Nog korter vanaf mijn plek. Ik sluit me aan bij de vorige spreker.

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik hoop dat ik tijd genoeg heb, want ik ga even 35 moties doorlopen. Maar niet heus. Ik was in mijn eerste termijn nog niet tot het einde van mijn verhaal gekomen, dus ik wil nog even een paar nieuwe puntjes neerzetten. Het is goed dat de provincie een actieplan Lichthinder heeft sinds 2022, maar er is meer hinder in Brabant en dan denk ik specifiek aan geurhinder. En dan bedoel ik niet alleen geurhinder van landbouw, maar er zijn ook bedrijven die er aardig weg mee weten. Je moet maar eens door Helmond rijden bijvoorbeeld. Voorzitter, er is ook een gerechtelijke uitspraak in 2022 over de maximaal aanvaardbare odeurnorm, die lager ligt bij uitspraak van de rechter dan wij als provincie hanteren. Geur is lastig. Je hebt geen meetinstrument zoals bij decibels, zodat je op een tiende kunt meten. Er is maar een meetinstrument en dat is de neus en soms is die groot, soms is hij wat kleiner. Maar als wij iets willen aanpakken, dan vind ik dat we moeten beginnen met het verwerven van kennis en inzicht. Daarom zou ik via de agendavergadering aan deze Staten willen vragen, laten wij als Staten eens een goede expertmeeting houden over geurhinder. En kijken hoe wij in de toekomst Brabant wat leefbaarder kunnen maken, want overlast van geur wordt zwaar onderschat, het doet meer met je gezondheid dan de meeste mensen in eerste instantie denken. En ik zou ook graag een reactie van gedeputeerde willen op dit voorstel. Voorzitter, dan openbaar vervoer. Het kan niet zo zijn dat de SP hier het woord voert bij een begroting en het niet over openbaar vervoer heeft. Ik wil van deze gedeputeerde toch echt vragen, kunnen wij erop rekenen dat er een einde komt aan de afschaling van het openbaar vervoer en dat we nu eindelijk vanaf dit college gaan beginnen met een stevige opschaling. En wat ik deze gedeputeerde ook zou willen vragen, want dat vind ik altijd erg lastig en ik denk dat het voor de Staten misschien ook goed zou zijn om daar eens met elkaar een goede discussie over te voeren, we zeggen dat het openbare betrouwbaar en betaalbaar moet zijn, maar ook bereikbaar. En ik weet nooit precies wat we bedoelen in Brabant met bereikbaar. Is dat tien minuten met de fiets? Is dat een kwartier met de fiets? Is dat vijf minuten lopen? Zouden wij eens een goede discussie kunnen voeren over wat wij bereikbaar openbaar vervoer vinden. Voorzitter, het was een beleidsarme begroting. Dat zal volgend jaar heel anders gaan. En dat zal met name bij de Perspectiefnota heel anders gaan. De SP zal bij die Perspectiefnota inzitten op OV, want ik vraag niet van deze gedeputeerde ga het openbaar vervoer verbeteren, maar doe dat zonder geld. Het betekent wat ons betreft dat we stevig zullen moeten investeren in openbaar vervoer, in natuur en in cultuur. Ik ga graag die discussie bij de Perspectiefnota met deze Staten aan. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Heijmans. De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Deze tweede termijn wil ik graag benutten om namens de PVV-fractie nog enkele moties in te dienen. Allereerst motie 127 over de huisvestingsnormen voor arbeidsmigranten die is aangepast en wordt nu mede ingediend door FvD en SP. Dan voorzitter, dit college streeft na drie extra gezonde levensjaren voor iedere Brabander. Dit is echter niet meetbaar. Hooguit met algemene landelijke cijfers, die niet specifiek iets zeggen over Brabant, zo bleek uit de technische vragen. We kunnen wel iedere Brabander drie extra Bourgondische levensjaren bieden, met volkscultuur, verenigingsleven en vermaak en daartoe dienen we dan ook een motie in. Voorzitter, gelet op de beantwoording van het college in de eerste termijn dienen we een motie in om toch bezwaar te maken tegen het azc in het hier naastgelegen Mövenpickhotel. Dan voorzitter, ook gelet op de punten die wij in de eerste termijn onder de aandacht hebben gebracht, dienen we nog een aantal moties in. Allereerst een motie nog om geen verkenning te doen voor een tweede ronde voor het Brabant Outcomes Fund. Een motie voor het oormerken van de opcenten. Een motie geen emissievrije zones op provinciale wegen en daarnaast nog enkele andere moties. Een motie om een referendumverordening in te voeren, dat is heel hard nodig. Een motie over de aanpak van Extinction Rebellion, een motie om

het burgerinitiatief onder de aandacht te brengen. En dat vraagt niet heel veel inspanning, dat kan gewoon met een kraampje op de open dag bij dit provinciehuis. Dan een motie om aan te sluiten bij het landelijke beleid over emissiearme stalsystemen. En uiteraard, zoals we hier al jarenlang doen, een motie voor de ruit om Eindhoven. En nu zien we ook een mooie gelegenheid om weer eens een keer een motie in te dienen om een boerendag te organiseren op het provinciehuis. Dus die ziet u ook van onze kant komen. Dan hebben we nog een motie over de statiegeldregeling voor faunaschade en een motie voor een effectiever plan van aanpak voor invasieve exoten. En tot slot voorzitter, een amendement nog voor het verlagen van het tarief voor de opcenten. Voorzitter, in deze termijn hebben we duidelijk gemaakt dat er nog wel wat te verbeteren valt aan de Brabantse begroting en de uitgangspunten voor het komend jaar. En ik voorzie dat 2024 wel een spannend jaar gaat worden in politiek opzicht. En ik denk dat er nog wel het een en ander kan veranderen met een nieuw kabinet, met hopelijk andere keuzes, waarbij ook dit college andere keuzes gaat maken in het komend jaar. En ik voorzie een interessante discussie bij de komende Perspectiefnota. Voorzitter, tot zover in tweede termijn.

Motie M127a-2023: Stop schandalige huisvestingsnormen arbeidsmigranten

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 3 november 2023, ter bespreking van Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

Constateernde dat

- De problematiek van de huisvesting van arbeidsmigranten in Noord-Brabant alleen maar toeneemt (Zie o.a. Veghel¹, Bergen op Zoom², Nuenen³, Riel⁴, Zundert⁵);
- Diverse factoren bijdragen aan een ongelijk speelveld voor onze eigen mensen, zoals fiscale voordelen voor bedrijven bij de inhuur van arbeidsmigranten, het kunstmatig laag houden van de lonen in een aantal sectoren waar veel arbeidsmigranten werken, constructies waardoor men relatief snel van mensen af kan;
- Indien arbeidsmigranten conform beschaafde woonnormen gehuisvest zouden moeten worden, er geen verdienmodel voor de grootschalige inzet van arbeidsmigranten zou kunnen bestaan;
- Arbeidsmigranten vaak maandenlang in grootschalige opvanglocaties gehuisvest worden;
- Gemeenten en de Provincie zich bij vergunningverleningen voor grootschalige huisvestingsplannen verschuilen achter het voldoen aan de volgende SNF keurmerk voor wonen⁶, te weten
  - 10-12 m2 leefoppervlakte per persoon (hetzelfde als in een gevangenis), waaronder 3,5 m2 slaapruiimte
  - alle leefruimtes dienen minstens 0,5 m2 direct of indirect daglichtdoorlating te hebben
  - geen beperking voor het aantal personen per kamer

Overwegende dat

- Een gelijk speelveld voor onze éigen werknemers het uitgangspunt zou moeten zijn;
- Fatsoenlijke en menswaardige huisvesting daarom dan ook het uitgangspunt zou moeten zijn;
- Daarom de aanbevelingen van het aanjaagteam o.l.v. Roemer van eind 2020 ten aanzien van de huisvesting van arbeidsmigranten een stap in de goede richting zijn;

Dragen GS op:

- Voor alle projecten in Noord-Brabant waarbij sprake is of zal zijn van de huisvesting van arbeidsmigranten minimaal de aanbevelingen van het aanjaagteam o.l.v. Roemer van eind 2020 toe te passen;
- Voor projecten in Noord-Brabant waarbij de Provincie via de Regionale Ruimtelijke Overleggen (of anderszins) in overleg is met gemeenten, sprake is of zal zijn van de huisvesting van arbeidsmigranten minimaal de aanbevelingen van het aanjaagteam o.l.v. Roemer van eind 2020 als uitgangspunt te hanteren;

¹<https://www.bd.nl/meieri/jstad/kantoorvolk-eruit-12&arbeidsmigranten-erin-kansrk-plan-in-veghel-af6b1396/>

²<https://www.bndestem.nl/bergen-op-zoom/bergenaren-verzetten-zich-met-hand-en-tand-tegen-komst-arbeidsmigranten-aan-havendijk-af7da0ce3/>

³<https://www.ed.nl/geldrop-mierlo-nuenen/wijkraad-eeneind-veel-vragen-over-flex-campus-ab38a108/>

⁴<https://www.omroepbrabant.nl/nieuws/4177751/366-arbeidsmigranten-dat-vinden-ze-in-rieland-veel-te-veel>

⁵<https://www.omroepbrabant.nl/nieuws/4353930/geruchten-blijken-waar-in-voormalig-feestpaleis-komen-arbeidsmigranten>

⁶<https://www.normeringflexwonen.nl/cms/files/2023-08/norm-voor-huisvesting-arbeidsmigranten-per-1-februari-2023.pdf>

En gaan over tot de orde van de dag.

Patricia van der Kammen, PVV

Jozef Minkels, Forum voor Democratie

Nico Heijmans, SP Brabant

Motie M128-2023: Provinciaal bezwaar AZC Pettelaarpark

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 3 november 2023, ter bespreking van Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

Constaterende dat:

- De gemeente 's-Hertogenbosch en het COA voor maximaal vijf jaar 250 asielzoekers willen gaan huisvesten in hotel Mövenpick op het Pettelaarpark;
- Dat volgens de burgemeester van 's-Hertogenbosch de CdK ook als 'buur' op de hoogte is gesteld;

Overwegende dat

- Overall waar in Nederland AZC 's worden gevestigd dit gepaard gaat met overlast en criminaliteit en deze vestiging ook gevolgen kan hebben voor de sociale veiligheid rond ons provinciehuis;
- Er veel weerstand is vanuit de naastgelegen Gestelse Buurt¹ en daarmee de directe leefomgeving van het Provinciehuis;

Roepen GS op:

- Namens de provincie Noord-Brabant, als belanghebbende "buurman" van Hotel Mövenpick, bezwaar aan te tekenen tegen de omgevingsvergunning die de gemeente 's-Hertogenbosch voornemens is te verlenen voor de vestiging van een AZC in het hotel op het Pettelaarpark;

¹ <https://www.bd.nl/den-bosch/bossche-wijk-boos-gefrustreerd-en-emotioneel-over-komst-asielzoekers-zet-ze-maar-bij-u-in-de-straat-a2fb7f66/>

En gaan over tot de orde van de dag.

Alexander van Hattem, PVV

Motie M130-2023: Drie extra Bourgondische levensjaren

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 3 november 2023, ter bespreking van Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

Constaterende dat:

- Volgens de Begroting 2024 in het kader van de zogenaamde "brede welvaart" wordt ingezet op drie extra gezonde levensjaren voor iedere Brabander;

Overwegende dat

- De "drie extra gezonde levensjaren" uit de Begroting nergens aan afgemeten kunnen worden;
- Brabants volksvermaak en onze volkscultuur (carnaval, kermissen, verenigingsleven etc.) daadwerkelijk zorgen voor meer levensvreugde en (daarmee voor) gezondheid voor de Bourgondische Brabander;

Dragen GS op:

- Met een extra inspanning voor de Brabantse volkscultuur te zorgen voor drie extra Bourgondische levensjaren voor iedere Brabander;

En gaan over tot de orde van de dag.

Alexander van Hattem, PVV

Motie M131-2023: Oormerken opcenten

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 3 november 2023, ter bespreking van Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

Constaterende dat:

- De inkomsten uit provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting (MRB) voor Noord-Brabant jaarlijks fors meer bedragen dan de uitgaven voor provinciale wegen en fietspaden inclusief uitgaven voor verkeersveiligheid;
- De opbrengst uit opcenten MRB per kilometer provinciale weg in Noord-Brabant het op één na hoogst van Nederland is;
- De automobilist door de overheid met haar regels, wetten en belastingen van alle kanten kaalgeplukt wordt. Denk de laatste jaren alleen al aan verhogingen van brandstofaccijnzen, verhoging van de assurantiebelasting, verhogingen van de bijtellingen, en de verplichting van tien procent in plaats van vijf procent bijmenging van bio-ethanol in benzine waardoor auto's meer brandstof verbruiken;

Overwegende dat

- De provincie Noord-Brabant veel meer inkomsten aan opcenten MRB ontvangt dan zij vervolgens aan de provinciale wegen en fietspaden inclusief verkeersveiligheidsbeleid besteedt;
- De automobilist geen melkkoe mag zijn;
- Het een beleidsmatige provinciale keuze kan zijn het principe te hanteren opbrengsten uit provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting enkel te besteden aan automobilititeit (inclusief fietspaden en verkeersveiligheid);
- Het eveneens een beleidsmatige provinciale keuze kan zijn het principe te hanteren dat overschotten uit de opbrengsten uit provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting teruggaan naar de automobilist in de vorm van een tariefverlaging;

Dragen GS op:

- De opbrengsten van de opcenten MRB enkel te besteden aan automobilititeit inclusief fietspaden en verkeersveiligheid (inclusief apparaatskosten voor deze doelen);
- Het niet voor dit doel gebruikte deel van deze middelen te verrekenen door het opcententarieff van het daaropvolgende jaar te verlagen;

En gaan over tot de orde van de dag.

Patricia van der Kammen,
Tjerk Langman,
PVV

Motie M132-2023: Geen emissievrije zones op provinciale wegen

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 3 november 2023, ter bespreking van Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

Constaterende dat:

- Steeds meer gemeenten emissievrije zones instellen, waarbinnen alleen bestelwagens en trucks welkom zijn die geen uitlaatgassen uitstoten;

Overwegende dat

- Emissievrije zones wéér voor extra regeldruk voor onze ondernemers zorgen;
- De aanschaf van een elektrische truck of bestelwagen een gigantische kostenpost is voor onze ondernemers;
- Er onvoldoende laadcapaciteit is als alle trucks en bestelwagens elektrisch moeten zijn;
- De bevoorrading van winkels hierdoor dus in gevaar komt;
- Deze emissievrije zones dus een zeer onzalig idee zijn;

Dragen GS op:

- Expliciet duidelijk te maken dat door de provincie Noord-Brabant geen emissievrije zones op provinciale wegen worden ingesteld of geaccepteerd;

En gaan over tot de orde van de dag.

Tjerk Langman, PVV

Motie M133-2023: Referendumverordening

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 3 november 2023, ter bespreking van Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

Constaterende dat:

- In de Begroting wordt gesteld dat het college "met de Brabanders" de maatschappelijke opgaven in Brabant wil realiseren;
- Er verder wordt gesteld dat in het verlengde hiervan binnen het 'beleidskader Toekomstbestendig Bestuur' een participatiebeleid voor de provincie wordt opgesteld;

Overwegende dat

- Participatie en burgers actief betrekken bij uitstek gerealiseerd kunnen worden door de burgers de mogelijkheid van een referendum te bieden, zodat ze zich kunnen uitspreken over onderwerpen die hen raken;
- Het daarom wenselijk is dat een referenduminstrument zo spoedig als mogelijk beschikbaar is;
- Er in 2019 een initiatiefvoorstel voor een referendumverordening (voorzien van onderbouwing van de gehanteerde parameters) in PS is behandeld;
- Dit initiatiefvoorstel naar hartenlust gerecycled kan worden en er uit de tekst volop gekopieerd kan worden;
- Dit initiatiefvoorstel ziet op de mogelijkheid van zowel raadgeving als raadpleging, wat naar believen

verder kan worden uitgebreid met statements over het overnemen van de uitslag;

Dragen GS op:

- Om zo snel als mogelijk een referendumverordening aan PS ter besluitvorming voor te leggen zodat het instrument door burgers en Staten gebruikt kan worden.

En gaan over tot de orde van de dag.

Patricia van der Kammen,
Alexander van Hattem,
PVV

Motie M134-2023: Geen ambtenaren bij Extinction Rebellion

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 3 november 2023, ter bespreking van Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

Constaterende dat:

- Extinction Rebellion (XR)-activisten illegale acties hebben ondernomen, zoals het bezetten en vernielen van snelwegen, vliegvelden en privé-eigendommen;
- XR momenteel ambtenaren oproept om zich bij deze illegale acties aan te sluiten¹;

Overwegende dat

- XR-activisten herhaaldelijk democratische vergaderingen hebben verstoord, wat in strijd is met de wet en een directe bedreiging vormt voor onze democratie;
- De illegale acties van XR de facto criminele, ondermijnende activiteiten zijn die onze rechtsstaat ondermijnen;
- De gedragscode voor provinciale ambtenaren duidelijk aangeeft dat ambtenaren zich dienen te onthouden van privécontacten met personen of deelname aan groeperingen die herhaaldelijk normen en wetten overtreden of bekendstaan om criminaliteit en vandalisme²
- De gedragscode van de provincieambtenaren verplicht om op zuivere en integere wijze te handelen³;

Spreken uit:

- Dat provinciale ambtenaren die deelnemen aan ondermijnende acties van Extinction Rebellion (XR) de rechtsstaat ondermijnen en een bedreiging vormen voor het democratische proces, wat ongewenst is;

¹ <https://twitter.com/XRambtenaren>

² "Welke privécontacten zijn ongewenst? Het gaat dan om contacten met personen waarvan je weet of kan weten dat die min of meer structureel normen en wetten overtreden (en dat soms zelfs ook verheerlijken). Dit geldt eveneens voor het lidmaatschap van verenigingen of de deelname aan groeperingen met een slechte reputatie die regelmatig in opspraak zijn wegens bijvoorbeeld criminaliteit en vandalisme. Ook als die vereniging of groepering op zichzelf niet verboden is"

³ <https://www.brabant.nl/over-brabant/provinciale-organisatie/transparante-overheid/integriteit#:~:text=Int8griteit%20is%20voor%20de%20provincie,en%20de%20eigen%20gedragcode%20integriteit.>

En gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon,
PVV

Motie M135-2023: Burgerinitiatief onder de aandacht

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 3 november 2023, ter bespreking van Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

Constaterende dat:

- We in Nederland het instrument van een burgerinitiatief kennen, waarmee burgers een voorstel op de agenda van de politiek kunnen zetten;
- Burgers van Brabant op de website van de provincie van dit instrument kennis kunnen nemen;¹

Overwegende dat

- Het burgerinitiatief in Brabant in de praktijk op provinciaal niveau vrijwel niet wordt toegepast;
- Het burgerinitiatief dan ook een ondergesneeuwd democratisch instrument is geworden;
- Een vermelding op de provinciale website alleen dus niet genoeg is;

Roepen GS op:

- Bij de jaarlijkse open dag van de provincie op het provinciehuis een standje in te richten, alwaar de bezoekende burgers informatie en voorlichting kunnen krijgen over de mogelijkheid van het indienen van een burgerinitiatief;

En gaan over tot de orde van de dag.

Alexander van Hattem,
PVV Noord-Brabant

Motie M136-2023: Aansluiten bij landelijk beleid emissiearme stalsystemen

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 3 november 2023, ter bespreking van Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

Constaterende dat:

- Brabant in het landbouwbeleid nog altijd een andere en scherpere koers vaart, met strengere regels en termijnen die afwijken van die in andere provincies;
- In de Begroting het tweesporenbeleid inzake de emissiearme stalsystemen verder wordt verankerd, met een deadline van 1 januari 2026 voor melkvee- en kalverhouders en de oude deadline van 1 juli 2024 die blijft gehandhaafd voor de overige sectoren;

Overwegende dat

- Brabantse boeren recht hebben op een gelijke behandeling;
- Brabantse landbouworganisaties meermaals duidelijk hebben gemaakt dat innovaties van brongerichte systemen niet snel genoeg op gang komen en dat bestaande systemen nog niet effectief genoeg zijn;
- Hierdoor het risico bestaat dat bedrijven gaan investeren in systemen die niet volledig en op lange termijn niet toekomstbestendig zijn, of in peperdure luchtwassers die slechts bijdragen aan symptoombestrijding in plaats van door het college gewenste reducties;
- Ondoordachte, Brabantse stikstofmaatregelen, die in allerijl over onze boeren zijn uitgestort, al hebben geleid tot peperdure, innovatieve stalsystemen die in alle haast zijn ontwikkeld maar recent door rechters zijn afgeschoten, waardoor veehouders financieel gedupeerd zijn en met het oog op de Brabantse deadline nog meer in de knel komen;
- Het tweesporenbeleid ook geen enkel soelaas zal bieden;

- Brabant in het belang van behoorlijk bestuur en in het belang van haikbaarheid de deadline van 2028 voor emissiearme stalsystemen uit het Stikstofconvenant van 2009 dient te handhaven;
- Omwille van al het bovenstaande het Brabantse stikstofbeleid weer in lijn moet worden gebracht met de maatregelen in de rest van het land;

Dragen GS op:

- Om inzake de emissiearme stalsystemen geen tweesporenbeleid in te voeren, geen eigen Brabantse deadlines meer te hanteren en aan te sluiten bij het landelijk beleid voor stikstofreductie;

En gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon,
PVV Noord-Brabant

Motie M137-2023: Ruit Eindhoven

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 3 november 2023, ter bespreking van Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

Constaterende dat:

- Nu de coronapandemie ten einde is de wegen rondom Eindhoven in de spits vaak weer vollopen;
- De aanpak van de N279 tussen Veghel en Asten nog lang op zich laat wachten;

Overwegende dat

- Een Ruit om Eindhoven nu meer dan ooit onmisbaar is voor een goed functionerend hoofdwegennet en om de regio Eindhoven - Helmond bereikbaar te houden;
- Vergevoerde plannen met betrekking tot de Ruit die al tijden op de plank liggen tenminste deels opgepakt kunnen worden om realisatie te bespoedigen;

Dragen GS op:

- Met voorrang onderzoek te doen naar het lokale draagvlak voor de "Ruit" (met name de Noord-Oostcorridor), de kosten en de benodigde tijd tot realisatie en op basis van de resultaten hiervan bij voldoende steun het proces tot voltooiing van de Ruit te hervatten;

En gaan over tot de orde van de dag.

Tjerk Langman,
PVV Noord-Brabant

Motie M138-2023: Jaarlijkse Boerendag in het Huis voor Brabant

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 3 november 2023, ter bespreking van Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

Overwegende dat

- Brabantse boeren het de laatste jaren lastig hebben, mede door steeds zwaardere wet- en regelgeving en veelal negatief ingestoken berichtgeving in de media;
- Onze boeren een trotse en hardwerkende beroepsgroep vormen, die we moeten koesteren en die een podium verdienen om aan de Brabantse burgers te tonen wat ze allemaal presteren en voor onze provincie betekenen;
- Het Huis voor Brabant uitermate geschikt is om dienst te doen als genoemd podium;

Roepen Gedeputeerde Staten op

- Om het Huis voor Brabant, ons provinciehuis, één dag per jaar open te stellen voor onze Brabantse boeren, zodat zij op deze dag hun topproducten en bedrijven aan publiek en politiek kunnen presenteren;
- De concrete invulling van de "Brabantse Boerendag" over te laten aan de (Brabantse) Agrarische organisaties;

En gaan over tot de orde van de dag.

Alexander van Hattem,
Maikel Boon
PVV Noord-Brabant

Motie M139-2023: Invoeren van een statiegeldregeling bij faunaschade in Brabant

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 3 november 2023, ter bespreking van Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

Constaterende dat

- Nederlandse agrariërs financiële vergoeding kunnen aanvragen wanneer wilde dieren schade toebrengen aan gewassen op hun grond;
- In de provincie Brabant echter een drempel is ingesteld waarbij elke boer ten minste 300,00 euro moet betalen om in aanmerking te komen voor deze vergoeding;
- Er daarbovenop een eigen risico van 250,00 euro geldt, en pas bij een vergoeding van meer dan 50,00 euro de boer in aanmerking komt voor uitbetaling;
- Deze kosten hebben vooral een grote impact op kleinere boeren;
- Het beleid van de provincie heeft bijgedragen aan een toename van schadeveroorzakende diersoorten, zoals zwijnen, dassen, ganzen en zwanen;
- Voor sommige diersoorten zijn geen effectieve preventieve maatregelen beschikbaar om schade te voorkomen;

Overwegende dat

- In zeven provincies de legeskosten inmiddels terugbetaald worden als een schadevergoeding wordt toegekend;
- En in Limburg zelfs helemaal geen legeskosten in rekening worden gebracht;
- Dit leidt tot een gevoel van onrechtvaardigheid en ongelijkheid onder agrariërs die te maken hebben met faunaschade;
- De hoge legeskosten ertoe leiden dat niet alle schadegevallen worden gemeld, waardoor de overheid geen realistisch beeld heeft van de omvang van de faunaschade;
- De Faunabeheereenheden (FBE's) gezamenlijk in 2015 al hun bezorgdheid hebben geuit over de afname van inzicht in faunaschade en hebben benadrukt dat een zo volledig mogelijk beeld van de schade essentieel is voor de onderbouwing van het faunabeheer en het toekomstige faunabeleid¹

Roepen Gedeputeerde Staten op

- Om in samenwerking met stakeholders, waaronder landbouworganisaties, natuurbeheerders en jagers, een breed gedragen voorstel voor een statiegeldregeling te ontwikkelen en dit voor te leggen aan Provinciale Staten;

<https://noordbrabant.bestuurlijkeinformatie.nl/DocumenWiew/b070b2f7-1ed4-4e25-b684aeb894c0e9d5>

En gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon
PVV Noord-Brabant

Motie M140-2023: Een Effectiever Plan van Aanpak Invasieve Exoten voor Brabant

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 3 november 2023, ter bespreking van Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

Constaterende dat:

- Deskundigen waarschuwen voor de groeiende dreiging van invasieve exotische soorten;
- Invasieve exoten een ernstige bedreiging vormen voor de biodiversiteit en potentieel onomkeerbare schade kunnen toebrengen aan de natuur;
- De verantwoordelijkheid voor de bestrijding van invasieve exotische soorten bij de provincie ligt;

Overwegende dat:

- Brabant momenteel de strijd tegen overlast gevende invasieve exotische soorten lijkt te verliezen, met de toenemende waarnemingen van de Aziatische hoornaar, Amerikaanse rivierkreeft en de Aziatische duizendknoop in de provincie
- Daarnaast het aantal Alpenwatersalamanders explosief groeit, wat inheemse Nederlandse salamandersoorten verdringt;
- Deskundigen aangeven dat deze problemen wellicht minder groot zouden zijn geweest als er eerder adequaat was ingegrepen;
- Het voorgenomen plan van aanpak en de maatregelen uit het plan van aanpak Invasieve exoten Noord-Brabant uit 2020 onvoldoende effectief blijken te zijn¹;

Roepen Gedeputeerde Staten op:

- Het bestaande plan van aanpak Invasieve exoten grondig te evalueren en zo spoedig mogelijk met een herzien en effectiever plan van aanpak Invasieve exoten voor Brabant te komen;

<https://www.google.nl/url?sa=t&rct=i&g=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact&ved=2ahUKewjC1>

[uubi6aCAxVghOHHdFdA2UQFnoECBEQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.brabant.nl%2F-%2Fmedia%2Fd4513dfb000448d8be4fea97c02e5656.pdf&usg=AOvVaw31tWNLg1OTsgM8Oi2ByJE&opi=89978449](https://www.brabant.nl/media/2fd4513dfb000448d8be4fea97c02e5656.pdf)

En gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon
PVV Noord-Brabant

Motie M141-2023: Geen verkenning tweede ronde BOF

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 3 november 2023, ter bespreking van Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

Constaterende dat:

- Voor BOF 2 inmiddels voor minimaal 522k euro (bron: beantwoording technische vragen Burap 2-

2023) is besteed aan marktonderzoeken, haalbaarheidsonderzoeken, opstellen business case, valideren business case e.d.;

- Ondanks al die vooronderzoeken er nog steeds geen resultaten geboekt zijn (antwoord:
- Helaas is het voor BOF2 niet gelukt om live te gaan en resultaten te boeken. De meeste potentiële investeerders geven aan dat het risico van investeringen in dit type bedrijven te groot is en het rendement dat er tegenover staat te laag. Daarnaast wordt ook aangegeven dat het niet binnen hun mandaat past. Vooral banken, verzekeraars en pensioenfondsen werken met zeer strakke kaders, die niet passend zijn voor een breed maatschappelijk en innovatief fonds. Een ander naar voren gebracht argument is dat ons doelgebied te klein is. Voor grote partijen, waar wij ons op hebben gericht is het werkgebied van Noord-Brabant te klein.);
- In de Begroting 2024 wordt gemeld dat het aantrekken van externe financiers voor het BOF moeizaam is verlopen, waardoor besloten is de opdracht voor het aantrekken van een externe fondsmanager te stoppen en te evalueren en te verkennen welke variant voor BOF2 haalbaar wordt geacht;

Overwegende dat:

- De passage uit de Begroting over het uitblijven van externe financiers en de beantwoording op de technische vragen uit de Burap duidelijk maken dat het BOF geen bestaansrecht heeft;
- Het college bij herhaling niet concreet aan heeft kunnen geven wat "brede welvaart" nu precies behelst of wat het concreet oplevert voor de Brabander;
- De doelstellingen voor het BOF daarmee te vaag blijven en voor PS niet te controleren zijn;

Dragen GS op:

- De verkenning voor een tweede ronde voor het BOF niet uit te voeren en een streep door het fonds te zetten;

En gaan over tot de orde van de dag.

Alexander van Hattem
Patricia van der Kammen
PVV Noord-Brabant

Amendement A18-2023: Verlagen tarief opcenten

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 3 november 2023, ter bespreking van Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

Besluiten in Ontwerpbesluit II 32/23 8:

"Artikel 1 Tarief opcenten

Het provinciaal opcententariaf op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting voor 2024 bedraagt 82,8 opcenten."

Te wijzigen in:

"Artikel 1 Tarief opcenten

Het provinciaal opcententariaf op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting voor 2024 bedraagt 76,1 opcenten."

Toelichting:

Met dit amendement wordt het opcententariaf teruggebracht naar het niveau van 2019 (het moment waarop in het toenmalige bestuursakkoord werd gekozen voor een continue jaarlijkse stijging van het tarief).

In een tijd van gierende inflatie, stijgende kosten en torenhoge brandstofprijzen, kan de Brabantse automobilist deze belastingverlaging goed gebruiken.

En gaan over tot de orde van de dag.

Patricia van der Kammen
PVV Noord-Brabant

De **voorzitter**: Dank u wel. Meneer van Miltenburg.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Voorzitter, als u mij toestaat, vanaf mijn plaats wil ik ook het college bedanken voor de beantwoording van gestelde vragen. Wij zien uit naar de stemmingen. Als ik zo meneer Van Hattem hoor, dan hebben we nog wel even wat tijd te gaan, om alle moties en ook het amendement te kunnen beoordelen. En we zien vooral uit naar een verdere discussie rondom de Perspectiefnota, want dan zullen we financieel ook accenten moeten gaan zetten. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Van de Ven.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik vervang in de tweede termijn onze Ronnie. Zijn moeder heeft de respectabele leeftijd van 80 bereikt en die had vandaag groot feest, dus daar moest hij zijn. Dank u wel voor de beantwoording, GS. Graag komen we kort terug op de reacties op onze moties. Met betrekking tot de motie over de nachtbus, die we samen indienen met Volt, Forum voor Democratie, 50PLUS en BBB, we hebben daarbij inmiddels financiële dekking toegevoegd. Ik wil het wel even voorlezen, als u wilt. De prijs voor een ticket voor de nachtbus voor de afschaffing zeven euro bedroeg en deze prijs vanwege de prijsindexering en inflatie bij herinvoering verder zal stijgen, de herinvoering van de nachtbusen door deze inkomsten gefinancierd kan worden, indien deze inkomsten niet toereikend zijn, kan het benodigde budget worden aangevuld met rendement uit de 1,7 miljard uit staande leningen, alsook dat er beveiliging in deze bus aanwezig is om de veiligheid te waarborgen. Deze motie kreeg het oordeel geen bezwaar vanuit GS. Wij danken u daarvoor. De motie versterkt leefbaarheid in kleine kernen. Deze motie wordt mede ingediend door ChristenUnie, SGP, Lokaal Brabant, Volt en Forum voor Democratie. Gedeputeerde Boelema gaf aan als reactie dat we GS wat tijd moesten gunnen over uw rolname. Dat gaf u aan. Ook zei u letterlijk, hou het scherp dat wij als college hier op een goede manier op terugkomen. Dat is precies wat de strekking van de motie is, dus we gaan er vanuit dat deze motie op brede steun kan rekenen in de Staten. De motie over de starterslening, daarover gaf gedeputeerde Dirken het oordeel geen bezwaar. Dank daarvoor. Ook hierbij rekenen we op brede steun van uw Staten. We hopen dat we hierdoor snel iets voor onze starters kunnen betekenen. Dan hebben we nog een vraag aan GroenLinks met betrekking tot motie 99, betreffende de sturingsmogelijkheden. Voor ons is onduidelijk wat ongewenst grondgebruik betekent, zou dit kunnen toelichten?

De **voorzitter**: Mevrouw Hamerslag.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Dank, voorzitter. Ik heb nog een vraag aan het CDA over de motie over startersleningen. Ik denk dat ik iemand ben die eventueel zelfs in aanmerking zou kunnen komen voor deze starterslening. En toch is het naar mijn idee niet een heel goed idee, omdat er toch ook wel verschillende onderzoeken zijn geweest, die laten zien dat het een prijsopdrijvend effect heeft. En ja, het is niet een oplossing voor het onderliggende probleem, dat is namelijk gewoon het woningtekort. Dus we hebben iets dat best wel negatieve effecten met zich mee kan brengen en niet echt het probleem oplost. En ik vroeg me af of het CDA daarop kan reflecteren.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): U reflecteert inderdaad op het woningtekort. Wij kijken hier echt ook naar de starters, omdat die moeilijk aan een woning kunnen komen. En als je ze dan een starterslening kunt verstrekken vanuit de provincie, helpen we ze daar een handje mee. En vanuit die insteek hebben we deze motie ingediend, niet vanuit het woningtekort.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Het CDA had een vraag aan GroenLinks, dus bij deze het antwoord. Met ongewenst grondgebruik wordt eigenlijk bedoeld dat er een veehouderij wordt uitgekocht met heel veel belastinggeld. En dat er dan een nieuwe activiteit gaat plaatsvinden, die eigenlijk ook een hele grote milieudruk heeft, of hele nadelige gevolgen voor omwonenden, voor de waterkwaliteit. Een voorbeeld dat ik in het themabijeenkomst een paar weken terug, waar mevrouw Van der Ven ook aanwezig was, heb aangehaald, is bijvoorbeeld lelieteelt. Wat je ziet, is dat er dan een intensieve veehouderij wordt uitgekocht, er komt lelieteelt voor terug op die plaats en dan is het effect op de omgeving nog steeds erg nadelig. Dan willen wij kijken, kunnen wij daar als provincie wellicht helpen, zodat het de goede kant op gaat?

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Helder, dank u wel. Tot zover, voorzitter.

Motie M101a-2023: Versterk de leefbaarheid in kleine kernen

Statenvoorstel: 32/23 Begroting 2024 Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering op 3 november 2023 te 's-Hertogenbosch,

Overwegende dat:

- Kleine kernen essentieel zijn voor de sociale cohesie en levenskwaliteit in onze provincie.
- De leefbaarheid in kleine kernen onder druk staat door onder andere vergrijzing, bevolkingskrimp en een afnemend voorzieningenniveau.
- Een adequaat voorzieningenniveau, zoals scholen, openbaar vervoer, zorgfaciliteiten, sportvoorzieningen en culturele instellingen, van cruciaal belang is voor het behoud en de versterking van de leefbaarheid in kleine kernen.

Constaterende dat:

- De huidige voorzieningen in kleine kernen vaak onder druk staan door financiële uitdagingen en beleidsmatige keuzes.
- Investerings in het voorzieningenniveau van kleine kernen aantoonbaar bijdragen aan het behoud van leefbaarheid en de vitaliteit van deze gemeenschappen.
- Kleine kernen bijdragen aan een vitaal platteland

Draagt het college op:

- Een inventarisatie te maken van de huidige stand van zaken betreffende het voorzieningenniveau in kleine kernen binnen onze provincie.
- In samenwerking met gemeenten, maatschappelijke organisaties en inwoners te onderzoeken welke concrete maatregelen genomen kunnen worden om het voorzieningenniveau in kleine kernen te versterken.
- Periodiek te rapporteren aan Provinciale Staten over de voortgang van genomen maatregelen en de effecten op het voorzieningenniveau in kleine kernen.

En gaan over tot de orde van de dag

Ronnie Buiks, CDA Brabant
Hubert Koevoets, Lokaal Brabant
Anne Schipper, ChristenUnie-SGP
Inge Vossen-van Beers, Volt
Jozef Minkels, FvD Noord-Brabant

Motie M102a-2023: Breng de nachtbus voor jongeren terug

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering op 3 november 2023, behandelend het Statenvoorstel: 32/23 Begroting 2024.

Overwegende dat:

- De nachtbusen in steden zoals Breda, Tilburg, Eindhoven en 's-Hertogenbosch van essentieel belang zijn voor de mobiliteit en veiligheid van jongeren, met name in het weekend;
- Veel jongeren voor hun sociale activiteiten en uitgaansleven afhankelijk zijn van de nachtbus, wat niet alleen bijdraagt aan de levendigheid van onze provinciale steden maar ook cruciaal is voor de Brabantse horeca en economie;
- Het verdwijnen van de nachtbusen heeft geleid tot verhoogde onveiligheid, waarbij jongeren gedwongen worden om alternatieve, vaak onveilige, vervoersmiddelen te gebruiken na een avondje uit, met alle risico's van dien;

Constaterende dat:

- De veiligheid, sociale cohesie en een bruisende lokale economie belangrijk is, en wij ons zorgen maken over de veiligheid en mobiliteit van jongeren in onze provincie;
- De prijs voor een ticket voor de nachtbus voor de afschaffing zeven euro bedroeg en deze prijs vanwege prijsindexeringen en inflatie bij herinvoering verder zal stijgen;
- De herinvoering van de nachtbusen door deze inkomsten gefinancierd kan worden, mede doordat deze busen altijd door jongeren veel worden gebruikt;
- Indien deze inkomsten niet toereikend zijn kan het benodigde budget worden aangevuld met het rendement uit de 1.7 miljard euro uit uitstaande leningen buiten de provincie

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- De nachtbusen in Breda, Tilburg, Eindhoven en 's-Hertogenbosch op zo kort mogelijke termijn terug te brengen om de veiligheid van jongeren en bereikbaarheid voor jongeren naar de stad in het weekend te verbeteren.

En gaan over tot de orde van de dag.

CDA Brabant, Ronnie Buiks
Volt Brabant, Inge Vossen-van Beers
FvD Noord-Brabant, Jozef Minkels

Motie M102b-2023: Breng de nachtbus voor jongeren terug

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering op 3 november 2023, behandelend het Statenvoorstel: 32/23 Begroting 2024.

Overwegende dat:

- De nachtbusen in steden zoals Breda, Tilburg, Eindhoven en 's-Hertogenbosch van essentieel belang zijn voor de mobiliteit en veiligheid van jongeren, met name in het weekend;
- Veel jongeren voor hun sociale activiteiten en uitgaansleven afhankelijk zijn van de nachtbus, wat niet

alleen bijdraagt aan de levendigheid van onze provinciale steden maar ook cruciaal is voor de Brabantse horeca en economie;

- Het verdwijnen van de nachtbussen heeft geleid tot verhoogde onveiligheid, waarbij jongeren gedwongen worden om alternatieve, vaak onveilige, vervoersmiddelen te gebruiken na een avondje uit, met alle risico's van dien;

Constaterende dat:

- De veiligheid, sociale cohesie en een bruisende lokale economie belangrijk is, en wij ons zorgen maken over de veiligheid en mobiliteit van jongeren in onze provincie;
- De prijs voor een ticket voor de nachtbus voor de afschaffing zeven euro bedroeg en deze prijs vanwege prijsindexeringen en inflatie bij herinvoering verder zal stijgen;
- De herinvoering van de nachtbussen door deze inkomsten gefinancierd kan worden, mede doordat deze bussen altijd door jongeren veel worden gebruikt;
- Indien deze inkomsten niet toereikend zijn kan het benodigde budget worden aangevuld met het rendement uit de 1.7 miljard euro uit staande leningen buiten de provincie

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- De nachtbussen in Breda, Tilburg, Eindhoven en 's-Hertogenbosch op zo kort mogelijke termijn terug te brengen om de veiligheid van jongeren en bereikbaarheid voor jongeren naar de stad in het weekend te verbeteren en om de veiligheid te waarborgen er voor zorg te dragen dat er in de bus beveiliging aanwezig is.

En gaan over tot de orde van de dag.

CDA Brabant, Ronnie Buiks

Volt Brabant, Inge Vossen-van Beers

FvD Noord-Brabant, Jozef Minkels

BBB Noord-Brabant, John Frenken

50PLUS Brabant, Jan-Frans Brouwers

Motie M102c-2023: Breng de nachtbus voor jongeren terug

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering op 3 november 2023, behandelend het Statenvoorstel: 32/23 Begroting 2024.

Overwegende dat:

- De nachtbussen in steden zoals Breda, Tilburg, Eindhoven en 's-Hertogenbosch van essentieel belang zijn voor de mobiliteit en veiligheid van jongeren, met name in het weekend;
- Veel jongeren voor hun sociale activiteiten en uitgaansleven afhankelijk zijn van de nachtbus, wat niet alleen bijdraagt aan de levendigheid van onze provinciale steden maar ook cruciaal is voor de Brabantse horeca en economie;
- Het verdwijnen van de nachtbussen heeft geleid tot verhoogde onveiligheid, waarbij jongeren gedwongen worden om alternatieve, vaak onveilige, vervoersmiddelen te gebruiken na een avondje uit, met alle risico's van dien;

Constaterende dat:

- De veiligheid, sociale cohesie en een bruisende lokale economie belangrijk is, en wij ons zorgen maken over de veiligheid en mobiliteit van jongeren in onze provincie;

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- De nachtbussen in Breda, Tilburg, Eindhoven en 's-Hertogenbosch op zo kort mogelijke termijn terug te brengen om de veiligheid van jongeren en bereikbaarheid voor jongeren naar de stad in het weekend te verbeteren en om de veiligheid te waarborgen er voor zorg te dragen dat er in de bus beveiliging aanwezig is.

En gaan over tot de orde van de dag.

CDA Brabant, Ronnie Buiks
Volt Brabant, Inge Vossen-van Beers
FvD Noord-Brabant, Jozef Minkels
BBB Noord-Brabant, John Frenken
50PLUS Brabant, Jan-Frans Brouwers

De **voorzitter**: Dank u wel. Meneer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank, voorzitter. We zijn weer terug bij onze Brabander Alex en zijn klusbedrijf. Hij is inmiddels uit de file en uit het linker raam van zijn busje ziet hij een braakliggend terrein. Hier zouden eigenlijk woningen gebouwd worden. De projectontwikkelaar heeft zich echter teruggetrokken, die schok zich namelijk wezenloos van alle bovenwettelijke regeltjes van de provincie. Van de gebouwde woningen tot 2030 in Brabant moeten er bijvoorbeeld onder andere 36.000 huurwoningen zijn, 44.000 woningen voor de middel dure huur onder de 1000 euro per maand en tweederde moet binnenstedelijk gebouwd worden. Met al die regelgeving en vereisten jagen we bouwers weg en voldoen we nooit aan onze woningbouwopgave. En ondertussen zit Brabant jaarlijks met 30.000 huizen tekort. Schrijnend om dan te zien dat er de afgelopen twee jaar in Brabant 7000 statushouders zijn gehuisvest. En die arbeidsmigranten die de innovatie remmen, die zitten in bijna 60.000 normale Brabantse huizen. Woningen bedoeld voor Brabanders. Onze Alex rijdt verder en zie daar gedeputeerde Oudenhoven een boerderij bezoeken. De gedeputeerde vertelde deze bestuursperiode alle boeren in Brabant te willen bezoeken. Hij heeft in de eerste termijn ook aangeven dat hij daar goed mee bezig is. En bij ons dan ook de vraag, hoe ver is de gedeputeerde inmiddels? Hoeveel boeren heeft hij al bezocht en ligt hij op schema om over drie jaar alle boeren in Brabant bezocht te hebben? Misschien wel een idee om in ieder geval te beginnen met de pasmelders of de positief-geweigerden, of de door de deadline, ik bedoel servicedatum, van 1 oktober getroffen. Weet de gedeputeerde trouwens hoeveel boeren getroffen zijn in deze drie groepen? We rijden verder en zien tal van windturbines en zonneparken nabij woningen staan. Helaas schijnt de zon niet en is het windstil, geen stroom dus vandaag. Ondertussen willen bedrijven zich niet meer vestigen in Brabant, omdat ze niet meer mogen aansluiten op het energienet. Dat zit overvol door netcongestie. Mijn vraag aan de gedeputeerde is, om hoeveel bedrijven gaat dit?

De **voorzitter**: Meneer Van Raak. U hoeft niet stil te vallen hoor. Gaat u gang.

De heer **Van Raak** (SP): Voorzitter, ik had meneer Nuijten ook graag zijn verhaal af willen laten maken. Ik hoop dat Alex nog steeds kijkt, want ik heb een vraag. Hij kijkt niet meer. Ik heb een vraag over de motie van meneer Nuijten over kleine kernreactoren. In eerste termijn is hier een kleine discussie geweest over wat voor kernreactoren zijn dat precies, wat voor generatie kernreactor is dat precies. Ik wil de heer Nuijten eigenlijk vragen om misschien wat meer duidelijkheid te scheppen over wat voor generatie kernreactoren hij precies met zijn motie bedoelt. Is dat alleen die nieuwe generatie thorium reactoren, gesmolten zoutreactoren die ook in het bestuursakkoord staan? Of bedoelt hij daar ook mee de oudere generaties, die nog op graffiti, op drukwater, die nog op allerlei andere onveilige methodes gekoeld worden?

De heer **Nuijten** (JA21): Het gaat om de nieuwe SMR's, dus de vierde generatie kernreactoren.

De heer **Van Raak** (SP): En bent u wellicht bereid om de motie net iets aan te scherpen, zodat dit net iets duidelijker wordt?

De heer **Nuijten** (JA21): Ik zal het in overweging nemen.

De heer **Van Raak** (SP): Heel mooi.

De heer **Nuijten** (JA21): Ik ga verder. De coalitie zegt, ik hoorde GroenLinks in eerste termijn ook al daarover, kunstenaars te willen betrekken bij grote maatschappelijke opgaven in de provincie. Geen idee hoe beeldhouwers en dansers onze netcongestie gaan oplossen. Maar JA21 wil vast een voorzetje doen. Even verderop ziet de automobilist namelijk de Amercentrale. Hier worden bomen verstookt. Ondertussen noemt de provincie dat duurzaam en maakt het voor 20 procent deel uit van de duurzame energiemix. Kon hier maar een kerncentrale staan, dacht onze Brabander. En het goede nieuws is dat dat ook kan. En het kost maar zeven jaar. Een grote, dus geen SMR, maar een grote kerncentrale op bijvoorbeeld de plek van de Amercentrale kan in één keer in 70 procent van alle stroom voor Brabant voorzien. Een kerncentrale wekt hetzelfde vermogen op als 1700 windturbines of 30 miljoen zonnepanelen. En voorzitter, een kerncentrale neemt slechts 100 hectare in beslag, terwijl hetzelfde vermogen aan windturbines, die 1700, een aanslag gelegd op 85.000 hectare. Dat is 850 keer zoveel, ofwel drie keer de Biesbosch, negen keer de Biesbosch zelfs. En toch lijkt de provincie biomassa te steunen, want die zorgt op papier voor minder CO² uitstoot. In de praktijk ligt het toch iets anders. Ik sluit af. Onze Brabander Alex en met hem vele anderen verdienen een beter bestaan dan in de file. Brabanders verdienen een Brabant dat beweegt met betere wegen, niet een Brabant dat met Excel sheets en modellen beheerd wordt door onze betonnen toren. Want op die manier loopt Brabant nog voller, staan we nog meer stil en zitten we nog altijd op slot. Dankjewel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Meneer Koevoets.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Dank u, voorzitter. Hartelijk dank aan het college voor het beantwoorden van onze vragen en het omarmen van onze, ik noem het toch maar even, kukeleku-inzet, met name om dat in de uitwerking van Vitaal platteland terug te laten komen. Wij hopen overigens wel dat we dan kunnen constateren dat het zintuiglijk erfgoed, zoals we dat kennen van het platteland, ook sterk verankerd wordt en herkenbaar is als een beschermd iets voor Brabant. Verder heb ik nog een klein ding, voorzitter. Statenleden die me kennen, weten dat ik indicatoren, die worden gebruikt in de begroting en in de periodieke verslaglegging graag zie aansluiten op een doel dat we voor ogen hebben. Indien we in 2030 of in 2027 bijvoorbeeld iets gerealiseerd willen hebben, moeten we voor de tussentijdse jaren een te volgen pad hebben met bijbehorende heldere meetpunten. Hopelijk kan de werkgroep indicatoren snel weer aan de slag hiermee. Dank u.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik hoor nu dat de heer Koevoets afziet van zijn motie over de herkenbaarheid van het Brabants platteland. Maar de ontwikkelingen gaan wel gewoon door en we zien bijvoorbeeld de verdozing, de XXL-blokkendozen nog steeds oprukken, waarbij de provincie het op 53 plekken toch nog heeft toegelaten. En is de heer Koevoets het met mij eens dat het toch belangrijk zou zijn, om die herkenbaarheid van het platteland te kunnen behouden? En je die ontwikkellocatie zoals Heesch-West, Wijkevoort en dergelijke, die het landschap totaal veruïneren, hetzelfde geldt eigenlijk voor windturbines, eigenlijk ook tegen moet gaan?

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Voorzitter, volgens mij hebben we ook in het bestuursakkoord samen met onze partners, onze coalitiepartners, opgenomen dat we die logistieke grote dozen, waar niet veel meer gedaan wordt dan dat, dat we dat tegen willen gaan. Ik wil aan de heer Van Hattem overigens ook meegeven, ik heb daar zelf ook ervaring in, dat er ook logistieke

dozen, zoals hij ze noemt, maar logistieke locaties zijn, waar echt iets meer gedaan wordt dan alleen doosjes schuiven. Daar willen we wel oog voor hebben. Maar wat ons betreft staat Brabant wel vol genoeg met dozen waar weinig anders gebeurt dan wat ik zojuist zei.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Maar om dat toch kracht bij te zetten, wil ik hierbij aangeven dat wij ook nog een motie hebben ingediend tegen de verdozing, om die verder te stoppen. En ik wil ook van de gelegenheid nog gebruik maken dat we ook nog een motie over de referendumverordening gewijzigd indienen. En ik hoop uiteraard ook dat de heer Koevoets bereid is, om beide moties van harte te gaan steunen.

Motie M142-2023: Stop verdozing

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 3 november 2023, ter bespreking van Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

Constaterende dat:

- 'grootschalige XL-logistiek en distributiecentra' op specifieke locaties nog steeds zullen worden toegestaan door het college;
- inzet op xxl-distributiecentra vooral banen voor arbeidsmigranten oplevert;
- inzet op xxl-distributiecentra bijkomende problemen oplevert, zoals de vaak grootschalige huisvesting van arbeidsmigranten die niet op draagvlak kan rekenen;
- de xxl-distributiecentra het landschap verpesten;
- draagvlak ontbreekt voor deze logistieke blokkendozen, zoals blijkt bij plannen zoals Wijkevoort, Heesch West, Campus Roosendaal en Moerdijk

Overwegende dat:

- draagvlak een fundamentele factor van belang is;
- het karakteristieke Brabantse landschap behouden moet blijven;
- inzet op economische bedrijvigheid die vooral banen voor Brabanders oplevert veel verstandiger is dan de inzet op bedrijvigheid die vooral banen voor arbeidsmigranten genereert;

Besluiten:

Dat de inzet op xxl-distributiecentra geen onderdeel moet uitmaken van het beleid van het college en dragen GS op om hier dan ook direct mee te stoppen

En gaan over tot de orde van de dag.

Patricia van der Kammen

PVV Noord-Brabant

Motie M133a-2023: Referendumverordening

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 3 november 2023, ter bespreking van Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024,

Constaterende dat:

- In de Begroting wordt gesteld dat het college "met de Brabanders" de maatschappelijke opgaven in Brabant wil realiseren;
- Er verder wordt gesteld dat in het verlengde hiervan binnen het 'beleidskader Toekomstbestendig Bestuur' een participatiebeleid voor de provincie wordt opgesteld;

Overwegende dat:

- Participatie en burgers actief betrekken bij uitstek gerealiseerd kunnen worden door de burgers de mogelijkheid van een referendum te bieden, zodat ze zich kunnen uitspreken over onderwerpen die hen raken;
- Het daarom wenselijk is dat een referenduminstrument zo spoedig als mogelijk beschikbaar is;
- Er in 2019 een initiatiefvoorstel voor een referendumverordening (voorzien van onderbouwing van de gehanteerde parameters) in PS is behandeld;
- Dit initiatiefvoorstel naar hartenlust gerecycled kan worden en er uit de tekst volop gekopieerd kan worden;
- Dit initiatiefvoorstel ziet op de mogelijkheid van zowel raadgeving als raadpleging, wat naar believen verder kan worden uitgebreid met statements over het overnemen van de uitslag;

Dragen GS op:

- Om zo snel als mogelijk een referendumverordening aan PS ter besluitvorming voor te leggen zodat het instrument door burgers en Staten gebruikt kan worden.

En gaan over tot de orde van de dag.

Patricia van der Kammen, Alexander van Hattem, PVV
Jozef Minkels, JA21

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): We zullen ze beoordelen als we ze zien, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Koevoets. Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, dank u wel. Allereerst dank aan de gedeputeerden voor hun beantwoording en het hebben van geen bezwaar op een aantal moties en de toelichting daarop. Dan, voorzitter, over de motie over het onderzoek naar het uitzetten van beschermde flora en fauna van de VVD en de BBB. Help de natuur ook een handje, zegt de fractievoorzitter van de VVD in zijn betoog. Ik ben verheugd dit te horen. Fijn dat u zo begaan bent met de natuur en dat u zich wil inzetten voor de natuur. Voorzitter, ik wil de heer Gremmen er op attenderen dat het uitzetten van in het wild levende dieren in Nederland is verboden. Artikel 334, lid een, wet van de natuurbescherming. En wist u dat er een Europese richtlijn is, die in Nederland is vastgesteld, over de herintroductie van dieren, die zegt dat het natuurbeleid gericht moet zijn op behoud, herstel en ontwikkeling en duurzaam gebruik van de natuur. Dus volgens de richtlijn en internationale afspraken, eerst natuurherstel en dan pas herintroducties. De Partij voor de Dieren is in het algemeen geen voorstander van het uitzetten van het in het wild levende dieren. Het is ook niet nuttig als het leefgebied niet voldoende draagkracht heeft. Ergo, eerst natuurherstel en natuurontwikkeling, de rest volgt vanzelf.

De **voorzitter**: Meneer Van Dommelen. Met geluid graag. Nu gaat het geluid aan. U had het geluid nog niet aanstaan, maar u hebt het nu aangezet. Gaat u gang.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Ik wist niet dat ik zo snel was, sorry. Mevrouw Putman, u zegt tegen de VVD dat dat niet mag, inheemse dieren uitzetten. Maar volgens mij is de Partij voor de Dieren de partij voor wensnatuur. Heb ik het goed? Of heb ik het fout?

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Ik denk dat u dat fout heeft. We zijn niet voor wensnatuur, we zijn gewoon voor de natuur.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Maar in wensnatuur zit de wolf, de das, de bever en alles zit in de wensnatuur. Daar bent u voor, toch? Ja of nee?

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Wij zijn voor de wolven en de das et cetera, maar niet voor de wensnatuur. Dat is uw interpretatie van wat we wensnatuur noemen. Dan kunnen we het daarover hebben.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Dan weet ik voldoende.

De **voorzitter**: Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Echter, we waarderen de creatieve gedachtegang. We hebben een pragmatische oplossing voor u. Wij hebben de Fauna Opvang Brabant, een samenwerkingsverband voor de opvang van inheemse dieren. Die doen al wat de VVD beoogt, namelijk het oplappen van deze dieren en ze weer herintroduceren in de natuur. En die mogen dat ook doen, want die hebben al een ontheffing. Laten we hun expertise ook gebruiken. Zij weten precies waar de dieren uitgezet kunnen worden. Voorzitter, laten we nu het geld dat we besparen bij de motie van de VVD, die vraagt om onderzoek te doen, een onderzoek is immers ook niet gratis, uitgeven aan de faunaopvang. En we hopen echt op en we roepen tot ruime instemming voor die motie. Want ik wil daarbij benadrukken dat de faunaopvang het verder moet hebben van donaties, schenkingen en activiteiten die vrijwilligers organiseren.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrumpeerd door de heer Heijmans, die nog even op zoek is naar zijn pasje. Meneer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Liever mijn pasje kwijt dan mijn stem kwijt, voorzitter. Mevrouw Putman, ik vind het eigenlijk jammer, want ik begrijp dat u de motie gaat indienen, terwijl de gedeputeerde heeft toegezegd, ik wil serieus in gesprek gaan. En op het moment dat de faunaopvang door de bodem dreigt te zakken, kom ik naar Provinciale Staten en ga ik met u in gesprek. En nu wilt u dat gesprek niet afwachten, want u zegt met de motie, voor het jaar 2024 een redelijke financiële bijdrage te verlenen. Mijn vraag is, heeft u zo weinig vertrouwen in deze gedeputeerde? Of heeft u zo weinig vertrouwen in deze Staten. Als straks de gedeputeerde zegt, faunaopvang dreigt te verdwijnen, Staten, ik vraag jullie alstublieft om geld, denkt u dan dat de Staten nee zullen zeggen? U loopt nu het risico dat deze motie wordt weggestemd. Terwijl u nog alle kans hebt om op basis van de gesprekken die gevoerd gaan worden straks die faunaopvang, wat ik ook wil, gewoon te behouden.

De **voorzitter**: Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Allereerst ik heb een groot vertrouwen in de gedeputeerde en ik heb ook een groot vertrouwen in de Staten. Dat gezegd hebbende, ik vind het alleen frappant dat er wel geld is, om een onderzoek te doen, waarvan we het antwoord eigenlijk al weten en dat er dan geen geld is voor zoiets kleins als de faunaopvang, die niet de wereld vraagt. Kijk ook eens naar de IPO-bedragen wat we daaraan uitgeven. Dat vind ik gewoon frappant, maar ik wacht graag nog een reactie van de gedeputeerde in tweede termijn af.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, als u mij toestaat. Het is natuurlijk altijd moeilijk om zaken te vergelijken, want je kunt zeggen, honderd miljoen is heel veel geld. Dat vraagt de faunaopvang niet. Maar het gaat om het principe en we hebben regelmatig geld gegeven, we hebben gezegd, het doel daarvan is dat u op eigen benen gaan staan. Ik kan me heel goed voorstellen dat dat tegenvalt en dat dat moeilijk is, maar dan is het toch juist goed om dan serieus in gesprek te gaan en te kijken hoe kunnen we het voor nu en voor de langere termijn regelen? Want u kunt nu voor 2024 geld vragen, maar dan staat u hier in 2025 weer voor incidenteel geld en in '26 weer. Het moet er ons aan gelegen zijn om uit die gesprekken iets te laten komen, waardoor die opvang structureel geregeld is. Dat is toch in ieders belang?

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dat ben ik met u eens dat structureel heel erg goed zou zijn.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik wil eigenlijk een beetje voortbouwen op de discussie van zojuist. Er werd net door de heer Heijmans aangegeven, is er onvoldoende vertrouwen in het college en in de Staten om tot een oplossing te komen? Maar ik wil mevrouw Putman van de Partij voor de Dieren vragen, is het doel van deze motie misschien ook om te kijken, er is nu geld beschikbaar, nu kunnen we het er voor inzetten en misschien in de toekomst niet meer. Dan is het juist verstandig om het nu wel te doen.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, ik denk dat er elk jaar wel een overschot is op een hele begroting, zeker gezien het bedrag dat de faunaopvang nodig zou hebben. En ik zou heel erg graag structureel die middelen willen. Dat zou ik heel erg mooi vinden, maar ik denk dat dat te ver zou voeren voor vandaag. Maar dat is natuurlijk wel wat we het liefste willen. En ik hoop ook dat we daar nog met elkaar het gesprek over aangaan in de Staten, zodat ik hier niet elk jaar hoeft te staan. Dat zou natuurlijk het mooiste zijn. Maar goed, elk jaar is er wel zijn er wel middelen over. Ik neem alles in overweging wat er net gezegd is door u en door de heer Heijmans en ik wacht ook nog even de reactie van de gedeputeerde af.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, mijn opmerking mag als volgt gelezen worden, ik sta er zeer sympathiek tegenover. Maar het is juist een extra argument om het nu wel te doen, juist omdat er nu wellicht geld beschikbaar is. Over een paar jaar komen er misschien allerlei bezuinigingen aan, je weet het allemaal niet, het komt dan misschien niet meer beschikbaar. En dan kunnen we straks bij de Perspectiefnota verder kijken naar een eventuele structurele financiering van dit mooie initiatief.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Ik vind dat een heel goed voorstel, wat u doet.

De **voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Vossen.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. In mijn tweede termijn wil ik op drie onderdelen heel even terugkomen. De eerste is de motie Verkeersveiligheid Brabant. We zijn blij om te horen dat de gedeputeerde daar positief tegenover staat. Dank daarvoor. Hij heeft ook de toezegging dat handhaving daar ook een belangrijk onderdeel van kan zijn en dat hebben wij aangepast in de motie, dus dat is daarin veranderd en meteen vastgelegd. En dan wil ik even terugkomen op de generatietoets, voorzitter. Wat voor Volt heel erg belangrijk is, misschien ben ik daarin niet helder genoeg geweest, de generatietoets omvat meerdere generaties. Wij zouden dus echt die toezegging willen krijgen dat 2024 het experimentjaar is, zodat eigenlijk alle kinderziekten aan bod komen en opgelost kunnen worden, zodat in 2025 de generatietoets een structureel onderdeel wordt van het beleid in de provincie. Dan kwam ik er niet aan toe in mijn eerste termijn, maar ik wilde het even hebben over de cofinanciering, met betrekking tot de Europese EFRO-project. Het is niet raar dat wij als Volt door de begroting heen neuzen, op zoek naar Europees geld. En daar hebben we wat vragen over. We zien nu dat deze onderverdeeld zijn in de verschillende beleidsprogramma's. Nergens zien we dat er structureel alleen die cofinanciering staan. Het is voor de Staten nu heel erg moeilijk in te schatten waar de prioriteit ligt, waar dat geld dan naartoe gaat. De uitgave van deze cofinanciering zien we terug in de begroting. Hiervoor wordt een reservering gemaakt. Middelen komen uit die beleidsprogramma's. En 2024 zal een voortzetting zijn van 2022 en '23. Dan volgt het bestuursakkoord, maar daar hebben wij eigenlijk nooit iets gehoord over die cofinanciering, hoe die dus vorm gaat krijgen in die Perspectiefnota. Hoe gaat hij dus landen daarin? We hebben geen duidelijkheid nu over die prioritering, over hoe

die matching met projecten tot stand komt. En wij denken dat deze cofinanciering effectiever kan zijn als deze centraal gereserveerd wordt met een eigen afwegingskader. Wij vragen dan ook aan GS of in die Perspectiefnota inzicht gegeven kan worden hoe Brabants cofinancieringsbudget gereserveerd of begroot wordt. En of zij mogelijkheden zien, om deze als zelfstandige post op te voeren in de Perspectiefnota en daar een afwegingskader voor te laten ontwikkelen, zodat PS kan sturen op prioriteiten. Dank u, voorzitter.

Motie M113a-2023: Verkeersveiligheid Brabant

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 03-11-2023, behandelend Statenvoorstel 32/23 begroting 2024

Constaterende dat:

- Dat ondanks alle inspanningen ter voorkoming, het aantal (dodelijke) verkeersslachtoffers stijgt in de provincie Noord-Brabant;
- Dit een zware tol eist van onze samenleving;

Overwegende dat:

- Verkeersveiligheid een topprioriteit moet zijn voor de provincie Noord-Brabant; De provincie een verantwoordelijkheid heeft om infrastructuur en beleid te ontwikkelen die de veiligheid van alle weggebruikers waarborgen;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Om zo snel mogelijk tot een nieuw Brabant Verkeersveiligheidsplan te komen om het aantal (dodelijke) verkeersslachtoffers beduidend terug te brengen;
- Hiervoor de benodigde middelen te reserveren;
- Hierover met een voorstel te komen in de perspectiefnota; Deze in te zetten op gedragsverandering en handhaving zover deze bijdragen aan vermindering van het aantal (dodelijke) verkeersslachtoffers
- Actief samen te werken met lokale gemeenschappen, scholen, verkeersdeskundigen en andere belanghebbenden om effectieve, creatieve verkeersveiligheidsmaatregelen te ontwikkelen
- Provinciale Staten te informeren in Q4 tot welke creatieve oplossingen zij zijn gekomen.

En gaan over tot de orde van de dag

Inge Vossen-van Beers, Volt

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Minkels. De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Voorzitter, ik kom even terug op de vier moties die 50PLUS ingediend heeft. Motie 118 over de dienstregeling OV, met als oplossing de hub haltetaxi. We zijn erg blij dat het college, of de gedeputeerde, daar positief achter staat. Motie 119 over de warmtetoekomst van onze 51.000 gezinnen, daar dan zijn ze wat minder enthousiast over. Ik wil daar toch nog even iets over zeggen, met eigenlijk de bedoeling om de gedeputeerde daar een beetje in te steunen. En uiteindelijk gaat het ook om die 51.000 gezinnen en die bedrijven, die ook met een probleem zitten. Even de geschiedenis in, eind december vorig jaar, zei RWE, we gaan stoppen met het leveren van warmte op 1 januari 2027. Wat is hier in dit huis gebeurd? Er is een bureau ingehuurd, Over Morgen, heet dat bureau en heeft een presentatie gegeven aan ons. Ik weet niet wie er allemaal bij was. En in de presentatie, als ik dat zo mag samenvatten, er was eigenlijk geen oplossing, er waren wel kleine oplossingen om iets aan die warmte te doen, maar dan moet er een heel nieuw buizenstelsel gebouwd worden, je moet ook nog een back-up hebben als je geserviced wordt. Er werd ook nog gesproken over een side letter en Over Morgen mag daar niet inkijken. En degenen die erbij waren, die weten dat ik toen vroeg, het stinkt hier. En de dame Over Morgen zei toen, ja, dat gevoel heb ik ook. Er is meer aan de hand, maar we weten niet

precies wat. Wat er toen gebeurde, RWE had zelf een open dag in Geertruidenberg. En ik denk, daar ga ik naartoe. Daar ben ik best wel geschrokken. Ik heb daar gesproken met de CEO van RWE Europa en die zegt, meneer Brouwers, het is al vijf jaar bekend dat wij gaan stoppen. Waar heb je het over? Ik zeg, wat zit er dan achter? Daar zitten financiële zaken achter. Ik zeg, wat heb je dan besproken met Ennatuurlijk? Die doet er niks mee, maar wij hebben dat verteld. Dit is even zijn verhaal, ik praat hem na. En het resultaat is dat we vandaag nog steeds geen oplossing hebben, we hebben nog steeds 51.000 gezinnen, we hebben nog 350 bedrijven die nog steeds niet weten wat er aan de hand is. Vandaar de motie, waarbij ik vroeg om een crisismanager. De gedeputeerde zei, wij hebben al een crisisteam. Om dat dan op een of andere manier in elkaar te schuiven, zodat ik toch het gevoel heb en die 51.000 gezinnen het gevoel hebben, dat we zeggen, we maken daar een crisisteam van met de hoogste urgentie, om te kijken hoe we dit zo snel mogelijk gaan oplossen. Dus dat geef ik even de gedeputeerde mee, om daar even over na te denken en ik hoop dat hij het daar mee eens is. Dan motie 120, Netbeheer en het borgen van energietoekomst. Het enige wat wij vragen, is een onderzoek. Niet meer dan een onderzoek. En die vraag wil ik toch graag nog een keer stellen aan de gedeputeerde, waarom geen onderzoek? De laatste motie is M121 Begeleiding van ouderen die werkzoekend zijn. De gedeputeerde zegt terecht, het is weliswaar een doelgroep met een leeftijd, maar de intentie van de motie is juist om die doelgroep actief te betrekken bij onze totale arbeidsmarkt. En de argumenten die ik mee wil geven, ik hoop dat de gedeputeerde er dan toch iets anders tegenaan kijkt, met hun inbreng kunnen we de krapte op de arbeidsmarkt verkleinen. De senioriteit van deze doelgroep draagt ook bij aan een stuk begeleiding, coaching en ervaring naar de junioren. De opgedane kennis en ervaring van deze doelgroep is weer van groot belang voor onze provincie. Het begrip youngcapital vraagt om creatieve oplossingen en deze motie sluit hier keurig bij aan. Oftewel we moeten nu echt op zoek naar misschien wat onorthodoxe maatregelen. En daarom zou ik de gedeputeerde dat toch nog een keer een overweging willen geven, om naar deze motie te kijken. Voorzitter, dat was mijn inbreng.

Motie M119a-2023: Warmtetoekomst 51.000 gezinnen en 355 bedrijven

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 03 november 2023 behandelend het Statenvoorstel 32/23 Begroting 2024.

Constaterende dat:

- RWE in Geertruidenberg (Amercentrale) het contract voor levering van warmte bij Ennatuurlijk opgezegd heeft per 01-01-2027.
- Dat betekent dat 51.000 gezinnen in de kou komen te staan.
- Het adviesbureau Overmorgen gevraagd is naar oplossingen te zoeken
- Er door het bureau nog geen structurele oplossingen gevonden zijn
- Ennatuurlijk ook nog geen oplossingen gevonden heeft

Overwegende dat:

- Warmte een belangrijke levensbehoefte is voor 51.000 inwoners
- Andere warmte leverende organisaties dat niet even kunnen overnemen
- Er misschien een nieuw leidingennet aangelegd moet worden
- Er nog 7.000 gezinnen in de pen zitten
- Iedere maand telt, het kort dag is

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Het crisisteam met de hoogste urgentie laten werken met als opdracht: hoe stellen wij de warmteleverantie zeker in de toekomst voor de 51.000 inwoners en 355 bedrijven
- Provinciale Staten hier per kwartaal van op de hoogte te brengen
- Om inspiratie te vinden in het boek Moonshot van Mariana Mazzucato, een nieuw evenwicht tussen het

maatschappelijk- en winstbelang

En gaat over tot de orde van de dag.

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS

Alois Rijvers, BBB

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Ik wil het college bedanken voor de heldere reactie en het omarmen van een aantal ingediende moties. Op de amendementen heeft hij een duidelijke keuze gemaakt. U wil nu geen keuzes maken vanwege de financiële gevolgen. Twee amendementen wil de fractie van de ChristenUnie-SGP om die reden aanhouden tot de behandeling van de Perspectiefnota. Het gaat om amendement 15 Meer ecologische verbindingzones en amendement 17 Bevordering omschakeling natuur inclusieve landbouw. Dus die twee willen we aanhouden. Amendement 14 willen we eventueel ook aanhouden. Kunt u aangeven of u de komende maanden wilt verkennen wat de mogelijkheden zijn, om bedoelde vrijwillige stichtingen alsnog te subsidiëren? U subsidieert immers meerdere vrijwillige stichtingen. En we gaan binnenkort spreken over brede welvaart en zouden dan graag met u verder willen spreken over deze verkenning. Amendement 16 willen we intrekken, gelet op de bijeenkomst die binnenkort georganiseerd wordt over zeer zorgwekkende stoffen en PFAS. De motie over faunaschade willen we wel in stemming brengen. We betreuren de keuze van het college voor kostendekkendheid, die nu wel erg snel uit de kast wordt gehaald. We zien dat Brabant het uitzonderlijk slecht doet in de vergoeding van faunaschade ten opzichte van andere provincies. Het gaat om meer dan 44 miljoen in heel Nederland, tegen ruim vier ton in Brabant. We missen aandacht voor onze boeren als tweede provincie met zeer veel boeren. We hopen dat het college dit wil heroverwegen. De boeren zijn wat ons betreft anders onevenredig de dupe van beleidskeuzes voor Faunabeheer, die wij niet eerlijk en rechtvaardig vinden. Graag uw reactie in tweede termijn op dit punt. Dank u wel.

De **voorzitter**: U houdt het amendement aan, maar dat kan eigenlijk niet. Ik neem aan, u trekt hem in en overweegt hem opnieuw in te dienen op een nader moment.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Oké, als dat de techniek is.

De **voorzitter**: Dat is de techniek, dat u intrekt. Ik zie een interruptie. Gaat u gang.

De heer **Van der Pluijm** (VVD): Dank u wel. Ik heb even een verhelderende vraag aan de collega over zijn motie over drugspreventie bij festivals. Het is zo dat we in Nederland twee categorieën kennen, namelijk softdrugs en harddrugs. Het zijn vooral die laatste drugs die voor ellende zorgen, onder andere op die festivals. En ook wat ik net richting gedeputeerde zei over het water en de waterkwaliteit. Kan ik de motie van de ChristenUnie zo lezen dat het vooral die harddrugs zijn, die we daarin aan gaan pakken en wat minder de softdrugs? Kan de collega daar misschien iets meer over vertellen?

De **voorzitter**: Gaat u gang.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Het gaat in principe natuurlijk om alle drugs die verboden zijn.

We zeggen daarvan, laten we die ook vooral aanpakken. We zien natuurlijk dat in Nederland daar wat verschillend mee omgegaan wordt ook door de Rijkswetgever.

De **voorzitter**: De heer Meylink.

De heer **Meylink** (VVD): Dank u, voorzitter. Ook ik heb een verhelderende vraag bij motie 125, tweede punt van het dictum, daar spreekt u over 2500 euro extra subsidie en dan wil ik graag verduidelijking over het woord extra, want die subsidie is er natuurlijk al. Is dat woordje extra abusievelijk erin geslopen, of wilt u daadwerkelijk daar nog bovenop nog een keer 2500 euro hebben?

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Een ogenblikje hoor. Motie 125 is de motie over CPO. Waar het in dit geval om gaat, is dat er een extra vergoeding komt voor informatieverstrekking en initiële begeleiding die in principe nu niet onder de subsidievoorwaarden als subsidiewaardig worden toegekend.

De heer **Meylink** (VVD): Ik heb begrepen, dat dit er al is. Maar er zijn ook gevallen, zegt u, waar dat niet zo is?

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dat is in ieder geval onze ervaring in de praktijk.

De heer **Meylink** (VVD): Kan ik daar misschien nog de gedeputeerde over horen, wat die daarvan vindt?

De **voorzitter**: De heer Van Hattem, de laatste interruptie.

De heer **Van Hattem** (PVV): De laatste?

De **voorzitter**: Ja, in de afronding van de heer Schipper.

De heer **Van Hattem** (PVV): O ja, godzijdank, ik dacht nu gaan we stoppen.

De **voorzitter**: Maar als u dit breder wilt opvatten, be my guest.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik hoorde net de heer Schipper over zijn motie over de drugsaanpak en ik vraag me toch een beetje af in hoeverre ligt hier een provinciale taak in het verschiep. Want het gaat over evenementen en de provincie geeft normaal gesproken geen vergunningen af voor evenementen. Het is dus ook moeilijk handhaafbaar en wat mij betreft mogen die drugs ook allemaal gewoon hard worden aangepakt. Alleen het punt is, is deze motie wel uitvoerbaar? Dus ik hoor toch graag van de heer Schipper hoe hij dit voor zich ziet vanuit de provinciale taken.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): In die zin is de motie denk ik ook heel specifiek gemaakt doordat we niet naar vergunningen gekeken hebben, want inderdaad gemeenten geven over het algemeen evenementenvergunning af. Dus daar zijn we het over eens. Het gaat hier over de subsidies, dat is net even wat anders.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik vind het ook prima om voorwaarden aan subsidies te kunnen binden, maar het moet ook handhaafbaar zijn. Hoe ziet de heer Schipper het dan voor zich om dit effectief in de uitvoering te kunnen handhaven? Want bij een subsidiebeschikking daarbij is het natuurlijk heel lastig om in de praktijk te gaan controleren. De provincie heeft daar eigenlijk geen mogelijkheden toe, om te zien of dit ook wordt nageleefd.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Er zijn natuurlijk wel mogelijkheden om bij evenementen controles te doen. Ik weet in ieder geval dat bijvoorbeeld de omgevingsdiensten ook langsgaan bij evenementen, om bijvoorbeeld op geluidsoverlast te controleren. Dus in die zin zijn daar ook op die manier mogelijkheden om dat te controleren. En we zouden ook kunnen kijken of er Boa's zijn, maar dan zouden we dat in overleg met onze gemeenten moeten doen, om dat op die manier te verifiëren.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. Nou, echt op de valreep. Beste mensen, ik wil wel graag tot afronding komen hier en ik geef deze twee heren nog het woord voor een interruptie en daarna stoppen we ermee. Gaat u gang, meneer Minkels.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Voorzitter, ik vraag me af of meneer Schipper ooit op een dancefestival is geweest. Want in een hele korte tijd komen er heel veel mensen tegelijk naar het poortjes toe. Je wordt bijna altijd gefouilleerd. Welke maatregelen zoude we dan moeten treffen om het dan nog beter te doen dan nu?

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Wat er in ieder geval mogelijk is, is om te kijken naar wat er aan drugs verstrekt wordt. Zijn er mogelijkheden om dat te verifiëren? Ik denk dat die er wel zijn, ook omdat we eigenlijk zeggen, ga steekproefsgewijs langs op die evenementen. Ga op die manier dat bekijken, maar vraag ook de organisatoren zelf om met maatregelen te komen.

De **voorzitter**: De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GroenLinks): Ook ik wil verder doorgaan op dit punt. Hoe zie ik dat concreet voor me? Moeten omgevingsdiensten extra capaciteit vrijmaken voor drugscontroles? Want we koppelen het dan echt aan beschikkingen voor subsidies. We zijn natuurlijk ook heel kritisch op de omgevingsdiensten, zij krijgen telkens taken erbij. Dus ik ben benieuwd hoe u dat voor zich ziet.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Waar het om gaat, is dat wij ook gezegd hebben, we leggen de verantwoordelijkheid in eerst instantie bij de organisatie neer, die gevraagd wordt om aantoonbaar te controleren op het gebruik en de verkoop van drugs. Het gaat er niet om dat omgevingsdiensten zelf gaan zitten controleren. Ze gaan alleen verifiëren bij die organisatie of zij dat op een goede manier hebben geborgd.

De **voorzitter**: Dank u wel. En hiermee zijn we aan het einde gekomen van de tweede termijn van uw Staten. Wij schorsen een kwartier, zodat het college een standpunt kan innemen over al die nieuw ingediende moties.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, wil iedereen plaatsnemen? De vergadering is heropend en het woord is aan gedeputeerde Van Gruijthuijsen. Ik geef u alvast mee dat we rond half zeven gaan schorsen voor het eten. Gedeputeerde Van Gruijthuijsen heeft het woord.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dank u wel, voorzitter. Ik reageer eerst kort op de amendementen en de moties en dan nog de laatste twee, drie vragen met betrekken tot mijn portefeuille. En dan is mijn bijdrage voor deze begrotingsbehandeling als het goed is afgerond. Het amendement van de PVV over de verlaging van motorrijtuigenbelasting. Het zal niet verrassend zijn, die willen wij ontraden. Motie 131 van de PVV, ook daar is de bekende weg weer van toepassing. Ook die willen we ontraden. En ik vind het heel creatief gedacht van de heer Brouwers, alle concepten en de plussen van 50PLUS medewerkers in de motie 121, maar uiteindelijk verandert dat, alles overwegende, het oordeel van het college niet. Dan Volt, cofinanciering van Europese programma's, daarover staat al een en ander in de begroting natuurlijk, over hoe we dat doen. Ook in het bestuursakkoord staat dat we zoveel mogelijk geld uit Brussel voor onze provincie willen laten werken en dat cofinancieren. Dat is per programma inderdaad dus afhankelijk van wat er mogelijk is. U zegt, kunt u dat concentreren bij een volgende begroting, zodat we een overzichtje hebben? Maar uiteindelijk is elk programma verantwoordelijk over hoe ze dat daadwerkelijk afwegen en in kunnen zetten. Maar we willen zo veel mogelijk geld uit Brussel halen, maar uiteindelijk gaat het de financiering ook uit de individuele programma's vormen. En als we dat ergens kunnen concentreren, dan willen we daar

wel even in meedenken, zonder dat we nou echt hele afwegingskaders weer opnieuw gaan formuleren.

De **voorzitter**: Mevrouw Vossen.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Dat is mooi, veel geld uit Europa halen. Fijn. Maar nu zit het bij de programma's ondergebracht en hebben wij eigenlijk als PS daar heel weinig zicht op. Is het dan uw voorstel om dat inzichtelijk te gaan maken? Of begrijp ik dat verkeerd?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Er wordt per programma inderdaad per jaar gekeken, wat kunnen we uit Brussel halen? Soms is dat al meerjarig bekend en daarmee ook wat er gefinancierd moet worden uit de individuele programma's. En als u vraagt, dit is onoverzichtelijk, verzamel dat op een A4'tje bij de begroting en bij de jaarrekeningen, wat we gerealiseerd hebben, dan kan ik u dat aanbieden. Maar om per programma ook hele afwegingskaders te laten toezenden, dan wordt het wel heel erg complex. We sluiten enerzijds aan bij het beleid en de uitvoering per programma, wat we als provincie hebben en daarbij houden we rekening met de koppelkansen die de Europese financiering ons biedt. Dus dat is de werkwijze. Europa moet aansluiten bij het beleid dat wij graag willen uitvoeren.

De **voorzitter**: Mevrouw Vossen.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u wel. Dat A4'tje vinden wij al heel mooi, dat is al een mooie eerste stap op weg naar meer zicht te krijgen in hoe Europa hier haar bijdrage levert. Dank u.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Laten we daar dan bij de volgende begroting van uitgaan, dat we dat doen, mevrouw Vossen. Heel veel fracties hebben aangegeven over welke prioriteiten zij zouden willen zien bij de uitwerking van het bestuursakkoord en de Perspectiefnota. De ene fractie noemt programma A en de andere fractie noemt programma B. Dit college zal heel zorgvuldig de uitwerking ter hand nemen, daarbij maken wij een brede en een rechtvaardige afweging. En daarmee zullen wij komen in aanloop naar de Perspectiefnota, met datgene wat er volgens het college een juiste afweging is. En daarbij is elk programma ons even lief, zal ik tegen iedereen zeggen. Tenslotte voorzitter, bij de Burap vorige week heb ik een toezegging gedaan aan de heer Hordijk over de indicator Opkomst bij de verkiezingen. Ik heb geprobeerd dit minder bureaucratisch te maken. Maar helaas, de commissie BBV verplicht ons om deze indicator op te nemen. Dus helaas zult u deze indicator de volgende keer weer terugzien. Helaas pindakaas, zou ik bijna zeggen, maar we ontkomen er niet aan. Dus helaas kan ik die toezegging dus niet gestand doen. Maar ik heb gevochten als leeuw, dat heeft u gemerkt. Tot zover de tweede termijn vanuit mijn kant.

De **voorzitter**: Dank u wel. Gedeputeerde Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Er zijn twee moties ingediend aan de kant van de PVV. De eerste is motie 139, over de statiegeldregeling faunaopvang. Ik heb net ook bij een gerelateerde motie die hetzelfde vroeg, vanuit het college ontraden moeten geven, in verband met de kostendekkendheid van de leges. En dat principe wordt ook bekrachtigd door het bestuursakkoord Samen maken we Brabant. Dus dat is niet iets wat nu kan veranderen in een ander oordeel dan ontraden, voorzitter.

De **voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter, dank u wel. Ik wil de motie even iets verduidelijken. Ik doe niet het voorstel om het nu al meteen direct in te voeren. Ik wil dat ze komen tot voorstellen. Zodra ze met een gedegen voorstel komen, kunnen we ook zien welke financiering erbij hoort. Dan kunnen we op een later moment kijken, kunnen we de financiering ergens vandaan halen. Dus nu niet de

vraag om direct te implementeren, maar eerst te komen met een breed gedragen plan met diverse organisaties. Dan gaan we dat op een later moment bespreken in PS. En dan kunnen we kijken naar de financiering. Wilt u dat ook meenemen?

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Voorzitter, dat begrijp ik. Dan nog gaat het om onze leges en onze legesverordening. Daar hebben nu die afspraken over gemaakt. Dus dat zal het eindoordeel niet kunnen veranderen. En ik begrijp de maatschappelijke vragen. We hebben ook een aantal keer gesproken vandaag over de integrale financiële afweging die we bij de Perspectiefnota maken. Dus als de Staten hieraan hechten, dan is het ook iets wat op dat moment kan worden meegenomen. En dan komt het initiatief bijvoorbeeld bij de Staten vandaan.

De **voorzitter**: Meneer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ik moet heel even nadenken over wat de gedeputeerde zegt, want ik wil juist dat het initiatief eigenlijk niet van de Staten komt, of van GS komt. Ik wil juist dat het van die landbouworganisaties, natuurbeheerders, jagers vandaan komt en zij met z'n allen met een voorstel komen. En dan kunnen wij een afweging maken, vinden wij die legeskosten billijk, vinden wij dat niet billijk. Dus dat wil ik. Ik wil het niet vanuit mij, ik wil het echt van de experts. Laat hen aan de knoppen zitten, laat hen met een voorstel komen en dan gaan wij bespreken in PS wat we ervan vinden.

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Voorzitter, dit is dan zo'n moment waarop een collegelid zegt, u gaat over uw eigen agenda. Het klinkt alsof u al een heel goed beeld heeft hoe u uitnodigend kan zijn naar deze organisaties. En dan is een Perspectiefnota het moment voor integrale financiële afweging. En daarmee zie ik het niet als een taak voor ons college, maar misschien iets dat u vanuit de Staten kunt oppakken. Het blijft ontraden, voorzitter, bij motie 139, vanuit de kant van GS. Maar ik hoor goed deze fractie over PS. Dan hebben we motie 140, Een effectieve planaanpak invasieve exoten voor Brabant van de PVV. Het is een onderwerp dat wij inderdaad wel scherp hebben, ook vanuit de kant van het college, vanuit de opdracht van het bestuursakkoord Samen maken we Brabant. En daarmee kan ik deze motie van oordeel Staten voorzien. We zijn het echt ook al proactief aan het oppakken, mag ik zeggen. Ik ben daar met onze ambtelijke organisatie ook al over in gesprek en ik herken ook de problematiek uit de overwegingen in de motie. Wel is het zo, dat dit niet gratis is. Dus ook hiervan moet ik zeggen, mocht het een investering behoeven, dat denk ik wel, dat we opnieuw bij de Perspectiefnota in het voorjaar met elkaar moeten gaan kijken wat dat dan gaat betekenen. Voorzitter, oordeel Staten dus bij motie 140. Dan is mij gevraagd aan de kant van de SP-fractie om nog even in te gaan op zo'n expertmeeting over geur. Geur is zo in ontwikkeling en er is nog zoveel onduidelijk. Het onderwerp is ook heel technisch. Ook hier moet ik weer zo flauw zijn om te zeggen, u gaat over uw eigen agenda. Ik heb vanuit de verantwoordelijkheid die ik voel, vanuit het nieuwe onderwerp zeer zorgwekkende stoffen en potentieel zorgwekkende stoffen vanuit college gezegd, hier gaan wij eens op initiëren. Dat is wat ik doe voor zeer zorgwekkende stoffen. Maar mocht u als Staten van mening zijn dat wij bijvoorbeeld in februari, maart hierover iets organiseren, dan zijn wij zeer welwillend als college om op uw uitnodiging in te gaan. En zo u wilt, ook geurexperts uit ons netwerk in te zetten. Wilt u dat? Vraag het aan uw agendavergadering en wij zijn zeer welwillend aan onze kant om dat te doen, voorzitter. Tot slot is mij gevraagd om nog wat meer in te gaan op de faunaopvang in Brabant. Het zijn een aantal locaties. Het meest prangend, weet ik, is het in Noordoost, de gemeente Maashorst, de gemeente Oss en de gemeente Den Bosch zijn ook niet voor niks bij mij op de lijn gekomen. Die willen met mij in gesprek en stellen zelf voor dat dat op 7 december gaat plaatsvinden, op locatie. En ik heb ook laten weten aan het team dat ik dat wil gaan doen. Daarmee heb ik over die specifiek knelpunten in december een nader beeld. Tenminste, ik wil dat dan even laten onderzoeken, nadat ik ze heb bezocht en gesproken. En dan zou ik bijvoorbeeld in januari, februari een beeld kunnen geven, maar eerst wil ik dat ook van de andere locaties, aan de Staten en u een

Statenmededeling daarover kunnen doen. In lijn wat ik net aan u en ook aan de heer Heijmans heb gezegd in de eerste termijn van het college.

De **voorzitter**: Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel voorzitter. Dank voor de beantwoording. Ik denk dat met dit antwoord wij de motie kunnen aanhouden en daar heel erg bij de hoop uitspreken dat we bij de Perspectiefnota tot structurele oplossingen kunnen komen. Ik heb daarbij vertrouwen in u, maar ook vertrouwen in de Staten.

De **voorzitter**: Welk nummer is dit? Even voor de registratie. Motie 108?

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Ja, voorzitter, het gaat inderdaad om motie 108, Provinciale steun opvang inheemse dieren. En we zijn aan het kijken wat daarin mogelijk en billijk is.

De **voorzitter**: Prima, maar het ging even over de registratie straks voor de stemmingen.

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Daarmee ben ik door de vragen van de Staten heen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik geef het woord aan heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. Motie 102a is gewijzigd ingediend, dat is de nachtbus motie van het CDA. De combinatie aan indieners was steeds wonderlijker, maar dat is goed om te zien, want PS kan samenwerken over de hele breedte van het spectrum. In deze overweging is inmiddels een financiële onderbouwing opgenomen die voor ons college niet per se deugdelijk is. De heer van Gruijthuisen vroeg mij om dat toch wel te melden. En het positieve nieuws is dat die financiële onderbouwing niet nodig is. Dit moet terugkomen als onderdeel van de concessie. Daar is nu dus geen extra geld voor nodig. In het bestuursakkoord staat dat er een onderzoek moet komen na een aanvulling op het nachtnet. We gaan dat niet op korte termijn doen, want eerst de basis op orde, dan pas toeters en bellen. En mocht daar in de toekomst extra geld voor nodig zijn, is het een afweging voor de toekomst. Motie 102a is overigens nog steeds geen bezwaar met deze toevoeging. Dan motie 132 van de PVV, geen emissievrije zones. Die motie krijgt de appreciatie ontraden. Vooralsnog is dit ook geen vraagstuk, want onze wegen liggen in principe niet op plekken in centra van met name stedelijke gebieden, waar dat soort emissievrije zones doorgaans worden ingesteld. Mocht daar wel ooit een keer een vraag komen, dan gaan wij gewoon meedenken met een gemeente die een bepaalde wens heeft. Dus vooraf willen we dat graag niet beperken, dus ontraden. Motie 137 van de PVV over de ruit, krijgt de appreciatie ontraden, met dezelfde argumentatie als bij motie 116. Het zal u niet verbazen, het zijn dezelfde moties. Motie 142 van de PVV, Stop verdozing, krijgt ook de appreciatie ontraden. Uw Staten heeft eerder dit jaar zelfs nog een beleidslijn ingenomen ook met een ruimtelijke wijziging op waar er wel en geen grootschalige logistiek mogelijk is. Dus er is een heldere beleidslijn, die genuanceerder is dan deze motie. Deze motie ontraden wij daarom. Ten slotte, de SP heeft twee vragen gesteld. Zijn we nu aanbeland bij het einde van de afschaling van ons openbaar vervoer? Wij denken van wel, ook omdat wij inzicht hebben in het verloop onder chauffeurs bij vervoerders. Wij zien dat er daar een plus is, die is nog niet groot, maar het gaat weer beter. De vervoerders werken daar hard aan. Wij hebben daar ook gesprekken met hen over, om daar hardere afspraken over te maken. En ik ga u daar op korte termijn over informeren, wat wij daarover afspreken. Het tweede punt van de SP, was de vraag, wat is bereikbaarheid precies in het openbaar vervoer. Het is bijna een filosofische vraag. Nu vind ik dat altijd lastig, filosofische gesprekken in deze Staten. Wij hebben natuurlijk een beleidskader vastgesteld. Dat heeft uw Staten gedaan? Daarin worden echt wel hele tastbare randvoorwaarden gegeven aan wat dan bereikbaarheid in Brabant betekent. En de gesprekken daarover wil ik graag met uw

Staten voeren, want daar zitten wel grijze gebieden in. En dat wil ik graag doen in de werkgroep Gedeelde mobiliteit, die door de Staten opnieuw is ingesteld. Dus ik kijk met name uit naar de samenwerking in die werkgroep.

De **voorzitter**: Ik ga er vanuit, mevrouw Van de Ven, dat uw punt over een iets eerder punt ging? Dan geef ik nu eerst de heer Van Raak het woord en daarna kom ik bij u terecht. De heer Van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): Dank. Als SP-fractie zijn wij altijd bereid om een filosofische discussie aan te gaan. Ik snap dat er een verschil moet zitten tussen onze idealistische fractie en misschien uw nuchtere college. Ik zal de vraag misschien iets makkelijker stellen. Wij waren afgelopen week of twee weken terug op werkbezoek bij Hermes en Arriva en daar is wel een definitie van bereikbaarheid gevallen, namelijk op vijftien kilometer van een huis of een nutsvoorziening een busstation, dat is bereikbaar. Bent u het minstens met onze fractie eens dat dat misschien een net iets te gretig bereikbaarheids criterium is?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Ik was bij dat werkbezoek. Dat weet u, daar was ik ook bij. Ik heb dit niet helemaal geregistreerd, dat dit op deze manier daar gezegd is. Ik moet eerlijk zeggen dat ik ook niet scherp heb, wat precies het aantal kilometers is dat in ons beleid staat. De essentie is dat het natuurlijk fietsbaar moet zijn. En dat we een vangnet moeten hebben voor mensen die bijvoorbeeld niet zo ver kunnen fietsen.

De heer **Van Raak** (SP): Fietsbaar en niet zo ver kunnen fietsen. Vijftien kilometer dat is ongeveer drie uur lopen, dat is een uur fietsen. Verandert dat de zaak misschien nog?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dat heb ik net gezegd, dat daar natuurlijk wel degelijk nuance in moet zitten. Fietsbaar wil niet zeggen dat het voor iedereen fietsbaar moet zijn, want er zijn natuurlijk ook mensen met beperkingen in deze samenleving. Doorgaans hebben de gemeenten daar een doelgroepenvervoer voor georganiseerd. Dus die nuance zit erin. En ik stel voor dat we erover doorpraten in onze mooie werkgroep.

De **voorzitter**: Mevrouw Van de Ven.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik begreep van u als gedeputeerde dat het niet handig was, dat wij er een financiële onderbouwing aan toegevoegd hadden. Dan zijn wij bereid om deze er weer uit te halen. Dank u wel.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Een reactie, voorzitter. Dat mag, dat hoeft volgens mij niet, anders moet u hem weer opnieuw uitprinten en indienen. Met deze toelichting is het aan ons college ook helder wat wij bedoelen.

De **voorzitter**: En de appreciatie blijft nog steeds hetzelfde. Oké. Dank u wel. Ik ga naar de heer Van der Horst.

De heer **Van der Horst** (SP): De motie van 50PLUS en BBB over warmtetoekomst voor 51.000 gezinnen. Ik heb de heer Brouwers gehoord over deze motie. Het is mij nog niet helemaal duidelijk of het dictum van die motie nu aangepast is of niet. Niet. Dan blijven mijn argumenten overeind staan en raad ik deze motie af. Motie 119 is dat.

De **voorzitter**: De heer Rijvers.

De heer **Rijvers** (BBB): Dank u wel, voorzitter. De motie wordt ontraden. Verder is er geen antwoord op gegeven. De heer Van Raak heeft ook een vraag gesteld over hoe de BBB denkt

over warmtenetten. Dit heeft daar een relatie mee. Dus ik wil er kort iets over zeggen. De BBB denkt heel genuanceerd over warmtenetten.

De **voorzitter**: U interrumpeert richting de gedeputeerde.

De heer **Rijvers** (BBB): Sorry. Wij zien dit als een oplossing. Dit is een landelijke test case, wat er aan de hand is. Daarom zien wij dat dit hij heel veel impact en daarom ook dat deze motie des te belangrijker wordt, deze motie over de warmtetoekomst voor 51.000 gezinnen.

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Rijvers** (BBB): En nu de vragen die ik heb. Wij proeven vanuit de informatie die we hebben geen urgentie van een crisisteam. Dat komt omdat we de informatie niet hebben. Graag willen wij geïnformeerd worden als PS. En hoe kan PS helpen dat het crisisteam versterkt opgeschaald wordt? En als derde, als dat niet nodig is, wanneer is er een oplossing met betrekking tot en te beginnen met 2027.

De heer **Van der Horst** (SP): Voorzitter, wij houden actief bij het Amernet de vinger aan de pols. Er is een overlegstructuur met alle medeoverheden. Er is een enorme urgentie op dit dossier. Wat ik uw Staten gewoon vraag en ook toezeg, is dat wij er echt bovenop zitten en wij houden u op de hoogte. Desnoods komen we er wat vaker op terug, maar we houden u op de hoogte. Wij komen in ieder geval in het eerste kwartaal van 2024 terug met onze voorstellen hoe het verder gaat met die warmtenetten. Ik kan bijna niet naar meneer Brouwers toe uitdrukken, hoe ik die urgentie ook voel.

De **voorzitter**: Uw antwoord is duidelijk. Meneer Rijvers, gaat u gang.

De heer **Rijvers** (BBB): Met wat ik nu hoor, dat wij geïnformeerd worden, schuift het weer een half jaar op. En zo blijven we maar doorgaan en het wordt steeds krappere. Wij willen toch wel meer informatie hebben.

De **voorzitter**: Gedeputeerde.

De heer **Van der Horst** (SP): Er schuift helemaal niks op. We zijn er nu vandaag mee bezig.

De **voorzitter**: De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Een hele korte vraag. Ik heb getracht om mee te denken. Om te kijken, hoe kunnen we zo goed mogelijk dat dictum maken? U had het over een crisisteam, ik had het over een crisismanager. Als u zegt, een crisisteam en daar voegt u aan toe woordje echt, echt met de hoogste urgentie, dan ben ik het er helemaal mee eens.

De heer **Van der Horst** (SP): Als u die toezegging van mij neemt, dan neem ik aan dat u de motie terugtrekt.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dan zal ik hem aanpassen, dan zal ik de crisismanager vervangen door een crisisteam, maar het woordje urgentie voeg ik toe.

De heer **Van der Horst** (SP): Oké prima. Dank u wel.

De **voorzitter**: Gaat u verder, meneer Van der Horst.

De heer **Van der Horst** (SP): Dan de tweede motie over het netbeheer en te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om Essentgelden in te zetten voor het eigen provinciaal beheer uitbreiden en

exploiteren van het energienetwerk. Daar blijf ik ook bij mijn eerdere argumenten, die hoef ik ook niet te herhalen. Die ontraden we dus. En dan is er nog een motie nagekomen van de PVV en dat gaat over drie extra gezonde levensjaren voor de Brabander. In de overweging staat dat de begroting nergens aan afgemeten kan worden, hoe wij die drie gezonde levensjaren erbij zouden krijgen. In de begroting staan volgens mij genoeg zaken dat het de intentie van dit college is om die drie gezonde levensjaren erbij te krijgen. En dan zou uw motie over die drie Bourgondische levensjaren, hoe leuk ik dat ook vind, ik lust zelf ook wel een borreltje en ik kom ook graag op een kermis, maar ook dat is niet te meten, voorzitter. Dus ik raad deze motie af.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik heb niet voor niks ook in de voorbereiding technische vragen hierover gesteld en toen kregen we alleen een algemeen antwoord, dat er vanuit een of andere landelijke statistiek het aantal gezonde levensjaren op landelijk niveau na een aantal jaren kon worden afgemeten. Dus over Brabant specifiek viel helemaal niks te zeggen. Dat is een beetje de achtergrond van deze motie. We kunnen evengoed spreken over Bourgondische levensjaren, er zit ook een serieuze ondertoon onder vanuit de gedeputeerde, want het is niet alleen maar we lusten graag een borreltje, maar we hebben het over onze volkscultuur, we hebben over ons verenigingsleven. Allemaal zaken die ook voor de sociale binding in Brabant belangrijk zijn. En in die context mag deze motie gelezen worden. Dat juist die sociale cultuur, die volkscultuur in Brabant, een Bourgondisch leven, ook kwaliteit aan het leven toevoegt. En als we ons daar voor in blijven zetten als provincie, dan zijn we gewoon goed bezig. Dus mijn vraag aan de gedeputeerde is, kan hij het ook in die context lezen?

De heer **Van der Horst** (SP): Eerlijk gezegd, voorzitter, had ik de serieuze ondertoon die meneer Van Hattem nu in deze motie legt, er niet aan afgelezen. Ik wil hem wel zo lezen, maar desalniettemin vind ik de overwegingen die u aangeeft niet heel erg plausibel.

De heer **Van Hattem** (PVV): Maar dat is het kleine stukje cynisme dat er ook wel in zit ten aanzien van die drie gezonde levensjaren.

De heer **Van der Horst** (SP): Cynisme.

De **voorzitter**: Ik verzoek de gedeputeerde er niet doorheen te praten als de heer Van Hattem het woord heeft. De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Het punt is, dit is ook een cynische opmerking in die zin dat we het niet kunnen aflezen, wat die drie gezonde levensjaren zijn, waar die aan getoetst kunnen worden, waar die meetbaar in kunnen worden gemaakt. Het kunnen evengoed Bourgondische levensjaren zijn en die Bourgondische levensjaren zijn belangrijk voor onze Brabantse kwaliteit van leven, onze volkscultuur en ons verenigingsleven, gewoon onze sociale structuur.

De **voorzitter**: Uw betoog is volgens mij helder.

De heer **Van Hattem** (PVV): Mijn vraag aan de gedeputeerde is, kan hij, ook gelet op het kleine cynische ondertoonje dat er wel in zit, daar toch overheen stappen en zien wat het dictum is, dat we daar gewoon voor onze Brabanders een mooi leven van maken, drie Bourgondische en daarbij ook gezonde extra levensjaren toewensen.

De heer **Van der Horst** (SP): Een gloedvol betoog, meneer Van Hattem. Ik laat het aan uw Staten. Dan heb ik nog een vraag openstaan en die was van JA21. Het gaat over hoeveel bedrijven er de dupe zijn van de netcongestie. Daar kan ik op dit moment even geen antwoord op geven, maar daar komen we schriftelijk bij u op terug.

De **voorzitter**: De heer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank, voorzitter. Wij zien de antwoorden met veel belangstelling tegemoet. Ik heb nog een andere vraag aan gedeputeerde. In de eerst termijn vroeg ik er al naar, naar het standpunt over kernenergie. U heeft nu een hele termijn gehad om daarover te kunnen nadenken. Ik heb in mijn tweede termijn ook nog een pleidooi gehouden over kernenergie. Dus mijn vraag aan de gedeputeerde is, wanneer stoppen we met bomenstook in de Amercentrale en stappen we over op een kerncentrale?

De heer **Van der Horst** (SP): Het simpele antwoord vindt u in het bestuursakkoord. We hebben dat in onderzoek. Wanneer stoppen we met bomenstook in de Amercentrale? Op termijn zal dat afgeschaald moeten worden en daar is iedereen zich van bewust.

De **voorzitter**: De heer Nuijten tot slot.

De heer **Nuijten** (JA21): Begrijp ik daaruit goed dat we inderdaad na de afschaling overstappen op kernenergie in de Amercentrale?

De heer **Van der Horst** (SP): Dat gaat dan weer te ver, meneer Nuijten. Bovendien, in deze bestuursperiode beleven we dat niet. U zult toch dat onderzoek dat opgestart is, af moeten wachten.

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Van der Horst. Ik heb begrepen dat u klaar bent met de beantwoording en dan ga ik naar mevrouw Boelema.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Dank u wel, voorzitter. Er zijn nog een aantal moties ingediend en een aantal moties gewijzigd. Ik beperk me daartoe. Allereerst de motie van het CDA over versterk de leefbaarheid in een kleine kernen, M101a. Ik was daar positief over en toen ik zelf in de oppositie zat, zou ik precies hetzelfde gedaan hebben als u, mevrouw Van de Ven. Want eigenlijk kon ik het voor 80% steunen, behoudens het eerste punt. En daar zat mijn ontrading in. Het eerste punt van wat u het college opdraagt, die inventarisatie te maken, daarvan is de vraag wat dat ons nu oplevert en meer brengt. Dus dat is het punt dat ik wil ontraden. Desalniettemin blijft al het andere, dat ik daarover gezegd heb, staan. Inclusief het scherp houden van ons daarop. Dan de motie van BBB en 50PLUS, M95a, Communicatie is the key. Daar is ook nog iets korts aan aangepast. Ik was daar al positief over, maar ik ben nog positiever geworden nu u het eigenlijk neutraal geformuleerd heeft, in de zin dat we in de breedte communiceren, dat heb ik er maar even uit gehaald, omdat jullie iets eruit hebben gehaald. Dat we dus niet alleen over natuur communiceren als college en als provincie. Dat heeft u ook kunnen zien. Ik heb zelf weer iets actiefs op sociale media gezet over brede welvaart. Ik roep u nogmaals op om u in te schrijven daarvoor. Dan motie 134 van de PVV over Extinction Rebellion. Meneer Boon, u vraagt eigenlijk een beetje naar de bekende weg, want u heeft op 14 september vragen ingediend over dit onderwerp. Die zijn 10 oktober door het college beantwoord, waarin uitgebreid ingegaan wordt op de verhouding tussen het meedoen van ambtenaren die een integriteitscode van de provincie kennen versus die integriteitscode. En wanneer iets in strijd met de wet is. Het kan u dan natuurlijk niet ontgaan dat wij deze motie ontraden. Dan de motie over de referendumverordening die de PVV heeft ingediend, motie 133. Dat vind het college bij uitstek een eigen initiatief van deze Staten. Dus ik zou u willen oproepen om te kijken of u zelf ook een initiatiefvoorstel hiervoor kunt indienen. Het college gaat dat dan op zijn merites beoordelen.

De **voorzitter**: Ik onderbreek u even omdat ik denk dat de heer Boon een opvatting heeft over een eerder punt. De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ik ga niet zeggen dat dit het slechtste antwoord is dat ik vandaag gehoord heb.

U ontraadt een motie omdat u antwoord gegeven hebt op vragen. Maar de motie stelt niet, geef antwoord op vragen. De motie vraagt u om uit te spreken dat ambtenaren die deelnemen aan ondermijnende acties onder Extinction Rebellion, die de rechtstaat ondermijnen, een bedreiging voor een democratisch proces, dat dat ongewenst is. Dat heeft niks met de vragen te maken. Dit is gewoon een uitspraak waar ik om vraag. Dus ik wil gewoon dat u antwoord geeft waarom u dit ontraadt en niet omdat u ooit een keer antwoord gegeven heeft. Daar heeft dat niks mee te maken.

De **voorzitter**: Helder. Mevrouw Boelema.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Voorzitter, in mijn opinie zit daar wel degelijk een correlatie op. En waarom zeg ik? Omdat het de Staten in staat stelt om nog eens een keer uitgebreid te lezen wat de antwoorden van het college waren bij uw vragen. Dit dictum ontraden we. Daar kan op zichzelf en zeker als je de antwoorden op de vragen hebt gelezen, geen speld tussen te krijgen zijn.

De **voorzitter**: Meneer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Sorry, maar dit antwoord is nog slechter dan het vorige antwoord. U zegt dit dictum, maar wat staat in het dictum waarom u het ontraadt. Geef nou eens een keer antwoord. Ik vind het heel mooi, die D66 verhaaltjes over alles en niets, maar geen nu eens aan wat hierin staat waarom u het ontraadt.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Voorzitter, ik spreek hier namens het college. En inderdaad, ik ben van D66, maar wij zijn van zes partijen in het college en dit heeft verder helemaal niks te maken met persoonlijke opvattingen hierover. U moet het gewoon doen met het antwoord dat ik tot twee keer toe gegeven heb, in mijn beleving was dat klare taal. En daar houd ik het bij. Motie 135, het burgerinitiatief onder de aandacht, van de PVV. Daar staan wij positief tegenover als college. Geen bezwaar heet dat hier. En dan is er nog een motie van de BBB, Zonder drinkwater geen later. Dat is motie 129. Ik ga heel even het dictum met het verzoek langs, want dat vraagt iets meer inhoudelijke toelichting, waarom ik dat zou ontraden. Maar desalniettemin is het college zich zeer wel bewust van de problematiek en steunt ook eigenlijk de overwegingen en de constateringen. Waarom wij het verzoek ontraden? Allereerst, de rol als grootaandeelhouder van Brabant Water, die spelen wij volgens mij uitstekend, maar het gaat veel verder dan dat. Als gedeputeerde water zit ik ook in het Brede grondwater overleg, waar ook gemeenten bij betrokken zijn, Brabant Water, de waterschappen. En wij spreken zeer intensief, ik ben afgelopen woensdag nog drie uur bij Brabant Water op bezoek geweest, over hoe wij op een andere manier met onze waterwinning om kunnen gaan, om te zorgen dat er gewoon altijd 100 procent schoon water uit de kraan kan komen. En daar hebben we ook gesproken over de pilot rondom brak water, de eventuele zeewaterwinning die Brabant Water wil opstarten. En natuurlijk gewoon de voorziening in Kruisland waar zij druk mee bezig zijn. Verder hebben we ook gesproken over hoe we dat proceswater van bedrijven, categorie B water zal ik maar zeggen, ook intensiever kunnen benutten. Dat brengt mij ook op die middelen en waarom dat zo ingewikkeld is om dat revolverend te maken. Dat is omdat, dat stond ook in de krant, drinkwater gewoon heel goedkoop is. Je ziet dat ook bijvoorbeeld bij een project als Smart Cities in Helmond, daar lag een prachtig plan om te kijken hoe we met grijs en zwart water dat op een andere manier konden doen. Daar was Brabant Water van zins 7 miljoen in te steken.

De **voorzitter**: Denkt u aan uw spreektijd?

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Ik ben heel gepassioneerd hierover.

De **voorzitter**: Dat heb ik wel in de gaten.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Maar dat betekent dat er dus ook soms geen business case op te maken is. Dat maakt het ingewikkeld. Want de gemeente Helmond heeft om moverende reden gezegd, wij kunnen hier niet aan bijdragen. En dan loopt het spaak. Dus helemaal eens met de overwegingen en de constatering, maar met het verzoek niet.

De **voorzitter**: Ik ga even naar mevrouw Van der Kammen, want die staat hier al even. Dat lijkt me nu gepast. Gaat uw gang?

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter, ik hoorde het college aangeven ten aanzien van een referendum dat het een goed idee zou zijn, als de Staten zelf met een initiatief zouden kunnen komen. Het is een heel mooi instrument dat de Staten hebben, om met een initiatief te kunnen komen. En toevallig is daar op dit onderwerp ook al gretig gebruik van gemaakt. Maar de motie roept juist op dat het college er werk van gaat maken. Participatie heeft het college hoog in het vaandel staan. Burgers betrekken et cetera. Als er iets is dat burgers betreft bij het beleid, zeker bij hele belangrijke onderwerpen, op een hele laagdrempelige manier, het meest laagdrempelige instrument, het meest laagdrempelige medezeggenschapsinstrument dat burgers tot hun beschikking hebben, is juist dat referendum. Dus waarom voegt u een referendumverordening niet toe aan die instrumentenkoffer van het college?

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Dank u wel, voorzitter. Dank voor uw gepassioneerde betoog. Ik snap dat ook. En tegelijkertijd is het college van mening, dat is waarom ik het ontraad, dat juist vanwege de geschiedschrijving van het referendum hier in deze Staten, dat het ook aan de Staten zelf is om daar een initiatief toe te nemen.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ik doe toch de oproep aan het college om dat wel te doen, want in de vorige bestuursperiode heeft het college wel die handschoen opgepakt, om beleid daarvoor te willen ontwikkelen. En er was ook een wens om tot zo'n verordening te komen. Talloze Brabantse gemeentes hebben ook zo'n verordening. Het hoort gewoon standaard in de instrumentenkoffer te zitten van een goed geoliede machine, die je dan ook wil zijn.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Dank u, voorzitter. Ik snap uw oproep en ik zou de oproep toch gewoon aan het gremium achter u willen richten. Het college blijft gewoon bij het ontraden van deze motie. In ieder geval waar het gaat over de taak die wij daar in hebben.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Dan was ik gebleven bij de laatste motie, dat was de motie van de PVV over het Brabants Outcomes Fund. Die ontraden wij. We blijven die verkenning doen, dat wordt overigens ook geëvalueerd, want ik ben het wel met u eens dat het ingewikkeld is, omdat we best veel kosten maken aan partijen om dit van de grond te krijgen. Maar, daarbij maak ik ook even de verbreding naar de motie over kleine kernen, er zijn echt wel mooie projecten waarvan wij denken dat die in Brabant minder van de grond komen door reguliere of andersoortige financiering van sociale maatschappelijke ondernemers, waarvan wij denken dat dit fonds echt wel meerwaarde zou kunnen hebben. En daarom zult u dat in de evaluatie ook terugvinden, hoe we dat misschien op een slimmere manier kunnen organiseren naar de toekomst toe.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik deel met gedeputeerden dat er mogelijk mooie initiatieven kunnen liggen voor de kleine kernen, maar daar heb je niet zo'n ingewikkelde fondsconstructie voor nodig. Daarvoor hebben in het verleden al hele mooie regelingen gehad. Mijn vraag aan de gedeputeerde is, waarom wordt er niet gewoon een eenvoudige regeling daarvoor opgetuigd, in plaats van zo'n ingewikkeld fonds op te zetten met een hele hoop uitvoeringskosten en een hoop onderzoekskosten. Waarom op zo'n ingewikkelde manier terwijl er heel simpel andere vormen mogelijk zijn?

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Ik snap dat en daarom wil ik bij u terugkomen met de evaluatie. Dan kijken we, hoe gaat het tot nu toe. En dan kunnen we volgens mij in de breedte ook kijken, hoe kunnen we het slimmer organiseren.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, dan ligt er nu eigenlijk iets voor, wat eigenlijk niet gedaan zou hoeven te worden. En dat is een verkenning uitvoeren voor een voortzetting van dat Brabant Outcomes Fund. Dan zou je ook kunnen zeggen, dat laten we het maar voor wat het is en we gaan gewoon kijken naar wat wij vroeger in deze provincie hadden, de IDOP-regeling. Dat was een hele succesvolle eenvoudige regeling, waar kleine kernen gebruik van konden maken, de Integrale Dorpsontwikkelingsplannen, voor wie het nog weet. En dat werkte prima. Er waren heel veel gemeentes die daar mooie zaken mee konden regelen. Het was niet ingewikkeld en het liep prima. Dus mijn vraag is, waarom dan toch die verkenning voortzetten, als het bij wijze van spreken nu al op een andere manier geregeld zou moeten worden?

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Voorzitter, ik heb nooit in deze Staten gezeten, maar wel als een van die adviseurs gewerkt aan een IDOP, ooit. Dus ik ken die regeling best aardig en ik weet ook wat daar toen zeg maar de doelstellingen van waren. Dit fonds is natuurlijk wel iets anders dan de IDOP-regeling, laten we dat toch even scherp hebben, dat we daar wat andere bedoelingen mee hadden. Nogmaals, ik sta erachter om de evaluatie zo snel mogelijk te doen. Dat komt uw kant op en dan gaan we verder kijken, hoe het verder moet. Maar om nu te zeggen we stoppen er helemaal radicaal mee, dat gaat gewoon te ver.

De **voorzitter**: Dank u wel. U was volgens mij klaar met uw betoog? Dan ga ik naar de heer Oudenhoven.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Zo heb je drie moties, dan heb je er nog maar eentje. Dank. De motie van de PVV over de boerendag is een prachtig, sympathiek idee natuurlijk. Maar zoals u ongetwijfeld weet, het organiseren van zo'n happening kost veel tijd en geld en voorbereidingskosten. We kunnen de initiatiefnemers natuurlijk wel de ruimte geven, maar de kosten liggen natuurlijk wel bij de initiatiefnemers. Dan moet je misschien bij een evenementenhal zijn, want dan gaat het daar misschien wel een beetje op lijken, dat je aan precedentwerking gaat doen. Het idee is sympathiek, maar de kosten liggen natuurlijk bij de initiatiefnemers die dat zouden willen doen.

De **voorzitter**: Meneer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter, dat heeft de gedeputeerde correct gezegd. Het is de bedoeling dat net zoals bij de open dag van de provincie, die wie eens in de zoveel tijd hebben, een soort open dag voor de boeren te maken. Dus wij bieden alleen het gebouw aan en de organisaties, die pakken het zelf op.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dat geldt dus ook voor de kosten? Ja.

De **voorzitter**: Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, dank u wel. Ik wou graag de Staten erop attenderen dat wij in Rijsbergen elk jaar een boerendag hebben. Ik nodig iedereen van harte daartoe uit.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Oké. Dank u wel.

De **voorzitter**: Maar wat is dan de definitieve appreciatie van de motie van de PVV?

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Als het inderdaad geen middel of kosten met zich meebrengt, waarom zouden we dat dan niet doen? Dus als de initiatiefnemers die kosten op zich willen nemen, dan prima.

De **voorzitter**: Dan is het dus geen bezwaar, begrijp ik uit uw woorden.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dan hebben we meneer Nuijten van JA21. Toevallig kwam ik Alex vorige week tegen. Hij had bij ons een keteltje gerepareerd, hij is installateur. Hij zei tegen mij, Marc, ik kom je wel heel vaak tegen in het buitengebied. Je bent zeker heel veel boeren aan het bezoeken? Ik zeg ja Alex, dat heb je goed gezien. Maar alle gekheid op een stokje. Ik ben natuurlijk hartstikke hard daarmee aan het werk. Ik wil even een ding uit de wereld helpen. Ik heb nooit gezegd dat ik alle boeren ga bezoeken, maar als er ergens iets is, er is een noodzaak om die boeren te bezoeken, er speelt iets, dan ga ik daar zeker naartoe. En dat ben ik ook aan het doen. U kunt er van op aan dat ik dat zeker ga doen. Dus dat vertrouwen moet u in mij hebben. Dan heb ik nog twee dingetjes, eentje van Lokaal Brabant en dan nog een van Volt. Die heb ik ook hier bij me liggen, je hebt een hele administratie als je zo'n dag doormaakt, dan moet je toch alles goed op orde hebben. Lokaal Brabant zegt dat het Brabantse land de moeite waard is, om te koesteren en te houden zoals het is. Daar moeten we zuinig op zijn. U zegt ook de geur, de geluiden, de beelden van het platteland zijn uniek. Ik vind dat een zeer interessante gedachte. U heeft het over kukeleku. Ik snap wat u daarmee bedoelt. We krijgen natuurlijk de Perspectiefnota binnenkort. Een programma of thema dat in mijn portefeuille past, is natuurlijk Vitaal platteland, dat is ook een apart item. We gaan zeker binnen het college daar nog verder over spreken, hoe we dat verder invulling gaan geven. Ik ga met de ambtenaren natuurlijk daarover in gesprek, dat we daar een goed plan voor maken, een mooi kader voor maken. Uw gedachtegang, uw ideeën die u heeft meegegeven, zullen we daar ook in betrekken en meenemen. Dus ik hoop dat dat voor u voldoende is. Dan even naar Volt, mevrouw Vossen. Op dit moment lopen er een paar pilots met die generatietoets. Daar hebben ze nog wel het een en ander onderzocht, zowel bij ons als bij het Rijk. Die lopen er. We hadden inderdaad een misverstandje, ik reageerde dat het alleen voor jongeren zou zijn. We hebben over de Jongerentop gehad en noem allemaal op. U gaf later, in tweede termijn aan, het is iets anders, het is wat breder dan alleen de jongeren. Die onderzoeken, die pilots worden binnenkort geëvalueerd. In januari of februari lijkt het me goed om een kennissessie te organiseren over dit onderwerp. En dan zijn ook de leerpunten bekend. En een toezegging die ik kan doen, is dat we de experimenten in 2024 over de generaties heen gaan doen, maar de verankering is natuurlijk wel afhankelijk van de ervaringen die we dan ook opdoen. Dus ik hoop dat ik u daarmee een klein beetje comfort geef, dat we daarmee verder kunnen. En dat was het voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan ga ik naar mevrouw Dirken. Gezien de tijd begrijpt u dat ik nog even wacht met schorsen, totdat mevrouw Dirken het woord heeft gevoerd.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): En dat vind ik heel fijn, want dan kan ik nog even wennen aan deze nieuwe traditie, dat het er zowaar naar uitziet dat we de begroting in één dag gaan behandelen. Ik zou er een traditie van maken, een wens van het college. Allereerst ga ik in op de aangepaste motie van BBB. Als ik zie welke aanpassingen er in de motie zijn gedaan, dan hebben we daar als college geen bezwaar tegen.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, wil de gedeputeerde alstublieft het nummer noemen? Dat is echt een stuk prettiger.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Nummer 93a. Waarbij ik wellicht ten overvloede nog wel op wil merken, maar ik denk dat u dat zelf ook al bedoelde in de motie, uiteraard zijn gemeenten nog steeds als eerste aan zet, conform alles wat we vorige week besproken hebben over kwaliteit en over plekken en diep, breed en rond en dat soort dingen. Want uiteraard blijven zij de eerste overheid als het over die plekken gaat. En daar kunnen wij niet en willen we ook niet zomaar doorheen, want dat hebben we niet met elkaar afgesproken. En in die lijn reageer ik ook op motie 96a, die ook aangepast is, een nieuwe Brabantse kern. U vraagt ook om overleg met de Brabantse gemeenten te voeren. Uiteraard, want anders hadden we vorige week het beleidskader niet vast hoeven te stellen. Daar hebben we juist dit met elkaar in afgesproken. Dus ik heb ook tegen deze aanpassing geen bezwaar. Dan zie ik dat er een aanpassing is van motie 127a over de huisvesting van arbeidsmigranten met een aantal extra indieners. Dank voor de aanpassing. Als ik de motie zo uit mag leggen, zoals we die ook in de eerste termijn met elkaar besproken, zodat we hier niet op een later moment met elkaar een soort semantische discussie over gaan voeren, of dat u bij projecten dan opmerkt dat er zoveel bovenwettelijke eisen zijn, want dat is dit feitelijk ook, maar dat we elkaar goed begrijpen dat het erom gaat, dat we gewoon echt zorgen voor kwalitatief goede huisvesting voor het deel van de arbeidsmigranten, waar dit ook over gaat, namelijk dat we voor die mensen willen, dat ze ook gewoon ordentelijk en fatsoenlijk worden gehuisvest en als we dat doen met respect voor de rollen van provincie en gemeenten, dan heb ik helemaal geen bezwaar tegen deze motie.

De **voorzitter**: Mevrouw Vossen.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Dit is een beetje vervelend voor de gedeputeerde, want dit gaat niet over haar uitvoering. Maar ik heb begrepen dat ik de generatietoets, de versnelling daarvan, die staat in iBabs als zijnde een motie, maar die trek ik dus in. Dat moet ik heel even melden.

De **voorzitter**: Oké, hij is bij deze ingetrokken, het gaat om nummer 112. Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dank je wel, voorzitter. Het is inderdaad heel belangrijk om te voorkomen dat we straks een semantische discussie moeten voeren. Maar voor alle duidelijkheid het college zegt nu, een goede woonkwaliteit et cetera is belangrijk. Maar wij bedoelen juist een hoger niveau dan die SNF-keurmerknormen, want dat vinden we eigenlijk geen kwaliteit. Is dat in ieder geval de insteek van het college ook, om naar die Roemernorm te gaan?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Volgens mij heeft u helemaal goed verwoord in uw motie, we willen naar die Roemernorm gaan. Met de opmerking die ik er net bij maakte, let op wij gaan maar in bepaalde gevallen over vergunningen als provincie. Dus dan kunnen we zelf nog wat extra dingen bepalen. Voor de rest is het ook echt aan de gemeenten en kunnen we alleen oproepen op en noem maar op. Maar ik heb u heel goed gehoord dat u de Roemernorm bedoelt. Dan motie 128 van de PVV bezwaar tegen de opvang op het Pettelaarpark. Daarover heb ik in eerste termijn aangegeven, waarom het college niet van plan is om bezwaar te gaan maken. En dat u die vraag nu in een motie heeft verpakt, is helemaal prima, maar dat maakt ons antwoord niet anders. En dus ontraden we deze motie. Dan heeft de PVV in motie 136 gevraagd om aan te sluiten bij het landelijk de beleid voor emissiearme stalsystemen. En als ik de motie zie, dan is het iets waar we het hier in huis al heel vaak met elkaar over gehad hebben. En waarover we het een en ander in het bestuursakkoord ook nog eens opgelijst hebben. Daarin hebben we uitgelegd, dat hebben we ook al heel vaak in deze zaal gedaan, waarom we het beleid voeren, dat we voeren. Dus vanwege de tijd zou ik willen zeggen, korthedshalve verwijst ik u eigenlijk naar alle debatten die we hierover gevoerd hebben en alles wat we hierover al een keer met elkaar gewisseld en geschreven hebben. Ik snap heel goed dat u een andere mening heeft. Dat mag.

Maar we zijn via een democratisch proces uiteindelijk tot deze besluiten gekomen en dat waren meerderheidsbesluiten. Daarom ontraad ik ook deze motie. Dan naar aanleiding van de vraag van de VVD, naar aanleiding van de motie van ChristenUnie-SGP over CPO. Ik heb in eerste termijn geen bezwaar gegeven op motie M125 van ChristenUnie-SGP, omdat in die motie feitelijk bij het eerste gedachtestreepje is opgelijst wat we al doen als provincie. En omdat er verder ook voldaan is aan de vraag naar budget bij het tweede gedachtestreepje, want ik heb aangegeven, er zijn nog voldoende middelen om deze regeling uit te voeren. Maar vanwege de strekking van de motie, namelijk blijf als college vooral doorgaan met deze regeling, want het is voor mensen belangrijk, hebben we als college geen bezwaar op de motie gegeven. Als de vraag van de ChristenUnie-SGP is, zoals de VVD bij interruptie ook stelde, om nu bovenop de regeling die we al hebben, nog een extra budget beschikbaar te gaan stellen, dan moet ik deze motie ontraden. Dus ik hoop dat ik nog een reactie krijg van meneer Schipper om dit op te helderen.

De **voorzitter**: En meneer Schipper komt eraan.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. De intentie was niet om een extra budget te vragen, want dan zou je inderdaad komen tot een begrotingsaanpassing en daarmee tot een amendement. Dus dat is volgens mij niet wat er gevraagd wordt. De vraag is wel, kunt kijken naar de voorwaarden.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): De voorwaarden waar u naar vraagt, zijn feitelijk in de huidige regeling allemaal opgenomen. Maar ik heb u wel gehoord dat u zegt, maar in de praktijk ervaren mensen dat wel eens anders. Dus ik zeg u zeker toe dat we daar op de achtergrond naar kijken, waar dat dan zit.

De **voorzitter**: En dan is het geen bezwaar?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Ja.

De **voorzitter**: Dank u wel. Meneer Brouwers heeft vandaag het laatste woord.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ik heb begrepen dat als er een aangepaste motie is, motie 119a, dat ik dat nog even moet aanmelden, zodat ook de gedeputeerde nog kan aangeven wat hij daarvan vindt.

De **voorzitter**: Mevrouw Van de Ven.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Dat moet ik ook nog doen. Motie 101a, Versterk de leefbaarheid in kleine kernen, bullet 1 van het dictum vervalt. Dank u wel.

Motie M101b-2023: Versterk de leefbaarheid in kleine kernen

Statenvoorstel: 32/23 Begroting 2024 Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering op 3 november 2023 te 's-Hertogenbosch,

Overwegende dat:

- Kleine kernen essentieel zijn voor de sociale cohesie en levenskwaliteit in onze provincie.
- De leefbaarheid in kleine kernen onder druk staat door onder andere vergrijzing, bevolkingskrimp en een afnemend voorzieningenniveau.
- Een adequaat voorzieningenniveau, zoals scholen, openbaar vervoer, zorgfaciliteiten, sportvoorzieningen en culturele instellingen, van cruciaal belang is voor het behoud en de versterking van de leefbaarheid in kleine kernen.

Constaterende dat:

- De huidige voorzieningen in kleine kernen vaak onder druk staan door financiële uitdagingen en beleidsmatige keuzes.
- Investerings in het voorzieningenniveau van kleine kernen aantoonbaar bijdragen aan het behoud van leefbaarheid en de vitaliteit van deze gemeenschappen.
- Kleine kernen bijdragen aan een vitaal platteland

Draagt het college op:

- In samenwerking met gemeenten, maatschappelijke organisaties en inwoners te onderzoeken welke concrete maatregelen genomen kunnen worden om het voorzieningenniveau in kleine kernen te versterken.
- Periodiek te rapporteren aan Provinciale Staten over de voortgang van genomen maatregelen en de effecten op het voorzieningenniveau in kleine kernen.

En gaan over tot de orde van de dag

Ronnie Buiks, CDA Brabant
Hubert Koevoets, Lokaal Brabant
Anne Schipper, ChristenUnie-SGP
Inge Vossen-van Beers, Volt
Jozef Minkels, FvD Noord-Brabant

De **voorzitter**: Oké, helder. Dank u wel. De heer Van der Horst, een korte reactie.

De heer **Van der Horst** (GS, SP): Een hele korte reactie. Ik heb het al even met meneer Brouwers afgestemd. Geen bezwaar voor deze motie nu.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dat gezegd hebbende, we zijn aan het einde gekomen van de bespreking.

Even een moment. De heer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Is er nu ook een ander advies van de gedeputeerde naar aanleiding van motie 101a in verband met de wijziging van het dictum?

De **voorzitter**: De gedeputeerde gaat daar nog op reageren en dan gaan we echt tot een afronding komen, want we blijven natuurlijk niet bezig.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Zo gaat hij van 80 naar 100 procent. Dus geen bezwaar.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. Dan ga ik nu richting een schorsing. Ik vraag u met klem alvast uw pasje goed in het apparaat te stoppen hiervoor. Want dan kunnen we zo meteen snel tot stemming overgaan. Dat is wel belangrijk. Zijn er nog andere instructies van de griffie? Nee, dat is het. Dan schorsen we tot half acht.

Schorsing

Stemming

De **voorzitter**: Dames en heren, het is half acht geweest. Ik vraag u allemaal plaats te nemen. En ik vraag stilte in de zaal, want we zijn zover dat we kunnen gaan stemmen. Op de microfoonpost voor u ziet bovenaan per stemming in beeld over welk besluit gestemd gaat worden. U weet het,

u heeft drie knoppen, voor, tegen en onthouden. De knop onthouden kunt u gebruiken op grond van artikel 28 van de Provinciewet. Ik heb daar echter geen meldingen van gekregen, dus ik ga er ook vanuit dat daar geen gebruik van gemaakt gaat worden. En u kunt natuurlijk uw stem wijzigen, zoals u weet, zolang de stemming nog niet is gesloten. We gaan zo dadelijk stemmen over de drie ontwerpbesluiten bij de begroting 2024. Daarna zal ik u de gelegenheid geven een stemverklaring af te leggen en vervolgens stemmen we over de moties. En ik zal u telkens na een blokje van vijf moties de ruimte geven om een stemverklaring af te leggen als u daar behoefte aan heeft. Want op deze manier kunnen we het nog een beetje overzichtelijk voor eenieder houden. Als u een stemverklaring aflegt, gaan we ervan uit dat u dit namens uw fractie doet, tenzij u meldt dat u alleen namens uzelf spreekt. Dat gezegd hebbende, ga ik naar de stemmingen toe. En we gaan het eerst stemmen over een amendement, dat is namelijk amendement A14, Genoeg om te leven. Dat is nu aan de orde. Ik open de stemming. Er zijn overigens 53 mensen aanwezig, volgens mijn informatie. Of 51? Oké, er zijn 51 mensen aanwezig. Voor hebben er 18 gestemd, tegen 33 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Brouwers, Damen, Frenken, Hamerslag, Havermans, De Heer, Kuiper, Lauwen, Leeger, Van Nostrum, Putman, Rijvers, Schipper, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg,

Tegen hebben gestemd de leden Bijl, Boon, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Van Hattem, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Zwart.

De **voorzitter**: Dan gaan we stemmen over het ontwerpbesluit zelf, Statenvoorstel 32/23, de begroting. De stemming is geopend, de stemming is gesloten. Voor 43, tegen 8.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden Boon, Hamerslag, Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Nuijten, Putman.

De **voorzitter**: Wie heeft behoefte aan een stemverklaring? Ik zie de PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Als deze begroting daadwerkelijk beleidsarm was geweest, dan hadden we wellicht voor deze begroting kunnen stemmen. Desalniettemin, het is grotendeels een voortzetting van bestaand beleid, bestaand beleid waar we al op tegen waren en waar we op tegen blijven. Dus zijn we genoodzaakt om tegen deze begroting te stemmen.

De **voorzitter**: Zijn er nog andere stemverklaringen? Begroting of amendement? Dat is niet het geval. Dan gaan we nu stemmen over de moties. De eerste motie die aan de orde is, is motie 93a, Bouwen geeft vertrouwen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 13, tegen 38 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Damen, Frenken, Havermans, Koevoets, Kuiper, Lauwen, Van Nostrum, Rijvers, Schipper, Sheikkariem, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden Bijl, Boon, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: De volgende motie die aan de orde is, is motie 94, Bio is niet altijd logisch. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 16, tegen 35 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Boon, Brouwers, Damen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Kuiper, Langman, Lauwen, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden Bijl, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: We gaan naar motie 95a, Communicatie is key. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 37, tegen 14 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Havermans, Van Hazendonk, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Stoot, Tolsma, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden Boon, Hamerslag, Van Hattem, De Heer, Heijmans, Van der Kammen, Koopman, Langman, Leeger, Nuijten, Putman, Van Raak, Spapens, Van de Ven.

De **voorzitter**: Motie 96a, Een nieuwe Brabantse kern. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 33, tegen 18 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Brouwers, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Havermans, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Lauwen, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Tolsma, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden Boon, Van den Broek, Hamerslag, Van Hattem, Van Hazendonk, De Heer, Van der Kammen, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Van der Linden, Ludwig, Van Miltenburg, Minkels, Putman, Schellekens, Stoot, Van de Ven.

De **voorzitter**: Nu zijn we bij motie 97a, Versneld herstel flora en fauna in Natura 2000 gebieden. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 39, tegen 12 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Havermans, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden Boon, Hamerslag, Van Hattem, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Nuijten, Putman, Schipper, Van de Ven.

De **voorzitter**: Heeft er iemand behoefte aan een stemverklaring? De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank voorzitter. Wij hebben tegen de motie Communicatie is de key gestemd. Op zichzelf is het een nastrevenswaardig doel, wat er in de motie staat. Echter zien we deze als overbodig, want dit is al iets wat normaal gesproken door onze communicatieafdeling geacht wordt, te worden gedaan. Derhalve zagen we het nut er niet van in.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan ga ik naar de D66.

De heer **Van de Langenberg** (D66): Dank, voorzitter. Een stemverklaring bij motie 96a. Hoewel we de urgentie voor woningbouw ten volle onderschrijven en de creativiteit van Brabanders zeker daarvoor willen gebruiken, willen wij dat de focus wordt gelegd op het uitvoeren van de bestaande harde plancapaciteit. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Een stemverklaring bij motie 93a. Wij zijn het eens met de strekking, maar VABIMPULS werkt al en daarom hebben wij tegengestemd.

De **voorzitter**: Zijn alle stemverklaringen geweest? Ja. Dan ga ik verder met de stemmingen, motie M98, Vaart maken met de fiets. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 51 en daarmee unaniem aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Boon, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 99, Onderzoek sturingsmogelijkheden toekomstig grondgebruik uitgekochte veehouderij. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 34, tegen 17 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden Berkvens, Boon, Damen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Kuiper, Langman, Lauwen, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Schipper, Tolsma, Van den Wildenberg.

De **voorzitter**: De volgende motie die aan de orde is, is motie M100, Biologische boeren helpen. De stemming is geopend. Daar gaat er iets mis, want niemand heeft nog gestemd. Motie 100 biologische boeren, zit niet in het systeem. Ik sla hem even over. Die gaan we later nog in stemming brengen. Dan ga ik ervan uit dat motie M101b, Versterk de leefbaarheid in kleine kernen, er wel in staat? Ja. De stemming is geopend. Ook niet? Versterk de leefbaarheid in kleine

kernen, motie 101b zie ik in beeld. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 42, tegen 9 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Boon, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Frenken, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Van der Linden, Ludwig, Van Miltenburg, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Putman, Van Raak, Rijvers, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden Gremmen, Jansen, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Van Nuland, Van der Pluijm, Roelofs, Zwart.

De **voorzitter**: Dan kom ik bij motie 102c, Breng de nachtbus voor jongeren terug. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 19, tegen 32 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Brouwers, Damen, Frenken, Hamerslag, Havermans, De Heer, Kuiper, Lauwen, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Putman, Rijvers, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden Bijl, Boon, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Van Hattem, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Zwart.

De **voorzitter**: Ik geef ruimte voor een stemverklaring indien daar behoefte aan is. Ik zie de heer Boon, PVV.

De heer **Boon** (PVV): O nee, motie 100 moeten we opnieuw over stemmen. Sorry.

De **voorzitter**: Motie 100 komt later. Verder? Ja, gaat uw gang, meneer Van Raak van de SP.

De heer **Van Raak** (SP): Dank u wel, voorzitter. Motie 102, Breng de nachtbus voor jongeren terug. Dit is een sympathieke motie, maar dit staat al in het coalitieakkoord en is daarmee overbodig.

De **voorzitter**: Anderen nog? Dat is niet het geval. Toch wel. Meneer Koevoets gaat uw gang.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Dank u, voorzitter. Wij kunnen ons aansluiten bij de woorden van de heer Van Raak. Dank u.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik kijk nog eventjes rond. Nee? Dan gaan we over naar motie 103a Onderzoek Brabantse starterslening. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 34, tegen 17 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Boon, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Van der Kammen, Koevoets, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Van der Linden, Ludwig, Van Miltenburg, Van Nostrum, Rijvers, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden Gremmen, Hamerslag, Heijmans, Jansen, Koopman, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Minkels, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Spapens, Zwart.

De **voorzitter**: Dan ga ik naar motie M104, Van stilstand naar doorstroom. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 30, tegen 21 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Boon, Damen, Frenken, Gremmen, Van Hattem, Havermans, De Heer, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Kuiper, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Rijvers, Roelofs, Sheikkariem, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Koopman, Van de Langenberg, Van der Linden, Ludwig, Van Miltenburg, Putman, Van Raak, Schellekens, Schipper, Stoot, Spapens, Vossen.

De **voorzitter**: Aan de orde is motie M105a, Onderzoek naar Small Modular Reactors in Brabant, daar moeten we toch iets Nederlands voor kunnen verzinnen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 31, tegen 20 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Boon, Brouwers, Damen, Frenken, Gremmen, Van Hattem, Havermans, De Heer, Jansen, Van der Kammen, Kuiper, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Rijvers, Roelofs, Schipper, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden Bijl, Van den Broek, Deckers, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Van der Linden, Ludwig, Van Miltenburg, Putman, Van Raak, Schellekens, Sheikkariem, Stoot, Spapens.

De **voorzitter**: Dan gaan we naar de motie M107, Brabant van het slot met een realistische drempelwaarde. De stemming is geopend. Ik heb hier in beeld staan Brabant van het slot, M107. En daar heeft u op gestemd, de stemming is gesloten. Voor 16, tegen 35 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Boon, Damen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Kuiper, Langman, Lauwen, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Dan gaan we naar motie 109, Nieuwe grondbanken ook inzetten voor omschakeling naar natuur inclusieve landbouw. De stemming is geopend. Motie 108 is aangehouden. Dus 109 is aan de orde. De stemming is gesloten. Graag een beetje stilte in de zaal. Voor 31, tegen 20 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden Berkvens, Boon, Damen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Heijmans, Van der Kammen, Koopman, Kuiper, Langman, Lauwen, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Raak, Rijvers, Spapens, Tolsma, Van den Wildenberg.

De **voorzitter**: Is er behoefte aan een stemverklaring? De SP.

De heer **Van Raak** (SP): Over motie 105, onderzoek naar Smals Modular Reactors. De SP is niet principieel tegen dit soort reactoren. Maar de motie is niet genoeg aangescherpt dat het specifiek over generatie vier kernreactoren gaat. En daarom zijn wij tegen.

De **voorzitter**: De Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Dank, voorzitter. Een stemverklaring bij motie 103, startersleningen. Hoewel wij ook wel zien dat starters het inderdaad heel moeilijk hebben op de woningmarkt, zien wij een te hoog risico op prijsopdrijving, zonder dat het fundamentele probleem wordt aangepakt. Daarom hebben wij tegengestemd.

De **voorzitter**: Dank u wel. Forum voor Democratie.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Wij hebben ook tegen motie 103 gestemd. Wij zijn van mening dat het niet verstandig is om starters met een schuld op te zadelen die ze eigenlijk niet kunnen betalen, als gaat om het bieden van hulp. Dan denkt Forum van Democratie niet aan het verhogen van de leencapaciteit en zeker niet in tijden dat de huizenprijzen aan het zakken zijn.

De **voorzitter**: De PVV.

De heer **Boon** (PVV): Het gaat over motie 107, Brabant van het slot. Beter iets dan niets. Wij geloven helemaal niet in het stikstofprobleem, maar omdat we toch iets kunnen helpen, hebben we voor gestemd.

De **voorzitter**: Anderen nog? Ik zie geen handen. Dan ga ik verder met de stemmingen. Motie 110 is aan de orde, Natuurnetwerk Brabant in de versnelling. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 32, tegen 19 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulst, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden Berkvens, Boon, Damen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Van der Kammen, Kuiper, Langman, Lauwen, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

De **voorzitter**: We gaan naar motie 111, SMART plan voor reductie grondstoffengebruik. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 28, tegen 23 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Bijl, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, De Heer, Hordijk, Van Hulst, Jansen, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der

Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Schipper, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden Berkvens, Boon, Brouwers, Damen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Heijmans, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Langman, Lauwen, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Raak, Rijvers, Sheikkariem, Spapens, Tolsma, Van den Wildenberg.

De **voorzitter**: We gaan naar een motie 113a, Verkeersveiligheid Brabant. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 46, tegen 5 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden Boon, Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels.

De **voorzitter**: Motie 114 is aan de orde, Brabants lobbyregister. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 32 en tegen 19 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Boon, Van den Broek, Damen, Deckers, Frenken, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Van der Kammen, Koevoets, Kuiper, Langman, Lauwen, Leeger, Van der Linden, Ludwig, Van Nostrum, Nuijten, Putman, Rijvers, Schipper, Sheikkariem, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden Brouwers, Gremmen, Heijmans, Jansen, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Van Nuland, Van der Pluijm, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Spapens, Stoot, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 115 is aan de orde, Ruim baan voor de Brabanders. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 16, tegen 35 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Boon, Damen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Kuiper, Langman, Lauwen, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Is er behoefte aan een stemverklaring? Ik zie de PVV.

De heer Van Hattem (PVV): De motie over de Verkeersveiligheid, daar hebben wij tegengestemd, omdat het inzet op investeren in gedragsverandering. We investeren dat geld liever in daadwerkelijke maatregelen die bijdragen aan de verkeersveiligheid, op het gebied van de inrichting van de wegeninfrastructuur, zoals veilige oversteekplaatsen en dergelijke. Tot zover.

De **voorzitter**: JA21.

De heer **Nuijten** (JA21): Voorzitter, we hebben op motie 113, Verkeersveiligheid Brabant, voor gestemd. Wel met in gedachten dat de echte oplossing voor verkeersveiligheid het aanpakken van onze wegen is.

De **voorzitter**: Dank u wel. Andere verklaringen? Nee, dat is niet het geval. Dan gaan we verder met de stemmingen en we zijn bij M116, De bekende weg naar Eindhoven vragen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 16, tegen 35 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Boon, Damen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Kuiper, Langman, Lauwen, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 117, Transparant over publieke werken. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 17 tegen 34 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Boon, Damen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Kuiper, Langman, Lauwen, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Schipper, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 118 is aan de orde, Afschaalde dienstregeling OV. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 45, tegen 6 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden Boon, Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Nuijten.

De **voorzitter**: Motie 119a is aan de orde, Warmtetoekomst 51.000 gezinnen en 355 bedrijven. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 33, tegen 18 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Brouwers, Damen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Heijmans, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden Bijl, Boon, Van den Broek, Deckers, Van Hattem, Van Hazendonk, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Van der Kammen, Langman, Leeger, Van der Linden, Ludwig, Minkels, Nuijten, Vossen, Van de Ven.

De **voorzitter**: Motie 120, Netbeheer en borgen energietoekomst. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 11, tegen 40 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Brouwers, Damen, Frenken, Havermans, Kuiper, Lauwen, Van Nostrum, Rijvers, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden Bijl, Boon, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Wie heeft er behoefte aan een stemverklaring? Ik zie de PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. De motie over de warme toekomst. We hebben liever dat het geld niet gebruikt wordt om de RWE daarmee te spekken en daarmee de biomassa in het haardvuur te verbranden. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Anderen voor een stemverklaring? Dat is niet het geval. Dan gaan we verder met de stemmingen. Motie 121, Begeleiding van oudere werkzoekenden naar een vacante baan. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 4, tegen 47 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Brouwers, Koevoets, Schipper, Sheikkariem.

Tegen hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Boon, Van den Broek, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

De **voorzitter**: Ik ga naar motie M122, Gezonde financiering voor onze omgevingsdiensten. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 36, tegen 15 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Frenken, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Van der Linden, Ludwig, Van Miltenburg, Van Nostrum, Putman, Van Raak, Rijvers, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden Boon, Gremmen, Van Hattem, Jansen, Van der Kammen, Langman, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Minkels, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Roelofs, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 123, Aanpak latente ruimte vergunningen grondwateronttrekkingen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 40, tegen 11 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Spapens, Stoot, Tolsma, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden Boon, Van Hattem, De Heer, Van der Kammen, Koevoets, Langman, Leeger, Minkels, Nuijten, Sheikkariem, Van de Ven.

De **voorzitter**: Motie 124, Statiegeldregeling bij faunaschade. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 19, tegen 32 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Boon, Damen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Van der Kammen, Kuiper, Langman, Lauwen, Leeger, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Schipper, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Minkels, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Dan komt motie 125, Uitbreiding subsidieregeling ten behoeve van collectief particulier opdrachtgeverschap. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 31, tegen 20 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Boon, Damen, Frenken, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, De Heer, Heijmans, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Van Miltenburg, Van Nostrum, Putman, Van Raak, Rijvers, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg,

Tegen hebben gestemd de leden Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Van Hazendonk, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Minkels, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Roelofs, Zwart.

De **voorzitter**: Wie heeft er behoefte aan een stemverklaring over de voorgaande moties? De VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Bij motie 122 hebben wij tegengestemd, want het moet geen automatisme zijn dat de provincie indexaties een-op-een compenseert. En de VVD vindt dat omgevingsdiensten ook een deel kunnen zoeken in hun eigen begroting.

De **voorzitter**: De PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dezelfde motie over de omgevingsdiensten, daar hebben we tegengestemd. Dit is niet het juiste moment om deze motie in te dienen. Het hoort gewoon bij de begroting van de omgevingsdiensten zelf behandeld te worden en niet bij de provinciale begroting.

De **voorzitter**: Andere stemverklaringen? Nee, dat is niet het geval. Dan gaan we door met motie M126, Drugspreventie als vergunningsvoorwaarde. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 20, tegen 31 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Damen, Frenken, Gremmen, Havermans, Jansen, Kuiper, Lauwen, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Rijvers, Roelofs, Schipper, Tolsma, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden Bijl, Boon, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Hamerslag, Van Hattem, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Van der Linden, Ludwig, Van Miltenburg, Minkels, Nuijten, Putman, Van Raak, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen.

De **voorzitter**: Motie 127a, Stop schandalige huisvestingsnormen arbeidsmigranten. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 38, tegen 13 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Boon, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Frenken, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Langman, Lauwen, Leeger, Van der Linden, Ludwig, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Putman, Van Raak, Rijvers, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden Gremmen, Jansen, Van de Langenberg, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Roelofs, Schellekens, Stoot, Zwart.

De **voorzitter**: De volgende motie is motie M128, Provinciaal bezwaar tegen azc Pettelaarpark. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 6, tegen 45 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Boon, Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Nuijten.

Tegen hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 129, Zonder drinkwater geen later. De stemming is geopend, de stemming is gesloten. Voor 14, tegen 37 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Brouwers, Damen, Frenken, Havermans, De Heer, Kuiper, Lauwen, Leeger, Van Nostrum, Rijvers, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden Bijl, Boon, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Aan de orde is motie 130, Drie extra Bourgondische levensjaren. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 16, tegen 35 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Boon, Damen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Kuiper, Langman, Lauwen, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Wie heeft de behoefte aan een stemverklaring? De VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Een stemverklaring bij motie 127a. De VVD is voor het fatsoenlijk huisvesten van werknemers. Toch stemmen we tegen deze motie, omdat het hier gaat om eigen werknemers en dat neigt naar discriminatie.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Deckers** (PvdA): De stemverklaring is ook namens GroenLinks. We hebben voor de motie over arbeidsmigranten gestemd, omdat wij het dictum van harte ondersteunen. We nemen echter afstand van een aantal woorden in de constatering, zoals bijvoorbeeld te spreken over eigen mensen.

De **voorzitter**: De Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Ik sluit mij volledig aan bij mijn voorganger. Wij zijn voor goede huisvesting van alle mensen.

De **voorzitter**: JA21.

De heer **Nuijten** (JA21): Wij hebben op motie 128, Provinciaal bezwaar tegen azc Pettelaarpark voor gestemd. Hoewel dit geen taak van een provincie is, vinden wij de motie wel sympathiek.

De **voorzitter**: Nog andere stemverklaringen? Ik zie er nog meer. De ChristenUnie-SGP.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Ik sluit mij aan bij de woorden van PvdA en GroenLinks.

De **voorzitter**: Volt.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Ook wij sluiten ons aan bij de woorden van Partij van de Arbeid en GroenLinks.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Miltenburg** (D66): Het wordt een herhaling, maar hetzelfde geldt voor ons.

De **voorzitter**: Anderen nog? Nee, dat is niet het geval. Dan gaan we over naar de stemming over motie 131, Oormerken opcenten. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 6, tegen 45 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Boon, Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Nuijten.

Tegen hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 132, Geen emissievrije zones op provinciale wegen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 16, tegen 35 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Boon, Damen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Kuiper, Langman, Lauwen, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 133a, Referendumverordening, is aan de orde. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 19, tegen 32 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Boon, Brouwers, Damen, Frenken, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Kuiper, Langman, Lauwen, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Putman, Rijvers, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden Bijl, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 134, Geen ambtenaren bij Extinction Rebellion. De stemming is geopend. Voor 6, tegen 45 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Boon, Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Nuijten.

Tegen hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 135, Burgerinitiatief onder de aandacht. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 45, tegen 6 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Boon, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans,

Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koopman, Kuiper, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schipper, Spapens, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden Koevoets, Van de Langenberg, Van Miltenburg, Schellekens, Sheikkariem, Stoot.

De **voorzitter**: Ik geef ruimte voor stemverklaringen. Mevrouw Van der Linden, misschien eventjes iets rustiger? Ik geef ruimte voor een stemverklaring over dit blokje moties. Wie wil een stemverklaring afleggen? Ik zie BBB.

De heer **Tolsma** (BBB): Voorzitter, wij hebben tegengestemd. De vorige motie van 8 september was een oproep, toen hebben wij voorgestemd. Nu is het zo expliciet dat we tegengestemd hebben.

De **voorzitter**: Welke motie gaat dit over?

De heer **Tolsma** (BBB): Dit gaat over motie 134.

De **voorzitter**: Dank u wel. D66.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Dank u, voorzitter. Wij hebben tegen motie 135 over het burgerinitiatief gestemd, omdat we denken dat er andere manieren zijn om het burgerinitiatief over het voetlicht te brengen, dan door een ouderwets tentje in het provinciehuis in te richten.

De **voorzitter**: Andere stemverklaringen? Nee. We zijn even in verwarring. U had het over 134? Ik kijk naar de BBB.

De heer **Tolsma** (BBB): De BBB had het over motie 134, Geen ambtenaren bij Extinction Rebellion.

De **voorzitter**: Helder. Hier werd het niet helemaal goed verstaan. Dank u wel. Ik zie verder geen handen. Dan gaan we naar motie 136, Aansluiten bij landelijk beleid emissiearme stalsystemen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 21, tegen 30 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Boon, Brouwers, Damen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Van der Kammen, Kuiper, Langman, Lauwen, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Schipper, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden Bijl, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 137, Ruit Eindhoven. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 16, tegen 35 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Boon, Damen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Kuiper, Langman, Lauwen, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de

Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: We gaan naar motie 138, Jaarlijkse Brabantse Boerendag in het huis voor Brabant. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 24, tegen 27 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Boon, Brouwers, Damen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Van der Kammen, Koevoets, Kuiper, Langman, Lauwen, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Schipper, Sheikkariem, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden Bijl, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Spapens, Stoot, Zwart.

De **voorzitter**: Dan ga ik naar 139, Invoering van een statiegeldregeling bij faunaschade in Brabant. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 20, tegen 31 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Boon, Damen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Van der Kammen, Kuiper, Langman, Lauwen, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Schipper, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 140 is aan de orde, een effectiever plan van aanpak voor invasieve exoten voor Brabant. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 48 tegen 3, derhalve aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Boon, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden Hamerslag, Putman, Schipper.

De **voorzitter**: Ik geef ruimte voor een stemverklaring over de vijf vorige moties. Heeft iemand daar behoefte aan? Dat is niet het geval. Dan gaan we verder met motie 141. Geen verkenning tweede ronde BOF. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 7, tegen 44 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Boon, Brouwers, Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Nuijten.

Tegen hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Van den Broek, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

De **voorzitter**: Dan ga ik naar motie 142, Stop verdozing. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 18, tegen 33 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Boon, Damen, Frenken, Van Hattem, Hamerslag, Havermans, Van der Kammen, Kuiper, Langman, Lauwen, Minkels, Van Nostrum, Putman, Rijvers, Schipper, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Is het mogelijk om 100 te doen? Ja, we gaan nu eventjes terug naar motie M100, Biologische boeren helpen. Dat lukte in het begin niet. Die heeft men nu wel in beeld als het goed is. Dus de stemming daarover is nu geopend. De stemming is gesloten. Voor 41, tegen 10 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Bijl, Boon, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden Berkvens, Damen, Frenken, Havermans, Kuiper, Lauwen, Van Nostrum, Rijvers, Tolsma, Van den Wildenberg.

De **voorzitter**: Ik geef ruimte voor een stemverklaring over de laatste drie moties, die ik zojuist aan de orde heb gesteld. Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Dank, voorzitter. Een stemverklaring bij motie 142. Wij zijn het niet eens met alle overwegingen en constatering, maar wel met het dictum. Daarom hebben we wel voorgestemd.

De **voorzitter**: Dank u wel. De PVV.

De heer **Boon** (PVV): Motie 100 over de biologische boeren is weer een beter iets, dan niets motie. Het liefst wil de PVV alle boeren helpen, maar als we een klein stukje nu kunnen helpen, hebben we het nu gedaan.

De **voorzitter**: Dank u wel. Andere stemverklaringen nog? Nee, dat is niet zo. Dan ga ik door naar het volgende stukje. Want we gaan nu richting het Ontwerpbesluit II. Maar eerst komt er een amendement. Dat is namelijk amendement A18, Verlagen tarief opcenten. De stemming daarover is geopend. De stemming is gesloten. Voor 6, tegen 45.

Voor hebben gestemd de leden Boon, Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Nuijten.

Tegen hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

De **voorzitter**: Is er iemand die behoefte heeft aan een stemverklaring over dit amendement? Dat is niet het geval. Het amendement is verworpen. Dat klopt. Dan ga ik naar het ontwerpbesluit II, Statenvoorstel 32/23. De stemming daarover is geopend. De stemming is gesloten. Voor 45 tegen 6.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden Boon, Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Nuijten.

De **voorzitter**: Is er iemand die behoefte heeft aan een stemverklaring? Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Dank, voorzitter. Van ons zouden de opcenten nog wel hoger mogen, maar aangezien dit een stap is in de goede richting, hebben wij toch voorgestemd.

De **voorzitter**: Nog andere stemverklaringen? Nee, dat is niet aan de orde. Dan ga ik naar motie 106, Van de automobilist naar de automobilist. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 16, tegen 35 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Boon, Damen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Kuiper, Langman, Lauwen, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Heeft iemand behoefte aan een stemverklaring? Nee, ja, of toch niet? Nee. Dat was dan een andere beweging, die ik zag. Dan gaan we naar Ontwerpbesluit III Staten voorstel 32/23. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 45, tegen 6.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van

der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden Boon, Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Nuijten.

De **voorzitter**: Is er iemand die behoefte heeft aan een stemverklaring? Dat is niet het geval en daarmee dus aangenomen. Dan komen we richting het einde van deze vergadering.

Sluiting

De **voorzitter**: Dit was een lange dag, maar wel mooi op tijd afgerond. Ik wil iedereen danken voor de inbreng, maar ik wil graag even een applausje vragen voor de griffie hier. Want dat is toch weer een hele klus.

Applaus

De **voorzitter**: Ik zie u graag bij de eerstvolgende PS vergadering, die plaatsvindt op 15 december. Laat uw sprekers- en stempasjes liggen op de tafel voor u. En ik nodig u graag uit voor een drankje in de foyer. Een goed weekend toegewenst en ik sluit bij deze de vergadering.

De voorzitter sluit de vergadering om 20:06 uur.